

Ν.Κ. ΑΛΙΚΑΚΟΥ

ΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΟΥ

ΕΘΝΙΚΗ ΑΓΩΓΗ ΚΑΙ
ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ - ΙΣΧΥΟΝΤΟΣ ΔΙΚΑΙΟΥ

ΔΙΑ ΤΗΝ ΜΕΣΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΝ

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ
ΙΩΑΝ. ΣΙΔΕΡΗ
ΑΘΗΝΑΙ - 1947

17331

ΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

ΓΕΝΕΣΙΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

I

Κοινωνική εξέλιξις τοῦ ἀνθρώπου

Οἱ ἱστορικοὶ φιλόσοφοι ὑποστηρίζουν ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐνεφανίσθη ἐπὶ τῆς γῆς κατόπιν συγκρούσεως τῶν στοιχείων τῆς φύσεως καὶ μάλιστα κατόπιν γενικοῦ κατακλυσμοῦ. Μερικοὶ παραδέχονται ὅτι ἡ πρώτη ἐμφάνισις τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς ἐγένετο ἐν Ἀσίᾳ περὶ τὰ ὄροπέδια τῶν Ἰμαλαίων ὄρεων, ὅπου τὸ κλίμα καὶ ἡ λαμπρότης τῆς φύσεως ὑπεβοήθουν τὴν ὑπαρξιν καὶ τὴν φυσικὴν αὐτοῦ διατήρησιν. Τοῦτο ὅμως δὲν εἶναι ἐξηκριθὼν. Βέβαιον εἶναι ὅτι ὁ πρωτόγονος ἄνθρωπος ἔζη βίον ἄγριον. Μόνος τοῦ ἐξεύρισκε τὴν τροφήν τοῦ θηρεύων διάφορα ἄγρια ζῷα· μόνος τοῦ κατεσκεύαζε τὴν ἐνδυμασίαν τοῦ, ἐκ τῶν δερμάτων τῶν ἀγρίων ζώων καὶ μόνος τοῦ ἐπλεκέ τὴν κάλυβην τοῦ ἢ κατέφευγεν εἰς τὰ σπήλαια διὰ νὰ προφυλαχθῇ ἀπὸ τὸ ψῦχος, ἀπὸ τὸν καύσωνα καὶ ἀπὸ τὸν κίνδυνον τῶν ἀγρίων θηρίων.

Κατὰ τὴν ἀναζήτησιν τῆς τροφῆς τοῦ συνητᾶτο πολλάκις μὲ τὰ ἄγρια θηρία, τὰ ὁποῖα ἦσαν διεσπαρμένα εἰς ὅλην τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς. Διὰ νὰ ζήσῃ ὅμως ἦτο ὑποχρεωμένος νὰ ἀναζητῇ τὴν τροφήν τοῦ μεταξὺ τῶν ἀγρίων ζώων καὶ φυτῶν καὶ πολλάκις συνεκρούετο μὲ τὰ ἄγρια θηρία διότι καὶ αὐτὰ ἀνεζήτουν τὴν τροφήν των καθ' ὅμοιον τρόπον.

Τὸ λογικὸν τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ φύσις ἐπροίκισε τὰ διάφορα ζῷα μὲ διάφορα προστατευτικὰ μέσα διὰ νὰ κατορθώσουν ἀφ' ἑνὸς μὲν νὰ ζοῦν, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ διαφεύγουν τὸν κίνδυνον καὶ νὰ ἀμύνονται ὅταν ἀπειλοῦνται ὑπ' αὐ-

τοῦ. Ὁ ἀγριόχοιρος λ.χ. ἔχει τοὺς χαυλιόδοντας, τοὺς ὁποίους χρησιμοποιεῖ ὡς μέσον ἐξευρέσεως τῆς τροφῆς του καὶ ὡς μέσον ἀμύνης· προσέτι ἔχει καὶ πόδας ταχείς καὶ ἔτσι διαφεύγει τὸν κίνδυνον, ὅταν ἀπειλῇται ἀπὸ ἄλλα ἰσχυρότερα ζῷα. Ὁ λύκος ἔχει ἰσχυροτάτην ὄρασιν, ὁ λαγὸς ταχυτάτους πόδας, τὰ πτηνὰ ἔχουν πτερὰ, καὶ ἐν γένει, ἂν θὰ ἐξετάσωμεν τὰ διάφορα ζῷα, θὰ παρατηρήσωμεν ὅτι ἕκαστον ἐξ αὐτῶν εἶναι ἐφωδιασμένον ὑπὸ τῆς φύσεως μὲ μίαν ιδιότητα, διὰ τῆς ὁποίας ζῇ καὶ ἀμύνεται κατὰ τῶν διαφορῶν κινδύνων. Μόνον ὁ ἄνθρωπος στερεῖται τῶν φυσικῶν τούτων χαρισμάτων, ἢ ἐὰν ἔχη τινὰ ἐξ αὐτῶν εἶναι μέτρια καὶ πολὺ κατώτερα τῶν ἀγρίων ζώων, ὅπως λ.χ. εἶναι ἡ ὄρασις, ἡ ἀκοή, ἡ ταχύτης τῶν ποδῶν, ἡ σωματικὴ δύναμις κλπ. Ἐν τούτοις ὁ ἄνθρωπος εἰς ὅλας τὰς ἐποχὰς καὶ ἰδίως εἰς τοὺς μετὰ τῶν θηρίων ἀγῶνας, ἀνεδείχθη πάντοτε νικητὴς, χάρις εἰς τὴν λογικὴν, διὰ τῆς ὁποίας κατώρθωσε νὰ ἀποκτήσῃ ὅ,τι ἡ φύσις τοῦ ἐστέρησεν, καὶ νὰ γίνῃ κύριος τῆς ξηρᾶς, τῆς θαλάσσης καὶ τοῦ ἄερος, κατόπιν οὕτως πολλῶν θυσιῶν καὶ μετὰ πάροδον πολλῶν χιλιετηρίδων.

Ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεώς του εἰς τὴν γῆν μέχρι σήμερον διήλθεν ὁ ἄνθρωπος τὰς ἐξῆς περιόδους:

α') *Τὴν θηρευτικὴν καὶ ἀλιευτικὴν περίοδον.* Κατὰ τὴν περίοδον ταύτην, ὁ ἄνθρωπος ἔζη βίον ἄγριον εἰς τὰ δάση, εἰς τὰς ὄχθας τῶν λιμνῶν, τῶν θαλασσῶν καὶ τῶν ποταμῶν. Διὰ νὰ τραφῇ ἐθήρκευεν ἄγρια ζῷα ἢ συνέλεγεν ρίζας καὶ καρποὺς ἀγρίων δένδρων. Διὰ νὰ προφυλαχθῇ ἀπὸ τὸν κίνδυνον τῶν θηρίων κατέφευγεν εἰς τὰ σπήλαια ἢ εἰς τὰ δένδρα καὶ διὰ νὰ ἐνδυσθῇ ἐχρησιμοποιοῖε τὰ δέρματα τῶν θηρευομένων ζώων. Κατὰ τὴν πρωτόγονον ταύτην περίοδον ἡ ἔναρθρος γλῶσσα ἦτο ἄγνωστος. Ἡ συνεννόησις ἐγένετο διὰ νοημάτων, τὸ δὲ συναίσθημα τῆς χαρᾶς, τῆς λύπης, τοῦ πόνου καὶ τοῦ φόβου ἐξεδηλοῦτο δι' ἀσυναρτήτων φωνῶν.

β') *Τὴν ποιμενικὴν ἢ νομαδικὴν περίοδον.* Κατὰ τὴν περίοδον ταύτην ὁ ἄνθρωπος ἐξημέρωσε διάφορα ἄγρια ζῷα καὶ διὰ τοῦ πολλαπλασιασμοῦ των κατώρθωσε νὰ ζῇ ἀσφαλέστερον καὶ εὐκολώτερον. Μετὰ τὴν ἐξημέρωσιν τῶν ἀγοίων ζώων δὲν ἐξηναγκάζετο νὰ μεταβαίνει εἰς μέρη ἐπικίνδυνα διὰ τὴν ἐξέυοεσιν τῆς τροφῆς του, ἀλλὰ ἐφρόντιζε μόνον διὰ τὴν τροφήν τῶν ποιμνίων του, περιπλανώμενος μετ' αὐτῶν ἀπὸ τόπου εἰς τόπον.

γ') *Τὴν γεωονικὴν περίοδον.* Κατὰ τὴν περίοδον αὐτὴν ὁ ἄνθρωπος εὗρηκε νέον εἶδος τροφῆς, τὸν σίτον καὶ τὴν κριθήν. Ἡ τροφή αὕτη παρετήρησεν ὅτι ἦτο ἀφθονωτέρα, καὶ θρεπτικώτερα, τόσον δι' αὐτὸν ὅσον καὶ διὰ τὰ ποίμνιά του. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς αὐτῆς ἀρχίζει: 1) ἡ καλλιέργεια τῆς γῆς καὶ ἡ διεκδίκησις τοῦ δικαίωματος τῆς ιδιοκτησίας ἐπὶ τῶν καλλιεργουμένων γαιῶν ὑπὸ τῶν πρώτων καλλιεργητῶν, 2) ἡ χρησιμοποίησις τῆς ἐνάρθουσι γλώσσης, 3) ἡ μόνιμος ἐγκατάστασις τῶν οἰκογενειῶν καὶ 4) ἡ ἀγάπη πρὸς τὴν γῆν καὶ πρὸς τὴν πατρίδα.

δ') *Τὴν ἐμποροβιομηχανικὴν ἢ ὑγχερον περίοδον.* Ἡ περίοδος αὕτη εἶναι ἡ περίοδος εἰς τὴν ὁποίαν εὕρισκόμεθα ἡμεῖς σημερον. Εἶναι ἡ περίοδος τοῦ πολιτισμοῦ, τῶν ἀνακαλύψεων, τῶν ἐφευρέσεων, τῆς ἀναπτύξεως τῆς παραγωγῆς, τοῦ ἐμπορίου, τῆς βιομηχανίας, τῆς συγκοινωνίας, τῶν τεχνῶν καὶ τῶν ἐπιστημῶν. Εἰς τὴν περίοδον αὐτὴν ἕκαστος ἄνθρωπος ἀσχολεῖται μὲ ἰδιαιτέραν ἐργασίαν, τὰ προϊόντα τῆς ὁποίας δὲν πρόκειται νὰ χρησιμοποιήσῃ ὁ ἴδιος, ἀλλὰ κυρίως οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι. Σήμερον δηλαδὴ πάντες οἱ ἐργαζόμενοι, λ. χ. οἱ γεωργοί, οἱ κτίσται, οἱ ράπται, οἱ κουρεῖς, οἱ ἀρτοποιοὶ καὶ οἱ ἄλλοι, δὲν ἐργάζονται διὰ νὰ παράγουν διάφορα προϊόντα πρὸς ἰδίαν τῶν χρήσιν, ἀλλὰ πρὸς χρήσιν τῶν ἄλλων ἀνθρώπων. Ἐκαστος ἄνθρωπος ἐργάζεται διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν ἄλλων καὶ λαμβάνει συγχρόνως παρ' αὐτῶν ἀμοιβήν, τὴν ὁποίαν χρησιμοποιεῖ διὰ τὴν θεραπείαν τῶν ἰδίων αὐτοῦ ἀναγκῶν. Τὸ χρήμα, τὸ ὁποῖον μεσολαβεῖ σήμερον καὶ τὸ ὁποῖον δὲν ὑπῆρχε κατὰ τὴν παλαιότεραν ἐποχὴν, εἶναι τὸ μέσον τῆς ἀνταλλαγῆς τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ γεωργὸς λ. χ. παράγει διάφορα προϊόντα, τὰ ὁποῖα πωλεῖ καὶ λαμβάνει ὡς ἀμοιβὴν χρήματα. Τὰ χρήματα αὐτὰ θὰ τὰ δώσῃ εἰς τὸν ὑποδηματοποιόν, εἰς τὸν ράπτην, εἰς τὸν ἱατρὸν καὶ εἰς ἄλλους, οἱ ὁποῖοι θὰ προσφέρουν εἰς αὐτὸν διαφόρους ὑπηρεσίας. Οὗτοι δέ, θὰ τὰ δώσουν εἰς ἄλλους καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς.

II

Ἡ Ἀνθρωπίνη κοινωνία

Ὁ ἄνθρωπος ἐκ φύσεως ἀρέσκεται νὰ ζῇ μετ' ἄλλων ὁμοίων του, ὅπως συμβαίνει καὶ εἰς πολλὰ ζῷα, πτηνά, ἔρπετα καὶ ἔντομα. Ὁ ἄνθρωπος καὶ ὅταν ἀκόμη εὕρισκετο

εἰς ἀγρίαν κατάστασιν ἔζη, οὐχὶ μόνος, ἀλλὰ μετ' ἄλλων ἀνθρώπων.

Ὁ σημερινὸς ἄνθρωπος, ἀνεξαρτήτως τῆς φυσικῆς αὐτοῦ ἐπιθυμίας, εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ ζῇ μετ' ἄλλων ἀνθρώπων, διὰ τὴν θεραπείαν τῶν ποικίλων ἀναγκῶν του (φυσικῶν καὶ κοινωνικῶν*), τὰς ὁποίας ἔχει δημιουργήσει.

Ὁ λόγος τῆς θεραπείας τῶν ἀναγκῶν ἐξαναγκάζει τοὺς ἄνθρώπους νὰ κατοικοῦν ἀπὸ κοινοῦ εἰς συνοικισμοὺς, ἤτοι εἰς χωρία, κωμοπόλεις ἢ πόλεις, ἀναλόγως τῶν συμφερόντων τῶν. Οἱ κάτοικοι ἐκάστης πόλεως, κωμοπόλεως, ἢ χωρίου, ἀποτελοῦν ἰδιαίτεραν κοινωνίαν, ὅπως λ. χ. ἡ κοινωνία τῆς Σπάρτης, ἡ κοινωνία τῶν Τσερίων καὶ ἄλλων συνοικισμῶν. Πάντες δὲ οἱ κάτοικοι μιᾶς χώρας ἀποτελοῦν τὴν κοινωνίαν αὐτῆς, ὅπως εἶναι ἡ Ἑλληνικὴ κοινωνία, ἡ Ἀμερικανικὴ κοινωνία κλπ. Ὅλα δὲ σχεδὸν τὰ πεπολιτισμένα κράτη συνδέονται δι' ἀμοιβαίων σχέσεων καὶ συμφωνιῶν καὶ προσπαθοῦν νὰ δημιουργήσουν μίαν εὐυτέροαν κοινωνίαν. Μετὰ τὴν λήξιν τοῦ πρώτου εὐρωπαϊκοῦ πολέμου ἐδημιούργησαν τὴν Κοινωνίαν τῶν Ἐθνῶν καὶ μετὰ τὴν λήξιν τοῦ δευτέρου παγκοσμίου πολέμου ἱδρυσαν τὸν Ὅργανισμόν τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν.

Τύποι κοινωνικῆς συμβιώσεως.

Οἰκονγένεια Ἡ πρώτη μορφή τῆς κοινωνικῆς συμβιώσεως εἶναι ἡ οἰκονγένεια. Αὕτη ἀποτελεῖ τὴν βάσιν τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας. Ἐξ αὐτῆς ἐξαρτᾶται ἡ ὁμαλὴ καὶ ἀρμονικὴ συμβίωσις μιᾶς οἰασδήποτε κοινωνίας μεγάλῃς ἢ μικρᾶς. Ἐάν τὰ μέλη ἐκάστης οἰκονγενείας ἔνουν καταλλήλως διαπαιδαγωγηθῇ καὶ ἐπομένως ἔχουν ἀναπτυνθῇ εἰς αὐτὰ τὰ εὐγενῆ αἰσθήματα τῆς κοινωνικῆς συμβιώσεως, ἤτοι ὁ ἀμοιβαῖος σεβασμὸς καὶ ἐκτίμησις, ἡ φιλοπονία, ἡ φιλομάθεια, ἡ ἀλληλοβοήθεια, ἡ εὐγνωμοσύνη, ἡ ὑπακοὴ πρὸς τοὺς νόμους, ἡ ἀνάπτη πρὸς τὴν πατρίδα καὶ ὁ σεβασμὸς πρὸς τὴν θρησκείαν, τότε ὁλόκληρος ἡ κοινωνία, ἡ

*) Φυσικαὶ ἀνάγκαι καλοῦνται αἱ ὑπὸ τῆς φύσεως ἐπιβαλλόμεναι τοιαῦται. Αἰτῶνται εἶναι ἡ τῆς τροφῆς, τῆς ἐνδυμασίας καὶ τῆς κατοικίας. Κοινωνικαὶ δὲ ἀνάγκαι καλοῦνται ἐκεῖναι, αἱ ὁποῖαι δημιουργοῦνται ὑπὸ τῆς κοινωνίας, ὅπως εἶναι ἡ μόρφωσις, τὰ δημόσια θεάματα, τὰ δακτυλίδια, τὰ ὀρολόγια κλπ.

ὅποια θὰ ἀποτελεῖται ἀπὸ τοιαύτας οἰκογενείας, θὰ παρουσιάζῃ πλήρη ἁρμονίαν καὶ εὐτυχίαν.

Τοῦναντίον, ἐὰν ἡ μικρὰ αὕτη κοινωνία τῆς οἰκογενείας ἀναπτύξῃ εἰς τὰ μέλη της κακὰς ἀρχάς, αἱ ὅποιαι σὺν τῷ χρόνῳ θὰ γίνουιν ἕξεις κακαί, καὶ ἡ κοινωνία ὀλόκληρος, ἡ ὅποια θὰ ἀποτελεῖται ἀπὸ τοιαύτας οἰκογενείας, θὰ παρουσιάξῃ ὅλας τὰς δυσμενεῖς καὶ δυσαρέστους κοινωνικὰς ἐκδηλώσεις, ἥτοι ὀκνηρίαν, κλοπὰς, ἀπάτας φόνους καὶ ἐν γένει ἐγκλήματα, ἀθλιότητα καὶ δυστυχίαν.

Δῆμος ἢ Κοινότης. Πολλὰ οἰκογένειαι ἀποτελοῦν ἐν χωρίῳ, μίαν κωμόπολιν ἢ πόλιν. Ἀναλόγως δὲ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κατοίκων, οἱ συνοικισμοὶ οὗτοι ἀποτελοῦν Δῆμον ἢ Κοινότητα.

Ἐπαρχία. Πολλὰ κοινότητες ἢ δῆμοι ἀποτελοῦν μίαν ἐπαρχίαν.

Νομός. Πολλὰ ἐπαρχίαι ἀποτελοῦν ἓνα νομόν.

Κράτος. Πάντες οἱ νομοὶ ἀποτελοῦν τὸ Κράτος.

Ἡ διαίρεσις τοῦ Κράτους εἰς νομοὺς, τῶν νομῶν εἰς ἐπαρχίας καὶ τῶν ἐπαρχιῶν εἰς δήμους καὶ κοινότητας, ἔχει ὡς σκοπὸν τὴν καλλιτέραν διοίκησιν τῶν κατοίκων τῆς χώρας καὶ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν βουλευτικῶν ἐκλογῶν.

Ἡ Ἑλληνικὴ Πολιτεία, ἐν τῇ προσπαθείᾳ της νὰ ἐξυπηρετήσῃ θετικώτερον καὶ ἀποτελεσματικώτερον τὰς ἀνάγκας τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἱδρύσεν εἰς τὰς νέας Χώρας, Ἡπειρον, Μακεδονίαν, Θράκην καὶ Κρήτην Γενικὰς Διοικήσεις. Ἐκάστη Γενικὴ Διοίκησις περιλαμβάνει πάντας τοὺς νομοὺς τῆς περιφερείας ἐκάστου διαμερίσματος. Σκοπὸς δὲ τῆς Γενικῆς Διοικήσεως εἶναι ἡ μελέτη καὶ παρακάλούθησις τῶν ἀναγκῶν τῶν κατοίκων ἐκ τοῦ πληθύνοντος καὶ ἡ ταχεῖα ἐξυπηρέτησις αὐτῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΗΘΙΚΗ — ΔΙΚΑΙΟΝ

I

3 Ἡ θ ι κ ῆ

Ἀφ' ἧς στιγμῆς ἐγκατέλειπεν ὁ ἄνθρωπος τὰ σπήλαια, τὰ βουνά, τὰ δάση, τὰς χαράδρας καὶ τὸν νομαδικὸν βίον καὶ ἀπέκτησε μόνιμον κατοικίαν καὶ κτήματα, ἤρχισε νὰ μεριμνᾷ περὶ τῆς βελτιώσεως τοῦ βίου του καὶ νὰ διακρίνῃ τὸ ὠφέλιμον ἀπὸ τὸ ἐπιζήμιον, τὸ δίκαιον ἀπὸ τὸ ἄδικον καὶ τὸ ἠθικὸν ἀπὸ τὸ ἀνῆθικον. Αἱ σκέψεις τοῦ αὐτοῦ καὶ αἱ ἀντιλήψεις του ἦσαν ἀρχικῶς ἀσαφεῖς, ἀκαθόριστοι καὶ συγκεχυμένοι, προήχθησαν ὅμως καὶ ἐσυστηματοποιήθησαν διὰ μέσου τῶν αἰώνων, καὶ ἰδίως ἀφ' ἧς ἐποχῆς ὁ ἄνθρωπος ἠσθάνθη τὴν ἀνάγκην τῶν ἄλλων ἀνθρώπων. Διὰ νὰ ἐξυπηρετηθῇ ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, ἔπρεπε καὶ αὐτὸς νὰ ἐξυπηρετήσῃ αὐτούς. Διὰ νὰ σεβασθοῦν οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι τὰ κτήματά του, τὰ πρόβατά του, τὴν οἰκογένειάν του καὶ τὴν ζωὴν του, ἔπρεπε καθ' ὅμοιον τρόπον καὶ αὐτὸς νὰ σέβεται τὴν ζωὴν, τὴν ὑπόληψιν καὶ τὴν περιουσίαν τῶν ἄλλων συνανθρώπων του. Ὅταν π. χ. εἶδε, πόσον ζημιούται καὶ πόσον ὑποφέρει, ὅταν τοῦ κλέπτουν τὰ προϊόντα τῆς ἐργασίας του, ὅταν ἐπιδιώκουν τὸν θάνατόν του, ὅταν τοῦ προσβάλλουν τὰ εὐχάριστα συναισθήματα, ἐναοακτῆρισε τὴν κλοπὴν, τὸν φόνον, τὸ ψεῦδος κλπ. ὡς ἀδικίας καὶ ἀνῆθικότητας. Τὸν δὲ σεβασμὸν πρὸς τὰ προϊόντα τῆς ἐργασίας του, πρὸς τὰ προσφιλῆ του πρόσωπα, πρὸς τὴν ἀλήθειαν καὶ ἐν νένει πρὸς ὅ,τι ὠφέλιμον καὶ εὐνᾶριστον εἰς αὐτόν, τὰ ἐξαρκακτῆρισεν ὡς δίκαιον καὶ ὡς ἠθικόν.

Πᾶν ὅ,τι ὁ ἄνθρωπος κατὰ τὸν διαιδικὸν βίον ἐναοακτῆρισεν, ὡς πρέπον, ὡς δίκαιον καὶ ὡς ἠθικόν, τὸ ἐθεώρησε καὶ ὠφέλιμον καὶ ἐφορόντισε διὰ τὴν εὐδαιμονίαν του νὰ τὸ καθιερώσῃ, νὰ τὸ συστηματοποιήσῃ καὶ νὰ τὸ ἐπιβάλῃ, ἀρ-

χικῶς διὰ τῶν ἀγράφων καὶ βραδύτερον διὰ τῶν γραπτῶν νόμων.

Ἐκαστος λαὸς ἐδημιούργησεν ἰδίαν ἠθικὴν συμφώνως πρὸς τὴν νοοτροπίαν του καὶ τὸ ἰδεῶδες τῆς φυλῆς του. Ἄλλο εἶναι τὸ ἰδεῶδες ἑνὸς ἐμπορικοῦ λαοῦ, ἄλλο ἑνὸς λαοῦ πολεμικοῦ, ἄλλο μιᾶς βορείου χώρας καὶ ἄλλο μιᾶς μεσημβρινῆς. Ὁ σκοπὸς ὅμως τῆς δημιουργίας οἰασθῆποτε ἠθικῆς, εἰς ὅλα τὰ εἶδη τῶν λαῶν, ἀποβλέπει εἰς τὴν ἀρμονικὴν συμβίωσιν τῶν ἀνθρώπων καὶ εἰς τὴν εὐδαιμονίαν αὐτῶν.

Ὁρισμός. Ἠθικὴ εἶναι αἱ ἔννοιαι αἱ ἀπὸ μακροῦ καθιερωμέναι εἰς τὴν συνείδησιν ἑνὸς λαοῦ καὶ ἀποσκοποῦσαι τὴν πραγματοποίησιν τοῦ ἰδεώδους τῆς εὐδαιμονίας αὐτοῦ.

Ἡ ἠθικὴ, γεννηθεῖσα καὶ ἐξελιχθεῖσα εἰς τὸν ὁμαδικὸν βίον τῶν ἀνθρώπων, κατέστη ἡ βάσις τῆς ἀρμονικῆς συμβιώσεως αὐτῶν. Πᾶν ὅ,τι ἀποτελεῖ τὴν ὀργάνωσιν ὁλοκληροῦ τῆς ἀνθρωπότητος, πᾶν ὅ,τι κινεῖ καὶ κατευθύνει σήμερον τὸν ἀνθρώπον ὀφείλεται εἰς τὴν ἠθικὴν. Ἡ ἠθικὴ ἐδημιούργησε τοὺς θεοὺς, διέπλανε τὰς θρησκείας, ἐκαλλιέργησε τὴν συνείδησιν καὶ ἐμόρφωσε τὸν θεσμόν τῆς Οἰκογενείας, τῆς Κοινωνίας καὶ τῆς Πολιτείας. Ἡ ἀνάπτυξις τῆς ἠθικῆς ἀπῆλειπεν ἀπὸ τὸ μέτῳ τῆς ἀνθρωπότητος τὸ αἰσχρὸν στίγμα τῆς δουλείας. Εἰς τὴν ἠθικὴν ὀφείλεται ἡ ἰσότης, ἡ ἀδελφότης καὶ ἡ ἐλευθερία, διὰ τὰς ὁποίας σεμνύνεται ἡ σύγχρονος ἀνθρωπότης.

Τὴν ἠθικὴν διεκήρυξαν καὶ ἐδίδασκαν καὶ ἀνήγαγον εἰς περιωπὴν πρῶτοι οἱ φιλόσοφοι πρόγονοί μας. Εἰς αὐτοὺς ἀναφέρονται τὰ ρητά : «γνῶθι σαυτόν», «θυμοῦ κράτει», «βία μηδὲν πιάττει» κλπ. Ὁ δὲ Μένας Ἀλέξανδρος, σεβόμενος τὴν ἠθικὴν τῶν λαῶν, τοὺς ὁποίους ἐνῆκα καὶ ἀκολούθῳ τὰ διδύγματα τοῦ μεγάλου διδασκάλου του Ἀριστοτέλους, προσήλκυε καὶ ἐγοήτευε καὶ ἐξημέρωνε καὶ τοὺς πλέον βαρβάρους λαούς.

Εἰς τὸ κατ' ἐξοχὴν ἠθικὸν ρητὸν τοῦ Χριστοῦ «ὁ σὺ μὲν σε εἰς ἐτέρω μὴ πείσῃς» στήριζεται ὁλόκληρος ἡ χριστιανικὴ θρησκεία καὶ ὅλοι οἱ παρόντες καὶ μέλλοντες ἠθικοὶ καὶ κοινωνικοὶ νόμοι.

Ὅλαι αἱ πολιτεῖαι καὶ ὅλαι αἱ κοινωνίαι στηρίζονται ἐπὶ ἠθικῶν νόμων. Πολιτεῖαι τῶν ὁποίων οἱ ἠθικοὶ νόμοι κατέρρευσαν, δὲν ἐβράδυναν νὰ καταρρεύσουν καὶ αὐταὶ καὶ νὰ ὑποδουλωθοῦν.

Δίκαιον

Ἀπὸ τὴν ἠθικὴν ἐδημιουργήθη τὸ δίκαιον. Ἐδημιουργήθησαν εἰς τὴν ἀρχὴν τὰ ἔθιμα, οἱ ἄγραφοι νόμοι ὅπως λέγονται καὶ κατόπιν οἱ γραπτοὶ νόμοι.

Ὁρισμός: Δίκαιον καλεῖται τὸ σύνολον τῶν ὑποχρεωτικῶν κανόνων τῶν διεπόντων τὰς σχέσεις τῶν ἀνθρώπων τῶν διαβιούντων ἐν τῇ αὐτῇ κοινωνίᾳ*.

Οἱ ὑποχρεωτικοὶ κανόνες τοῦ δικαίου δημιουργοῦνται ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ἐκάστου λαοῦ, ἄλλοτε μὲν ὑπὸ τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ λαοῦ, καὶ τότε λέγονται νόμοι ἄλλοτε δὲ ὑπὸ τοῦ ἰδίου τοῦ λαοῦ καὶ τότε λέγονται ἔθιμα.

Οἱ νόμοι οἱ ὅποιοι τίθενται ὑπὸ τῆς Πολιτείας ἀποτελοῦν τὸ γραπτὸν δίκαιον, τὰ δὲ ἔθιμα ἀποτελοῦν τὸ ἄγραφον δίκαιον.

Τὸ ἔθιμον ἔχει ἰσχύν, ὅπως ἀκριβῶς ἔχει καὶ ὁ νόμος. Τὸ ἔθιμον δημιουργεῖται ὑπὸ τοῦ λαοῦ διὰ μακροχρονίου καὶ ὁμοιομόρφου ἐφαρμογῆς καὶ ἀναγνωρίζεται ὑπὸ τῆς Πολιτείας ὡς νόμος.

Ἀφ' ἐνὸς τὸ δίκαιον, δηλαδὴ οἱ νόμοι καὶ τὰ ἔθιμα, καὶ ἀφ' ἐτέρου ἡ ἠθικὴ, ἔχουν ὡς σκοπὸν τὴν τελειοποίησιν τῶν ἀτόμων καὶ τὴν ἀρμονικὴν αὐτῶν συμβίωσιν. Μεταξὺ τοῦ δικαίου καὶ τῆς ἠθικῆς ὑπάρχει ἡ ἐξῆς διαφορὰ, ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς ἐφαρμογῆς των, οἱ μὲν κανόνες τοῦ δικαίου ἐπιβάλλονται καὶ ἐφαρμόζονται ἀναγκαστικῶς καὶ τιμωροῦν τοὺς παραβάτας ἐν περιπτώσει καταστρατηγήσεως αὐτῶν, ὅπως λ.χ. εἶναι οἱ νόμοι οἱ προβλέποντες περὶ τῆς προστασίας τῆς περιουσίας, τῆς ὑπολήψεως, τῆς ζωῆς, τῆς στρατιωτικῆς θητείας, τῶν φόρων κλπ., οἱ δὲ ἠθικοὶ κανόνες ἐπαφίενται ὑπὸ τῆς Πολιτείας εἰς τὴν χρηστότητα τῶν πολιτῶν, ὅπως λ.χ.

* Τὸ δίκαιον, ἀναλόγως τῆς φύσεως τῶν κανόνων αὐτοῦ διακρίνεται εἰς Ἑσωτερικὸν Δημόσιον Δίκαιον, Ἰδιωτικὸν Δίκαιον, Δημόσιον Διεθνὲς Δίκαιον καὶ Ἰδιωτικὸν Διεθνὲς Δίκαιον, ἕκαστον δὲ τούτων διακρίνεται εἰς ἄλλας κατηγορίας, λ.χ. τὸ ἰδιωτικὸν δίκαιον διαιρεῖται εἰς τὸ ἀστικόν, ἐμπορικόν, ναυτικόν, ἀσφαλιστικόν, τραπεζικόν, χρηματιστηριακόν, ἐργατικόν, βιομηχανικόν, ἀλλὰ καὶ εἰς τινὰς τῶν ὑποδιαιρέσεων τούτων ὑπάρχουν ἄλλαι ὑποδιαιρέσεις, οὕτω λ.χ. τὸ ἀστικὸν δίκαιον ὑποδιαιρεῖται εἰς τὸ ἐμπράγματον δίκαιον, τὸ ἐνοχικόν, τὸ οἰκονομικόν καὶ τὸ κληρονομικόν δίκαιον.

εἶναι ἡ εὐπρέπεια, ἡ εὐγένεια, ὁ σεβασμὸς τῶν ἀρχαίων μνημείων μας, τῆς θρησκείας μας, τῶν γονέων μας, τῶν ὁστῶν τῶν προγόνων μας, ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν πλησίον μας κλπ. Ἡ τήρησις δηλαδὴ τῶν ἠθικῶν τούτων κανόνων εἶναι προαιρετική. Ἐν τούτοις ὅμως, ὅπου ὑπάρχει χαλάρωσις τῶν ἠθικῶν νόμων τὸ δίκαιον εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐπιβάλῃ τοὺς κανόνες του. Καὶ ἀντιθέτως, ὅπου ὑπάρχει χαλάρωσις τῶν κανόνων τοῦ δικαίου, ἐπέλογεται καὶ τῶν ἠθικῶν νόμων χαλάρωσις καὶ παρσλυσία. Ἐπὶ πλέον ὁ παρσβαίνων τοὺς ἠθικοὺς νόμους ἢ ὁ ἀδιαφορῶν πρὸς αὐτούς, δὲν τιμωρεῖται μὲν ἀμέσως ὑπὸ τῶν νόμων τῆς Πολιτείας, τιμωρεῖται ὅμως διὰ περιφρονήσεως ὑπὸ τῆς κοινωνίας καὶ χαρακτηρίζεται ὑπ' αὐτῆς ὡς ἐπικίνδυνος καὶ ἀνήθικος.

Ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες, ἔχομεν ἐπιτακτικωτέραν ἀπὸ κάθε ἄλλον λαὸν ὑποχρέωσιν, νὰ σεβώμεθα τὴν ἠθικὴν καὶ τὸ δίκαιον, διότι ἐδῶ ἐγεννήθησαν καὶ ἀπὸ τοὺς προγόνους μας ἐδιδάχθησαν καὶ διεδόθησαν εἰς ὅλον τὸν κόσμον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

ΠΑΤΡΙΩΤΙΚΟΙ — ΕΘΝΙΚΟΙ ΣΥΜΒΟΛΙΣΜΟΙ

I

§ 1 Πατρις

Ἡ ἔννοια τῆς πατρίδος ἀνεπτύχθη βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον. Ὁ ἄνθρωπος ἐφ' ὅσον ἔζη βίον νομαδικὸν καὶ ἡλλασσεν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν κατοικίαν δὲν ἠδύνατο νὰ ἀγαπήσῃ ἓνα ὠρισμένον τόπον. Ὅταν ὅμως ἤρχισε νὰ καλλιεργῇ τὴν γῆν καὶ νὰ τρέφεται ἐξ αὐτῆς καὶ αὐτὸς καὶ τὰ ἐξημερωθέντα ζῶα του, ἠγάπησε τὴν γῆν καὶ ἐγκατεστάθη μονίμως εἰς διάφορα μέρη αὐτῆς, τὰ ὁποῖα ἠγάπησε, διότι ἐγίναν ἰδικά του.

Εἰς τὰ διάφορα αὐτὰ μέρη κατεσκεύασε μετ' ἄλλων ἀνθρώπων τὴν κατοικίαν του, καὶ ἐκεῖ ἔζη ἐργαζόμενος μετὰ τῆς οἰκογενείας του. Ἐκεῖ ἠσθάνθη τὴν εὐτυχίαν τῆς ζωῆς καὶ ἐκεῖ ἐπολέμησε μετὰ τοὺς ἐχθροὺς του καὶ ἐνεταφίασε πάντας τοὺς ποτίσαντας μετὰ αἷμα τὸ γῶμα, ἀπὸ τὸ ὁποῖον βοαδύτερον ἐργαζόμενος ἔζησεν ἐλεύθερος καὶ αὐτὸς καὶ πάντα τὰ προσφιλῇ του πρόσωπα.

Οἱ ἱεροὶ αὐτοὶ τόποι ὑπενθυμίζουν κάθε ὥραίαν ἀνάμνησιν τοῦ παρελθόντος καὶ συνεχρόνως δίδουν ζωὴν καὶ ἐλευθερίαν εἰς τὸ παρὸν καὶ ἐλπίδας διὰ τὸ μέλλον. Οἱ κάτοικοι τῶν τόπων αὐτῶν ἔζων καὶ ἀνεπτύσσοντο ὑπὸ τὸν αὐτὸν οὐρανόν, εἰς τὸ ἴδιον ἔδαφος καὶ εἰς τὸ αὐτὸ κλίμα. Σινά-σιγά ὅμως πολλαπλασιαζόμενοι ἐξηπλοῦντο καὶ πέραν τοῦ τόπου τῆς γεννήσεώς των διὰ νὰ ζήσουν ἀνετώτερα καὶ αὐτοὶ καὶ οἱ ἀδελφοὶ των, οἱ ὁποῖοι παρέμενον εἰς τὸν τόπον τῆς κοινῆς καταγωγῆς. Πάντες ἀπὸ κοινοῦ εἰογάζοντο καὶ ἀπὸ κοινοῦ ἠγωνίζοντο διὰ τὴν ἐλευθέραν ζωὴν αὐτῶν καὶ τῶν ἀπογόνων των. Πάντες ἐποιέωσιν οἱ ἄνθρωποι οὗτοι, ὡς ἔνοντες κοινὴν καταγωγὴν καὶ κοινὸν βίον, ἀπέκτησαν κοινὰ ἥθη καὶ ἔθιμα, κοινὸν πολιτισμόν, κοινὴν ἱστορίαν καὶ κοινὴν πατρίδα.

Ἡ ἔννοια τῆς πατρίδος περιλαμβάνει ὅλας τὰς θελκτικὰς καὶ σκληρὰς ἀναμνήσεις τοῦ παρελθόντος καὶ τὰς ὠραιότερας ἐλπίδας τοῦ μέλλοντος.

Ἑλληνικὴ Πατρίς. Ἡ Ἑλληνικὴ Πατρίς δὲν εἶναι Πατρίς μόνον τῶν Ἑλλήνων, ἀλλὰ εἶναι Πατρίς τῆς ἀληθείας, τοῦ δικαίου, τῆς ἠθικῆς, τῆς μουσικῆς, τῆς ρητορικῆς, τῆς στρατιωτικῆς τέχνης, τῆς φιλοσοφίας καὶ ἐν γένει τῶν τεχνῶν, τῶν ἐπιστημῶν καὶ τοῦ πολιτισμοῦ. Εἶναι Πατρίς τοῦ φωτός, τοῦ φωτίσαντος ὁλόκληρον τὴν ἀνθρωπότητα. Εἶναι Πατρίς τῆς γλώσσης μὲ τὴν ὁποίαν ὠμίλησεν ὁ Χριστὸς καὶ μὲ τὴν ὁποίαν ἐγράφη καὶ ἐκηρύχθη τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον καὶ τὰ θεόπνευστα συγγράμματα τῶν Ἀποστόλων τῆς Χριστιανικῆς Θρησκείας.

Κάθε σελὶς τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας περικλείει καὶ μίαν ἀνάμνησιν λαμπρᾶς δόξης, καὶ κάθε σπιθαμὴ Ἑλληνικῆς γῆς περικλείει καὶ μίαν ἀνάμνησιν πόνου καὶ συμφορᾶς. Εἰς τὰ Ἑλληνικὰ χῶματα ἐσκορπίσθησαν τὰ ὅσα τῶν προγόνων μας καὶ τῶν ἀδελφῶν μας καὶ εἰς τὰ Ἑλληνικὰ Πελάγη ἐχύθη τὸ αἷμα των διὰ νὰ τὴν ἀπελευθερώσουν, διὰ νὰ τὴν μεγαλώσουν καὶ διὰ νὰ τὴν παραδώσουν εἰς ἡμᾶς ἐλεύθεραν καὶ ἔνδοξον.

Ἡ ἰδέα τῆς Ἑλληνικῆς Πατρίδος εἶναι ἀσύλληπτος, δὲν καθορίζεται διὰ λέξεων. Εἶναι ἔννοια φωτεινὴ πλήρης λάμψεως. Εἶναι ἔννοια πολυσύνθετος ὅπως αἱ ἡλιακαὶ ἀκτῖνες, αἱ ὁποῖαι μᾶς δίδουν φῶς καὶ ζωὴν χωρὶς νὰ δυνάμεθα νὰ τὰς συλλάβωμεν καὶ νὰ προσδιορίσωμεν τὴν σύνθεσιν καὶ τὸν χρωματισμὸν των.

Ἡ Πατρίς μας εἶναι ἡ λαμπροτέρα καὶ ἐνδοξότερα Πατρίς τῆς ὑψηλίου. Εἶναι ἡ κοιτίς τῶν εὐγενεστέρων καὶ ὑψηλοτέρων ιδεῶν τῆς Ἀνθρωπότητος. Εἶναι ἡ μόνη χώρα τῆς γῆς διὰ τὴν ὁποίαν ἐθουσιάσθησαν προθύμως καὶ τέκνα ἄλλων πατρίδων, χάριν τῆς Μεγάλης Πατρίδος τῆς Ἀνθρωπότητος καὶ τοῦ κοινοῦ παραδείσου ὅλων τῶν προηγμένων διανοῶν καὶ ὅλων τῶν εὐγενῶν ψυχῶν τοῦ κόσμου.

Φιλοπατρία. Τὸ ὕψιστον πάντων τῶν καθηκόντων μας, εἶναι ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἀφοσίωσις πρὸς τὴν Πατρίδα μας. «Ὁ ὁδὲν γλυκύτερον τῆς Πατρίδος» ἔλεγον οἱ σοφοὶ πρόγονοί μας. Εἰς τὴν ἔννοιαν τῆς φιλοπατρίας περιλαμβάνεται ἡ ἀγάπη τῶν ὁστών τῶν προγόνων μας, ἡ ἀγάπη τῶν προσφιλεστέρων προσώπων τῆς οἰκογενείας μας, ἡ ἀγάπη τοῦ χῶματος τοῦ ποτισθέντος μὲ αἷμα κατὰ τοὺς διαφόρους ἀπελευθερωτικούς ἀγῶνας καὶ τοῦ ποτιζομένου

καθ' ἡμέραν με τίμιον ἰδρώτα διὰ τὴν διατροπὴν ἡμῶν καὶ ὄλων τῶν ἀδελφῶν μας. Ἐν ἐνὶ λόγῳ, ἡ ἔννοια τῆς φιλοπατρίας περιλαμβάνει ὅτι οὐδεμία ἄλλη λέξις ἢ φρῶσις. Φιλοπατρία εἶναι ἡ ἀγάπη καὶ ἀφοσίωσις πρὸς τὴν θρησκείαν μας, πρὸς τὰ ἰστανικά μας, πρὸς τὴν ζωὴν, τὴν τιμὴν καὶ τὴν εὐτυχίαν ἡμῶν τῶν ἰδίων. Οἱ ἐνδοξοὶ πρόγονοι μας, ὅλα αὐτὰ τὰ συνωφίζον εἰς τὴν φράσιν: «Μητρός τε καὶ πατρός καὶ τῶν ἄλλων προγόνων ἀπάντων τιμιώτερον καὶ ἀγιώτερον ἐστὶν ἡ Πατρίς».

Ἡ ἀγάπη πρὸς τὴν Πατρίδα δὲν πρέπει νὰ εἶναι φαινομενικὴ ἢ προσωρινή, ἀλλὰ εὐλικρινής, ἀκεραία καὶ διαρκής. Δὲν πρέπει νὰ ἐκδηλοῦται μόνον εἰς στιγμὰς κινδύνου ἢ προσβολῆς τῆς πατρίδος, ἀλλὰ εἰς οἰονδήποτε τόπον καὶ χρόνον καὶ ἂν εὕρισκώμεθα πρέπει νὰ ἔχωμεν ἀφοσίωσιν καὶ αὐταπάρνησιν ὑπὲρ τῆς πατρίδος μας. Οἱ θέτοντες ὑπὸ συζήτησιν καὶ ἐν ἀμφιβολίᾳ τὴν ἀφοσίωσιν πρὸς τὰ Ἐθνικά μας ἰδεώδη, τὴν λατρείαν πρὸς τὴν θρησκείαν μας, τὸν σεβασμὸν πρὸς τὸ πολίτευμά μας, καὶ πρὸς τοὺς νόμους, εἶναι ἐχθροὶ τῆς Πατρίδος καὶ ἐπομένως ἐπικίνδυνοι εἰς τὴν ἔθνικὴν μας ὑπόστασιν, οἱ δὲ ἀρνούμενοι αὐτὰ εἶναι προδόται τῆς τιμῆς μας τῆς ζωῆς μας καὶ τῆς ἔθνικῆς μας ἐνότητος. Προδότης δὲν εἶναι μόνον ὁ προδίδων τὴν πατρίδα εἰς τὸν ἐχθρὸν ἐν καιρῷ πολέμου, ἀλλὰ κάθε πολίτης, ὁ ὁποῖος δὲν αἰσθάνεται βαθειὰ ριζωμένο εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ τὸ αἶσθημα, τὸ ὅποιον ἐγκλείει ἡ ἔννοια τῆς φιλοπατρίας.

Διὰ νὰ εἰμεθα ἐπομένως πραγματικοὶ πατριῶται καὶ χρηστοὶ πολῖται πρέπει νὰ ἔχωμεν πάντοτε ὑπεράνω τῶν προσωπικῶν μας συμφερόντων καὶ ὑπεράνω τῶν προσφιλῶν μας προσώπων τὴν Πατρίδα μας. Πρέπει νὰ πειθαρχώμεν εἰς τὰ κελεύσματα αὐτῆς καὶ νὰ προσφέρωμεν εὐχαρίστως πᾶσαν θυσίαν χάριν τοῦ μεγαλείου καὶ τῆς δόξης τῆς Πατρίδος.

Ἡ Ἑλληνικὴ Ἱστορία, ἡ ἀρχαία καὶ νέα, γέμουν ζωντανῶν παραδειγμάτων φιλοπατρίας καὶ πραγματικῆς αὐτοθυσίας. Μυριάδες ἔθνομάρτυρες μετ' ἀφαντόστου ἡρωϊσμοῦ προσέφερον τὸ αἷμά των χάριν τῆς δόξης καὶ τοῦ μεγαλείου τῆς Πατρίδος μας. Ἄλλοι δὲ μεταναστεύσαντες ἔχον μόνον διетήρησαν τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν καὶ τὴν Χριστιανικὴν θρησκείαν, ἀλλὰ προσέφερον χάριν τῆς Πατρίδος μας τεραστίας περιουσίας διὰ τὴν κατασκευὴν πανεπιστημίων, βιβλιοθηκῶν, σχολείων, πλοίων, λεωφόρων σάφρονιστηρίων, νοσοκομείων καὶ ἄλλων φιλανθρωπικῶν ἰδρυμάτων.

Ἡμεῖς, οἱ ὅποιοι ἔχομεν τοιαύτην Πατρίδα με τοιαύτην

ιστορίαν καὶ εἴμεθα τέκνα τῶν ἐνδοξοτέρων ἀνθρώπων καὶ κληρονόμοι τῆς λαμπροτέρας καὶ πολυτιμοτέρας κληρονομίας, δὲν εἶναι δυνατόν παρά νὰ προπαρασκευάσωμεν τὸ μέλλον τῆς Πατρίδος μας ἀντάξιον τοῦ μεγάλου καὶ ἀθανάτου αὐτῆς παρελθόντος.

II

Ἔθνος

Ἔθνος καλεῖται σύνολον ἀνθρώπων, ἐχόντων κοινά: α) τὴν καταγωγὴν, β) τὴν γλῶσσαν, γ) τὴν θρησκείαν, δ) τὴν ἱστορίαν, ε) τοὺς ἐθνικοὺς πόθους, στ) τὰ ἥθη καὶ τὰ ἔθιμα καὶ ζ) τὸν πολιτισμόν. *καὶ τῶν ἐθνικῶν ἐνόκτων*

α') **Ἡ Φυλὴ.** Αὕτη ἀποτελέσθη διὰ μέσου χιλιάδων ἐτῶν ἐκ τῆς αὐτῆς οἰκογενείας. Πάντες δηλαδὴ οἱ ἀνήκοντες εἰς τὴν αὐτὴν φυλὴν εἶναι τῆς αὐτῆς καταγωγῆς καὶ ἀποτελοῦν μίαν μεγάλην οἰκογένειαν, ἡ ὁποία καλεῖται Ἔθνος.

β') **Ἡ Γλῶσσα.** Ἡ γλῶσσα εἶναι κοινὸν μέσον τῆς προφορικῆς καὶ γραπτῆς συνεννοήσεως. Εἰς ἐκάστην φυλὴν διευμορφώθη καὶ ἰδιαίτερα γλῶσσα, ἣτις ἀρχικῶς εἶχεν ἐλαχίστας λέξεις, αἱ ὁποῖαι διὰ τοῦ χρόνου ἐπολλαπλασιάσθησαν πρὸς πληρεστέραν διατύπωσιν τῶν διανοημάτων μας.

γ') **Ἡ Θρησκεία.** Πάντες οἱ ἀνήκοντες εἰς τὴν αὐτὴν φυλὴν ἔχουν τὰς αὐτάς θρησκευτικὰς πεποιθήσεις. Δὲν ἀποκλείεται ὅμως, ἡ αὕτη θρησκεία νὰ εἶναι ἐξηλωμένη εἰς περισσότερα ἔθνη, ὅπως εἶναι ἡ χριστιανικὴ θρησκεία.

δ') **Ἡ Ἱστορία.** Αὕτη ἀναφερομένη εἰς τὸ παρελθὸν τοῦ ἔθνους περιγράφει τοὺς κοινούς ἀγῶνας τῶν προγόνων μας καὶ τὴν κοινὴν εὐτυχίαν ἢ δυστυχίαν, τὴν ὁποῖαν ἐδοκίμασαν οὗτοι ἐπὶ πολλὰς χιλιετηρίδας πρὸς χάριν τοῦ μεγάλειου καὶ τῆς δόξης τῆς κοινῆς πατρίδος.

ε') **Οἱ ἐθνικοὶ πόθοι.** Οὗτοι εἰς πάντας τοὺς ἀνθρώπους τοῦ αὐτοῦ ἔθνους εἶναι κοινοί. Ἀπὸ κοινοῦ ἐπιδιώκεται ἡ δόξα καὶ ὁ πλοῦτος τῆς χώρας καὶ ἡ ἄμυνα κατὰ πάσης ξένης ἐθνικότητος.

στ') **Τὰ ἥθη καὶ τὰ ἔθιμα.** Ἡθὴ καὶ ἔθιμα εἶναι αἱ συνήθειαι καὶ αἱ πεποιθήσεις, αἱ ὁποῖαι ἀπεκτήθησαν ὑπὸ ἐνὸς λαοῦ, καταγομένου ἐκ τῆς αὐτῆς οἰκογενείας, ὅπως εἶναι αἱ ἀπὸ κοινοῦ ἑορταί, αἱ διασκεδάσεις, ἡ ἀλληλοδοξία, ὁ ἀμοιβαῖος σεβασμός, ὁ τρόπος τῆς συμβιώσεως κλπ.

ζ) **Ο πολιτισμός.** Ὁλόκληρον τὸ ἔθνος ἔχει τὸν αὐτὸν πολιτισμόν. Δι' αὐτοῦ ἐπιδιώκεται ἡ καλλιτέρα κοινωνικὴ συμβίωσις τῶν κατοικῶν, ἡ καλλιέργεια καὶ ἡ ἐπικράτεις τῶν εὐγενῶν ἐθιμῶν καὶ ἡ ἀνάπτυξις τῶν τεχνῶν καὶ τῶν ἐπιστημῶν.

Ἐθνικὴ ἐνότης. Οἱ Ἕλληνες ὅπου δῆποτε καὶ ἂν εὗρέθησαν, καὶ εἰς τὴν ἐποχὴν ἀκόμη τῆς δουλείας, διετήρησαν ἀκεραίαν τὴν ἐθνικὴν τῶν ἐνότητά. Ἡ γλῶσσα των, ὅχι μόνον δὲν ἐγκατελείφθη, ἀλλὰ διεδόθη διὰ τῶν Ἑλλήνων προσφύγων εἰς ὁλόκληρον τὴν Εὐρώπην, καὶ εἰσῆχθη καὶ διδάσκεται ἔκτοτε εἰς ὅλα τὰ μεγάλα Πανεπιστήμια τοῦ Κόσμου. Ἡ θρησκεία, οἱ ἐθνικοὶ πόθοι, τὰ ἥθη καὶ τὰ ἔθιμα διετηρήθησαν ὡς ἱεραὶ παρακαταθῆκαι εἰς τὰς ψυχὰς ὄλων τῶν Ἑλλήνων. Ἐπρωτίμων τὸν σκληρότερον θάνατον παρὰ νὰ ἀλλάξουν τὰ ἰδανικά των ἀντὶ οἰουδήποτε ἀνταλλάγματος. Τοιαύτην λατρείαν εἶχεν ὁ Ἕλλην εἰς τὰ ἐθνικά ἰδανικά μας καὶ ὅταν ἀκόμη εὕρισκετο εἰς τὴν σκληρὰν σκλαβίαν.

Ἡμεῖς οἱ ὅποιοι παρελάθομεν ἀπὸ τοὺς ἡρωϊκοὺς προγόνους μας Ἕθνος τόσον ἔνδοξον, μὲ τόσον ὕψηλός καὶ εὐγενεῖς παραδόσεις καὶ μὲ τόσον λαμπρὰν ἱστορίαν, ἔχομεν ἱερὰν ὑποχρέωσιν νὰ διατηρήσωμεν αὐτὰ ὕψηλά καὶ νὰ τὰ παραδώσωμεν εἰς τοὺς ἀπογόνους μας μὲ τὴν αὐστηρὰν ἐντολὴν νὰ παραμείνουν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ψυχὴν των ἄσβεστα καὶ νὰ ἀποτελοῦν τὴν βᾶσιν τῶν σκέψεων των καὶ τῶν ἐνεργειῶν των, ὅπου δῆποτε καὶ ἂν εὕρισκωνται, διὰ νὰ παραμένη αἰωνία καὶ ἀκεραία ἡ Ἐθνικὴ ἐνότης.

III

Σημεία

Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἀντὶ σημαίας εἶχον τὴν ἀσπίδα, τὴν ὁποίαν ἐτίμων καὶ ἐλάτοεον. ὅπως ἀκοιθῶς ἡμεῖς σήμερον τιμῶμεν, σεβόμεθα καὶ λατρεύομεν τὴν σημαίαν μας. Οἱ Αὐτοκράτορες τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας ἀρχικῶς εἶχον λάθρα μὲ διαφόρους χριστιανικὰς παραστάσεις καὶ βραδύτερον μὲ τὸν δικέφαλον αἰτόν.

Ἡ πρώτη Ἑλληνικὴ σημαία, τὴν ὁποίαν ὕψωσεν ὁ Κλαῦδος τὸ ἔτος 1464 κατὰ τῶν Τούρκων, ἦτο κόκκινη μὲ τὸν δικέφαλον αἰτόν εἰς τὸ μέσον. Βραδύτερον τὸ ἔτος 1769, οἱ Μαυρομιχαλαῖοι ὕψωσαν σημαίαν ὁμοίαν περίπου μὲ τὴν σημερινήν. Ἦτο λευκὴ μὲ γαλάζιον σταυρὸν εἰς τὸ μέσον. Τὴν πρώτην σημαίαν τῆς μεγάλης Ἐπαναστάσεως ὕψωσεν

εἰς τὸ Σοῦλι ὁ Μάρκος Μπότσαρης τὴν 26ην Ὀκτωβρίου 1820. Ἦτο λευκὴ με τὴν εἰκόνα τοῦ Ἀγίου Γεωργίου εἰς τὸ μέσον. Ὀλίγον βραδύτερον ὕψωσεν εἰς τὸ Ἰάσιον τῆς Μολδοβλαχίας ὁ Ἀλεξανδρὸς Ὑψηλάντης σημαῖαν, ἡ ὁποία ἔφερε τρεῖς χρώματα, λευκόν, ἐρυθρὸν καὶ μαῦρον. Ἡ σημαία αὕτη ἔφερεν ἐπὶ τῆς μίας ὀψews τοὺς Ἀγίους Κωνσταντῖνον καὶ Ἐλενὴν καὶ τὴν ἐπιγραφὴν: «Ἐν τ ο ὑ τ ω ν ἱ κ α» καὶ ἐπὶ τῆς ἄλλης τὸν φοῖνικα καὶ τὸ μυθικὸ πουλί, με τὴν ἐπιγραφὴν: «Ἐκ τῆς κόνεώς μου ἀναγεννώμασι». Τὸ λευκὸν χρῶμα παρίστανε τὴν ἀγνότητα τοῦ σκοποῦ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, τὸ κόκκινον τὴν βυζαντινὴν πορφύραν τῶν Ἑλλήνων Ἀυτοκρατόρων καὶ τὸ μαῦρο τὴν ἀπόφασιν τὴν ὁποίαν εἶχον λάβει πάντες οἱ Ἕλληνες νὰ πεθάνουν διὰ τὴν Πατρίδα.

Τὴν 25ην Μαρτίου 1821, ὁ Ἐπίσκοπος τῶν Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανὸς ἐκήρυξε τὴν πανελλήνιον ἔναρξιν τῆς Ἐπαναστάσεως καὶ ὕψωσε ὡς σημαῖαν τὸ παραπέτασμα τῆς Ὠραίας Πύλης τῆς μονῆς τῆς Ἀγίας Λαύρας.

Τὸν Ἰούνιον τοῦ 1822 ἡ ἐν Ἐπιδαύρῳ Α' Ἐθνοσυνέλευσις ἀνεκήρυξε τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Πατρίδος μας καὶ ὥρτισεν ὡς Ἐθνικὸν σύμβολον τὴ σημερινὴν κυανόλευκον σημαίαν μας.

Ἡ σημαία εἶναι τὸ Ἐθνικὸν σύμβολον τῆς πατρίδος καὶ τῆς ἐθνικῆς ἐνότητος.

Ἡ Ἑλληνικὴ Σημαία, ἐκτὸς τῆς ἀπεικόνισεως τῆς Πατρίδος συμβολίζει διὰ τοῦ σταυροῦ καὶ τὴν θρησκείαν μας. Δι' αὐτῆς παριστάνονται τὰ ἱερώτατα καὶ πολυτιμώτατα διὰ τὸν Ἕλληνα ἰδανικά, ἡ πίστις καὶ ἡ πατρίς. «Μάχου ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος» ἔλεγον οἱ ἡρωϊκοὶ πρόγονοί μας. Αὐτὰ ἀκριβῶς οἱ ἴδιοι ἀπεικόνισαν διὰ τοῦ ἐθνικοῦ λαβάρου, τὸν χριστιανισμὸν καὶ τὸν ἑλληνισμὸν, δι' αὐτὰ ἦσαν πρόθυμοι νὰ θυσιασθοῦν καὶ εἰς αὐτὰ ὠρκήσθησαν οἱ γιγαντομάχοι πατέρες μας ὅταν τὴν 25ην Μαρτίου τοῦ 1821 ἀνύψωσαν εἰς τὴν Ἀγίαν Λαύραν τὴν σημαίαν τῆς Ἐπαναστάσεως. Τὴν αὐτὴν αἰσθάνεται πίστιν καὶ ἀφοσίωσιν καὶ ὁ σύγχρονος Ἕλλην στρατιώτης, ὅστις ἐξυμνῶν τὴν σημαίαν λέγει:

Ἡ Ἑλληνικὴ σημαία εἶναι πρᾶγμα ἱερόν,
ἔχει τ' οὐρανὸν τὸ χρῶμα καὶ στὴ μέση τὸ Σταυρόν.
Τὴν Ἑλληνικὴ σημαία μάννα μου τὴν ἀγαπῶ,
ὅτὸν ἐχθρὸ δὲν τὴν ἀφίνω, προτιμῶ νὰ σκοτωθῶ.

Μεγάλη χαρά και υπερηφάνεια δοκιμάζει κάθε Έλλην, όταν βλέπη την σημαίαν μας να κυματίζει εις τὰ Ἐθνικά φρούρια, εις τὸν Ἐθνικὸν στόλον, εις τὰ Ἐθνικά ἱδρύματα, εις τὰ ἰδιωτικά καταστήματα καὶ εις τὰς οἰκίας μας. Ἀκόμη μεγαλειτέραν χαρὰν αἰσθανόμεθα ὅταν εὕρισκώμεθα εἰς τὸ ἐξωτερικὸν καὶ βλέπομεν κατὰ τὰς ἡμέρας πανηγύσεων καὶ ἑορτῶν νὰ κυματίζει υπερήφανα ἡ σημαία μας ἐν μέσῳ ἄλλων σημαιῶν. Ἀφάνταστον ὅμως καὶ ἀπερίγραπτον ἐνθουσιασμόν δοκιμάζει ὁ Ἕλλην, ὅταν βλέπη τὴν πανένδοξον Ἑλληνικὴν σημαίαν εἰς Ἑλληνικάς πόλεις καὶ χωρία ἀπολυτρωθέντα κατόπιν μαχῶν.

Ἡ Ἑλληνικὴ σημαία μὲ τὰ δύο γλυκύτατα καὶ χαρωπὰ χρώματά της καὶ μὲ τὸν Σταυρὸν τοῦ Σωτῆρος τῆς ἀνθρωπότητος ἐνθαρρύνει, ἐμψυχώνει, ἠλεκτρίζει κάθε Ἑλληνικὴν ψυχὴν. Τὰ γαλανὰ κύματά της συμβολίζουν τὴν ἀνδρείαν καὶ τὸν ἡρωϊσμόν τῶν ἀθανάτων προγόνων μας, τῶν ὁποίων αἱ ψυχαὶ εἶναι συγκεντρωμέναι καὶ περυγίζουν εἰς τὰς πτυχάς τοῦ ἔθνικοῦ μας συμβόλου, διὰ νὰ μᾶς ἐνθαρρύνουν καὶ νὰ μᾶς ζωογονοῦν εἰς τὰς σφοδράς μάχας τῶν πολέμων καὶ διὰ νὰ μᾶς ἐνθυμίζουν ἐν καιρῷ εἰρήνης τὴν ὑποχρέωσιν τὴν ὁποίαν ἔχομεν νὰ εἴμεθα πάντοτε ἠνωμένοι καὶ ἀδελφωμένοι καὶ πιστοὶ θεματοφύλακες τῶν ὑψηλῶν ἑθνικῶν ἰδανικῶν μας *.

IV

Ἑθνικὸς Ὕμνος

Ὁ ἑθνικὸς Ὕμνος ἐκάστης χώρας εἶναι σύμβολον ἐθνικῆς ἐνότητος. Δι' αὐτοῦ ὑμνοῦνται καὶ ἐξαίρονται διάφορα ἑθνικά γεγονότα, διὰ τῶν ὁποίων ἐπετεύχθη ἡ ἐλευθερία τοῦ λαοῦ τῆς ἡ ἐξησφαλίσθη ἡ ἀκεραιότης τῆς χώρας. Τὸ περιεχόμενον ἐκάστου ἑθνικοῦ Ὕμνου εἶναι ἀνάλογον πρὸς τὰς παραδόσεις καὶ τὰ ἑθνικά ἰδανικά ἐκάστου λαοῦ.

Ὁ Ἑλληνικὸς Ἑθνικὸς Ὕμνος εἶναι ὁ ἄριστος τῶν

* Κατὰ τὰς ἡμέρας ἑθνικοῦ ἑορτασμοῦ ἢ ἑθνικοῦ πένθους ἀναρτᾶται ὑποχρεωτικῶς ἡ σημαία εἰς τὰ δημόσια καὶ ἰδιωτικά καταστήματα καὶ εἰς τὰς οἰκίας. Αἱ σημαῖαι πρέπει νὰ εἶναι ἐξ ὑφάσματος ἀνεξιτήλου ἀποχρώσεως καὶ οὐχὶ ἀποχρωματισμέναι ἢ ἐφθαρμέναι.

ἐθνικῶν ὕμνων καὶ ἀληθινὸν ἀριστούργημα τοῦ ἐθνικοῦ ποιητοῦ Σολωμοῦ καὶ τοῦ Ἑλληνος μουσουργοῦ Μαντζάρου. Δι' αὐτοῦ ὑμνεῖται ἡ ἐλευθερία, ἡ ἐθνικὴ ἐνότης καὶ ὁ ἥρωϊσμός ὅλων τῶν γενναίων Ἑλλήνων. Δι' αὐτοῦ περιγράφεται ἡ κατάστασις εἰς τὴν ὁποίαν εὕρισκετο ἡ Ἑλλὰς κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς σκλαβιάς· καὶ ἡ ὑπεράνθρωπος ἀνδρεία τοῦ Ἑλληνος καὶ ὁ διακαὴς αὐτοῦ πόθος νὰ ἴδῃ τὴν ἑνδοξον Πατρίδα μας καὶ τὸν Σταυρὸν τοῦ Σωτῆρος νὰ καταλαμβάνουν μεταξύ τῶν Ἐθνῶν τὴν θέσιν ποὺ τοὺς ἀνήκει.

Ὁ Ἑθνικός μας Ὕμνος περιλαμβάνει ἕξ στροφάς.

Σὲ γνωρίζω ἀπὸ τὴν κόψη
Τοῦ σπαθιοῦ τὴν τρομερή,
Σὲ γνωρίζω ἀπὸ τὴν ὄψη
Ποὺ μὲ βιά μετράει τὴ γῆ.

Ἄργε νάρθη ἐκεῖν' ἡ μέρα
Κι' ἦσαν ὅλα σιωπηλά,
Γιατὶ τᾶσκιαζε ἡ φοβέρα
Καὶ τὰ πλάκωνε ἡ σκλαβιά.

Ἀπ' τὰ κόκκαλα βγαλμένη
Τῶν Ἑλλήνων τὰ ἱερά
Καὶ σὰν πρῶτα ἀνδρειωμένη
Χαίρε, ὦ χαίρε, Ἐλευθεριά!

Δυστυχῆς παρηγορία
Μόνη σοῦ ἔμενε, νὰ λές
Περασμένα μεγαλεῖα
Καὶ διηγῶντας τα νὰ κλαῖς.

Ἐκεῖ μέσα ἑκατοικοῦσες
Πικραμμένη, ντροπαλή,
Κι' ἓνα στόμα καρτεροῦσες,
Ἐλα-πάλι νὰ σοῦ πῇ.

Κι' ἀκαρτέρει κι' ἀκαρτέρει
Φιλελεύθερη λαλιά,
Ἐνα κτύπα τ' ἄλλο χέρι
Ἀπὸ τὴν ἀπελπισιά.

Τὸν ἐθνικὸν ὕμνον ἐκάστης χώρας εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ τὸν σεβώμεθα. Ἰδιαιτέρως πρέπει νὰ σεβώμεθα τὸν Ἑλληνικὸν Ἑθνικὸν Ὕμνον καὶ ὁσάκις ἀδεται ἢ ἀνακρούεται ὑπὸ μουσικῆς νὰ ἐγειρώμεθα καὶ νὰ παρακολουθῶμεν ἀσκεπτεῖς τοῦτον μετὰ βαθυτάτης κατανύξεως καὶ εὐλαβείας*.

V

Ἑθνικὴ Ἑορτὴ

Ἡ 25η Μαρτίου εἶναι ἡ Ἑθνικὴ Ἑορτὴ ὅλων τῶν Ἑλλή-

* Ἡ ἀνάκρουσις τοῦ Ἑθνικοῦ Ὕμνου ἐπιτρέπεται μόνον εἰς ἐθνικάς ἑορτάς, εἰς τελεστὰς ἀπονομῆς τιμῶν εἰς τὸν ἀγνωστον στρατιῶτην, εἰς τὸν ἀφανῆ ναύτην καὶ εἰς δημοσίας πατριωτικὰς συγκεντρώσεις.

νων και η θρησκευτικη εορτη όλων των ορθοδόξων χριστιανων. Την μεγιστην σημασιαν της ιερās και ενδόξου ταύτης ημέρας την γνωρίζει και την αισθάνεται κάθε ελληνική ψυχή. Είναι ημέρα πανηγύρεως της απελευθερώσεως της Πατρίδος μας εκ της σκλαβιάς και ημέρα εορτασμού της άπολυτρώσεως εκ της αμαρτίας του ανθρώπινου γένους.

Κατά την ημέραν αυτήν του έτους 1821 ωρκίζοντο «ελευθερίαν ή θάνατον» οί ήρωαίκοι πρόγονοί μας εις την σημαίαν της Έπαναστάσεως, την όποιαν ύψωσεν εις την Αγίαν Λαύραν ό Έπίσκοπος των Παλαιών Πατρών Γερμανός. Την ημέραν αυτήν έξηγέρθησαν σάν λέοντες όλα τά τέκνα της σκλαβωμένης Ελλάδος και μέ την θείαν δύναμιν ήγωνίσθησαν επί 7 συνεχή έτη και έθραυσαν τά δεσμά τεισάφων αιώνων δουλείας και παρέδωκαν εις ήμάς την πανένδοξον Έλληνικήν Πατρίδα ελευθέραν.

Ο σύγχρονος Έλλην, πιστός θεματοφύλαξ και έκτελεστής των λαμπρών παραδόσεων των άθανάτων προγόνων μας και κληρονόμος, όχι μόνον της ελευθέρας Έλληνικής Γης, αλλά και της ανδρείας και της γενναιοψυχίας και της φιλοπατρίας και όλων των ιδανικών της Φυλής μας, κατήγαγε κατά τους άπελευθερωτικούς άγώνας του 1912, 1913 και 1940 νέους θριάμβους και προσέθεσεν εις την ιστορίαν μας νέαν δόξαν. Μαζί όμως μέ την δόξαν προσέθεσεν εις την Πατρίδα μας μέγα μέρος από τά εδάφη της ιερās και άπαραγράπτου έθνικής μας κληρονομίας και άπηλευθέρωσε τούς περισσότερους, υποδούλους μέχρι τότε, αδελφούς μας. Νέαι έθνικαί επέτειοι προσετέθησαν εις τό έθνικόν εορτολόγιον από τούς ενδόξους Έλληνοτουρκικούς και Έλληνοβουλγαρικούς πολέμους, όπως είναι ή 25η Οκτωβρίου της άπελευθερώσεως της Θεσσαλονίκης (1912) ή 21η Ιανουαρίου της άπελευθερώσεως των Ιωαννίνων (1912), ή 10η Οκτωβρίου της μάχης του Σαρανταπόρου (1912), ή 1η Δεκεμβρίου της ναυμαχίας της Έλλης (1912) και ή 8η Νοεμβρίου του ολοκαυτώματος της ήρωϊκής μονής του έν Κρήτη Άρκαδίου (1886). Έξ όλων αύτών μεγαλειότεραν σημασίαν διά τόν Έλληνισμόν έχει ή 28η Οκτωβρίου του 1940.

Η 28η Οκτωβρίου

Η 28η Οκτωβρίου είναι ή λαμπρότερα Έθνική Έορτη των σημερινών Ελλήνων.

Η Ελλάς ως φωτοδότρια χώρα της ανθρωπότητας και ως καταλύτρια της βαρβαρότητας ήτο γνωστή μόνον εις τας

τάξεις τῶν διανοομένων τῶν ξένων Ἑθνῶν. Ἡ 28ῃ Ὀκτωβρίου τοῦ 1940 κατέστησε γνωστὴν τὴν Ἑλλάδα εἰς ὅλας τὰς τάξεις τῶν ἀνθρώπων τῆς Γῆς. Ἐφερε εἰς τὴν ἐπιφάνειαν ὅλην τὴν ἀρχαίαν ἐλληνικὴν αἴγλην καὶ ἔμαθαν ὅλοι οἱ λαοὶ τῆς Γῆς ὅτι τὸ φῶς, ἡ τέχνη, ἡ ἐπιστήμη, ἡ φιλοσοφία καὶ ὁ πολιτισμὸς προῆλθον ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα. Ἐμαθαν ἐπίσης ἀπὸ τοὺς συγχρόνους Ἕλληνας νὰ θυσιάζωνται διὰ τὴν πατρίδα καὶ νὰ μὴ ὑπολογίζουσιν τὰς δυνάμεις τῆς βίας καὶ τῆς βαρβαρότητος ὅσονδήποτε μεγάλος καὶ ἂν εἶναι ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν.

Οἱ πρωθυπουργοί, οἱ ὑπουργοὶ καὶ οἱ στρατηγοὶ ὅλων τῶν ἔθνων τῆς Γῆς εἰς τὰς πατριωτικὰς τῶν ὁμιλίας πρὸς τοὺς λαοὺς τῶν καὶ πρὸς τοὺς στρατοὺς τῶν ἐχρησιμοποιῶν ὡς παράδειγμα πατριωτισμοῦ καὶ ἀνδρείας, ἀπὸ τῆς 28ῃς Ὀκτωβρίου μέχρι τέλους τοῦ μεγάλου πολέμου, τὴν ἀρχαίαν καὶ τὴν νεωτέραν Ἑλλάδα. Ὀλόκληρος ὁ παγκόσμιος τύπος κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ Ἑλληνοϊταλικοῦ πολέμου ἡσυχολεῖτο μὲ τὸν ἡρωϊσμόν καὶ μὲ τὰς νίκας τῶν Ἑλλήνων εἰς τὴν Πίνδον, εἰς τὸ Ροῦπελ, εἰς τὴν Κρήτην, εἰς τὸ Ἑλ Ἀλαμείν καὶ εἰς τὸ Ρίμινι.

Ἱταλικὴ εἰσβολὴ

Τὸ φθινόπωρον τοῦ 1940, ὅτε ἡ Γερμανία μὲ τὴν Ἱταλίαν ἦσαν κυρίαρχοι ὁλοκλήρου σχεδὸν τῆς Εὐρώπης, ὁ Μουσσολίνι ἐφιλοδόξησε νὰ καταλάβῃ καὶ τὴν Ἑλλάδα. Αἱ νίκαι τοῦ Ἀξονος (Βερολίνου — Ρώμης — Τόκιο) ἐπὶ ἕνα ὁλόκληρον ἔτος εἶχον τρομοκρατήσει ὅλον τὸν κόσμον. Εἰς τὴν Εὐρώπην ἡ Ἀγγλία εἶχεν ἀπομείνει μόνη ἐναντίον τοῦ Ἀξονος. Ἡ Ἀμερικὴ ἦτο ἀκόμη διστακτικὴ, ἡ δὲ Ρωσσία συνήπτεν ἔμπορικὰ σύμφωνα μὲ τὸν πανίσχυρον τότε Χίτλερ.

Ὁ Μουσσολίνι αὐτοθαυμαζόμενος καὶ ἐπικαλούμενος τὴν ἰσχὺν τῶν 8 000 000 ἰταλικῶν λογχῶν ἠπεῖλει γῆν καὶ οὐρανόν. Μία του διαταγὴ ἐνόμιζεν ὅτι ἤρκει διὰ νὰ ὑποταχθῇ ἡ Ἑλλὰς εἰς τὸν σύγχρονον Καίσαρα.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον σκεπτόμενος δίδει ἐντολὴν εἰς τὸν ἐν Ἀθήναις Ἰταλὸν πρεσβευτὴν νὰ ἐπισκεφθῇ τὸν Πρωθυπουργὸν τῆς Ἑλλάδος εἰς τὰς τρεῖς ἡ ὥρα μετὰ τὰ μεσάνυχτα τῆς 28ῃς Ὀκτωβρίου 1940 καὶ νὰ τοῦ ἀνανυνεῖλῃ ὅτι τὰ ἰταλικά στρατεύματα θὰ εἰσέρχοντο εἰς τὸ Ἑλληνικὸν ἔδαφος εἰς τὰς 6 ἡ ὥρα τὸ πρωῒ. Ὁ Ἕλλην Πρωθυπουργὸς γνωρίζων καὶ τὰς ἀσέπεις τοῦ τότε Βασιλέως καὶ τοῦ φρόνημα τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ ἀπαντᾷ: «Ὁχι, οἱ Ἕλληνες προτιμοῦν

νά αποθάνουν παρά νά ἐπιτρέψουν εἰς τὰ ἰταλικά στρατεύματα νά εἰσέλθουν εἰς τὰ ἱερὰ ἐδάφη τῆς Ἑλλάδος». Τὰ ἰταλικά στρατεύματα εἰς τὰς 5½ τὸ πρωῒ, προτοῦ ἀκόμη νά ἐκπνεύσῃ ἡ προθεσμία τοῦ τελεσιγράφου, ἤρχισαν νά εἰσβάλλουν εἰς τὰ ἑλληνικά ἐδάφη. Ἡ ἰταλικὴ ἀεροπορία διὰ νά ἐπιφέρῃ σύγχυσιν καὶ πανικὸν εἰς τὸν ἑλληνικὸν πληθυσμὸν ἤρχισε νά βομβαρδίζῃ τὴν παραμεθόριον, τὰς Πάτρας, τὸν Πειραιᾶ καὶ τὴν Θεσσαλονίκην.

“Οἱ οἱ Ἕλληνες, ἀπὸ τοῦ Ἑβρου μέχρι τοῦ Ταινάρου καὶ ἀπὸ τῆς Ἡπείρου μέχρι τῆς Κρήτης, σὰν ἕνας ἄνθρωπος ἐφώνησαν: «Ἦλθεν ἡ στιγμή νά πληρώσουν οἱ Ἴταλοι τὴν δολοφονίαν τῆς «Ἑλλης».* Καὶ ὅλοι χαρούμενοι σὰν νά ἐπρόκειτο περὶ πανηγύρεως, μετέβαινεν ὁ καθένας εἰς τὴν στρατιωτικὴν του μονάδα διὰ νά καταταγῇ εἰς τὸν στρατόν.

“Ολα τὰ ὀχήματα, τετράτροχα, αὐτοκίνητα, σιδηρόδρομοι, ἰστιοφόρα, πλοῖα καὶ ὑποζύγια κατηυθύνοντο πρὸς τὸν τόπον τῆς εἰσβολῆς διὰ νά ἀφήσουν εἰς τὸ πλησιέστερον μέρος τοὺς μεταφερομένους στρατιώτας μας.

Οὐδέποτε ἄλλοτε ἦτο ἀκμαιότερον τὸ φρόνημα τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ ὅσον τὴν 28ην Ὀκτωβρίου τοῦ 1940. Οἱ πατέρες ἡσπάζοντο μὲ γέλιο καὶ μὲ χαρὰ τὰ παιδιά των καὶ τὰς γυναῖκας των, αἱ δὲ Ἑλληνίδες μητέρες καὶ αἱ ἀδελφαὶ ἔλεγαν εἰς τὰ παιδιά των καὶ εἰς τὰ ἀδέλφια των νά τοὺς φέρουν κοκκορόφτερα ἀπὸ τὰ κράνη τῶν Ἰταλῶν «γιά ἐν θύμιο».

Ὁ θρίαμβος τῆς Ἑλλάδος

Ὁ ἀπόδημος Ἑλληνισμὸς καὶ τὰ φιλικὰ ξένα Ἕθνη ποὺ δὲν ἐγνώριζαν τὴν γαλύθδινη ἔθνικὴν μας ἐνότητα καὶ τὴν ὁρμὴν τοῦ τοσολιά καὶ τοῦ φαντάρου, ἀνέμεναν μὲ πισισιένῃ τὴν ἀναπνοὴν εἰδήσεων ἀπὸ τὸ νέον Ἑλληνοῖταλικὸν μέτωπον. Ἐνόμιζαν ὅτι τὰ πολυάοιθμα φασιστικὰ στρατεύματα τοῦ Μουσσολίνι καὶ τὰ ἀναρίθμητα ἀεροπλάνα του θὰ συνέ-

* Ἡ «Ἑλλη», τὸ μεγάλο καταδρομικὸν μας, εἶχε ρυθισθῇ δολοφονικῶς ὑπὸ ἰταλικοῦ ὑποβρυχίου εἰς τὴν Τήνον τὴν 15 Αὐγούστου 1940, ἀνήμερα τῆς Πανηγίας, χωρὶς νά διαμυστηρηθῇ διόλου, πρὸς ἀποφυγὴν δημιουργίας διπλωματικῶν ἐπεισοδίων μετὰ τὴν Ἰταλίαν. Καταλλήλως ὅμως ὅλοι οἱ Ἕλληνες εἶχον πληροφορηθῇ ὅτι ἡ «Ἑλλη» ἐβυθίσθη ὑπὸ τῶν Ἰταλῶν.

τριβον την Ἑλληνικὴν ἀνδρείαν καὶ θὰ ὑπεδουλώνετο ἡ μικρὰ Ἑλλάς.

Ὅταν τὰ ραδιόφωνα καὶ ὁ τύπος μετέδιδαν τοὺς πρώτους θριάμβους τῶν Ἑλλήνων ὁ κόσμος ἐνόμιζεν ὅτι ἦτο ὑπερβολὴ καὶ ὅτι αὐτὰ διεδίδοντο πρὸς ἐμψύχωσιν τῶν συμμαχικῶν στρατευμάτων τῆς Ἀφρικῆς καὶ τῶν ἄλλων μετώπων.

Ὁ Μουσσολίνι ὅμως ἐπέισθη ἀμέσως περὶ τοῦ κινδύνου τὸν ὁποῖον διέτρεχον τὰ στρατεύματά του ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας καὶ δι' αὐτὸ ἠναγκάσθη νὰ ἀποστείλῃ εἰς τὸ Ἑλληνοϊταλικὸν μέτωπον τὸν καλλίτερον στρατηγὸν του καὶ τοὺς πλέον ἐκλεκτοὺς ἐπιτελεῖς ἀξιωματικούς του. Ἀλλὰ καὶ αὐτοὺς οἱ Ἕλληνες δὲν ἐβράδυναν νὰ τοὺς ἀχρηστεύσουν. Καὶ διὰ νὰ τονώσῃ ὁ Ντοῦτσε τὸ καταρρακωμένον ἠθικὸν τῶν στρατευμάτων του ἀπέστειλεν εἰς τὸ μέτωπον τὸν γαμβρὸν του Τσιάνο, ὑπουργὸν τότε τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Ἰταλίας μὲ μεγίστην ἀεροπορικὴν δύναμιν. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Ρώμην συντετριμμένος καὶ ἀπογοητευμένος. Τέλος ἠναγκάσθη ὁ ἴδιος ὁ Μουσσολίνι νὰ παρακολουθήσῃ τὰς πολεμικὰς ἐπιχειρήσεις καὶ παραλαβὼν τὰς πλέον ἐκλεκτὰς Μεραρχίας Ἰριέσι, Πιεμόντι, Πάρμα, Βενέτσια, Ἀλπινιστὰς, Μελανοχίτωνας, Κενταύρους καὶ τὰ τελειότερα ἀεροπλάνα του μετέβη εἰς τὴν Ἀλβανίαν.

Ὅταν ἐπληροφορήθησαν οἱ τοσλιᾶδες μας, οἱ φαντάροι μας καὶ οἱ ἀεροπόροι μας τὴν ἀφίξι τοῦ Ντοῦτσε εἰς τὸ μέτωπον, τότε ἀνεφάνη μὲ ὅλην του τὴν μεγαλοπρέπειαν τὸ μεγαλεῖον τῆς Ἑλληνικῆς ψυχῆς. Ὁ Λεωνίδας καὶ οἱ τριακόσιοι τὰς ἡμέρας ἐκείνας θὰ ἐξήλευν τὴν ἀνδρείαν τῶν ἀπογόνων των. Τότε ἐσημειώθησαν αἱ μεγαλεῖται καὶ αἱ περισσότεραι ἑλληνικαὶ νίκαι εἰς τὴν Πίνδον, εἰς τὴν Κουντσα, εἰς τὴν Πομετιήν, εἰς τὸ Ἀργυροκάστρον, εἰς τὸ Πόγραδετς καὶ εἰς ἄλλα μέρη τῆς Ἀλβανίας.

Ὁ Μουσσολίνι κατατροπιασμένος καὶ πεοίλυτος ἐπιστρέψας εἰς τὴν Ρώμην δὲν ἐγνώριζε ποῖαν ὁδὸν μετέπειτα νὰ ἀκολουθήσῃ καὶ ἠναγκάσθη νὰ ὁμολογήσῃ εἰς τὸν Χίτλερ ὅτι τὰ Ἑλληνικὰ στρατεύματα εἶναι ἀήττητα.

Γερμανικὴ εἰσβολὴ

Ὁ Χίτλερ διὰ νὰ ἀποφύγῃ τὴν Ἑλληνικὴν λόγην καὶ διὰ νὰ συντομεύσῃ, ὅπως ἤλπιζε, τὸν πόλεμον, ἐξέδωκε διάγγελμα διὰ τοῦ ὁποῖου ἐθαύμαζε τὸν Ἑλληνικὸν ἥρωϊσμόν καὶ συγχρόνως ἐκάλει τὰ Ἑλληνικὰ στρατεύματα νὰ δώ-

σουν τὰ χέρια πρὸς τὰ στρατεύματα τῆς παντοδυνάμου Γερμανίας.

Ἡ Ἑλλάς μὲ τὰ πρόσφατα τρόπαια τῆς Πίνδου καὶ μὲ τὴν υπέρλαμπρον ἱστορίαν τῶν Θερμοπυλῶν καὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐπανελάθεν εἰς τὸν Χίτλερ τὸ «Μολὼν λαβέ» τοῦ Λεωνίδα.

Ὅλοι οἱ Ἕλληνες ἐγνωρίζαμεν ὅτι ἡ Ἑλλάς δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἀνθέξῃ εἰς τὴν γερμανικὴν καὶ ἰταλικὴν συγχρόνως στρατιωτικὴν μηχανήν, ἐν τούτοις, οὐδεὶς ἐλιποψύχησε, παρὰ τὰ πρόσφατα τότε παραδείγματα τῆς Γαλλίας, τῆς Πολωνίας, τοῦ Βελγίου, τῆς Ὁλλανδίας, τῆς Νορβηγίας, τῆς Δανίας καὶ τῆς Γιουγκοσλαβίας.

Ὁ πρωθυπουργὸς τῆς Ἑλλάδος καὶ πάλιν ἀπήντησεν εἰς τὸν ἐν Ἀθήναις πρεσβευτὴν τῆς Γερμανίας, εἰς τὰς 5 τοῦ πρωτὶ τῆς 6ης Ἀπριλίου τοῦ 1941 ὅτι: «Θὰ πολευήσωμεν τὴν Γερμανίαν ἔὰν τὰ στρατεύματά της εἰσβάλουν εἰς τὸ Ἑλληνικὸν ἔδαφος».

Κατὰ τὴν εἰσβολὴν τῆς δευτέρας καὶ ἰσχυροτέρας Αὐτοκρατορίας, οἱ Ἕλληνες τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ τὰ φιλικὰ ξένα Κράτη εἶχον τὴν ἀξίωσιν νὰ νικήσωμεν καὶ τὰ γερμανικὰ στρατεύματα ὅπως συνετρίψαμεν καὶ τὰ ἰταλικά. Ὁ ἀνταποκριτὴς τοῦ Γαλλικοῦ Πρακτορείου ΑΦΙ εὕρισκόμενος τὴν 9ην Ἀπριλίου 1941 εἰς τὸ Ἑλληνογερμανικὸν μέτωπον τῆς Μακεδονίας ἐτηλεγράφει εἰς τὸ Πρακτοεῖον του τὰ ἑξῆς:

«Ἀληθὴς ἐποποιία ἐγράφη καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ γράφεται ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας τῶν ὀχυρῶν τοῦ Ροῦπελ, τοῦ Περιθωρίου καὶ τοῦ Λισσέ. Ἀμύνονται μὲ υπέροχον πείσμα ἐναντίον πολυαριθμοῦ ἐχθροῦ, ὁ ὁποῖος ρίπτει ἐναντίον τῶν τόνους ὀσίδων βαρέος πυροβολικοῦ, βόμβας μεγάλου διαμετρήματος μὲ στούκας καὶ χρησιμοποιεῖ ἄρματα μάχης ὅλων τῶν μεγεθῶν, εἰδικὰ συνεργεῖα μηχανικοῦ διὰ τὴν ἀνατίναξιν τῶν σκυροκονιαμάτων, ἀλεξιπτωτιστὰς ἀκόμη δὲ καὶ φλογοβόλα μηχανήματα. Ἡ ἀντίστασις αὐτὴ προσεγγίζει τὰ ὅρια τοῦ υπερανθρώπου, ἔχει δὲ προκαλέσει τὴν ἐκπληξιν καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐχθροῦ». Οἱ δὲ αἰχμάλωτοι ἀξιοματικοὶ Γερμανοὶ ἔλεγον: «Ἐπολεμήσαμεν εἰς τὴν Νορβηγίαν, εἰς τὸ Βέλγιον, εἰς τὴν Πολωνίαν, εἰς τὴν Γαλλίαν, οὐδαμοῦ ἀντιμετώπισαμεν τοιαύτην ἀνδρείαν καὶ αὐτοθυσίαν. Οἱ Ἕλληνες, ἀναμφισβητήτως, εἶναι ὁ γενναιότερος στρατὸς τῆς γῆς».

Ὁ ἴδιος θαυμασμὸς ἐπανελαιβόνητο ἀπὸ τὸν Τσώτσον, ἀπὸ τὸν Ροῦζβελτ, ἀπὸ τὸν στρατάρχην Σμάτς, ἀπὸ τὸν Μάνκεζι. Κινγκ καὶ ἀπὸ ὅλον τὸν ἡμερήσιον καὶ περιοδικὸν τύπον τοῦ Κόσμου.

Τὸν ἡρώισμὸν αὐτὸν ἡ Ἑλλάς συνέχισε μέχρι τῆς 2ας Ἰουνίου, ὁπότε ἐθεωρήθη λήξασα ἡ μάχη τῆς Ἑλλάδος. Οἱ Ἕλληνες ὁμως συνέχισαν ἐθελοντικῶς τὸν ἀγῶνα ἐναντίον τῆς βίας καὶ εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Εἰς τὸ Ἀλαμῆιν καὶ εἰς τὸ Ρίμινι ἔγραψαν νέας ὠραίας σελίδας δόξης. Οἱ στρατηγοὶ τῶν συμμαχικῶν στρατευμάτων ἐθαύμασαν ἀπὸ κοντὰ τὸν ἡρώισμὸν τῶν Ἑλλήνων. Τὸ ἴδιο συνέβη καὶ μὲ τὸ ἔνδοξον ναυτικόν μας καὶ μὲ τὴν ἀεροπορίαν μας. Δὲν ὑπάρχει συμμαχικὸν ἀνακοινωθὲν ποὺ νὰ μὴν ἀναφέρῃ κατορθώματα τῶν Ἑλλήνων, ἄλλοτε εἰς τὴν ξηράν, ἄλλοτε εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἄλλοτε εἰς τὸν ἀέρα.

Ὁ Τσῶρτσιλ, ὁ ὁποῖος θεωρεῖται ὁ πατὴρ τῆς νίκης τοῦ παγκοσμίου πολέμου, εἰς δημόσιον λόγον τοῦ εἶπεν: «Ἡ ἀρχαία Ἑλλάς μᾶς ἔδωκε τὰ φῶτα καὶ τὸν πολιτισμὸν καὶ ἡ σύγχρονος Ἑλλάς μᾶς ἔδωκε τὰς πρώτας νίκας ἐναντίον τοῦ Ἀξονος, ἄνευ τῶν ὁποίων δὲν γνωρίζομεν ποῖον θὰ ἦτο τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ σημερινοῦ πολέμου».

VI

Στέμμα — Ἐθνικὸν Ἐμβλημα

Στέμμα. Τὸ στέμμα ἀποτελεῖ εἰς ὅλα τὰ βασιλευόμενα πολιτεύματα τὸ ἐξωτερικὸν ἔμβλημα τοῦ ἀνωτάτου ἀρχόντος.

Τὸ στέμμα ἐπιτίθεται πανηγυρικῶς ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ Βασιλέως κατὰ τὴν στέψιν αὐτοῦ.

Ἡ παράστασις τοῦ στέμματος τίθεται εἰς τὰς σημαίας τῶν φρουρίων καὶ τῶν κρατικῶν ἰδρυμάτων, εἰς τὰ πηλίκια τῶν ἀξιωματικῶν καὶ τῶν ὁπλιτῶν, εἰς τὰς κρατικὰς σφραγίδας καὶ εἰς τὰ δημόσια ἔγγραφα. Συμβολίζει δὲ πάντοτε τὸ βασιλευόμενον πολίτευμα.

Εἰς τὸ στέμμα ὀφείλεται πάντοτε εὐλάβεια καὶ βαθύτατος σεβασμός.

Ἐθνικὸν Ἐμβλημα. Τὸ ἐθνικὸν ἔμβλημα εἶναι ἓνα διακριτικὸν γνώρισμα μιᾶς πολιτείας μὲ ποικίλας παραστάσεις.

Τὸ Ἑλληνικὸν Ἐθνικὸν Ἐμβλημα προσδιωρίσθη διὰ Βασιλικοῦ Διατάγματος ὑπὸ τοῦ ἐθνομάρτυρος Βασιλέως Γεωργίου Α' κατὰ τὸ ἔτος 1863. Εἰς τὸ μέσον φέρει τὸν σταυρὸν καὶ ἄνωθεν τὸ βασιλικὸν στέμμα. Ἐκατέρωθεν δὲ ἴσταται ὁ Ἡρακλῆς κρατῶν ρόπαλον καὶ φρουρῶν τὴν Ἑλληνικὴν πατρίδα καὶ τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν.

Κάτωθεν τοῦ θυρεοῦ εἶναι ἀπλωμένη κυανῇ ταινία, ἣ ὁποία χρυσοῖς γράμμασι φέρει τὴν ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου Βασιλέως Γεωργίου Α' καθορισθεῖσαν ἐπιγραφὴν: «Ἰσχύς μου ἡ ἀγάπη τοῦ λαοῦ».

Ὑπὸ τὸ αὐτὸ ἀκριβῶς ἔμβλημα καὶ μετὰ τὴν ἰδίαν βασιλόπνευστον ρήτηραν ἀνέλαβον τὸ ἐνδοξον Ἑλληνικὸν Στέμμα οἱ μετέπειτα Βασιλεῖς τῶν Ἑλλήνων Κωνσταντῖνος ΙΒ', Γεώργιος Β' καὶ Παῦλος Α', οἱ ὁποῖοι μετὰ ἀπαράμιλλον φιλοπατρίαν καὶ ἀφοσίωσιν πρὸς τὰ ἰδανικὰ τῆς φυλῆς μας, συνέχισαν μετὰ τὴν ἰδίαν σημαίαν τοῦ καθήκοντος καὶ τῆς ἐθνικῆς ἐνότητος τὰς προπατορικὰς παραδόσεις καὶ παρεσκεύασαν τὸ μέλλον τῆς Πατρίδος μας ἀνάλογον πρὸς τὸ ὑπέρλαμπρον παρελθόν. ✓

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

ΠΟΛΙΤΕΙΑ — ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ — ΣΥΝΤΑΓΜΑ

I

9 Πολιτεία

Οἱ κάτοικοι ἐκάστης κοινωνίας εὐρίσκονται διαρκῶς εἰς σχέσεις ἠθικὰς καὶ ὕλικας. Ἔρχονται δηλαδὴ εἰς ἐπαφὴν λόγῳ κοινωνικῶν ὑποχρεώσεων, ὅπως εἶναι ἡ ἀμοιβαία ἐπίσκεψις, ἡ ἀπὸ κοινοῦ παρακολούθησις τῆς θείας λειτουργίας, ἡ ἀπὸ κοινοῦ ἐκδρομή, τὸ ταξίδιον, ἡ συμβίωσις κλπ. ἢ ἐνεργοῦν διαφόρους συναλλαγάς, ὅπως εἶναι ἡ ἀγοραπωλησία, ἡ μίσθωσις, ἡ ἀπὸ κοινοῦ ἐκτέλεσις μιᾶς ἐργασίας κλπ.

Ἡ ρύθμις τῶν σχέσεων τούτων καθορίζεται ἢ ὑπὸ συνθηκῶν, αἱ ὁποῖαι δημιουργοῦνται μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς αὐτῆς κοινωνίας ἢ ὑπὸ νόμων, οἱ ὁποῖοι ὀρίζονται ὑπὸ τῆς πολιτείας.

Ἡ πολιτεία, ἥτις καλεῖται καὶ Κράτος καὶ Ἐπικράτεια, εἶναι ὁ ἰσχυρὸς προστάτης καὶ φρουρὸς τῆς ζωῆς, τῆς τιμῆς καὶ τῆς περιουσίας ἐκάστου ἀτόμου. Τὴν δύναμιν ταύτην εἰς τὴν πολιτείαν τὴν δίδει ὁ ἴδιος ὁ λαός, ἐκ τοῦ ὁποῖου αὕτη ἀποτελεῖται.

Διὰ τὴν ὑπάρξιν πολιτείας πρέπει νὰ ὑπάρχη α') λαός, β') νὰ εἶναι ὠνισθὴν ὡς καὶ γ') νὰ ὑπάρσῃ ὠρισμένη χώρα ἐπὶ τῆς ὁποίας ὁ λαὸς νὰ κατοικῇ μόνιμως.

Πολιτεία λοιπὸν καλεῖται μόνιμος λαὸς κατοικῶν ἐν ὠρισμένῃ χώρᾳ καὶ ἔχων ἐνιαίαν ὁργάνωσιν καὶ διοίκησιν.

Α') **Λαός.** Λαός καλεῖται τὸ σύνολον τῶν ἀτόμων τὰ ὁποῖα εἶναι ἀνεγνωρισμένα ὡς μέλη τῆς πολιτείας.

Μέλη τῆς πολιτείας δὲν εἶναι πάντες οἱ κάτοικοι τῆς χώρας, δὲν εἶναι δηλαδὴ καὶ οἱ προσωρινῶς διαμένοντες ἀλλοδαποὶ καὶ οἱ διαβατικοί, οἱ εὐρισκόμενοι εἰς τὴν χώραν μας, ἀλλὰ μόνον οἱ ἔχοντες τὴν Ἑλληνικὴν ἰθαγένειαν. Τὰ μέλη ταῦτα τῆς πολιτείας καλοῦνται πολῖται ἢ ὑπήκοοι ἢ ἡμεδαποί.

Ἰθαγένεια καλεῖται ἡ ἱκανότης τὴν ὁποίαν ἔχει ἐν ἄτομον νὰ ἀποτελῇ μέλος τῆς πολιτείας.

Ἡ Ἑλληνικὴ ἰθαγένεια ἀποκτᾶται κατὰ τέσσαρας τρόπους:

α') **Ἐκ γεννήσεως**, ἐφ' ὅσον οἱ γονεῖς εἶναι Ἕλληνες πολῖται.

β') **Ἐκ πολιτογραφίας**. Αὕτη ἐπιτυγχάνεται κατόπιν ἐκπληρώσεως ὁρισμένων διατυπώσεων, προβλεπομένων ὑπὸ τοῦ νόμου.

γ') **Ἐκ γάμου** (διὰ τὰς γυναῖκας). Ἐάν δηλαδή ἄλλοδαπὴ ὑπανδρευθῇ νομίμως Ἕλληνα πολίτην, ἀποκτᾶ τὴν Ἑλληνικὴν ἰθαγένειαν, τὴν ὁποίαν διατηρεῖ καὶ ἐν περιπτώσει θανάτου τοῦ συζύγου της καὶ ἐν περιπτώσει διαλύσεως τοῦ γάμου λόγῳ διαζυγίου.

δ') **Ἐκ προσηλυτισμοῦ**. Ἐάν δηλαδή χώρα τις ἢ τμήμα χώρας τινὸς προσαρτηθῇ εἰς τὴν Ἑλλάδα, πάντες οἱ κάτοικοι αὐτοῦ ἀποκτοῦν τὴν ἑλληνικὴν ἰθαγένειαν, ὅπως συνέβη μὲ τὴν προσάρτησιν τῆς Θράκης, τῆς Μακεδονίας, τῆς Δωδεκανήσου κλπ.

Ἡ Ἑλληνικὴ ἰθαγένεια χάνεται α') διὰ πολιτογραφίας εἰς ξένην χώραν, ἐφ' ὅσον ζητήσῃ τοῦτο ὁ Ἕλλην καὶ τὸ ἐγκρίνῃ ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις, β') διὰ διορισμοῦ εἰς δημοσίαν θέσιν ξένου κράτους, ἄνευ ἀδείας τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως γ') δι' ἀποσπάσεως τμήματος τῆς χώρας καὶ προσαρτήσεως τούτου εἰς ξένον κράτος καὶ δ') διὰ γάμου. Ἡ περίπτωσις τοῦ γάμου ἰσχύει μόνον διὰ τὰς γυναῖκας ἐφ' ὅσον θὰ ὑπανδρευθοῦν ἄλλοδαπὸν.

Ὁ λαὸς ἀποτελεῖται ἀπὸ ὑπηκόους τοῦ κράτους, οἱ ὁποῖοι εἶναι δυνατόν νὰ μὴ ἔχουν πάντες τὴν αὐτὴν θρησκείαν, τὴν αὐτὴν φυλὴν καὶ τὴν αὐτὴν γλῶσσαν, ὅπως λ. χ. συμβαίνει μὲ τὴν Ἑλβετικὴν Πολιτείαν, τὴν ὁποίαν ἀποτελοῦν Γάλλοι, Γερμανοὶ καὶ Ἰταλοὶ, ὡς καὶ μὲ τὰς μεγάλας Δυνάμεις, αἱ ὁποῖαι ἔχουν προσαρτησῇ εἰς τὰς χώρας των διαφόρους φυλάς.

Τὸν λαὸν ἐπομένως ἑνὸς κράτους εἶναι δυνατόν νὰ ἀποτελοῦν καὶ ἄνθρωποι διαφόρων ἐθνικοτήτων, ὅπως λ. χ. ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου τὸ Ἑλληνικὸν Κοάτος ἐξετείνετο εἰς ὀλόκληρον τὴν Αἴγυπτον καὶ τὴν Ἀσίαν, μέχρι τῶν Ἰνδιῶν.

Καὶ ἀντιθέτως εἶναι δυνατόν τὸ κράτος νὰ μὴ περιλαμβάνῃ εἰς τὸν λαόν του ὅλους τοὺς ὁμοεθνεῖς πληθυσμούς, ὅπως συμβαίνει σήμερον μὲ τὸν Ἑλληνισμὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τῆς Κύπρου καὶ τῆς Βορείου Ἡπείρου, ὁ

ὁποῖος ἀνήκει μὲν εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος, ἀλλὰ δὲν ἀνήκει εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Κράτους.

Β') **Ὁργάνωσις τοῦ Λαοῦ.** Διὰ τὴν ὑπαρξιν πολιτείας ἀπαραίτητος εἶναι ἡ ἐνιαία ὀργάνωσις τοῦ λαοῦ. Διὰ τῆς ἐνιαίας ὀργάνωσεως ἐπιτυγχάνεται ἡ ὁμοιόμορφος διοικήσις ὁλοκλήρου τῆς χώρας καὶ ἡ ἀποτελεσματικὴ ἀντιμετώπισις παντός κινδύνου ἐσωτερικοῦ ἢ ἐξωτερικοῦ. Διὰ τῆς ὀργάνωσεως τοῦ λαοῦ ἡ Πολιτεία ἀποκτᾷ δύναμιν καὶ καταρτίζει νόμους, διὰ τῶν ὁποίων κανονίζονται αἱ σχέσεις τῶν πολιτῶν. Δι' αὐτῆς ἐξασφαλίζεται ἡ ἐλευθερία, ἡ τιμὴ καὶ ἡ περιουσία παντός ἀνθρώπου ἡμεδαποῦ ἢ ἄλλοδαποῦ. Τέλος διὰ τῆς ἐνιαίας ὀργάνωσεως τοῦ λαοῦ ἐπιτυγχάνεται ἡ παρακολούθησις καὶ θεραπεία τῶν ἀναγκῶν ὁλοκλήρου τῆς χώρας μας, ὅπως εἶναι ἡ ἐκπαίδευσις, ἡ ἀσφάλεια, ἡ δικαιοσύνη, ἡ ὑγεία, ἡ παραγωγή, ἡ συγκοινωνία κλπ.

Γ') **Χώρα.** Ἡ χώρα εἶναι ἀπαραίτητον στοιχεῖον διὰ τὴν ὑπαρξιν τῆς πολιτείας. Χώρα λεγεται τὸ καθωρισμένον ἔδαφος εἰς τὸ ὁποῖον κατοικεῖ μόνιμως ὁ λαός. Ἐντὸς τῆς καθωρισμένης ἐδαφικῆς κυριαρχίας χώρας τινός, οὐδεμία ἄλλη χώρα δύναται νὰ ἀσκήσῃ κυριαρχικὰ δικαιώματα.

Ἡ χώρα ἐκτὸς τοῦ ἐδάφους περιλαμβάνει: α') Τὸ ὑπέδαφος, ἥτοι τὰ κάτωθεν τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους στρώματα. β') Τὴν ἐναέριον ζώνην, ἥτοι τὴν ἄνωθεν τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους ἀτμόσφαιραν, καὶ γ') Μέρος τῆς θαλάσσης, ἐκτάσεως τριῶν ναυτικῶν, μιλλίων ἀπὸ τῆς ξηρᾶς, καλούμενον αἰγιαλίτις ζώνη ἢ χαφρικὰ ὕδατα.

II

10

Πολίτευμα.

Πολίτευμα καλεῖται τὸ σύνολον τῶν νόμων, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων καταρτίζεται ἡ Πολιτεία καὶ διοικεῖται ὁ λαός.

Τὰ πολίτευματα δὲν ἦσαν, οὔτε εἶναι παντοῦ καὶ πάντοτε τὰ αὐτά. Τὸ εἶδος αὐτῶν ἐξαρτᾶται ἐκ τῶν ἐκάστοτε διαθέσεων τοῦ λαοῦ καὶ ἐκ τῆς ὕλικης καὶ πνευματικῆς καταστάσεως αὐτοῦ.

Τὰ σύγχρονα πολίτευματα εἶναι δύο εἰδῶν α') τὸ μοναρχικὸν καὶ β') τὸ δημοκρατικόν.

Μοναρχικὸν πολίτευμα ἢ **μοναρχία** καλεῖται ὅταν ἔν μόνον φυσικὸν πρόσωπον εἶναι τὸ ἀνώτατον ὄργανον τῆς πολιτείας, καλούμενον Βασιλεὺς. Ὅταν ὁ ἀνώτατος οὗτος

ἄρχων τῆς πολιτείας δὲν δεσμεύεται ὑπὸ οὐδενὸς γραπτοῦ ἢ αγγράφου περιορισμοῦ εἰς τὰς ἐκάστοτε θελήσεις του, τότε τὸ πολίτευμα καλεῖται ἀπόλυτος μοναρχία. ὡς ἦτο ἐπὶ Τσάρου ἐν Ρωσσίᾳ, ἐπὶ Ὁθωνος ἐν Ἑλλάδι καὶ ὡς εἶναι καὶ σημερον ἀκόμη ἐν Ἀσίᾳ καὶ ἐν Ἀφρικήῃ. Οἱ μονάρχαι οὗτοι καθορίζουν νόμους, διορίζουν καὶ ἀπολύουν δικαστὰς καὶ ὑπαλλήλους καὶ ἐν γένει διοικοῦν κατὰ τὴν ἀπόλυτον κρίσιν των. Ὅταν ὅμως ὑπάρχουν περιορισμοὶ εἰς τὰς θελήσεις τοῦ Βασιλέως, τότε ἡ μοναρχία καλεῖται περιορισμένη ἢ συνταγματικὴ μοναρχία, ὡς συμβαίνει εἰς τὴν Περσίαν, Ἰαπωνίαν κλπ.

Δημοκρατικὸν πολίτευμα ἢ δημοκρατία καλεῖται ὅταν ἡ διοίκησις τῆς πολιτείας ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸν λαόν.

Ἡ δημοκρατία διακρίνεται εἰς βασιλευσμένην δημοκρατίαν καὶ εἰς προεδρικὴν δημοκρατίαν.

Βασιλευσμένη Δημοκρατία καλεῖται ὅταν ἀνώτατος ἄρχων τῆς πολιτείας εἶναι ὁ Βασιλεὺς. Οὗτος ἄλλοτε ἐκλέγεται ὑπὸ τῆς πολιτείας, ὡς συμβαίνει εἰς τὴν Νορβηγίαν καὶ ἄλλοτε κληρονομικῶς δικαίωματι μεταβιβάζεται τὸ στέμμα εἰς τοὺς διαδόχους τοῦ Βασιλέως, ὡς συμβαίνει εἰς τὴν Ἑλλάδα, Ἀγγλίαν, Σουηδίαν, Ὀλλανδίαν Δανίαν κλπ.

Προεδρικὴ Δημοκρατία καλεῖται ὅταν ὁ ἀνώτατος ἄρχων ὅστις καλεῖται Πρόεδρος, ἐκλέγεται δι' ὠρισμένην χρονικὴν περίοδον ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἢ τῶν ἀντιπροσώπων αὐτοῦ.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας, εἰς ἄλλα μὲν κράτη, ὅπως εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας καὶ εἰς τὴν Γερμανίαν ἐκλέγεται ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τοῦ λαοῦ, εἰς ἄλλα δέ ὅπως εἰς τὴν Γαλλίαν, ἐκλέγεται ὑπὸ τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ λαοῦ, ἦτοι ὑπὸ τῆς Βουλῆς καὶ τῆς Γερουσίας.

Διαίσεις τῶν πολιτευμάτων ὑπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους. Ὁ Ἀριστοτέλης πρῶτος ἐμελέτησε τὰ πολιτεύματα, βάσει τῶν ὁποίων διοικοῦνται οἱ λαοὶ τῶν διαφόρων πολιτειῶν. Διήρσε δὲ ταῦτα εἰς δύο: εἰς ὀρθὰ πολιτεύματα, ὅπως εἶναι ἡ μοναρχία, ἡ ἀριστοκρατία καὶ ἡ δημοκρατία καὶ εἰς παρακβάσεις. Ὅρθὰ πολιτεύματα ἐκάλεσεν ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἀποβλέπουν εἰς τὴν χρηστὴν διοίκησιν τοῦ λαοῦ, παρεκβάσεις δὲ τὰ πολιτεύματα ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἐκφεύγουν τοῦ σκοποῦ των. Τῆς μοναρχίας παρέκβασις εἶναι ἡ τυραννίς, τῆς δημοκρατίας ἡ ὀχλοκρατία καὶ τῆς ἀριστοκρατίας ἡ ὀλιγαρχία.

Δικτατορία. Εἰς τὰς παρεκβάσεις συγκαταλέγεται καὶ ἡ δικτατορία. Εἶναι τρόπος βίας διοικήσεως τοῦ λαοῦ.

III

11 √ Σύνταγμα

Σύνταγμα καλεῖται ὁ θεμελιώδης κανὼν τῆς πολιτείας, ὅστις περιληπτικῶς ὀρίζει: 1) τὸ εἶδος τοῦ πολιτεύματος, 2) τὴν ἑκτασιν τῆς δικαιοδοσίας τοῦ ἀνωτάτου ἄρχοντος καὶ τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ λαοῦ, καὶ 3) τὰ βασικὰ καθήκοντα καὶ δικαιώματα τῶν πολιτῶν.

Ἐκ τοῦ συντάγματος ἀπορρέουν ὅλοι οἱ νόμοι, διὰ τῶν ὁποίων ρυθμίζονται αἱ σχέσεις τῶν πολιτῶν. Τὸ σύνταγμα δι' ὁλόκληρον τὸν λαὸν εἶναι ἱερὸν καὶ ἀπαραβίαστον. Διὰ τοῦ συντάγματος δεσμεύονται ἡ βουλή, ὁ ἀνώτατος ἄρχων καὶ πάντα τὰ φυσικὰ καὶ νομικὰ πρόσωπα*. Ἐκεῖνος ὅστις ἠθελε παραβιάσῃ τὸ σύνταγμα ἔχει βαρυτάτας εὐθύνas.

Τὸ σύνταγμα καταρτίζεται ὑπὸ τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ λαοῦ, ἐκλεγέντων εἰδικῶς πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον. Ἡ συνέλευσις ἣτις θὰ ἀποτελεσθῇ ἐκ τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ λαοῦ μὲ τὸν σκοπὸν νὰ συντάξῃ τὸν καταστατικὸν χάρτην τῆς πολιτείας καλεῖται συντακτικὴ συνέλευσις ἢ ἐθνὸςυνέλευσις.

Ἡ ἀναθεώρησις καὶ τροποποιήσις τοῦ συντάγματος ὑπὸκειται εἰς αὐστηροὺς περιορισμούς. Ἐπιτρέπεται ἀναθεώρησις τῶν μὴ θεμελιωδῶν κανόνων τοῦ συντάγματος, κατόπιν ἀποφάσεως τῶν δύο τρίτων τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν βουλευτῶν. Ἡ συνέλευσις τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ λαοῦ, ἣτις ἔχει ὡς σκοπὸν τὴν ἀναθεώρησιν τοῦ συντάγματος, καλεῖται ἀναθεωρητικὴ βουλή.

* Φυσικὸν πρόσωπον εἶναι ὁ ἄνθρωπος, ὅστις γεννᾶται καὶ ἀποθνήσκει. Νομικὸν πρόσωπον εἶναι τὸ πρόσωπον, τὸ ὁποῖον δὲν ἔχει αὐθυπαρξίαν, ὥς ὁ ἄνθρωπος, ἀλλὰ ἀναγνωρίζεται ὑπὸ τοῦ νόμου ὡς ἔχον δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις, ὅπως εἶναι τὰ σωματεῖα, αἱ ἀνώνυμοι ἐταιρεῖαι, τὰ ἐπιμελητήρια, ὁ δῆμος, ἡ κοινότης κλπ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

I

12 Η ἱστορία τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτείας

Ἡ Ἑλληνικὴ Πολιτεία εἶναι ἡ πατρίς τῆς ἐπιστήμης, τῆς τέχνης καὶ τοῦ πολιτισμοῦ. Ἡ Ἑλληνικὴ Πολιτεία ἐπὶ αἰῶνας ὁλοκλήρους πρὸ Χριστοῦ καὶ μετὰ Χριστὸν ἦτο ὁ πανύψηλος φωτεινὸς φάρος, ὅστις ἐφώτιζεν ὁλόκληρον τὴν ἀνθρωπότητα. Εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐγεννήθη τὸ δίκαιον καὶ ἐξ αὐτοῦ ἐπήγασαν οἱ νόμοι τοῦ Λυκούργου καὶ τοῦ Σόλωνος, βάσει τῶν ὁποίων ἐθεμελιώθησαν κοινωνίαι καὶ ὀργανώθησαν πολιτεῖαι. Εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸ πρῶτον διηρευνήθη καὶ ἐδιδάχθη ὑπὸ τοῦ σοφοῦ Ἀναξαγόρα ἡ προέλευσις τῆς θαύστης ἁρμονίας τοῦ σύμπαντος, διακηρύξαντος πολὺ πρότερον τὸν Χριστοῦ, ὅτι θεῖος Νοῦς παρακολουθεῖ καὶ γνωρίζει τὰ πάντα, παρέχων εἰς ὁλόκληρον τὸν κόσμον ζωὴν. Ὀλίγον χρόνον μετὰ τὸν Ἀναξαγόραν ἀνατέλλει εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γῆν ὁ σοφώτερος, ὁ ἐναρετώτερος καὶ ὁ τελειότερος τῶν σοφῶν, ὁ Σωκράτης. Οἱ σοφοὶ καὶ οἱ ἅγιοι τῆς ἐκκλησίας μας πατέρες ὀνομάζουσι τὸν Σωκράτην «χριστιανὸν πρὸ Χριστοῦ ζήσαντα». Ὁ Σωκράτης ἐδίδασκεν ὅτι, εἰς εἶναι ὁ ἀληθὴς Θεός, δημιουργὸς τοῦ Σύμπαντος, ὅστις εἶναι πανταχοῦ παρὼν καὶ προνοεῖ περὶ πάντων. Διεκήρυξε συγχρόνως τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς καὶ τὴν μέλλουσαν κρίσιν καὶ ἀνταπόδοσιν ἐκάστου κατὰ τὰ ἔργα του.

Ἡ διδασκαλία τοῦ Σωκράτους ἀπετέλεσε τὴν βάσιν τῆς μετέπειτα διδασκαλίας τοῦ Χριστοῦ.

Εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸ πρῶτον ἐκαλλιεργήθησαν καὶ ἐτελειοποιήθησαν τὰ γράμματα, ἐδῶ ἀνεδείχθησαν οἱ σπουδαιότεροι καὶ περιφημότεροι ἱστορικοὶ, λογογράφοι καὶ φιλόσοφοι, δεινότεροι τῶν ὁποίων ἦσαν ὁ Ἡρόδοτος, ὁ Θουκυδίδης, ὁ Ξενοφὼν καὶ ὁ ὕπατος τῶν φιλοσόφων, μαθητὴς τοῦ Σωκράτους, Πλάτων.

Εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐγεννήθη καὶ ἀνεπύχθη τὸ θέατρον καὶ ἡ ποίησις ὑπὸ τῶν ἀπαραμίλλων τραγικῶν ποιητῶν Αἰσχύλου, Σοφοκλέους καὶ Εὐριπίδου, καὶ ἡ ρητορικὴ ὑπὸ τοῦ Ἰσοκράτους, τοῦ Δημοσθένους καὶ ἄλλων.

Εἰς τὴν Ἑλλάδα ὁ Ἀριστοτέλης καὶ ὁ Θεόφραστος πρῶτοι ἐμελέτησαν, ὁ μὲν πρῶτος τὴν λογικὴν, τὴν ἠθικὴν, τὰ φυσικὰ φαινόμενα, τὰ μεταφυσικὰ φαινόμενα καὶ τὰ πολιτεύματα· ὁ δὲ δεῦτερος συνεγραψε 232 ἐν ὧν συγγράμμασιν πραγματευόμενα περὶ φυτῶν, περὶ λίθων, περὶ ζώων, περὶ τοῦ χαρακτῆρος τῶν ἀνθρώπων κλπ. Ἕλληνες ἦσαν ὁ Ἱπποκράτης καὶ ὁ Γαληνός, οἱ ὁποῖοι πρῶτοι ἐμελέτησαν καὶ ἐσυστηματοποίησαν τὴν Ἰατρικὴν ἐπιστήμην. Εἰς τὴν Ἑλλάδα κατεσκευάσθησαν τὰ πρῶτα καὶ θαυμαστότερα ἀγῶνισμα ὑπὸ τοῦ Φειδίου, τοῦ Πραξιτέλους καὶ ἄλλων.

Εἰς ποῖον βαθμὸν ἔφθανεν ὁ θαυμασμός παρ' ὁλοκλήρου τοῦ κόσμου πρὸς τὸ ἐλληνικὸν πνεῦμα καὶ τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν καὶ παρ' αὐτοῦ τοῦ Θεανθρώπου, ἀντιλαμβανόμεθα ἀπὸ τὰ βαρυσήμαντα λόγια «Ἐλὴλυθεν ἡ ὥρα ἵνα δοξασθῇ ὁ Υἱὸς τοῦ Ἀνθρώπου», τὰ ὁποῖα ἀνεφώνησεν ὁ Χριστὸς ὅταν τοῦ ἀνήγγειλαν ὅτι προσέρχονται νὰ ἀσπασθοῦν τὴν διδασκαλίαν του καὶ νὰ τὸν προσκυνήσουν δύο Ἕλληνες, οἱ ἀμέσως γενόμενοι Ἀπόστολοι του, ὁ Φίλιππος καὶ ὁ Ἀνδρέας.

Τὸ Εὐαγγέλιον καὶ τὰ θεόπνευστα συγγράμματα τῶν Ἀποστόλων ἐγράφησαν καὶ ἐκηρύχθησαν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν. Ἰάντες οἱ κανόνες τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ καὶ αἱ ἀποφάσεις τῶν ἱερῶν συνόδων ἐγράφησαν ἐπίσης εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν καὶ βραδύτερον μετεφράσθησαν εἰς τὰς γλώσσας τῶν ἄλλων χριστιανικῶν λαῶν.

Ὁ Σωκράτης ὅταν ἐπληροφορήθη ὅτι πάντες οἱ ἄνθρωποι ἐθαύμαζον καὶ ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, εἶπε τὰ ἐξῆς: Ἔστι δ' ἀξία ἡ χώρα καὶ ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων ἐπαινεῖσθαι... πρῶτον δὲ καὶ μέγιστον ὅτι τυγχάνει θεοφιλῆς... ἦν δὲ θεοὶ ἐπὶ τὴν χώραν, πῶς οὐχ' ὑπ' ἀνθρώπων γε ἐμπάντων δικαίᾳ ἐπαινεῖσθε; = Ἡ Ἑλλάς εἶναι ἡ χώρα ἡ ὁποία ἐπαινεῖται ὑπὸ πάντων τῶν ἀνθρώπων διὰ πολλοὺς λόγους, ἀλλὰ πρωτίστως διότι τὴν ἀγαπᾷ ὁ Θεός... Χώραν τὴν ὁποίαν οἱ θεοὶ ἐπὶ τὴν χώραν, πῶς εἶναι δυνατόν νὰ μὴ ἐπαινῇται ὑπὸ πάντων τῶν ἀνθρώπων;

Ὁ δὲ Πλάτων τὴν αὐτὴν αἰσθανόμενος χαρὰν καὶ υπερηφάνειαν διὰ τὴν πατρίδα του ἔλεγεν: «Εὐχαριστῶ τὸν Θεὸν διότι ἐγεννήθην Ἕλληνα». Καὶ ὁ διάσημος Λατίνος ρήτωρ Πλίνιος ὀνομάζει τὴν Ἑλλάδα: «Πα-

τρίδα τοῦ φωτός καὶ ὁλοκλήρου τοῦ πολιτισμοῦ».

Ἡ Ἑλληνικὴ Πολιτεία τὸ 146 π. Χ. ὑπεδουλώθη εἰς τὴν Ρωμαϊκὴν Αὐτοκρατορίαν, χωρὶς ὅμως νὰ ἐκρωμαισθῇ καὶ νὰ ἀφομοιωθῇ πρὸς αὐτήν, ὅπως ἄλλα ἔθνη ἀφωμοιώθησαν καὶ ἐξηφανίστησαν. Τὸ Ἑλληνικὸν πνεῦμα διετηρήθη ἄσβεστον καὶ ἀμείωτον. Ὁ Παρθενὼν καὶ τὰ ἄλλα μνημεῖα μας ἔγιναν ἀντικείμενον σεβασμοῦ καὶ ἐκτιμήσεως ἐκ μέρους τοῦ κατακτητοῦ. Αἱ ἑλληνικαὶ σχολαὶ προσήλκυαν τὴν ἀνωτέραν τάξιν τῶν ἡγεμονικῶν οἰκῶν καὶ τὴν ἀριστοκρατικὴν νεολαίαν τῶν Ρωμαίων. Ὁ Ρωμαῖος ποιητὴς Ὁράτιος διεκήρυττεν ὅτι: «Ἡ Ἑλλάς κατακτηθεῖσα ἀντικατέκτησε τοὺς ἀγρίους αὐτῆς κατακτητάς». Τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος, ἂν καὶ ὑπεδουλώθη κρατικῶς, ὑπεδούλωσε πνευματικῶς τὴν παντοδύναμον Ρωμαϊκὴν Αὐτοκρατορίαν, τὴν μετονομασθεῖσαν βραδύτερον Βυζαντινὴν Αὐτοκρατορίαν, λόγῳ μεταφορᾶς τῆς πρωτευούσης τῆς ἐκ τῆς Ρώμης εἰς τὸ Βυζάντιον, τὴν ἑλληνικωτάτην Κωνσταντινούπολιν. Τοιαύτη ἦτο ἡ δύναμις καὶ ἡ ὑπερόχῃ τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος, ὥστε σιγὰ-σιγὰ περιήλθεν ἐξ ὁλοκλήρου ἡ κυριαρχία τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας εἰς Ἑλλάνας αὐτοκράτορας, οἱ ὅποιοι παρέμειναν μέχρι τοῦ 1453, ὁπότε κατελύθη ἡ Ἑλληνικὴ Αὐτοκρατορία ὑπὸ τῶν Τούρκων.

Οἱ Ἕλληνες καὶ κατὰ τὴν Τουρκοκρατίαν, παρὰ τὰς σφαγὰς, τὰ βασανιστήρια, τὰς λεηλασίας καὶ τὸ ἀβάστακτον χαράτσι, ἐπὶ 386 συνεχῇ ἔτη, διετήρησαν ἀμείωτον τὸ Ἑλληνικὸν φρόνημα καὶ κατάρθωσαν διὰ τῆς πνευματικῆς ὑπεροχῆς τῶν νὰ μετριάσουν τὴν ὠμότητα τοῦ σκληροῦ κατακτητοῦ, νὰ διατηρήσουν τὸ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλληνικὸν Πατριαρχεῖον καὶ νὰ καταλάβουν ἐν τῷ ἐσωτερικῷ ἀνωτάτης ἐμπιστευτικᾶς ὑπηρεσίας τοῦ Τουρκικοῦ Κράτους καὶ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ νὰ διορισθοῦν πρεσβεῦνται τῆς Πύλης καὶ ἡγεμόνες εἰς τὴν Βλαχίαν καὶ εἰς τὴν Μολδαυίαν.

Τὸ δὲ 1821, ὅπου ὑπῆρχεν Ἑλληνικὴ καὶ φιλελληνικὴ ψυχὴ ἐδονίσθη καὶ ἐξηγέρθη μὲ τὸν αὐτὸν παλμὸν κατὰ τοῦ Τυράννου καὶ οὕτω τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος ἀνέκτησε τὴν ἐλευθερίαν του διὰ νὰ συνεχίσῃ τὴν λαμπρὰν ἱστορίαν τῶν ἐνδόξων προγόνων του καὶ διὰ νὰ ἀποδείξῃ καὶ εἰς τὴν σύγχρονον ἀνθρωπότητα ὅτι εἴμεθα κατ' εὐθείαν κληρονόμοι τῶν εὐγενεστέρων παραδόσεων, τῶν ὑψηλοτέρων ἰδανικῶν καὶ τῶν θαυμαστοτέρων τοῦ κόσμου μνημείων, ἐκ τῶν ὁποίων αἱ παροῦσαι καὶ αἱ μέλλουσαι γενεαὶ τῆς ἀνθρωπότη-

τητος θὰ λαμβάνουν τὰ βασικά φῶτα διὰ τὴν ἐπιστήμην, διὰ τὴν τέχνην καὶ διὰ τὸν πολιτισμόν.

11

13

Ἡ Ἱστορία τῶν Ἑλληνικῶν πολιτευμάτων.

Ἡ Ἑλλάς ἐπὶ τουρκοκρατίας ἦτο χωρισμένη εἰς κοινότητας, αἱ ὁποῖαι διοικεῖντο ὑπὸ τῶν δημογερόντων. Τὸ σύστημα τοῦτο τῆς διοικήσεως ἐξηκολούθησε καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821.

Ὅταν ἀπλευθερώθησαν αἱ περισσότεραι πόλεις τῆς Πελοποννήσου καὶ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος, ἀπεφάσισαν οἱ δημογέροντες, οἱ πρόκριτοι καὶ οἱ ἀρχιερεῖς νὰ ἐνώσουν ὅλας τὰς ἐλευθέρας πόλεις ὑπὸ ἐνιαίαν διοίκησιν. Σκοπὸς τῆς Ἐνώσεως ἦτο, ἅφ' ἐνὸς μὲν νὰ καταστῇ δυνατὴ ἡ συλλογὴ περισσοτέρων φόρων διὰ τὰς δαπάνας τοῦ πολέμου, ἅφ' ἑτέρου δὲ νὰ εἶναι εὐχερεστέρα ἡ συνεννόησις μετὰ τῆς κεντρικῆς διοικήσεως καὶ τῶν ὀπλαρχηγῶν, διὰ τὴν καλλιτέραν διεξαγωγὴν τοῦ ἀπελευθερωτικοῦ ἀγῶνος.

Ὁ φατριασμός ὁμως καὶ ἡ διαφωνία μετὰ τῶν πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν ἀρχηγῶν συνετέλεον εἰς τὸν διχασμόν τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐν μέρει εἰς τὴν διάσπασιν τοῦ ἀγῶνος. Ἀλλὰ ὁ κοινὸς πόθος τῆς ἀπελευθερώσεως καὶ ἡ ἀπειλὴ τοῦ κοινοῦ ἐχθροῦ τοὺς ἠνάγκασαν νὰ ἐνωθοῦν.

Προσωρινὸν πολίτευμα τῆς Ἑλλάδος

Μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Τριπόλεως ὁ Δημήτριος Ὑψηλάντης ἐξέδωκε προκήρυξιν διὰ τῆς ὁποίας ἐκάλει πάντας τοὺς Ἕλληνας νὰ ἀποστείλουν ἀντιπροσώπους τὴν 18ην Δεκεμβρίου τοῦ ἔτους 1821 εἰς τὸ Ἄργος, ὅπου θὰ συνήρχετο ἡ πρώτη Ἐθνοσυνέλευσις τῶν Ἑλλήνων. Ἡ διαφωνία μετὰ τῶν προκρίτων καὶ τῶν στρατιωτικῶν ὑπῆρξε κατὰ τὴν συγκέντρωσιν ταύτην ὀξυτάτη. Ἐνεκα τούτου ἠναγκάσθη ὁ Ὑψηλάντης νὰ ἀποχωρήσῃ τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως, ἠκολούθησε δὲ αὐτὸν καὶ ὁ Κολοκοτρώνης. Ἡ Ἐθνοσυνέλευσις ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Μαυροκοῦδου ἐγκατέλειψε τὸ Ἄργος καὶ μετέβη εἰς Ἐπίδαυρον, ὅπου τὴν 1ην Ἰανουαρίου τοῦ 1822 ἐκήρυξε πανηγυρικῶς τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἑλλάδος ὡς ἑξῆς:

«Ἐν ὀνόματι τῆς Ἀγίας καὶ ἀδιαιρέτου Τριάδος.

»Τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος, τὸ ὁποῖον ὑπὸ τὴν φρικώδη ὀθω-

»μανικὴν δυναστείαν, μὴ δυνάμενον νὰ φέρῃ τὸν βαρὺ-
 »τατον καὶ ἀπαραδειγματιστον ζυγὸν τῆς τυραννίας καὶ
 »ἀποσεΐσαν αὐτον μὲ μεγάλας θυσίας, κηρυττεὶ σήμε-
 »ρον διὰ τῶν νομίμων παραστατῶν τοῦ εἰς ἔθνικὴν συν-
 »ηγμένην συνέλευσιν ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων τὴν
 »πολιτικὴν αὐτοῦ ὑπαρξιν καὶ ἀνεξαρτησίαν».

Ἡ Ἐθνοσυνέλευσις εὐθὺς μετὰ τὴν ἀνακήρυξιν τῆς ἀνε-
 ξαρτησίας τοῦ Ἔθνους ἐδέχθη ὁμοφώνως τὸ ὑπὸ τῆς ἐπι-
 τροπῆς συνταχθέν πρῶτον Ἑλληνικὸν Σύνταγμα, τὸ ὁποῖον
 ὠνομάσθη Ὁργανικὸς Νόμος ἢ Σύνταγμα τῆς Ἐπιδαύρου ἢ
 Πρωσωρινὸν Πολίτευμα τῆς Ἑλλάδος.

Διὰ τοῦ πρῶτου τούτου συντάγματος ὠρίζετο ὅτι ἡ χώρα
 θὰ διοικῆται ὑπὸ δύο σωμάτων, τὸ μὲν ἐν θά ἀποτελῆται ἐξ
 70 βουλευτῶν, οἱ ὅποιοι θὰ ἐκλέγωνται ὑπὸ τοῦ λαοῦ καὶ θὰ
 ἀποτελοῦν τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν (τὴν Βουλὴν), τὸ δὲ
 ἄλλο θὰ ἀποτελῆται ἀπὸ 5 μέλη, τὰ ὁποῖα θὰ ἐκλέγωνται
 ὑπὸ τῆς Βουλῆς καὶ θὰ ἀποτελοῦν τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξου-
 σίαν (τὴν Κυβέρνησιν).

Διὰ τοῦ συντάγματος τούτου ἐθεσπίζετο ὡς ἐπικρατοῦ-
 σα θρησκεία ἡ Ἀνατολικὴ Ὁρθόδοξος. Ἀνεγνωρίζετο ἡ
 ἀτομικὴ ἐλευθερία καὶ ἡ ἰδιοκτησία. Κατηργεῖτο ἡ δουλεία,
 τὰ βασιανιστήρια καὶ ἡ δήμευσις τῆς περιουσίας. Ὁρίζετο
 ὅτι, πάντες οἱ πολῖται εἶναι ἴσοι ἀπέναντι τοῦ νόμου καὶ ὅτι,
 κοινωνικαὶ τάξεις καὶ διακρίσεις τῶν πολιτῶν δὲν ἀναγνω-
 ρίζονται.

Νόμος τῆς Ἐπιδαύρου

Ἐπειδὴ κατὰ τὴν πρῶτην Ἐθνοσυνέλευσιν ἦσαν πολλοὶ
 ἐπιθυμοῦντες τὴν μοναρχίαν, ἐνῶ ἀντιθέτως διὰ τοῦ Συν-
 τάγματος καθιερούτο πολίτευμα δημοκρατικόν, πρὸς ἀπο-
 φυγὴν διαφωνιῶν ἐδόθη εἰς τὸ πρῶτον σύνταγμα προσωρινὴ
 ἰσχὺς μέχρι τῆς ὁριστικῆς ἐπικυρώσεως τούτου.

Τὸν Μάρτιον τοῦ 1823 συνήλθεν εἰς τὸ Ἄργος ἡ δευτέρα
 Ἐθνοσυνέλευσις ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Πετρόμπεη, ἡ
 ὁποία ἐπεκύρωσε τὸ Σύνταγμα τῆς Ἐπιδαύρου, ἀναθεωρη-
 θέν εἰς μερικὰ σημεῖα. Ἐκτοτε τὸ Σύνταγμα ὠνομάζετο
 Νόμος τῆς Ἐπιδαύρου.

Πολιτικὸν Σύνταγμα τῆς Ἑλλάδος

Τὸν Μάρτιον τοῦ 1827 συνήλθεν ἐν Τροιζήνι ἡ τρίτη
 Ἐθνοσυνέλευσις, ἡ ὁποία τὴν 1ην Μαΐου τοῦ ἰδίου ἔτους

ἐψήφισε νέον σύνταγμα, γνωστόν ὑπὸ τὸ ὄνομα Πολιτικὸν Σύνταγμα τῆς Ἑλλάδος. Διὰ τοῦ Συντάγματος τούτου καθιεροῦντο αἱ τρεῖς ἐξουσίαι τῆς Πολιτείας (Νομοθετική, Ἐκτελεστική, Δικαστική) καὶ ἀνεγνωρίζετο ἡ κυριαρχία τοῦ λαοῦ. Κατὰ τὴν Ἐθνοσυνέλευσιν τῆς Τροιζήνης ἐξελέγη ὡς Κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ ἑπτὰ ἔτη ὁ Ἰωάννης Καποδίστριας, εἰς τὸν ὁποῖον ἀνετέθη ἡ Ἐκτελεστικὴ ἐξουσία. Τὸν Ἰανουάριον τοῦ ἐπομένου ἔτους ἦλθεν ἐκ Ρωσσίας ὁ Καποδίστριας καὶ ἀνέλαβε τὴν διακυβέρνησιν τῆς Ἑλλάδος. Ὁ Καποδίστριας διέλυσε τὴν Ἐθνοσυνέλευσιν, ἡ ὁποία τὸν ἐξέλεξε Κυβερνήτην καὶ ἐξέλεξε συμβούλιον ἐξ 27 ἀνδρῶν, τὸ ὁποῖον ὠνόμασε Πανελληνιον Συμβούλιον. Εἰς τὸ Συμβούλιον καὶ τὴν Γενικὴν Γραμματεῖαν τοῦ εἶχε ἀνατεθῆ ἡ ὅλη παρακολούθησις τῶν ζητημάτων τῆς χώρας. Ὁ Καποδίστριας ἐκυβέρνησε μετὰ μεγάλης εὐθυκρισίας ἐπὶ 3½ ἔτη τὴν Ἑλλάδα. Τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1831 ἐδολοφονήθη ὑπὸ τῶν δυσηρεστημένων ἀντιπάλων του.

Ἑγεμονικὸν Σύνταγμα τοῦ Ναυπλίου

Μετὰ τὴν δολοφονίαν τοῦ Καποδίστρια ἐπηκολούθησε πλήρης ἀναρχία καὶ ἐμφύλιος σπαραγμὸς μετὰ τῶν πολιτικῶν κομμάτων. Πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς ἡσυχίας ἐπενέβησαν αἱ Μεγάλαι Δυνάμεις Ἀγγλία, Γαλλία καὶ Ρωσσία, αἱ ὁποῖαι ἦσαν ἐγγυήτριαι διὰ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ τῇ μεσολαβήσει τῶν ἀνηγορεύθη ὁ Ὁθων Βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων. Τὸν Μάρτιον τοῦ 1832 συνήλθεν ἡ τετάρτη Ἐθνοσυνέλευσις, ἡ ὁποία ἐτροποποίησε τὸ σύνταγμα καὶ ἐψήφισε τὸ Ἑγεμονικὸν Σύνταγμα τοῦ Ναυπλίου, διὰ τοῦ ὁποίου καθιεροῦτο μοναρχικὸν πολίτευμα. Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος συνήλθεν ἡ πέμπτη κατὰ σειράν Ἐθνικὴ Συνέλευσις ἡ ὁποία ἐπέκύρωσε τὴν ἐκλογὴν τοῦ Ὁθωνος, ὡς πρώτου Βασιλέως τῶν Ἑλλήνων.

Ὁ Ὁθων ὅταν ἀνέλαβε τὴν βασιλείαν, τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1833, ἦτο ἀνήλικος καὶ ὡς ἐκ τούτου διωρίσθησαν βαυαροὶ ἀντιβασιλεῖς, οἱ ὁποῖοι ἐκυβέρνησαν μέχρι τοῦ Μαΐου τοῦ 1835 τὴν Ἑλλάδα ἄνευ συντάγματος καὶ ἄνευ βουλῆς. Ἀλλὰ καὶ ὅταν ἐνηλικιώθη ὁ Ὁθων ἠκολούθησε τὴν αὐτὴν κυβερνητικὴν τακτικὴν.

Τὸ πρῶτον Σύνταγμα τῆς Ἑλλάδος

Ὁ αὐταρχικὸς τρόπος τῆς βασιλείας τοῦ Ὁθωνος ἐξηγρῶσε τοὺς πολιτικοὺς καὶ τοὺς στρατιωτικοὺς καὶ τὴν 3ην

Σεπτεμβρίου* τοῦ ἔτους 1843 ἐξηνάγκασαν δι' ἐπαναστάσεως τὸν Ὅθωνα νὰ απομακρύνῃ τοὺς Βαυαροὺς ἐκ τῶν κυβερνητικῶν θέσεων καὶ νὰ παραχωρήσῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα Σύνταγμα, τὸ ὁποῖον ἐψηφίσθη ὑπὸ τῆς πρώτης ἐν Ἀθήναις** Ἐθνικῆς Συνελεύσεως τὸν Μάρτιον τοῦ 1844.

Τὸ σύνταγμα τοῦ 1844, γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα τὸ Πρῶτον Σύνταγμα τῆς Ἑλλάδος, καθιέρωσε δύο κοινοβουλευτικὰ σώματα τὴν Γερουσίαν, ἣτις ἀποτελεῖτο ἐξ 27 μελῶν, διοριζομένων ὑπὸ τοῦ Βασιλέως καὶ τὴν Βουλὴν, ἀποτελουμένην ἐς 80 μελῶν, ἐκλεγομένων ὑπὸ τοῦ λαοῦ.

Ὁ Ὅθων κατὰ τὴν ἐναρξιν τῶν ἐργασιῶν τῆς πρώτης ἐν Ἀθήναις Ἐθνοσυνελεύσεως ὥρकिσθη ὅτι θὰ τηρήσῃ πιστῶς τὸ ψηφισθὲν παρ' αὐτῆς σύνταγμα. Ἐπειδὴ ὁμως παρεσύρθη ὑπὸ τῆς ξένης πολιτικῆς καὶ δὲν ἐτήρησεν εἰς πολλὰ σημεῖα τὸν ὄρκον τοῦ ἐκηρύχθη, κατόπιν ἐπαναστάσεως ὑπὸ τοῦ λαοῦ τῶν Ἀθηνῶν, ἔκπτωτος τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1862.

Σύνταγμα τοῦ 1864

Μετὰ τὴν ἐκθρόνισιν τοῦ Ὅθωνος συνῆλθε τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1862, ἡ δευτέρα ἐν Ἀθήναις Ἐθνοσυνέλευσις ἵνα ἀναθεωρήσῃ τὸ σύνταγμα καὶ ἀποφασίσῃ συγχρόνως περὶ τῆς ἐκλογῆς νέου Βασιλέως.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν συνεδριάσεων τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως ἐπροτάθη εἰς αὐτὴν ὑπὸ τῶν Μεγάλων Δυνάμεων ἡ ἐκλογὴ ὡς Βασιλέως τοῦ δευτεροτόκου υἱοῦ τοῦ Βασιλέως τῆς Δανίας Γεωργίου. Ἡ Ἐθνοσυνέλευσις ὁμοφώνως ἀπεδέχθη τὴν πρότασιν αὐτήν, μολοντί ὁ Γεώργιος ἦτο τότε μόλις 17 ἐτῶν. Ὁ Γεώργιος ἀπεδέχθη τὴν ἐκλογὴν τοῦ καὶ ἡλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1863.

Εὐθὺς ὡς ἀνέλαθε τὴν βασιλείαν ὁ Γεώργιος, ὑπὸ τὸ ὄνομα Γεώργιος Α' Βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων, παρεχωρήθησαν εἰς τὴν Ἑλλάδα αἱ Ἰόνιοι Νῆσοι, αἱ ὁποῖαι τὸ 1864 ἔστειλαν ἀντιπροσώπους εἰς τὴν ἐν Ἀθήναις συνεδριάζουσαν Ἐθνοσυνέλευσιν.

* Ἐκ τοῦ γεγονότος τούτου ὠνομάσθη ἡ ἐν τῇ Πλατείᾳ Ὀμονοίας δὸς, ἐκ τῆς ὁποίας ἐξεκίνησαν «ὁδὸς Γ' Σεπτεμβρίου», ὁ δὲ ἐμπροσθεν τῶν Ἀνακτόρων χῶρος, εἰς τὸν ὁποῖον συνεκεντρώθησαν καὶ ἐζήτουν σύνταγμα, ὠνομάσθη «Πλατεῖα Συντάγματος».

** Ἐπὶ τῆς κυβερνήσεως τῶν Βαυαρῶν μετεφέρθη ἡ πρωτεύουσα τῆς Ἑλλάδος ἐκ Ναυπλίου εἰς Ἀθήνας.

Ἡ Ἐθνοσυνέλευσις αὕτη κατήρτισε τὸ νέον σύνταγμα τοῦ 1864, διὰ τοῦ ὁποίου κατηργήθη ἡ Γερουσία καὶ καθιερώθη ὁ κοινοβουλευτισμός μὲ μόνην τὴν Βουλὴν ὡς νομοθετικὴν ἐξουσίαν.

Τὸ σύνταγμα τοῦτο ἴσχυσε μέχρι τοῦ 1911, ὁπότε μετὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1909, ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Ζορμπά, συνήλθεν ἡ δευτέρα ἀναθεωρητικὴ βουλή, ἡ ὁποία ἀναθεώρησε τὰς μὴ θεμελιώδεις διατάξεις αὐτοῦ.

Σύνταγμα τῆς Τριακονταμελοῦς Ἐπιτροπῆς

Μετὰ τὴν δολοφονίαν τοῦ Βασιλέως Γεωργίου Α' ἐν Θεσσαλονίκῃ τὸ 1913, ἀνῆλθεν εἰς τὸν Ἑλληνικὸν Θρόνον ὁ ἔνδοξος στρατηλάτης Κωνσταντῖνος ΙΒ', ὅστις τὸ ἔτος 1917 ἐξηναγκάσθη ὑπὸ τῶν προστατίδων Δυνάμεων εἰς παραίτησιν ὑπὲρ τοῦ δευτεροτόκου υἱοῦ τοῦ Ἀλεξάνδρου.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἐβασίλευσε μέχρι τοῦ Ὀκτωβρίου τοῦ 1920, ὁπότε ἀπέθανε. Τὸν ἐπόμενον μῆνα διενεργήθησαν ἐκλογαί, ἡ δὲ ἐκ τούτων προελθοῦσα Βουλὴ ὠνομάσθη Γ' ἐν Ἀθήναις Συντακτικὴ Συνέλευσις. Αὕτη διὰ δημοψηφίσματος ἐπανεφέρεν εἰς τὸν Ἑλληνικὸν Θρόνον τὸν Βασιλέα Κωνσταντῖνον κατὰ μῆνα Δεκέμβριον τοῦ 1920, ἀλλὰ τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1922 ἐξηναγκάσθη καὶ πάλιν εἰς παραίτησιν ὑπὸ τῆς τριμελοῦς Ἐπαναστατικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ 1922. Μετὰ τὴν παραίτησιν τοῦ Βασιλέως Κωνσταντῖνου ἀνῆλθεν εἰς τὸν Θρόνον ὁ διάδοχος αὐτοῦ Γεώργιος Β', ὅστις ἐβασίλευσεν ἀπὸ τῆς 14ης Σεπτεμβρίου 1922 μέχρι τῆς 16ης Δεκεμβρίου 1923, ὁπότε ἐξηναγκάσθη ἐκ τῶν πραγμάτων νὰ ἀναχωρήσῃ ἐκ τῆς Ἑλλάδος καὶ ὠρίσθη ἀντιβασιλεὺς ὁ ναύαρχος Παῦλος Κουντουριώτης.

Τὴν 24ην Μαρτίου 1924, ἡ ἐκ τῶν ἐκλογῶν τοῦ Δεκεμβρίου 1923 προελθοῦσα Δ' Συντακτικὴ Ἐθνοσυνέλευσις ἐψήφισε τὴν ἔκπτωσιν τῆς Δυναστείας καὶ τὴν ἐπομένην ἀνεκηρύχθη ἡ Δημοκρατία, ἡ ὁποία ἐνεκρίθη ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ διὰ τοῦ δημοψηφίσματος τῆς 13ης Ἀπριλίου τοῦ ἰδίου ἔτους.

Ἡ Ἐθνοσυνέλευσις, μετὰ τὴν ἀλλαγὴν τοῦ πολιτεύματος, κατήρτισε 30μελὴ ἔπιτροπὴν διὰ τὸν καταρτισμὸν τοῦ Δημοκρατικοῦ Συντάγματος. Τὸ Σύνταγμα τοῦτο καταρτίσθην ὑπὸ τῆς 30μελοῦς ἐπιτροπῆς καὶ δημοσιευθέν, ἴσχυσεν ἐπ' ἐλάχιστον χρόνον, διότι ὁ στρατηγὸς Θ. Πάγκαλος ἐκήρυξε Δικτατορίαν καὶ ἀνέστειλεν ὅλας τὰς διατάξεις τοῦ Συντάγματος, πλὴν τῆς πρώτης, ἡ ὁποία καθώριζεν ὡς πολίτευμα τῆς Ἑλλάδος τὴν Δημοκρατίαν.

Μετά την άνατροπήν τῆς δικτατορίας ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Γ. Κονδύλη ἐδημοσιεύθη τὸ ἀκριβὲς κείμενον τοῦ καταρτισθέντος ὑπὸ τῆς 30μελοῦς ἐπιτροπῆς Συντάγματος, τοῦ ὁποίου ἡ ἰσχὺς ὑπῆρξε βραχεῖα, διότι τὸν Νοέμβριον τοῦ 1926 ἐξέλεγη, τῇ συμμετοχῇ ὅλων τῶν κομμάτων, Ἀναθεωρητικὴ Βουλὴ, ἡ ὁποία ἐδημοσίευσε τὸ Σύνταγμα τοῦ 1927. ✓

Ἐπαναφορὰ τοῦ Συντάγματος τοῦ 1911

Τὸ σύνταγμα τοῦ 1927 ἴσχυσε μέχρι τῆς 1ης Ἀπριλίου 1935, ὁπότε ἡ Κυβέρνησις διὰ συντακτικῆς πράξεως κατήργησε τὴν Γερουσίαν, διέλυσε τὴν Βουλὴν, ἀνέστειλε τὴν ἰσχὺν τῶν περισσοτέρων διατάξεων τοῦ συντάγματος καὶ συγχρόνως προεκήρυξεν ἐκλογὰς διὰ τὴν συγκρότησιν ἐθνοσυνελεύσεως, ἵνα αὕτη μεταρρυθμίσῃ τὸ νέον δημοκρατικὸν σύνταγμα. Ἐκ τῶν ἐκλογῶν τούτων προήλθεν ἡ Ε' ἐν Ἀθήναις Ἐθνοσυνέλευσις, ἡ ὁποία κατήργησε τὸ σύνταγμα τοῦ 1927 καὶ ἐπανάφερεν ἐν ἰσχύϊ τὸ σύνταγμα τοῦ 1911. Συγχρόνως δὲ ἀνέλαβε τὴν ἀντιβασιλείαν ὁ στρατηγὸς Γ. Κονδύλης, ὅστις διενήργησε δημοψήφισμα κατόπιν ἀποφάσεως τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως, ἵνα ἀποφανθῇ ὁ Λαὸς περὶ τῆς διατηρήσεως τῆς Δημοκρατίας ἢ περὶ καθιερώσεως Βασιλευομένης Δημοκρατίας καὶ ἐπαναφορᾶς τοῦ Βασιλέως Γεωργίου Β'.

Διὰ τοῦ διενεργηθέντος δημοψηφίσματος σύμπας ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς ἀπεφάνθη περὶ καθιερώσεως τῆς Βασιλευομένης Δημοκρατίας καὶ περὶ ἐπαναφορᾶς τοῦ Βασιλέως Γεωργίου Β'.

Τὴν 25ην Νοεμβρίου 1935 ἐπανελθὼν εἰς τὸν ἐνδοξον Ἑλληνικὸν Θρόνον ὁ Βασιλεὺς Γεώργιος Β' διέλυσε τὸν Δεκέμβριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους τὴν Ἐθνοσυνέλευσιν καὶ συγχρόνως προεκήρυξεν ἐκλογὰς διὰ τὴν συγκρότησιν Βουλῆς πρὸς ἀναθεώρησιν τῶν θεμελιωδῶν διατάξεων τοῦ συντάγματος. Ἀμφότερα τὰ ἀντιμαχόμενα κόμματα ἔφερον ἐκ τῶν ἐκλογῶν τούτων τὸν αὐτὸν αἰθμόν βουλευτῶν καὶ ὥς ἐκ τούτου δὲν ἦτο παρ' οὐδενὸς δυνατὸς ὁ σχηματισμὸς βιωσίμου Κυβερνήσεως. Ἡ προσπάθεια τοῦ Βασιλέως διὰ τὸν σχηματισμὸν Κυβερνήσεως ἐξ αὐφοτέων τῶν κομμάτων ἀπέβη ματαία, λόνῳ τῆς ἐπικρατοῦσης δεξιότητος μεταξὺ τῶν δύο κομμάτων. Ἐνεκεν τούτου, ἐπ' ἀρκετὸν χρόνον ἡ χώρα ἔμενεν οὐσιαστικῶς ἀκυβέρνητος. ✓

Κινήματα καὶ Ἐπαναστάσεις

Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν, καὶ ἰδίως ἀπὸ τοῦ Ἀπριλίου τοῦ 1934, ὁλόκληρος ἡ χώρα ἦτο ἀναστατος καὶ ἀκυβερνητος. Ἡ ἐλευθερία εἶχε μεταβληθῇ εἰς αὐτοδοσίαν. Παντοῦ ἀπεργίαι, ἐπαναστάσεις, κινήματα, συνωμοσίαι καὶ ἐξοντωτικά ἀπόπειραι ἐλάμβανον χώραν. Γίνονται ἐκλογαὶ καὶ τὴν ἰδίαν νύκτα ἐκρήγνυται κίνημα καὶ συλλαμβάνεται ὁ ἀρχηγὸς τοῦ ἐπικρατήσαντος κόμματος. Ἐπακολουθεῖ ἀναρχία. Αἱ ἐφημερίδες ἐκτραχηλίζονται καὶ οἱ κομμουνισταὶ ἀποθρασύνονται. Ἄλλαι ἐφημερίδες ὑποστηρίζουν τὴν ἀνταρσίαν καὶ ἄλλαι οὐδέτεραι δημοσιεύουν καὶ ἡμερινῶς παντὸς εἶδους ἄσμενα, ἐπαναστατικά, ληστρικά καὶ ἀντεθνικά δημοσιεύματα.

Βραδύτερον ἐπακολουθεῖ νέα ἀνταρσία, τὸ κίνημα τῆς 1ης Μαρτίου 1935, τὸ ὁποῖον μετεβλήθη εἰς ἐμφύλιον πόλεμον. Ἐπὶ 17 ἡμέρας ὁ ἀεροπορικὸς στόλος βομβαρδίζει τὸν ἔνδοξον «Ἀθέρωφ». Πολλοὶ τῶν Ἑλλήνων εὐχονται νὰ βυθισθῇ καὶ ἄλλοι ἐπιθυμοῦν νὰ στραφῇ μετὰ τοῦ ἄλλου ἐπαναστατήσαντος στόλου ἐναντίον τῶν Ἀθηνῶν καὶ νὰ βομβαρδίσουν τὴν Ἀκρόπολιν καὶ τὸν Παρθενῶνα. Ὁ τύπος ἀχαλίνωτος συνεχίζει τὴν δρασιν του. Ἄλλαι ἐφημερίδες ζητοῦν τὴν κεφαλὴν ἐπὶ πύνακι πάντων τῶν ἐπαναστατῶν καὶ ἄλλαι ἀντεθνικαὶ ὑποχονίως ἐνσταλάζουν κομμουνιστικὸν δηλητήριον εἰς τὰς τρυφερὰς ψυχὰς τῆς Ἑλληνικῆς Νεολαίας.

Ὁλόκληρος ἡ χώρα περιπίπτει καὶ πάλιν εἰς πλήρη ἀκαταστασίαν καὶ ἀναστάτῳσιν. Ἐνεργοῦνται καὶ πάλιν ἐκλογαί, ἀλλὰ καὶ πάλιν συλλαμβάνεται καὶ «καταργεῖται» ὁ ἀρχηγὸς τοῦ ἐπικρατήσαντος κόμματος, οὐχὶ ὅμως αὐτὴν τὴν φορὰν ἀπὸ τοὺς ἀντιπάλους του, ἀλλὰ ἀπὸ τοὺς φίλους του, ἀπὸ τοὺς μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης συμμάχους του.

Παρομοίαν πολυτάραχον καὶ ἀκατάστατον περίοδον δὲν ἐγνώρισε μέχρι τότε ἡ Ἑλλάς. Καθημερινῶς ἤρχοντο καταπληκτικαὶ ἀποκαλύψεις εἰς τὴν ἐπιφάνειαν καὶ συνεχῶς αἵματηρα συμπλοκαὶ ἐλάμβανον χώραν εἰς πλείστας πόλεις τῆς Ἑλλάδος. Ἐπεκράτει πλήρης ἀπαθλίωσις κρατική, οἰκονομική, ἐκπαιδευτική καὶ ἰδίως ἐθνική. Οἱ πραγματικοὶ Ἕλληνες βλέποντες τὴν ἐθνικὴν κατὰπτωσιν καὶ τὴν γενικὴν συντριβὴν, ἐντρέποντο νὰ ὁμιλήσουν περὶ Ἑθνους, περὶ Θρησκείας, περὶ Πατρίδος καὶ ἐν γένει περὶ τῶν ἰδανικῶν τῆς Φυλῆς μας. Τὰ πάντα εἶχον γελοιοποιηθῇ. Τὸ δηλητήριον τοῦ κομμουνισμοῦ ἐχύνετο ἄφθονον εἰς κάθε εὐάλωτον Ἑλληνικὴν ψυχὴν.

Αἱ συνεχεῖς καὶ αἵματηραὶ ἀπεργίαι τῶν ἐργαστῶν καὶ

αί άνταπεργίαι τών έργοδοτών, ή κατάρτισις άντεθνικών συμφώνων διά τήν διακυβερνησιν τής χώρας, αί καθημεριναι οιαοοσεις περι κινήματων και έπαναστάσεων, τά οργια τών κομμουνιστών και ο κίνδυνος, ώς έκ τούτου, τής ανατροπής του κοινωνικού καθεστώτος και τής καταρρέυσεως τής Πολιτείας, ήνάγκασαν τόν Βασιλέα και τόν Πρόεδρον τής τότε Κυβερνήσεως Μεταξάν νά παρεκκλίνουν τής κοινοβουλευτικής διοικήσεως τής χώρας και νά κηρύξουν τήν 4ην Αυγούστου 1936 Δικτατορίαν.

Ύποδούλωσις και Άπελευθέρωσις τής Ελλάδος

Τήν 28ην Οκτωβρίου 1940 ή φασιστική Ίταλία υπό τόν Μουσσολίνι έπετέθη αίφνιδιαστικώς έναντίον τής Ελλάδος. Η Ελλάς όμως ή οποία δέν διστάζει ποτέ νά έπαναλαμβόνη τό «Μολών λαβέ», τό «Τάν ή επί τας» έναντίον πάσης βαρβαρικής εισβολής, άμύνεται τας πρώτας ήμέρας έναντίον τών πολυαρίθμων στρατευμάτων του Μουσσολίνι και κατόπιν γίνεται έπιτιθεμένη κατατροπώνουσα θριαμβευτικώς τά πολυάριθμα μηχανοκίνητα πολεμικά μέσα τής Ίταλίας και τά άπειράριθμα στρατεύματα του Μουσσολίνι. Η Ελλάς ήνωμένη και με τήν προστασίαν τής Θεοτόκου καταράκωσε τά 8.000.000 λόγχας επί τών όποιων έστηρίζετο ο Νιουτσε και με τας όποιας άπό κοινού με τόν Χίτλερ ήπείλει γήν και ούρανόν. Η Ελλάς πρώτη έσπασε τόν μέχρι τότε άήττητον θεωρούμενον "Άξονα Βερολίνου — Ρώμης — Τόκιο. Η Ελλάς με τά πρωτόγονα πολεμικά της μέσα έκέρδιζε τήν μίαν νίκην κατόπιν τής άλλης και κατεδίωκε σάν λαγούς τούς Ίταλους εις τά βουνά και εις τας χαρδιόσας τής Αλβανίας. Αί Άθήναι και τά νησιά του Αιγαίου είχαν γεμίσει άπό Ίταλους αϊχμαλώτους. Οί τοσολιάδες μας και οί φαντάροι μας άντικατέστησαν τόν πρωτόγονον όπλισμόν των με Ιταλικούς όλμους και με άλλα σύγχρονα πολεμικά λάφυρα και με αυτά ήσαν έτοιμοι νά ρίψουν ολόκληρον τήν Ιταλικήν στρατείαν εις τήν θάλασσαν τής Αλβανίας.

Ο Χίτλερ διά νά περισώση τόν περεταίω καταξευτυλισμόν του συνεταίρου του Μουσσολίνι έπετέθη τήν 6ην Άπριλίου 1941 με 32 μηχανοκίνητους μερσργίαις έναντίον τής Ελλάδος. Αλλά και αυτός έδοκίμασε τήν ελληνικήν λόγχην εις τά όχυρά τής Μακεδονίας, εις τας Θεορμόπυλας και εις τήν Κοήτην. Διά νά κατσούλη τήν γιγαντωμένην Ελληνικήν άνδρείαν διέθεσε τά καλλίτερά του στούκας και τούς καλλίτερους άεροπόρους και άλεξιπτωτιστάς τούς όποιους προώ-

ριζε δια την μάχην του Στάλιγκραντ και δια την επίθεσιν εναντίον των Βρετανικῶν νήσων.

Ἡ Ἑλλάς νικηφόρως ἀντεμετώπισε δύο πανισχύρους Αὐτοκρατορίας ἐπὶ ἑπτὰ μῆνας καὶ τὴν 2αν Ἰουνίου 1941 ὑπέκυψεν εἰς τὸν γερμανικὸν χάλυθα, χωρὶς ὅμως νὰ ὑποδουλωθῇ οὔτε ἐπὶ στιγμήν ἡ Ἑλληνικὴ ψυχὴ.

Ἡ μαῦρη αὐτὴ νύχτα τῆς γερμανικῆς καὶ ἰταλικῆς κατοχῆς διήρκεσεν ἀπὸ τῆς 2 Ἰουνίου τοῦ 1941 μέχρι τῆς 14ης Ὀκτωβρίου 1944.

Ἡ Ἑλλάς ρημαγμένη ἀπὸ τὴν σκλαβίαν καὶ διχασμένη ἀπὸ τὴν ἀντεθνικὴν προπαγάνδα τῶν ἐχθρῶν μας διοικεῖται μὲ ἀντιβασιλείαν τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Δαμασκηνὸν καὶ μὲ διαφόρους Κυβερνήσεις μέχρι τῆς 31ης Μαρτίου 1946 ὁπότε ἔγιναν ἐκλογαὶ καὶ προῆλθεν ἐξ αὐτῶν ἡ 5η Ἀναθεωρητικὴ Βουλὴ.

Τὸν Σεπτέμβριον διενεργήθη δημοψήφισμα μὲ τρία εἶδη ψηφοδελτίων. Ἰὸ ἐν ἀνέγραφε «Βασιλεὺς Γεώργιος Β΄», τὸ ἄλλο «Δημοκρατία» καὶ τὸ τρίτο λευκόν.

ὑπὲρ τῆς ἐπαναφορᾶς ἐκ τοῦ Ἐξωτερικοῦ τοῦ Βασιλέως Γεωργίου Β΄ ἐψήφισαν 1.166.663, ὑπὲρ τῆς Δημοκρατίας 174.411 καὶ λευκὰ 346.717.

Τὴν 17ην Ὀκτωβρίου 1946 ἐπὶ ἀνῆλθεν εἰς τὸν ἔνδοξον Θρόνον τοῦ ὀ αἰμίμηστος Βασιλεὺς Γεώργιος Β΄ ὅστις τὴν 1ην Ἀπριλίου 1947 ἀπέθανεν καὶ διεδέχθη αὐτὸν ὁ μικρότερος ἀδελφὸς του Παῦλος ὁ Α΄.

Ἡ 5η Ἀναθεωρητικὴ Βουλὴ ἐπανέφερεν ἐν ἰσχύϊ τὸ σύνταγμα τοῦ 1911 μὲ πρόγραμμα ἀναθεωρήσεως τῶν μὴ θεμελιωδῶν αὐτοῦ διατάξεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

14 ΕΞΟΥΣΙΑΙ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ

✓ Ἐκ τοῦ ἰσχύοντος Συντάγματος ἀπορρέουν τρεῖς ἐξουσίαι: α΄) ἡ Νομοθετικὴ, β΄) ἡ Ἐκτελεστικὴ καὶ γ΄) ἡ Δικαστικὴ.

I

Νομοθετικὴ Ἐξουσία.

Ἡ Νομοθετικὴ ἐξουσία τῆς Πολιτείας ἀσκεῖται ὑπὸ τοῦ Βασιλέως καὶ τῆς Βουλῆς.

Β α σ ι λ ε ῦ ς

Ὁ Βασιλεὺς εἶναι ὁ ἀνώτατος ἄρχων τῆς Πολιτείας καὶ ἡ ἔμφυχος παράστασις τῆς Ἐθνικῆς Μεγαλειότητος. Ὁ Βασιλεὺς διορίζει καὶ παύει τοὺς ὑπουργούς. Εἶναι ἀρχηγὸς τοῦ Στρατοῦ τῆς Ξηρᾶς, τῆς Θαλάσσης καὶ τοῦ Ἀέρος, κηρύσσει πόλεμον, συνομολογεῖ συνθήκας καὶ συμβάσεις μετὰ τῶν ξένων Κρατῶν. Διορίζει τοὺς δημοσίους ὑπαλλήλους καὶ τοὺς ἀξιοματικούς τῶν ἐνόπλων δυνάμεων, ἀπονέμει παράσημα. Δίδει χάριν εἰς τοὺς καταδίκους καὶ ἀμνηστίαν εἰς τὰ πολιτικὰ ἐγκλήματα. Συγκαλεῖ τὴν Βουλὴν καὶ διαλύει αὐτήν. Δημοσιεύει τοὺς ὑπ' αὐτῆς ψηφιζομένους νόμους καὶ ὑπογράφει τὰ Βασιλικά Διατάγματα.

Ὁ Βασιλεὺς οὐδεμίαν εὐθύνην φέρει καὶ εἰς οὐδεμίαν ἀρχὴν τοῦ Κράτους δίδει λόγον τῶν πράξεών του.

Διαδοχή. Ἡ βασιλεία ἐν Ἑλλάδι μεταβιβάζεται κληρονομικῶς δικαίωματι. Τὸν Βασιλέα τὸν διαδέχεται ὁ νόμιμος ἀπόγονος αὐτοῦ κατὰ σειρὰν πρωτότοκος, προτιμωμένου τοῦ ἄρρενος. Ἐάν δηλαδὴ συμβῇ νὰ προηγήται κατὰ ἡλικίαν γυνή, ἀποκλείεται τοῦ Θρόνου καὶ προτιμᾶται ὁ ἄνδρας. Ἐάν ὁ Βασιλεὺς στερῇται τέκνων, ὁ Θρόνος μεταβιβάζεται εἰς τὸν ἀμέσως μικρότερον ἀδελφόν του.

Β ο υ λ ή

Τὴν Βουλὴν ἀποτελοῦν οἱ Βουλευταί, οἵτινες ἐκλέγονται διὰ μιαν τετραετίαν ὑπὸ τοῦ λαοῦ.

Διὰ τὴν ἐκθεσὴν τῆς ὑποψηφιότητος βουλευτοῦ ἀπαιτοῦνται: 1) Νὰ εἶναι Ἕλλην πολίτης, 2) Νὰ ἔχῃ συμπληρώσει τὸ 25ον ἔτος τῆς ἡλικίας του. 3) Νὰ ἔχῃ δικαίωμα ψήφου καὶ 4) Νὰ ὑποσῶν εἰς τὸ Πρωτοδικεῖον τῆς περιφερείας του ἐγγράφον δηλώσιν περὶ τῆς ἐκλογῆς του καὶ νὰ καταβάλῃ συγχρόνως τὸ ὑπὸ τοῦ νομοῦ ὀριζόμενον ποσόν, πρὸς κάλυψιν μερὸς τῶν ἐξόδων ἐκ τῶν ἐκλογῶν.

Δικαιώμα ὑποψηφιότητος δὲν ἔχουν οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι οἱ μισθοδοτούμενοι ὑπὸ τοῦ Κράτους, οἱ στρατιωτικοί, οἱ δημαρχοὶ, οἱ πρόεδροι τῶν κοινοτήτων, οἱ συμβολαιογράφοι καὶ οἱ ὑποθηκοφύλακες, ἐκτὸς ἐὰν παραιτηθῶν τῆς θέσεώς των.

Αἱ ἐκλογαὶ διενεργοῦνται τὴν αὐτὴν Κυριακὴν καθ' ἅπαν τὸ Κράτος. Κατὰ τὴν ἡμέραν αὐτὴν ἀπαγορεύονται αἱ συγκεντρώσεις, αἱ διαδηλώσεις καὶ ἡ πώλησις οἶνοπνευματωδῶν ποτῶν.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν βουλευτῶν ὀρίζεται κατὰ ἐπαρχίας ἢ κατὰ νομοῦς, ἀναλόγως τοῦ πληθυσμοῦ των.

Ἡ Βουλὴ συνέρχεται ἐντὸς 45 ἡμερῶν ἀπὸ τῶν ἐκλογῶν καὶ ἀρχίζει τὴν νομοθετικὴν τῆς ἐργασίαν.

Ἡ Βουλὴ εἶναι ἡ ἀνωτάτη ἀντιπροσωπευτικὴ τοῦ λαοῦ. Αὕτη ψηφίζει τοὺς νόμους τοῦ Κράτους, ἐλέγχει τὴν Κυβέρνησιν καὶ ἐν γένει παρακολουθεῖ πάντα τὰ γενικὰ ζητήματα τὰ ἀφορῶντα τὴν καλλιτέραν ἐξυπηρέτησιν τοῦ λαοῦ. Ἡ Βουλὴ συνέρχεται αὐτοδικαίως τὴν 1ην Ὀκτωβρίου ἐκάστου ἔτους, ἐκτὸς ἐὰν συντρέχουν εἰδικοὶ λόγοι, ὁπότε ὁ Βασιλεὺς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ συγκαλέσῃ αὐτὴν ἐνωρίτερον. Ἡ Βουλὴ δὲν δύναται νὰ λάβῃ οὐδεμίαν ἀπόφασιν καὶ νὰ ψηφίσῃ οὐδένα νόμον ἀνεῦ τῆς παρουσίας τοῦ ἑνὸς τρίτου τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν βουλευτῶν. Αἱ ἀποφάσεις λαμβάνονται κατ' ἀπόλυτον πλειοψηφίαν τῶν παρόντων. Ἐν περιπτώσει ἰσοψηφίας ἡ πρότασις ἀπορρίπτεται.

15 Ἐκλογικὰ συστήματα

Τὰ ἐν χρήσει ἐκλογικὰ συστήματα πρὸς ἀνάδειξιν τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ λαοῦ εἶναι τὸ πλειοψηφικὸν καὶ τὸ ἀναλογικόν.

Πλειοψηφικόν καλεῖται τὸ σύστημα ἐκεῖνο, κατὰ τὸ

ὁποῖον ἐκλέγονται ἀντιπρόσωποι τοῦ λαοῦ, ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι θὰ λάβουν τὰς περισσοτέρας ψήφους μεταξύ τῶν ὑποψηφίων. Ἐάν λ. χ. μία περιφέρεια ἐκλέγῃ δύο βουλευτάς καὶ εἶναι πέντε ὑποψήφιοι, θὰ ἐκλεγοῦν βουλευταὶ οἱ δύο, οἱ ὁποῖοι θὰ λάβουν τὰς περισσοτέρας ψήφους. Αἱ ψήφοι τὰς ὁποίας θὰ λάβουν οἱ ἀποτυχόντες ὑποψήφιοι χάνονται, δὲν ὑπολογίζονται δηλαδὴ διόλου.

Ἀναλογικὸν σύστημα ἢ ἀναλογικὴ καλεῖται τὸ σύστημα ἐκεῖνο, κατὰ τὸ ὁποῖον ἐκλέγονται ἀντιπρόσωποι τοῦ λαοῦ ἐξ ὅλων τῶν κομμάτων, ἀναλόγως τῶν ψήφων τὰς ὁποίας θὰ πάρῃ ἕκαστον κομμα. Ἐκ τῶν ὑποψηφίων ἐκάστης περιφέρειας θὰ ἐκλεγοῦν βουλευταὶ ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι θὰ πλειοψηφήσουν, αἱ δὲ ψήφοι τῶν ἀποτυχόντων βουλευτῶν, τὰ ὑπόλοιπα, ὅπως λέγονται τῶν ψήφων, μεταφέρονται καὶ συνυπολογίζονται εἰς τὰς περιφέρειας ἄλλων νομῶν.

Νόμοι

Νόμοι καλοῦνται οἱ κανόνες δικαίου, τοὺς ὁποίους θέτει ἡ πολιτεία, ἵνα δι' αὐτῶν ρυθμίζονται αἱ μεταξύ τῶν πολιτῶν σχέσεις.

Ἐπειδὴ οἱ κανόνες τῶν νόμων ἀποθλέπουν εἰς τὴν δικαίαν ρύθμισιν τῶν σχέσεων τῶν πολιτῶν, καλοῦνται κανόνες δικαίου.

Διὰ τῶν νόμων εἶναι γνωσταὶ ἐκ τῶν προτέρων αἱ ὑποχρεώσεις καὶ τὰ δικαιώματα ἑκάστου προσώπου, καθὼς καὶ αἱ εὐθύναι ἐν περιπτώσει παρανομίας.

Οἱ νόμοι προτείνονται ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἢ ὑπὸ τῆς Βουλῆς. Συνήθως ὁμως προτείνονται ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως, διότι αὕτη ἔχει τὴν διοίκησιν τῆς χώρας καὶ ἐπομένως αὕτη ἀντιλαμβάνεται τὰ τρωτὰ ἢ τὰ κενὰ, τὰ ὁποῖα παρουσιάζουν οἱ ὑπάρχοντες νόμοι. Ἡ πρότασις νόμου, ἣτις κατατίθεται εἰς τὴν Βουλὴν πρὸς ψήφισιν, καλεῖται νομοσχέδιον. Διὰ τὴν ἰσχύσῃ τοῦτο ὡς νόμος τοῦ Κράτους πρέπει νὰ διέλθῃ τὰ ἐξῆς στάδια:

1) Νὰ ψηφισθῇ ὑπὸ τῆς Βουλῆς. Εἰς τὴν Βουλὴν ἕκαστον νομοσχέδιον συζητεῖται δις εἰς δύο διαφόρους συνεδριάσεις. Κατὰ τὴν πρώτην συνεδρίᾳσιν συζητεῖται ἡ σκοπιμότης τοῦ νομοσχεδίου καὶ κατ' ἄρθρον, κατὰ δὲ τὴν δευτέραν συνεδρίᾳσιν συζητεῖται κατ' ἄρθρον καὶ κατὰ σύνολον. Εἰς ἐξαιρετικὰς περιπτώσεις ἐπείγούσης φύσεως ἐπιτρέπεται ἡ ψήφισις νόμου εἰς μίαν καὶ μόνην συνεδρίᾳσιν.

2) Νὰ ἐκδοθῇ. Ἦτοι νὰ ὑπογραφῇ ὑπὸ τοῦ Βασιλέως

καὶ νὰ δημοσιευθῇ εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως.

Ἡ ἰσχὺς ἐκάστου νόμου ἄρχεται μετὰ 10 ἡμέρας ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεώς του εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως, ἐκτὸς ἐὰν ὥρισεν ἄλλην χρονολογίαν ὁ ἴδιος νόμος.

Οἱ νόμοι εἰς ἐξαιρετικὰς περιπτώσεις ἔχουν ἀναδρομικὴν ἰσχύν. Διὰ τὰ ἰσχύσῃ νόμος τις ἀναδρομικῶς πρέπει ρητῶς νὰ ἀναγράφεται τοῦτο εἰς αὐτὸν καὶ νὰ ὀρίζεται καὶ ἡ ἡμέρα τῆς ἀναδρομικῆς ἰσχύος του.

Οἱ νόμοι ὅταν ψηφισθῶν καὶ δημοσιευθῶν εἶναι ὑποχρεωτικοὶ δι' ὅλους τοὺς κατοίκους τῆς χώρας, ἀνεὺ οὐδεμίας διακρίσεως. Οὐδεὶς δύναται νὰ ἰσχυρισθῇ, ἐν περιπτώσει παρανομίας, ὅτι ἡγνώνει τὸν νόμον.

Ἡ ἰσχὺς νόμου τινὸς παύει ὅταν δημοσιευθῇ νέος νόμος καταργῶν ρητῶς τὸν προηγούμενον ἢ διὰ αἱ διατάξεις τοῦ νέου νόμου εἶναι ἀντίθετοι τοῦ προηγούμενου.

Οἱ νόμοι πρὸς διάκρισιν ἀριθμοῦνται ἀπὸ τοῦ 1913 δι' ἀραβικῶν ἀριθμῶν. Πρὸ τοῦ 1913 ἠριθμοῦντο διὰ γραμμάτων τοῦ ἀλφαβήτου.

Μὴ ὑπαρχούσης Βουλῆς τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν ἀσκεῖ ὁ Βασιλεὺς μετὰ τῆς Κυβερνήσεως. Οἱ ὑπουργοὶ τῶν διαφόρων ὑπουργείων καταρτίζουν τὰ σχέδια νόμων καὶ ἀφοῦ τὰ συζητήσουν ἐν Ὑπουργικῷ Συμβουλίῳ τὰ υποβάλλουν εἰς τὸν Βασιλέα πρὸς ὑπογραφήν καὶ εἰτὰ πρὸς δημοσίευσιν εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως. Οἱ νόμοι οὗτοι καλοῦνται ἀναγκαστικοὶ καὶ ἀριθμοῦνται δι' ἰδιαίτερου ἀριθμοῦ, προσέτι δὲ πρὸς διάκρισιν τῶν ἄλλων νόμων προστίθεται εἰς τὸν αὐξήσαν ἀριθμὸν ἐκάστου ἀναγκαστικοῦ νόμου καὶ τὸ ἔτος τῆς ἐκδόσεώς του.

Διατάγματα

Τὰ διατάγματα ἐκδίδονται τῇ προτάσει τῶν ἀρμοδίων ὑπουργῶν, ὑπογράφονται ὑπὸ τοῦ Βασιλέως καὶ δημοσιεύονται εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως.

Τὰ διατάγματα δὲν φέρουν ἀριθμὸν, ὅπως οἱ νόμοι. Διακρίνονται μετὰ τῶν ἐκ τῆς περιλήψεως τοῦ περιεχομένου αὐτῶν καὶ τῆς χρονολογίας τῆς ἐκδόσεώς των.

Ἐπειδὴ πάντα τὰ διατάγματα ἐκδίδονται ὑπὸ τοῦ Βασιλέως διὰ τοῦτο καλοῦνται Βασιλικά Διατάγματα.

Τὰ διατάγματα διακρίνονται: 1) Εἰς ἐκτελεστικά ἢ διοικητικά 2) Εἰς νομοθετικά, καὶ 3) Εἰς ἀναγκαστικά.

Ἐκτελεστικά ἢ διοικητικά διατάγματα καλοῦνται τὰ διατάγματα ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα δὲν θεσπίζουν νέους κανόνες δικαίου, ἀλλὰ θέτουν ἐν ἰσχύϊ ἢ ἐπεξηγοῦν δημοσιευθέντας νόμους.

Διὰ τῶν διαταγμάτων τούτων δὲν δημιουργοῦνται νέαι ὑποχρεώσεις ἢ δικαιώματα τῶν πολιτῶν, ἀλλὰ ἀναλύονται ἐπεξηγηματικῶς οἱ ὑπάρχοντες νόμοι, οἱ ὁποῖοι ἄλλοτε εἶναι περιληπτικοὶ καὶ σύντομοι καὶ ἄλλοτε ἀναφέρουν εἰς τὸ περιεχόμενόν των, ὅτι ὁ τρόπος τῆς ἐφαρμογῆς ἢ ὁ χρόνος τῆς ἰσχύος ἢ αἱ λεπτομέρειαι θὰ κανονισθοῦν διὰ διατάγματος· διὰ τοῦτο τὰ διατάγματα ταῦτα καλοῦνται καὶ κανονιστικά διατάγματα.

Νομοθετικά καλοῦνται τὰ διατάγματα, τὰ ὁποῖα ὀρίζουν νέους κανόνες δικαίου καὶ τὰ ὁποῖα ἐκδίδονται ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως κατόπιν ἐξουσιοδοτήσεως τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας.

Ἡ Βουλὴ ὅσαςκις πρόκειται νὰ διακόψῃ τὰς ἐργασίας της, λόγῳ τοῦ θέρους ἢ λόγῳ τῶν ἑορτῶν ἢ ἄλλης αἰτίας, παρέχει εἰς τὴν Κυβέρνησιν ἐξουσιοδότησιν νὰ ρυθμίσῃ νομοθετικῶς ὠρισμένα ἐπείγοντα ζητήματα διὰ διαταγμάτων. Τὰ διατάγματα ταῦτα καταρτίζονται ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων ὑπουργείων καὶ ἐπεξεργάζονται ὑπὸ ἐπιτροπῶν, ἀποτελουμένων ἐκ βουλευτῶν καὶ κατ'ἑπὶ τὴν ὑποβάλλονται εἰς τὴν Κυβέρνησιν καὶ ἀφοῦ ὑπογραφοῦν παρ' αὐτῆς καὶ τοῦ Βασιλέως δημοσιεύονται εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως. Ἡ Κυβέρνησις ὑποχρεοῦται κατὰ τὴν ἐπανάληψιν τῶν ἐργασιῶν τῆς Βουλῆς νὰ εἰσαγάγῃ τὰ ἐκδοθέντα νομοθετικά διατάγματα πρὸς ἐπικύρωσιν. Τὰ διατάγματα ταῦτα ψηφίζονται εἰς μίαν μόνον ἀνάγνωσιν. Ἐὰν ἡ Κυβέρνησις ἐντὸς 4 μηνῶν ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐργασιῶν τῆς Βουλῆς δὲν εἰσαγάγῃ τὰ διατάγματα ταῦτα εἰς τὴν Βουλὴν πρὸς ἔγκρισιν, καθίστανται ἄκυρα.

Τὰ ἐκτελεστικά ἢ διοικητικά διατάγματα δὲν ἀκυροῦν οὔτε τροποποιοῦν νόμους ἢ νομοθετικά διατάγματα, ἐνῶ ἀντιθέτως οἱ νόμοι καὶ τὰ νομοθετικά διατάγματα δύναται νὰ ἀκυροῦν ἢ νὰ τροποποιοῦν πᾶσαν προγενεστέραν διάταξιν ἀναφερομένην εἰς νόμον ἢ εἰς οἷονδήποτε διάταγμα.

Ἀναγκαστικά διατάγματα καλοῦνται τὰ διατάγματα ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἐξαναγκάζεται ἐκ τῶν πραγμάτων ἢ Κυβερνήσις νὰ ἐκδώσῃ, κατὰ τὰς διακοπὰς τῆς Βουλῆς, ἀνεῦ ἐξουσιοδοτήσεως αὐτῆς.

Ἐπειδὴ ἡ ἐκδοσις τῶν διαταγμάτων τούτων δὲν ἐπιτρέ-

πεται ὑπὸ τοῦ Συντάγματος διὰ τοῦτο ἡ Κυβέρνησις σπανιώτατα ἐκδίδει τοιαῦτα διατάγματα. Κατὰ τὴν ἐπανάληψιν τῶν ἐργασιῶν τῆς Βουλῆς ὑποβάλλονται εἰς αὐτὴν πρὸς ἐπικύρωσιν.

Νομοθετικὰ καὶ ἀναγκαστικὰ διατάγματα, καθὼς καὶ ἀναγκαστικοὶ νόμοι δὲν ἐκδίδονται, ἐφ' ὅσον λειτουργεῖ ἡ Βουλὴ.

Ἐγκύκλιος. Οἱ διάφοροι ὑπουργοὶ πρὸς διαφώτισιν τῶν διαφόρων ὑπηρεσιῶν των, ἐκδίδουν ἐγγράφους ὁδηγίας, αἱ ὁποῖαι καλοῦνται ἐγκύκλιοι. Αὗται στηρίζονται ἐπὶ νόμων ἢ ἐπὶ διαταγμάτων καὶ ἔχουν κυρίως σκοπὸν νὰ δώσουν σαφεῖ ἑρμηνείαν τῶν διατάξεων νόμου τινὸς ἢ διατάγματος.

Διαταγή. Διαταγὴ καλεῖται ἡ ἐγγράφος ἐντολή, ἡ ἐκδομένη ὑπὸ διοικητικῆς τιнос ἀρχῆς, ὅπως εἶναι ὁ ὑπουργός, ὁ νομάρχης, ὁ δήμαρχος κλπ. Ἡ διαταγὴ αὕτη καλεῖται καὶ ἀπόφασις ἢ πράξις.

II

157

Ἐκτελεστικὴ ἐξουσία

Τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν ἀσκεῖ ὁ Βασιλεὺς διὰ τῶν ὑπ' αὐτοῦ διοριζομένων ὑπουργῶν. Ἐκάστη πράξις τοῦ Βασιλέως διὰ νὰ εἶναι ἐκτελεστὴ καὶ ἐγκυρος πρέπει νὰ ὑπογράφεται παρ' αὐτοῦ καὶ τοῦ ἀρμοδίου ὑπουργοῦ, ὅστις εἶναι καὶ ὁ ὑπεύθυνος διὰ τὴν νομιμότητα τῆς πράξεως.

Οἱ ὑπουργοὶ ἀποτελοῦν τὴν Κυβέρνησιν, ἣτις καλεῖται καὶ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον. Ὁ Πρόεδρος τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου καλεῖται Πρωθυπουργός ἢ Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως καθὼς καὶ οἱ ὑπουργοὶ διορίζονται ὑπὸ τοῦ Βασιλέως. Εἶναι ὅμως συνήθεια νὰ διορίζεται ὡς πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως ὁ ἀρχηγὸς τοῦ πλειοψηφούντος ἐν τῇ Βουλῇ κόμματος, οἱ δὲ ὑπουργοὶ νὰ υποδεικνύωνται παρ' αὐτοῦ εἰς τὸν Βασιλέα.

Ὁ πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως εἶναι ὁ ἀνώτατος ἀρχὼν μετὰ τὸν Βασιλέα. Οὗτος καλεῖ τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον, τὸ ὁποῖον λαμβάνει ἀποφάσεις διὰ τὴν καλλιτέραν διακυβέρνησιν τῆς χώρας. Ὁ πρωθυπουργὸς παρακολουθεῖ τὰς πράξεις τῶν ὑπουργῶν καὶ ὁσάκις παρίσταται ἀνάγκη προβαίνει εἰς τὴν ἀντικατάστασιν αὐτῶν, ὑποδεικνύων καταλληλοτέρους εἰς τὸν Βασιλέα.

Οἱ ὑπουργοὶ εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ μεριμνοῦν περὶ τῆς

αύστηρᾶς ἐφαρμογῆς τῶν νόμων καὶ νὰ εἰσηγοῦνται εἰς τὴν Βουλὴν διάφορα νομοσχέδια, ἀποβλέποντα εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν, οὐχὶ τῶν προσωπικῶν ἢ κομματικῶν αὐτῶν συμφερόντων, ἀλλὰ ὅλων τῶν πολιτῶν.

Οἱ ὑπουργοὶ εὐθύνονται διὰ πᾶσαν ἐκ προθέσεως παράβασιν τοῦ συντάγματος καὶ τῶν νόμων. Εὐθύνονται ἐπίσης διὰ πᾶσαν βλάβην προξενηθεῖσαν εἰς τὴν πολιτείαν ἐξ αἰτίας τῶν, λόγῳ κακῆς ἐνεργείας ἢ λόγῳ ἀσυγγνώστου ἀδιαφορίας πρὸς τὰ καθήκοντά των.

Ἡ κατηγορία ἀπαγγέλλεται ὑπὸ τῆς Βουλῆς καὶ ἡ δίκη γίνεται ὑπ' αὐτῆς, συγκροτούμενης εἰς δικαστήριον.

16 Υπουργεῖα

Ὑπουργεῖον λέγοντες ἐννοοῦμεν τρία τινά: 1) Ὁλόκληρον τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον. 2) Τὸ σύνολον τῶν δημοσίων ὑπηρεσιῶν, τῶν ὑπαγομένων εἰς τὴν διάθεσιν ἑνὸς ὑπουργείου καὶ 3) Τὸ κατάστημα ἐν τῷ ᾧ ὁποῖα ἐργάζονται οἱ ὑπάλληλοι ἐκάστου ὑπουργείου.

Ἐκαστον ὑπουργεῖον ἔχει ὠρισμένην ἀρμοδιότητα.

Ὑπουργεῖον Ἐσωτερικῶν

Σκοπὸς τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν εἶναι ἡ ἐσωτερικὴ διοίκησις τῆς χώρας. Τὸ Ὑπουργεῖον τοῦτο μεριμνᾷ: 1) Διὰ τὴν κανονικὴν λειτουργίαν τῶν Νομαρχιῶν, τῶν Δήμων καὶ τῶν Κοινοτήτων τῆς χώρας. 2) Διὰ τὴν σύνταξιν τῶν μητρώων ἀρρένων τῆς χώρας, ἅτινα ἀποτελοῦν τὴν βάσιν τῆς στρατολογίας. 3) Διὰ τὴν προετοιμασίαν τῶν βουλευτικῶν, δημοτικῶν καὶ κοινοτικῶν ἐκλογῶν. 4) Διὰ τὴν ἀπόκτησιν τῆς Ἑλληνικῆς ἰθαγενείας.

Αἱ κυριώτεραι ἐξωτερικαὶ ὑπηρεσίαι, αἱ ὁποῖαι ὑπάρχοντα εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν εἶναι: Αἱ Νομαρχίαι, οἱ Δήμοι, αἱ Κοινότητες.

Ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν

Σκοπὸς τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν εἶναι νὰ ἀντιπροσωπεύῃ τὴν Ἑλληνικὴν Πολιτείαν ἐν τῷ ἐξωτερικῷ καὶ νὰ ἐρχεται εἰς ἐπαφὴν μετὰ τῶν διαφόρων κυβερνήσεων ἢ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ξένων χωρῶν.

Τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν διαπραγματεύεται

μετὰ τῶν ξένων κυβερνήσεων τὴν συνομολόγησιν συνθηκῶν εἰρήνης, συμμαχίας, φιλίας ἢ ἐμπορικῶν συμβάσεων. Προστατεῦει τὰ συμφέροντα τῶν Ἑλλήνων ὑπηκόων ἐν τῷ ἐξωτερικῷ διὰ τῶν Ἑλληνικῶν Πρεσβειῶν καὶ τῶν Προξενείων, εὐρισκομένων εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Ἔρχεται εἰς ἐπαφὴν μετὰ τῶν ἐδῶ εὐρισκομένων ἀντιπροσώπων τῶν ξένων κρατῶν, διὰ τὴν προστασίαν τῶν συμφερόντων τῶν ὑπηκόων των. Συνεννοεῖται μετὰ τῶν Πατριαρχείων καὶ ξένων ἐκκλησιῶν, ἐπὶ ζητημάτων ἐκκλησιαστικῶν. Παρέχει ἄδειαν εἰς τοὺς Ἕλληνας πολίτας, προκειμένου νὰ διορισθοῦν εἰς δημοσίαν θέσιν ξένου κράτους. Παρακολουθεῖ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν αποφάσεων τῶν Ἑλληνικῶν δικαστηρίων ἐν τῷ ἐξωτερικῷ, ὡς καὶ τῶν αποφάσεων ξένων δικαστηρίων ἐν Ἑλλάδι.

Αἱ κυριώτεραι ἐξωτερικαὶ ὑπηρεσίαι, αἱ ὁποῖαι ὑπάγονται εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν εἶναι αἱ Πρεσβεῖαι καὶ τὰ Προξενεῖα.

Πρεσβεῖαι ἰδρύονται εἰς τὰς χώρας ἐκείνας, μετὰ τῶν ὁποίων ἡ Ἑλλὰς ἔχει πολλὰς σχέσεις. Πρεσβεῖαι ὑπάρχουν εἰς ὅλα τὰ Εὐρωπαϊκὰ κράτη, εἰς τὰ Βαλκάνια, εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας. Αὗται ἐδρεύουν εἰς τὰς Πρωτεύουσας τῶν κρατῶν.

Σκοπὸς τῶν Πρεσβειῶν εἶναι: 1) Ἡ παρακολούθησις τῆς ἐφαρμογῆς τῶν συνθηκῶν, τῶν συμβάσεων καὶ τῶν εἰδικῶν συμφωνιῶν, τῶν ἀφορώσων τὴν Ἑλλάδα, 2) Ἡ παρακολούθησις τῆς οἰκονομικῆς καὶ πολιτικῆς καταστάσεως τῆς χώρας, εἰς τὴν ὁποίαν ἐδρεύει ἐκάστη πρεσβεῖα καὶ 3) Ἡ διαφώτισις τῆς Κυβερνήσεως ἐπὶ ζητημάτων ἀφορώντων τὴν Ἑλλάδα ἐν τῷ ἐξωτερικῷ.

Εἰς τὰς πρεσβεῖας προσκολλῶνται διάφοροι ἀνώτεροι ὑπάλληλοι ἄλλων ὑπουργείων, οἱ ὁποῖοι παρακολουθοῦν εἰδικὰς ὑπηρεσίας, ἀναγομένας εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τῶν ὑπουργείων των, ὅπως εἶναι οἱ στρατιωτικοὶ ἀκόλουθοι, οἱ ναυτικοὶ ἀκόλουθοι, οἱ ἐμπορικοὶ ἀκόλουθοι κλπ.

Προξενεῖα ἰδρύονται εἰς τὰς μεγαλοπόλεις τῶν ξένων χωρῶν, ὅπου ὑπάρχουν Ἑλληνικαὶ παροικίαι ἢ ἔχομεν μετ' αὐτῶν ἐμπορικὴν ἢ ναυτιλιακὴν συναλλαγὴν.

Σκοπὸς τῶν Προξενείων εἶναι νὰ ἐπαγρυπνοῦν διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν συνθηκῶν καὶ διὰ τὴν ἀπονομὴν τοῦ προσήκοντος σεβασμοῦ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν σημαίαν, ἐκ μέρους τῆς χώρας εἰς τὴν ὁποίαν ἐδρεύουν. Νὰ ἐκδίδουν καὶ νὰ θεωροῦν διαβατήρια. Νὰ ἐκδίδουν πιστοποιητικὰ προελεύσεως ἢ νὰ θεωροῦν τὰ τιμολόγια ἐμπορευμάτων προοριζομένων

διὰ τὴν Ἑλλάδα. Νὰ συντάσσουν συμβόλαια, πληρεξούσια καὶ διαθήκας Ἑλλήνων ὑπηκόων. Νὰ μεσολαβοῦν εἰς τὸν φιλικὸν διακανονισμόν τῶν ζητημάτων τῶν ἀναφυομένων μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων ὑπηκόων. Νὰ προστατεύουν καὶ νὰ συνδράμουν τοὺς Ἑλληνας ὑπηκόους καὶ νὰ παρέχουν πληροφορίας εἰς Ἑλληνας ἐμπόρους ἢ βιομηχάνους, σχετικὰς μὲ τὴν καλλιτέραν τοποθέτησιν τῶν Ἑλληνικῶν προϊόντων. Νὰ παρακολουθοῦν τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀποφάσεων τῶν Ἑλληνικῶν δικαστηρίων καὶ νὰ διαφωτίζουν τὴν Κυβέρνησιν περὶ τοῦ τρόπου τῆς εὐρυτέρας διαδόσεως τῶν Ἑλληνικῶν προϊόντων, εἰς τὴν χώραν ὅπου εὐρίσκονται.

Πρόξενοι ὑπάρχουν εἰς τὰς κυριωτέρας πόλεις ὄλων τῶν χωρῶν, μετὰ τῶν ὁποίων ἡ Ἑλλάς ἔχει σχέσεις. Ἐξ αὐτῶν ἄλλοι μὲν εἶναι ἔμμιστοι, ἄλλοι δὲ ἄμισθοι. Ὅπου δὲν ὑπάρχει Ἑλληνικὸν Πρόξενεῖον, ἡ Ἑλλάς ἀντιπροσωπεύεται ὑπὸ προξένου φίλης χώρας. ➔

Υπουργεῖον Στρατιωτικῶν

Σκοπὸς τοῦ Υπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν εἶναι ἡ κατάρτισις ἰσχυροῦ στρατοῦ καὶ ἡ κατασκευὴ ὁχυρωματικῶν ἔργων, πρὸς ἀντιμετώπισιν παντὸς ἐξωτερικοῦ κινδύνου, ὅστις ἤθελεν ἀπειλήσῃ τὴν ἀκεραιότητα τῆς χώρας μας.

Εἰς τὸ Υπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν ὑπάγονται πᾶσαι αἱ δυνάμεις τοῦ κατὰ γῆν στρατοῦ, τὰ στρατοδικεῖα, τὰ στρατιωτικὰ νοσοκομεῖα, τὸ Μετοχικὸν Ταμεῖον τοῦ κατὰ γῆν στρατοῦ καὶ ὅλαι αἱ στρατιωτικαὶ σχολαὶ τοῦ στρατοῦ τῆς ξηρᾶς.

Υπουργεῖον τῶν Ναυτικῶν

Σκοπὸς τοῦ Υπουργείου τῶν Ναυτικῶν εἶναι ἡ κατάρτισις ἰσχυροῦ πολεμικοῦ στόλου καὶ ἱκανῶν στελεχῶν, διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τοῦ κατὰ θάλασσαν κινδύνου ἐν καιρῷ πολέμου. Τὸ ὑπουργεῖον τοῦτο μεριμνᾷ διὰ τὴν κατασκευὴν πολεμικῶν πλοίων, πολεμικῶν λιμένων καὶ ναυστάθμων καὶ ἐν γένει διὰ κάθε ζήτημα τὸ ὁποῖον ἀφορᾷ τὴν ὀργάνωσιν τοῦ στρατοῦ τῆς θαλάσσης.

Εἰς τὸ Υπουργεῖον τῶν Ναυτικῶν ὑπάγονται, τὸ πολεμικὸν ναυτικὸν καὶ αἱ πολεμικαὶ ναυτικαὶ σχολαί, τὸ ναυτοδικεῖον, τὸ Μετοχικὸν Ταμεῖον τοῦ πολεμικοῦ ναυτικοῦ καὶ τὸ Ναυτικὸν Ἀπομαχικὸν Ταμεῖον.

Ὑπουργεῖον τῆς Ἀεροπορίας

Ὁ σκοπὸς τοῦ Ὑπουργείου τῆς Ἀεροπορίας εἶναι πολεμικὸς καὶ ἐμπορικὸς. Φροντίζει ἀφ' ἑνὸς μὲν διὰ τὴν κατάρτισιν ἰσχυρῶν ἀεροπορικῶν δυνάμεων δι' ἐνδεχόμενον πόλεμον, ἀφ' ἑτέρου δὲ διὰ τὴν τελείαν καὶ ἀσφαλῆ ὀργάνωσιν ἀεροπορικῆς συγκοινωνίας.

Εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ ὑπουργείου τούτου ὑπάγονται, ἡ στρατιωτικὴ ἀεροπορία, ἡ πολιτικὴ ἀεροπορία καὶ αἱ ἀεροπορικαὶ σχολαὶ τεχνικοῦ καὶ ἱπταμένου προσωπικοῦ.

Ὑπουργεῖον τῆς Δικαιοσύνης

Σκοπὸς τοῦ Ὑπουργείου τῆς Δικαιοσύνης εἶναι νὰ φροντίζῃ διὰ τὴν καλὴν λειτουργίαν τῶν δικαστηρίων καὶ τῶν φυλακῶν τοῦ Κράτους καὶ διὰ τὴν κατάρτισιν τῶν ἀστικῶν καὶ ποινικῶν νόμων.

Εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ ὑπουργείου τούτου ὑπάγονται πάντα τὰ πολιτικὰ καὶ ποινικὰ δικαστήρια, αἱ φυλακαί, τὰ ἀναμορφωτικὰ σχολεῖα, τὰ ὑποθηκοφυλακεῖα, τὰ μεταγραφοφυλακεῖα, τὰ συμβολαιογραφεῖα, οἱ δικηγόροι, οἱ δικαστικοὶ κλητῆρες καὶ τὰ ληξιαρχεῖα.

Ληξιαρχεῖον καλεῖται ἡ δημοσία ἀρχή, ἡ ὁποία τηρεῖ βιβλία, εἰς τὰ ὁποῖα καταχωροῦνται αἱ ληξιαρχικαὶ πράξεις.

Ληξιαρχικαὶ πράξεις καλοῦνται αἱ πράξεις ἐκεῖναι, αἱ ὁποῖαι σχετίζονται μὲ τὴν ὑπαρξιν ἢ τὴν οἰκογενειακὴν μεταβολὴν παντὸς πολίτου. Τοιαῦται εἶναι: ἡ γέννησις, ἡ βάπτισις, ὁ θάνατος, ὁ γάμος, τὸ διαζύγιον, ἡ ἀλλαγὴ τοῦ ὀνόματος, ἡ υἱοθεσία, καὶ ἡ νομιμοποίησις καὶ ἀναγνώρισις νόθου τέκνου.

Ὑπουργεῖον Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων

Τὸ Ὑπουργεῖον Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων, σκοπὸν ἔχει νὰ φροντίζῃ διὰ τὴν θρησκείαν, διὰ τὴν ἐκκλησίαν, διὰ τὴν γενικὴν ἐκπαίδευσιν καὶ σωματικὴν ἀγωγὴν, τὰς καλὰς τέχνας καὶ τὰς ἀρχαιότητας τῆς χώρας.

Εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ ὑπουργείου τούτου ὑπάγονται, ἡ ὀρθόδοξος ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, ἡ δημοτικὴ ἐκπαίδευσις, ἡ μέση ἐκπαίδευσις, τὰ διδασκαλεῖα, τὰ Πανεπιστήμια Ἀθηνῶν καὶ Θεσσαλονίκης, Ἀνωτάτη Σχολὴ οἰκονομικῶν καὶ ἐμπορικῶν ἐπιστημῶν, αἱ ἱερατικαὶ σχολαί, τὸ Ἐθνικὸν θέατρον, τὰ ὠδεῖα, αἱ ἀρχαιότητες, τὸ γενικὸν ἀρχεῖον τοῦ

Κράτους, ὁ ὀργανισμὸς διοικήσεως ἐκκλησιαστικῶν καὶ μοναστηριακῶν κτημάτων καὶ τὸ ταμεῖον ἀποδοχῶν καὶ ἀσφαλίσεως ὀρθοδόξου ἐνοριακοῦ κλήρου.

Ὑπουργεῖον Οἰκονομικῶν

Σκοπὸς τοῦ Ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν εἶναι ἡ διαχείρισις τῶν δημοσίων ἐσόδων.

Εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν ὑπάγεται ἡ γενικὴ διεύθυνσις δημοσίου λογιστικοῦ, τὸ γενικὸν χημεῖον τοῦ Κράτους, τὰ δημόσια ταμεῖα, αἱ οἰκονομικαὶ ἐφορίαι, τὰ δημόσια καπνεργοστάσια, τὰ φορολογικὰ δικαστήρια, τὸ ἐλεγκτικὸν συνέδριον, τὰ τελωνεῖα, τὸ ταμεῖον παρακαταθηκῶν καὶ δανείων καὶ τὸ μετοχικὸν ταμεῖον πολιτικῶν ὑπαλλήλων.

Ὑπουργεῖον τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας

Τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας σκοπὸν ἔχει νὰ μεριμνᾷ περὶ τῆς προστασίας καὶ ἀναπτύξεως τοῦ ἐμπορίου, τῆς βιομηχανίας, τῆς ἀλιείας, τῶν ἀλυκῶν καὶ τῶν μεταλλείων τῆς χώρας. Νὰ φροντίζῃ διὰ τὴν ὀργάνωσιν καὶ λειτουργίαν τῆς ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως, τῶν ἐμπορικῶν καὶ βιομηχανικῶν ἐπιμελητηρίων καὶ τῶν χρηματιστηρίων. Νὰ παρακολουθῇ τὰς ἀνωνύμους ἐταιρείας, νὰ ἐνεργῇ κατὰ περιόδους ἀπογραφὰς τῶν κατοίκων καὶ τῶν ἐπιχειρήσεων, νὰ συντάσσῃ στατιστικὰς καὶ νὰ ἐκδίδῃ δελτία ἐμφαίνοντα τὴν κίνησιν τοῦ πληθυσμοῦ καὶ τὴν οἰκονομικὴν κατάστασιν τῆς χώρας. Νὰ ἐξετάζῃ τὰ διάφορα πετρώματα καὶ ἱαματικὰ ὕδατα.

Εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ Ὑπουργείου τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας ὑπάγονται αἱ ἀνώνυμοι ἐταιρείαι, τὰ χρηματιστήρια, τὰ ἐμπορικὰ καὶ βιομηχανικὰ ἐπιμελητήρια καὶ αἱ ἐπαγγελματικαὶ σχολαί.

Ὑπουργεῖον τῆς Συγκοινωνίας

Σκοπὸς τοῦ Ὑπουργείου τῆς Συγκοινωνίας εἶναι ἡ παρακολούθησις καὶ ἀνάπτυξις τῆς συγκοινωνίας, τῶν ταχυδρομείων, τηλεγραφείων, τηλεφώνων, λιμενικῶν ἔργων καὶ τῆς ὁδοποιΐας. Φροντίζει περὶ τοῦ καλλωπισμοῦ καὶ τῆς ρυμοτομίας τῶν πόλεων, τῆς κατασκευῆς δημοσίων κτιρίων, τῶν μηχανικῶν καὶ ἡλεκτρικῶν ἐγκαταστάσεων, τῶν ὑδραυλικῶν ἔργων καὶ τῶν ἔργων ἀποξηράνσεως.

Εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ Ὑπουργείου τῆς Συγκοινωνίας ὑπάγονται τὰ γραφεῖα σχεδίου πόλεων, τὰ Τ.Τ.Τ., τὰ ταχυδρομικὰ ταμιευτήρια, τὸ δημόσιον ἐνεχυροδανειστήριον, τὸ ἔθνικόν μετσόβειον πολυτεχνεῖον, ἡ ἀνωτέρα καὶ κατωτέρα σχολὴ τῶν Τ.Τ.Τ., τὰ δημόσια ἔργα κλπ.

Ὑπουργεῖον τῆς Γεωργίας

Σκοπὸς τοῦ Ὑπουργείου τῆς Γεωργίας εἶναι ἡ μέριμνα διὰ τὴν βελτίωσιν τῆς γεωργίας καὶ τῆς κτηνοτροφίας καὶ ἡ παρακολούθησις τῆς ἐκμεταλλεύσεως τῶν δασῶν.

Εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Γεωργίας ὑπάγονται οἱ γεωργικοὶ συνεταιρισμοί, τὸ ἱνστιτούτον βάμβακος, οἱ γεωργικοὶ σταθμοί, τὰ δασαρχεῖα, ἡ ὑπηρεσία τῆς θήρας, ἡ ἀνωτάτη γεωπονικὴ σχολή, αἱ γεωργικαὶ σχολαὶ καὶ αἱ δασοκομικαὶ σχολαί.

Ὑπουργεῖον Προνοίας καὶ Ὑγιεινῆς

Σκοπὸς τοῦ Ὑπουργείου τούτου εἶναι ἡ προστασία τῶν ἀπόρων πολιτῶν, τῶν ἐγκαταλελειμμένων παιδιῶν, τῶν ὀρφανῶν, τῶν γερόντων καὶ τῶν ἀλητῶν. Ἡ παρακολούθησις τῶν φιλανθρωπικῶν ἰδρυμάτων, ἡ μέριμνα διὰ τὴν ἐνίσχυσιν τῶν ἀναπήρων καὶ τῶν θυμάτων στρατοῦ καὶ πολέμου. Ἡ περίθαλψις καὶ ἀποκατάστασις τῶν προσφύγων καὶ ἐν γένει ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν περίθαλψιν τῶν δυστυχούντων.

Ἐπίσης τὸ Ὑπουργεῖον τοῦτο παρακολουθεῖ τὴν δημοσίαν ὑγείαν καὶ λαμβάνει μέτρα διὰ τὴν ἐξασφάλισιν αὐτῆς, ἤτοι καταπολεμεῖ τὴν ἐλονοσίαν, τὴν φυματίωσιν, τὰ τραχώματα καὶ παντὸς εἶδους μολυσματικὰς νόσους. Προσπατεῖ τοὺς ψυχοπαθεῖς καὶ ἐποπτεῖ τὰ φαρμακεία, τὰ ἱατρεῖα καὶ τὰ νοσοκομεία.

Εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ Ὑπουργείου τούτου ὑπάγονται τὸ ταμεῖον θυμάτων πολέμου καὶ τὰ φιλανθρωπικὰ ἰδρύματα, ὀρφανοτροφεῖα, γηροκομεῖα, πατριωτικὰ ἰδρύματα κλπ. Ὑπάγονται ἐπίσης πᾶσαι αἱ ὑγειονομικαὶ ὑπηρεσίαι (πλὴν τῶν στρατιωτικῶν) καὶ αἱ ὑγειονομικαὶ σχολαὶ νοσοκόμων, ἐπισκεπτριῶν καὶ μαϊῶν.

Ὑπουργεῖον Μεταφορῶν

Τὸ Ὑπουργεῖον Μεταφορῶν (Σιδηροδρόμων — Αὐτοκινήτων) ἀπεχωρίσθη ἐκ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Συγκοινωνίας.

διὰ τὴν καλλιτέραν παρακολούθησιν τῶν χερσαίων μέσων τῆς συγκοινωνίας καὶ διὰ τὴν βελτίωσιν αὐτῶν. Εἰς τὸ ὑπουργεῖον τοῦτο ὑπάρχοντες οἱ παντὸς εἶδους σιδηρόδρομοι καὶ τροχιόδρομοι καὶ τὰ παντὸς εἶδους αὐτοκίνητα.

Τὸ Ὑπουργεῖον Συγκοινωνίας μετὰ τὴν ἴδρυσιν τοῦ Ὑπουργείου Μεταφορῶν ὀνομάζεται Ὑπουργεῖον Δημοσίων Ἑργῶν.

Ἄλλα Ὑπουργεῖα

Ὑπουργεῖον Ἑργασίας. Σκοπὸς τοῦ ὑπουργείου τούτου εἶναι ἡ παρακολούθησις τῶν ἐργαζομένων τάξεων, ἡ βελτίωσις τῶν ὄρων ἐργασίας καὶ ἡ ἐπίλυσις τῶν διαφορῶν μεταξὺ ἐργοδοτῶν καὶ ἐργατῶν.

Εἰς τὸ ὑπουργεῖον τοῦτο ὑπάρχοντες τὰ ἐργατικά σωματεῖα, αἱ κοινωνικαὶ ἀσφαλίσεις, τὰ ταμεία προνοίας τῶν ἐργατῶν καὶ ἰδιωτικῶν ὑπαλλήλων καὶ τὰ γραφεῖα ἐργασίας ὥς καὶ οἱ ἀστικοὶ συνεταιρισμοί.

Ὑπουργεῖον Δημοσίας Ἀσφαλείας. Σκοπὸς τοῦ ὑπουργείου τούτου εἶναι ἡ ἐσωτερικὴ ἀσφάλεια τῆς χώρας. Παρακολουθεῖ προσέτι τὴν εἰς βάρος τῆς χώρας ἐνεργουμένην προπαγάνδαν τῶν ξένων, καὶ τὴν κίνησιν ἢ ἐγκατάστασιν ἐν τῇ χώρᾳ μας ξένων ὑπηκόων.

Εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ ὑπουργείου τούτου ὑπάρχοντες, ἡ χωροφυλακὴ, ἡ ἀστυνομία, ἡ ὑπηρεσία παρακολουθήσεως ἀλλοδαπῶν καὶ ἡ θεώρησις διαβατηρίων τῶν ἡμεδαπῶν διὰ τὴν ἀλλοδαπήν, αἱ σχολαὶ χωροφυλακῆς καὶ ἀστυνομίας καὶ ἡ πυροσβεστικὴ ὑπηρεσία.

Ὑπουργεῖον Τύπου καὶ Τουρισμοῦ. Τὸ ὑπουργεῖον τοῦτο μελετᾷ πάντα τὰ ζητήματα τὰ ἀφορῶντα τὸν ἡμερήσιον ἢ περιοδικὸν τύπον καὶ τὸν τουρισμόν. Παρακολουθεῖ τὸν ἐξωτερικὸν τύπον, ἵνα δι' αὐτοῦ πληροφορηται ἡ Κυβέρνησις περὶ τῶν ἐντυπώσεων, τὰς ὁποίας προξενοῦν τὰ Ἑλληνικὰ ἐν γένει ζητήματα ἐν τῷ ἐξωτερικῷ καὶ διαφωτίζει τὸν ξένον τύπον περὶ τῶν ἐλληνικῶν πραγμάτων, ὅταν παρίσταται ἀνάγκη.

Εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ Ὑπουργείου Τύπου καὶ Τουρισμοῦ ὑπάρχοντες τὸ ἐπιμελητήριον τουριστικῶν ξενοδοχείων, ἡ σχολὴ τουριστικῶν ἐπαγγελμάτων, ἡ τουριστικὴ ἀστυνομία, αἱ ἱαματικαὶ πηγαί, αἱ ἐκθέσεις, ἡ ὑπηρεσία παρακολουθήσεως τοῦ ἐξωτερικοῦ τύπου καὶ ἡ ὑπηρεσία τουριστικῆς προπαγάνδας.

Ὑπουργεῖον Ἐμπορικῆς Ναυτιλίας. Τὸ ὑπουργεῖον τοῦτο παρακολουθεῖ πάντα τὰ ζητήματα τὰ ἀφορῶντα τὴν ὀργάν-

νωσιν, βελτίωσιν καὶ τὴν προστασίαν τῆς ἐπιβατικῆς καὶ τῆς φορτηγοῦ ναυτιλίας τῆς χώρας.

Εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ ὑπουργείου τούτου ὑπάγονται τὰ λιμεναρχεῖα, ἡ ἀστυνομία τῶν πλοίων καὶ αἱ σχολαὶ ἐμποροπλοιάρχων.

Ἑποδισμοὶ Ἑφοδιασμοῦ, Σκοπὸς τοῦ ὑπουργείου τούτου εἶναι ἡ μέριμνα τῆς ἐπαρκείας τῶν εἰδῶν καταναλώσεως καὶ ὁ καθορισμὸς λογικῆς τιμῆς τούτων.

Εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ ὑπουργείου τούτου ὑπάγονται τὰ ἀγορανομικὰ τμήματα καὶ αἱ λαϊκαὶ ἀγοραί.

III

Δικαστικὴ ἐξουσία

Τὴν δικαστικὴν ἐξουσίαν ἀσκοῦν τὰ δικαστήρια.

Σκοπὸς τῶν δικαστηρίων εἶναι ἡ ἐπίλυσις τῶν διαφορῶν μεταξὺ τῶν διαφόρων προσώπων καὶ ἡ ἐξασφάλισις τῆς κοινωνικῆς ἀρμονίας ὧν τῶν τάξεων.

Τὰ δικαστήρια διαίρουνται εἰς δύο κατηγορίας, εἰς τὰ ἀστικά ἢ πολιτικά καὶ εἰς τὰ ποινικά.

Πολιτικά ἢ ἀστικά δικαστήρια.

Πολιτικά ἢ ἀστικά δικαστήρια καλοῦνται τὰ δικαστήρια ἐκεῖνα, τὰ ὅποια δικάζουν τὰς ἀστικάς ὑποθέσεις, ἥτοι τὰς χρηματικὰς διαφορὰς τῶν φυσικῶν ἢ νομικῶν προσώπων.

Πολιτικά ἢ ἀστικά δικαστήρια εἶναι:

α') Τὰ Εἰρηνοδικεῖα, β') τὰ Πρωτοδικεῖα, γ') τὰ Ἐφετεῖα καὶ δ') ὁ Ἄρειος Πάγος.

Τὰ Εἰρηνοδικεῖα δικάζουν 1) πάσας τὰς μικροδιαφορὰς μέχρι τοῦ ποσοῦ τῶν 160.000 δραχμῶν, 2) τὰς παντὸς εἶδους διαφορὰς τῶν συνεταιρισμῶν μεταξὺ συνεταιρισμοῦ καὶ συνεταιρίων καὶ 3) τὰς ἐργατικὰς διαφορὰς μεταξὺ ἐργοδοτῶν καὶ ἐργατῶν καὶ τὰ παντὸς εἶδους ἐργατικὰ ἀτυχήματα ἢ διαφορὰς ποσοῦ.

Εἰς τὰ Εἰρηνοδικεῖα δύνανται οἱ διάδικοι νὰ παρουσιάζωνται καὶ ἄνευ δικηγόρων.

Τὰ Εἰρηνοδικεῖα ἀποτελοῦνται ἐξ ἑνὸς εἰρηνοδίκου καὶ ἑνὸς γραμματέως.

Τὰ Πρωτοδικεῖα δικάζουν πάσας τὰς ὑποθέσεις, τῶν ὁποίων ἡ διαφορὰ τῶν διαδίκων ὑπερβαίνει τὸ ποσὸν τῶν 160.000 δρχ. Ἐπίσης δικάζουν ἐκ νέου καὶ τὰς ἐφεσιβλήτους

ἀποφάσεις τῶν Εἰρηνοδικείων, ἐφ' ὅσον δι' αὐτάς ὑπεβλήθη ἐγκαίρως ἔφεσις. Ἐφεσις ὑποβάλλεται ὑπὸ ἐνὸς τῶν διαδίκων, ὡς ἂν. θεωρεῖ τὴν ἀπόφασιν τοῦ Εἰρηνοδικείου μὴ δικαίαν.

Τὰ Πρωτοδικεῖα σύγκεινται ἐξ ἐνὸς προέδρου, δύο πρωτοδικῶν, ἐνὸς εἰσαγγελέως καὶ ἐνὸς γραμματέως. Ἐὰν ὅμως αἱ ὑποθέσεις εἶναι πολλαί, ὥπως συμβαίνει εἰς τὰς μεγάλας πόλεις, διορίζονται καὶ ἀντεισαγγελεῖς καὶ περισσότεροι πρωτοδίκαι ἢ καὶ ἔμμισθοι πάρεδροι, οἱ ὅποιοι ἀναπληροῦν τοὺς ἀπουσιάζοντας πρωτοδικὰς ἢ βοηθοῦν αὐτοὺς εἰς τὴν διεξαγωγὴν τῶν ὑποθέσεων.

Τὰ Ἐφετεῖα ἐξετάζουν οὐσιαστικῶς καὶ τυπικῶς καὶ δικάζουν κυρίως τὰς ὑποθέσεις ἐκεῖνας, τὰς ὁποίας ἐξεδίκασαν προηγουμένως τὰ πρωτοδικεῖα καὶ διὰ τὰς ὁποίας ὑπεβλήθη ὑπὸ τινος τῶν διαδίκων ἐμπροθέσμως ἔφεσις.

Ἐκαστον ἐφετεῖον σύγκειται ἀπὸ ἑνα προέδρου, τέσσαρας ἐφέτας, ἑνα εἰσαγγελέα καὶ ἑνα γραμματέα. Εἰς τὰς μεγάλας πόλεις διορίζονται καὶ ἀντεισαγγελεῖς καὶ περισσότεροι ἐφέται.

Ὁ Ἄρειος Πάγος εἶναι τὸ ἀνώτατον δικαστήριον. Ὁ Ἄρειος Πάγος ἐξετάζει ἀπὸ νομικῆς ἀπόψεως τὰς ὑποθέσεις τῶν ἐφετειῶν καὶ τῶν κακουργιοδικείων, ἐφ' ὅσον ὑπεβλήθη δι' αὐτάς ἐμπροθέσμως ἀναίρεσις. Ὁ Ἄρειος Πάγος δὲν ἐξετάζει τὴν οὐσίαν τῆς ὑποθέσεως, δὲν προσπαθεῖ δηλαδὴ νὰ ἀνεύρῃ τὴν ἀλήθειαν, ἀλλὰ ἐξετάζει ἐὰν καλῶς ἡρμήνευσαν τοὺς νόμους καὶ καλῶς ἐφήρμοσαν τούτους τὰ κατώτερα δικαστήρια.

Ὁ Ἄρειος Πάγος σύγκειται ἐξ ἐνὸς Προέδρου, δύο ἀντιπροέδρων, εἴκοσι ἀρεοπαγιτῶν, ἐνὸς εἰσαγγελέως, τριῶν ἀντεισαγγελέων, ἐνὸς γραμματέως τοῦ Ἀρείου Πάγου καὶ ἐνὸς γραμματέως Εἰσαγγελίας.

Τὰ πολιτικὰ δικαστήρια δὲν δικάζουν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς προσωπικῆς ἀντιλήψεως τῶν δικαστῶν, ἀλλὰ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀποδεικτικῶν ἐγγράφων καὶ τῶν μαρτυρικῶν καταθέσεων.

Διὰ νὰ ἐπιληφθῇ τὸ εἰρηνοδικεῖον ἢ τὸ πρωτοδικεῖον οἰσodήποτε ὑποθέσεως, πρέπει νὰ ζητήσῃ τοῦτο ὁ ἀδικούμενος δι' ἐγγράφου. Τὸ ἐγγράφον τοῦτο καλεῖται ἀ γ ω γ ῆ, ὁ ὑποβάλλων τὴν ἀγωγὴν καλεῖται ἐ ν ἄ γ ω ν, ὁ δὲ ἕτερος τῶν διαδίκων, κατὰ τοῦ ὁποίου στρέφεται ἡ ἀγωγή, καλεῖ-

ται ἐνα γόμενος. Οἱ διάδικοι ἐμφανίζονται εἰς τὰ δικαστήρια ταῦτα ὑποχρεωτικῶς μετὰ δικηγόρου.

Ποινικὰ δικαστήρια.

Ποινικὰ δικαστήρια καλοῦνται τὰ δικαστήρια ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα δικάζουν τὰς ποινικὰς ὑποθέσεις, ἥτοι τὰς διαφόρους ἀδικοπραγίας.

Ποινικὰ δικαστήρια εἶναι α') τὰ Πταισματοδικεῖα, β') τὰ Πλημμελειοδικεῖα καὶ γ') τὰ Κακουργιοδικεῖα.

Τὰ Πταισματοδικεῖα δικάζουν τὰ πταίσματα, ἥτοι τὰς μικροπαραβάσεις, διὰ τὰς ὁποίας οἱ νόμοι ἐπιβάλλουν τὴν λεγομένην ἀστυνομικὴν ποινὴν, ἥτοι πρόστιμον μέχρι 500.000 δραχμῶν καὶ κράτησιν ἀπὸ μιᾶς ἡμέρας μέχρι τριάκοντα.

Τὸ πταισματοδικεῖον σύγκειται ἀπὸ ἓνα πταισματοδίκην, ἀπὸ ἓνα γραμματέα καὶ ἀπὸ τὸν ἀστυνόμενον τῆς περιφέρειας, ὅστις καλεῖται δημόσιος κατήγορος.

Εἰς τὰ μικρὰ χωρία καὶ κωμοπόλεις τὸ εἰρηνοδικεῖον καὶ τὸ πταισματοδικεῖον συστεγάζονται, ὁ δὲ εἰρηνοδίκης κάμνει χρέη πταισματοδίκου. Εἰς τὰς πόλεις τὰ δικαστήρια ταῦτα εἶναι κεχωρισμένα ἀπ' ἀλλήλων, μάλιστα εἰς τὰς μεγάλας πόλεις διὰ τὴν καλλιτέραν καὶ εὐχερεστέραν ἀπόδοσιν τῆς λαϊκῆς δικαιοσύνης, ὑπάρχουν περισσότεροι τοῦ ἑνὸς εἰρηνοδίκαι καὶ πταισματοδίκαι.

Τὰ Πλημμελειοδικεῖα δικάζουν τὰς παρανόμους πράξεις ἢ παραλείψεις, διὰ τὰς ὁποίας οἱ νόμοι ἐπιβάλλουν ἐπανορθωτικὴν ποινὴν, ἥτοι φυλάκισιν ἀπὸ 3 ἡμερῶν μέχρι πέντε ἐτῶν ἢ χρηματικὴν ποινὴν ἢ καὶ ἀμφοτέρως τὰς ποινάς.

Τὰ κατὰ τόπους πρωτοδικεῖα, ὡσάκις ἔχουν νὰ δικάσουν ποινικὰς ὑποθέσεις μεταβάλλονται εἰς πλημμελειοδικεῖα.

Τὰ Κακουργιοδικεῖα δικάζουν τὰ κακουργήματα, ἥτοι τὰς παρανόμους ἐκεῖνας πράξεις, αἱ ὁποῖαι ἐπισύρουν ἐγκληματικὴν ποινὴν, ἥτοι α') εἰρκτὴν, δηλαδὴ φυλάκισιν ἀπὸ 5 μέχρι 10 ἐτῶν, β') πρόσκαιρα δεσμὰ, ἥτοι ἀπὸ 10 μέχρι 20 ἐτῶν, γ') ἰσόθια δεσμὰ καὶ δ') θάνατον.

Τὰ κακουργιοδικεῖα συνεδριάζουν εἰς τὴν ἑδρὰν ἐκάστου πρωτοδικείου καὶ σύγκεινται ἐκ τῶν συνέδρων, ἥτοι ἐκ τῶν τακτικῶν δικαστῶν καὶ ἐκ δέκα ἐνόρκων.

Οἱ ἐνόρκοι λαμβάνονται ἐκ τῶν Ἑλλήνων πολιτῶν τῆς πόλεως ἔνθα ἑδρεύει τὸ πρωτοδικεῖον.

Εἰς τὴν ἀρχὴν ἐκάστου συντάσσεται ὑπὸ τοῦ εἰσαγγελέως τῶν πρωτοδικῶν κατάλογος ἐκ 400 τὸ πολὺ πο-

λιτών. Είκοσι ημέρας πρὸ τῆς συνεδριάσεως τοῦ κακουργιοδικείου κληροῦνται ἐκ τοῦ καταλόγου ὑπὸ τοῦ πρωτοδικείου 100 πολῖται καὶ κατόπιν ἐκ τούτων κληροῦνται 60. Ἐκ τῶν 60 τούτων κληρωθέντων, κληροῦνται ἐκ νέου οἱ 30, οἱ πρῶτοι 20 ἐξ αὐτῶν ἀποτελοῦν τοὺς τακτικούς ἐνόρκους τῆς πρώτης δεκαπενθημερίας τοῦ προσεχοῦς μηνός, οἱ δὲ ὑπόλοιποι 10 τοὺς ἀναπληρωματικούς τούτων. Οἱ ἄλλοι 20 κληροῦνται καθ' ὅμοιον τρόπον κατὰ τὴν ἄλλην δεκαπενθημερίαν.

Οἱ 10, οἱ ὁποῖοι θὰ ἀποτελέσουν τὸ δικαστήριον τῶν ἐνόρκων, κληροῦνται ὑπὸ τοῦ προέδρου τῶν πρωτοδικῶν μεταξὺ τῶν 20 τακτικῶν καὶ ἂν τινὲς ἐξ αὐτῶν ἀπουσιάζουν ἢ ἐξαίρεθοῦν ὑπὸ τῶν διαδίκων ἢ ὑπὸ τοῦ εἰσαγγελέως, συμπληροῦνται διὰ κληρώσεως ὑπὸ τῶν 10 ἀναπληρωματικῶν.

Διὰ νὰ συμπεριληφθῇ τις εἰς τὸν κατάλογον τῶν ἐνόρκων πρέπει νὰ εἶναι Ἑλλήν πολίτης, μὲ πλήρη τὰ δικαιώματα τοῦ ἐκλέγειν καὶ ἐκλέγεσθαι, νὰ εἶναι μορφωμένος, νὰ ἀνήκῃ εἰς μίαν ἐπαγγελματικὴν τάξιν, καὶ νὰ ἔχη συμπληρώσει τὸ 25ον ἔτος τῆς ἡλικίας του.

Οἱ ἐνορκοὶ παρακολουθοῦν τὴν υπόθεσιν καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς διαδικασίας καὶ μετὰ τὴν λήξιν αὐτῆς ἀποσύρονται εἰς ἰδιαίτερον διαμέρισμα καὶ ἀπαντοῦν ἐγγράφως εἰς τὰ ἐρωτήματα, τὰ ὁποῖα ἔχει θέσει ὁ πρόεδρος τῶν συνέδρων.

Οἱ ἐνορκοὶ δικάζουν κατὰ συνείδησιν, ἢ δὲ ἀποφασίς των, ἥτις καλεῖται ἐτυμηγορία, λαμβάνεται κατὰ πλειοψηφίαν. Ἐν περιπτώσει ἰσοψηφίας κηρύσσεται ἄθως ὁ κατηγορούμενος.

Ποινικὴ δικαιοδοσία ἄλλων δικαστηρίων.

Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω ποινικῶν δικαστηρίων ἔχουν ποινικὴν ἀρμοδιότητα καὶ τὰ ἑξῆς δικαστήρια:

Α'. Τὰ Ἐφετεῖα. Ταῦτα ἐκτὸς τῆς ἐπανεξετάσεως τῶν ἀποφάσεων τῶν πρωτοδικείων δικάζουν α') Τὰ ἀδικήματα εἰς βαθμὸν, πλημμελήματος τῶν ὑπουργῶν, γενικῶν διοικητῶν, νομαρχῶν, ἀρχιεπισκόπων, ἀνωτέρων δικαστικῶν ὑπαλλήλων, συμβολαιογράφων, τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς ἀστυνομίας πόλεων, τῶν πρεσβευτῶν τῶν προξένων καὶ πάντων τῶν συνυπευθύνων, ἀδιαφόρως ἂν εἶναι ἀπλοὶ ἰδιῶται. β') Τὰς σοβάρας λαθρεμπορίας, τὴν πειρατείαν, τὴν ναυταπάτην καὶ τὴν κατάχρησιν εἰς βάρος τοῦ Δημοσίου, τῶν Δήμων, τῶν Κοινοτήτων, τῶν νομικῶν προσώπων δημοσίου δικαίου, τῆς Ἐθνι-

κῆς Τραπέζης, τῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἀγροτικῆς Τραπέζης.

Β'. Τὰ Στρατιωτικαῖα. Ταῦτα δικάζουν τὰ στρατιωτικὰ ἀδικήματα, τὰ διαπραχθέντα ἀπὸ ἀξιωματικούς, ὑπαξιωματικούς ἢ ὀπλίτας τοῦ στρατοῦ τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς χωροφυλακῆς καὶ τοὺς ἀξιωματικούς τῆς ἀεροπορίας, τοὺς προερχομένους ἐκ τοῦ στρατοῦ τῆς ξηρᾶς. Δικάζουν ἐπίσης καὶ τοὺς πολίτας τοὺς παραβαίνοντας τὸν Στρατιωτικὸν Νόμον*, ἐφ' ὅσον ἰσχύει οὗτος.

Γ'. Τὰ Ναυτοδικαῖα. Ταῦτα δικάζουν τοὺς ἀξιωματικούς, τοῦ πολεμικοῦ ναυτικοῦ, ὡς καὶ τοὺς ἀξιωματικούς τῆς ἀεροπορίας, τοὺς προερχομένους ἐκ τοῦ στρατοῦ τῆς θαλάσσης.

Τὰ ποινικὰ δικαστήρια διὰ νὰ ἐπιληφθοῦν ποινικῆς τίνος ὑποθέσεως πρέπει νὰ ὑποβληθῇ ὑπὸ τοῦ παθόντος ἔγγραφος καταγγελία. Ἡ ἔγγραφος αὕτη καταγγελία καλεῖται μὴ νυσις. Ὁ υποβάλλων αὐτὴν καλεῖται μὴ νυτής, ἐκεῖνος δέ, ἐναντίον τοῦ οὐρίου στρέφεται ἡ μήνυσις, καλεῖται μὴ νυόμενος ἢ κατηγορούμενος.

Υπάρχουν ὅμως καὶ ἀδικήματα, ὅπως εἶναι ὁ φόνος, ἡ κλοπή, ἡ ψευδορκία, ἡ διατάραξις τῆς κοινῆς ἡσυχίας καὶ ἄλλα, τὰ ὁποῖα διώκονται καὶ ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τῶν δικαστικῶν ἀρχῶν. Τὰ ἀδικήματα ταῦτα λέγομεν ὅτι διώκονται ἀτεπαγγέλτως. Τοιαῦτα εἶναι πάντα τὰ ἀδικήματα τὰ ἀφορῶντα τὴν δημοσίαν τάξιν. Οἱ διαπράττοντες τοιοῦτου εἶδους ἀδικήματα, εἰσάγονται εἰς δίκην ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τοῦ εἰσαγγελέως ἢ ὑπὸ τῆς ἀστυνομίας. Προσέτι πᾶς τις ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ὑποβάλῃ μήνυσιν ἐναντίον των.

Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ ἀτεπαγγέλτως διωκόμενα ἀδικήματα ἔχομεν τὰ κατ' ἐγκλήσιν διωκόμενα ἀδικήματα. Τοιαῦτα εἶναι τὰ ἀδικήματα τὰ ἀφορῶντα μόνον τὸν παθόντα, ὅπως εἶναι ἡ ἐξέθρισις, ἡ δυσφήμισις, ἡ βλάβη ξένης ιδιοκτησίας καὶ ἄλλα.

Συμβολαιογράφοι

Συμβολαιογράφοι καλοῦνται οἱ διὰ βασιλικοῦ διατάγματος διοριζόμενοι δημόσιοι ὑπάλληλοι, μετὰ τὸν σκοπὸν νὰ

* Ὁ Στρατιωτικὸς Νόμος κηρύσσεται ὑπὸ τῆς πολιτείας, ὡς αὕτη ἀπειλεῖται ὑπὸ ἐξωτερικοῦ ἢ ἐσωτερικοῦ κινδύνου.

συντάσσουν συμβόλαια καὶ νὰ φυλάσσουν ταῦτα εἰς τὸ ἀρχεῖον των.

Διὰ νὰ διορισθῇ τις συμβολαιογράφος πρέπει νὰ εἶναι Ἕλλην πολίτης, νὰ ἔχη πλήρη τὰ πολιτικά του καὶ ἄστικά του δικαιώματα καὶ νὰ ἔχη πτυχίον νομικῆς.

Οἱ συμβολαιογράφοι εἶναι δημόσιοι ὑπάλληλοι, ἀλλὰ δὲν μισθοδοτοῦνται ὑπὸ τοῦ κράτους. Ἡ ἀμοιβή των ὀρίζεται διὰ νόμου καὶ καταβάλλεται ὑπὸ τῶν συμβαλλομένων κατὰ τὴν σύνταξιν τῶν συμβολαίων.

Συμβολαιογραφεῖα ὑπάρχουν εἰς ὅλας τὰς περιφερείας τῶν Εἰρηνοδικείων. Εἰς τὰς πόλεις ὅπου αἱ δικαιοπραξίαι εἶναι πολλαί, διορίζονται περισσότεροι συμβολαιογράφοι.

Οἱ συμβολαιογράφοι καταρτίζουσι ἐγγράφως: 1) Τὰς συμφωνίας τῶν διαφόρων συμβαλλομένων, ἥτοι ἀγοραπωλησίας, μισθώσεις, δάνεια, προικοσύμφωνα κλπ. 2) Συντάσσουν διαθήκας, πληρεξούσια, δωρητήρια κλπ. 3) Βεβαιώνουν τὴν χρονολογίαν τῶν ἰδιωτικῶν ἐγγράφων. 4) Χορηγοῦν ἀντίγραφα συμβολαίων. 5) Ἐνεργοῦν ἀναγκαστικούς πλειστηριασμούς κινητῶν ἢ ἀκινήτων πραγμάτων καὶ 6) Ἐνεργοῦν δικαστικὰς ἀπογραφάς.

Ἐν ἀπουσίᾳ τῶν συμβολαιογράφων, τὰ συμβολαιογραφικὰ καθήκοντα ἀνατίθενται εἰς τὸν Εἰρηνοδίκην τῆς περιφέρειας. Εἰς δὲ τὸ ἐξωτερικὸν χρέη συμβολαιογράφου κάμνουν οἱ Ἕλληνες Πρόξενοι.

Οἱ συμβολαιογράφοι πρὸ τῆς συντάξεως ἐκάστου συμβολαίου εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ ἐπεξηγοῦν εἰς τοὺς συμβαλλομένους τὰς συνεπείας, τὰς ὁποίας ἐπιφέρει τὸ συμβόλαιον, τὸ ὁποῖον πρόκειται νὰ συντάξουν.

Ὁ Νόμος ἐπιτρέπει εἰς πολλὰς συναλλαγὰς τὴν σύνταξιν ἰδιωτικοῦ συμβολαίου, δηλαδὴ τὴν σύνταξιν τούτου, οὐχὶ ὑπὸ συμβολαιογράφου, ἀλλὰ ὑπὸ τῶν ἰδίων τῶν συμβαλλομένων, ὅπως εἶναι ἡ ἰδρυσις ὁμορρύθμου ἢ ἑτερορρύθμου ἐταιρείας, ἡ πώλησις κινητῶν πραγμάτων, ἡ μίσθωσις, αἱ ἀγοραπωλησίαι εἰς τὰ χρηματιστήρια ἐμπορευμάτων καὶ ἀξιών κλπ. Ὑπάρχουν ὅμως καὶ δικαιοπραξίαι, αἱ ὁποῖαι ἀπαιτοῦν δημόσιον ἐγγραφον, δηλοῖδὲ συμβόλαιον διὰ συμβολαιογράφου, ἄλλως θεωροῦνται ὡς μὴ γενόμεναι. Τοιαῦτα εἶναι ἡ ἰδρυσις ἀνωνύμου ἐταιρείας, ἡ πώλησις ἀκινήτων, ἡ σύναψις ἐνυποθήκων δανείων κλπ.

Σύμφωνα πρὸς Β. Χαλκίδου

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 5'

ΟΡΓΑΝΑ ΤΩΝ ΕΞΟΥΣΙΩΝ — ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

I

Όργανα τῶν ἐξουσιῶν

Δημόσιοι ὑπάλληλοι. Όργανα τῶν ἐξουσιῶν εἶναι οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι. Οὗτοι παρακολουθοῦν τὴν ἐφαρμογὴν τῶν νόμων, διαταγμάτων καὶ τῶν ὑπουργικῶν διαταγῶν. Ἄνευ τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων δὲν εἶναι δυνατὴ ἡ λειτουργία τῆς Πολιτείας καὶ ἡ ἐκπλήρωσις τῶν σκοπῶν τῆς.

Οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι διακρίνονται εἰς στρατιωτικούς, ὅπως εἶναι οἱ ἀξιωματικοὶ τῆς ξηρᾶς, τοῦ ναυτικοῦ, τῆς ἀεροπορίας καὶ τῆς χωροφυλακῆς, καὶ εἰς πολιτικούς, ὅπως εἶναι οἱ διοικητικοί, οἰκονομικοί, δικαστικοί, ἀστυνομικοί, διπλωματικοί, ἐκπαιδευτικοί, ὑγειονομικοὶ κλπ.

Ἐκτὸς τῆς διακρίσεως ταύτης, οἱ ὑπάλληλοι διακρίνονται εἰς ἰσοθίους, μονίμους, ἐκτάκτους καὶ προσωρινούς.

Ἰσόθιοι δημόσιοι ὑπάλληλοι καλοῦνται ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι δὲν ἀπολύονται καὶ ἂν ἀκόμη καταργηθῇ ἡ θέσις τὴν ὁποίαν κατέχουν. Τοιοῦτοι εἶναι οἱ δικασταί, οἱ σύμβουλοι τοῦ ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου καὶ οἱ σύμβουλοι τοῦ συμβουλίου τῆς ἐπικρατείας.

Μόνιμοι καλοῦνται ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι δὲν ἀπολύονται, εἰμὴ μόνον ὅταν καταργηθῇ ἡ θέσις τὴν ὁποίαν κατέχουν.

Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι εἶναι μόνιμοι. Οὗτοι διερρίζονται ἐφ' ὅσον ὑπάρχουν κεναὶ ὀργανικαὶ θέσεις, (προβλεπόμεναι δηλαδὴ ὑπὸ τοῦ νόμου) καὶ ἐφ' ὅσον κέκτηνται τὰ ὑπὸ τοῦ νόμου ὀριζόμενα προσόντα. Οἱ μόνιμοι δημόσιοι ὑπάλληλοι προσλαμβάνονται κατόπιν διαγωνισμοῦ, ἐκτὸς ἐλαχίστων ἐξαίρέσεων.

Οἱ ἰσόθιοι καὶ οἱ μόνιμοι δημόσιοι ὑπάλληλοι ἀπολύονται τῆς ὑπηρεσίας: 1) ὅταν συμπληρώσουν τὸ ὑπὸ τοῦ νόμου καθωρισμένον ὄριον ἡλικίας, 2) δι' ὠρισμένους πειθαρχ-

χικούς λόγους καὶ 3) δι' ὑπαλληλικὴν ἀνεπάρκειαν, προερχομένην εἴτε ἐκ σωματικῆς εἴτε ἐκ διανοητικῆς βλάβης.

Ἑκτακτοὶ δημόσιοι ὑπάλληλοι καλοῦνται ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι δὲν ἀπολαύουν μονιμότητος. Οὗτοι προσλαμβάνονται ἀνευ διαγωνισμοῦ καὶ ἀπολύονται, ὅταν παύσῃ τὸ Κράτος νὰ ἔχῃ ἀνάγκην τῶν ὑπηρεσιῶν τῶν.

Προσωρινοὶ ὑπάλληλοι καλοῦνται ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι προσλαμβάνονται δι' ὠρισμένον χρονικὸν διάστημα ἢ δι' ὠρισμένην ἐργασίαν. Οὗτοι ἀπολύονται ὅταν λήξῃ τὸ χρονικὸν διάστημα ἢ ἡ ἐργασία διὰ τὴν ὁποίαν προσελήφθησαν.

Κατὰ τὸ Σύνταγμα, διὰ νὰ διορισθῇ τις δημόσιος ὑπάλληλος πρέπει νὰ εἶναι Ἑλλήν πολίτης. Δύναται ὅμως ἡ Πολιτεία δυνάμει ἐδικῶν νόμων νὰ μετακαλέσῃ καὶ ἄλλοδαπούς, ὅπως πολλάκις ἐγίνε διὰ τὴν ὀργάνωσιν διαφόρων ὑπηρεσιῶν, τοῦ στρατοῦ, τοῦ ναυτικοῦ, τῆς ἀεροπορίας, τῆς ἐκπαιδεύσεως, τῆς ἀστυνομίας, τῆς χωροφυλακῆς κλπ.

Οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι ὀφείλουν νὰ ἐκτελοῦν τὴν ἐργασίαν τῶν εὐσυνειδήτως, νὰ μὴ ἀναμιγνύωνται εἰς πολιτικὰς διαμάχας, νὰ εἶναι ἐχέμυθοι καὶ νὰ ἐξυπηρετοῦν προθύμως καὶ ἀμερολήπτως οἰονδήποτε πολίτην, ἀδιακρίτως κοινωνικῆς τάξεως καὶ πολιτικοῦ φρονήματος.

Οἱ πολῖται ἐπικοινωνοῦν μὲ τὰς δημοσίας ἀρχὰς δι' ἐγγράφου, τὸ ὁποῖον καλεῖται αἵτησις ἢ ἀναφορά. Ἡ ὑπηρεσία εἰς τὴν ὁποίαν διαβιβάζεται ἡ αἵτησις, εἶναι ὑποχρεωμένη νὰ ἀπαντήσῃ ἐγγράφως, τὸ βραδύτερον ἐντὸς 30 ἡμερῶν, εἰς τὸν πολίτην.

Οἱ πολῖται εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ ὑπακούουν εἰς τὰς δημοσίας ἀρχὰς, ἐφ' ὅσον διατάσσονται ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων ὑπαλλήλων. Ἐὰν ὅμως ἀντιλαμβάνονται ὅτι ἀδικοῦνται δὲν πρέπει νὰ σιωποῦν, ἀλλὰ μὲ ψυχραιμίαν καὶ ὑπομονὴν νὰ διαμαρτύρωνται καὶ νὰ ζητοῦν διὰ τῆς νομίμου ὁδοῦ τὴν ἀναγνώρισιν καὶ ἀπόδοσιν τοῦ δικαίου τῶν.

Οἱ πολῖται ἀδικοῦμενοι ὑπὸ τῆς Πολιτείας δύνανται νὰ διεκδικήσουν τὰ δικαιώματά των προσφεύγοντες εἰς τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας, τὸ ὁποῖον εἶναι ἀρμόδιον νὰ ἀκυρώσῃ οἰανδήποτε παράνομον πρᾶξιν, οἰουδήποτε ὑπουργείου ἢ ἄλλης διοικητικῆς ἀρχῆς. Δύνανται ἐπίσης νὰ καταφύγουν εἰς τὰ πολιτικὰ δικαστήρια καὶ νὰ ζητήσουν ἀποζημίωσιν.

Οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι μισθοδοτοῦνται παρὰ τοῦ Κράτους. Ἡ μισθοδοσία των συνεχίζεται καὶ μετὰ τὴν ἀπομάκρυνσιν ἐκ τῆς ἐργασίας των, κατόπιν συμπληρώσεως ὠρισμένου χρόνου ὑπηρεσίας.

Ἡ ἀμοιβὴ τὴν ὁποίαν λαμβάνουν, ἐφ' ὅσον εἶναι ἐν ἐνεργείᾳ καλεῖται μισθός, μετὰ τὴν ἀπομάκρυνσίν των καλεῖται σύνταξις. Σύνταξις χορηγεῖται καὶ εἰς περίπτωσιν κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ ὑπάλληλος ἀπομακρυνθῇ τῆς ὑπηρεσίας λόγῳ παθήσεως. Ἡ σύνταξις μετὰ τὸν θάνατον τοῦ συνταξιούχου δίδεται ἡλαττωμένη εἰς τὴν οἰκογένειάν του.

11

Σύμβουλοι τῆς Κυβερνήσεως

Διὰ τὰ διαφωτίζεται καὶ διὰ τὰ διευκολύνεται ἡ Κυβέρνησις εἰς τὸ ἔργον τῆς ἔχει ἰδρύσει διάφορα συμβούλια, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦνται ἀπὸ εἰδικoὺς μεγάλους μορφώσεως καὶ πείρας καὶ λαμβάνουν ἀποφάσεις ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς δικαιοδοσίας των ἢ ὑποβάλλουσι τὰς γνώμας των εἰς τὴν Κυβέρνησιν ἐπὶ ἐπιστημονικῶν, τεχνικῶν ἢ ἄλλων ζητημάτων. Αἱ ἀποφάσεις τῶν συμβουλίων τούτων ἄλλαι μὲν εἶναι ὑποχρεωτικαὶ διὰ τὴν Κυβέρνησιν καὶ ἄλλαι ἀπλῶς συμβουλευτικά. Τοῦτο ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τὴν ὁποίαν ἔχει ἐκ τοῦ συντάγματος ἢ ἐκ τοῦ νόμου ἕκαστον συμβούλιον.

Τὰ συμβούλια διακρίνονται εἰς μόνιμα καὶ εἰς ἑκτακτα. Τὰ ἑκτακτα συμβούλια, τὰ ὁποῖα καλοῦνται καὶ ἐπιτροπαί, συγκροτοῦνται κατὰ διαφόρους περιστάσεις ὑπὸ τῶν ὑπουργῶν, διὰ τὴν μελέτην διαφόρων ζητημάτων, ἐκτάκτως ἀναφυσόμενων. Γὰ μόνιμα συμβούλια λειτουργοῦν συνεχῶς.

Τὰ ἐν Ἑλλάδι μόνιμα συμβούλια εἶναι: 1) Τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας, 2) τὸ Ἐλεγκτικὸν Συνέδριον, 3) τὸ Ἀνώτατον Οἰκονομικὸν Συμβούλιον, 4) τὸ Νομικὸν Συμβούλιον, 5) τὸ Ἀνώτατον Δικαστικὸν Συμβούλιον, 6) τὸ Ἀνώτατον Συμβούλιον Ἐθνικῆς Ἀμύνης, 7) τὸ Ἀνώτατον Πολεμικὸν Συμβούλιον, 8) τὸ Ἀνώτατον Στρατιωτικὸν Ὑγειονομικὸν Συμβούλιον, 9) τὸ Ἀνώτατον Ναυτικὸν Διοικητικὸν Συμβούλιον, 10) τὸ Ἀνώτατον Ὑγειονομικὸν Συμβούλιον, 11) τὸ Ἀνώτατον Ἐκπαιδευτικὸν Συμβούλιον καὶ 12) τὸ Ἀρχαιολογικὸν Συμβούλιον.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω Συμβουλίων διὰ τοὺς πολίτας τὰ ἀξιολογώτερα εἶναι τὸ Συμβούλιον Ἐπικρατείας καὶ τὸ Ἐλεγκτικὸν Συνέδριον.

Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας

Τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας ἀποτελεῖται ἀπὸ 15

συμβούλους, οἱ ὁποῖοι εἰς τὴν ὑπαλληλικὴν ἱεραρχίαν εἶναι οἱ ἀνώτατοι δημόσιοι ὑπάλληλοι.

Σκοπὸς τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας εἶναι 1) Νὰ ἐπεξεργάζεται τὰ βασιλικά διατάγματα καὶ νὰ προσαρμόζη ταῦτα πρὸς τοὺς ἰσχύοντας νόμους καὶ 2) Νὰ ἐλέγξη μὲ τὸ δικαίωμα τῆς ἀκυρώσεως, πάσας τὰς πράξεις τῆς διοικήσεως, ἥτοι ὑπουργῶν, γενικῶν διοικητῶν, νομαρχῶν, δημάρχων, προέδρων κοινοτήτων καὶ ὄλων ἐν γένει τῶν ὑπαλλήλων τῆς διοικήσεως.

Τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας ἀσκεῖ τὰ καθήκοντά του διὰ δύο τμημάτων καὶ διὰ τῆς ὁλομελείας αὐτοῦ.

Τὸ πρῶτον τμήμα ἐπεξεργάζεται τὰ διοικητικὰ διατάγματα καὶ ἐκδικάζει τὰς προσφυγὰς τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, τὰς ἀφορώσας ἀπόλυσιν αὐτῶν ἢ υποβίθασμόν ἢ μετάθεσιν.

Τὸ δεύτερον τμήμα ἐκδικάζει τὰς διοικητικὰς υποθέσεις καὶ προσφυγὰς δημοσίων ὑπαλλήλων, τὰς ἀφορώσας τιμωρίαν διὰ πειθαρχικοὺς λόγους.

Ἡ ὁλομέλεια δικάζει τὰς αἰτήσεις τῶν ιδιωτῶν, τὰς ἀφορώσας παράθασιν νόμου ἢ ὑπέρθασιν ἐξουσίας εἰς βάρος αὐτῶν ἐκ μέρους τῆς διοικήσεως.

Τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας ἐξασφαλίζει καὶ προστατεύει τὰ δικαιώματα τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, ἐφ' ὅσον ταῦτα παραβιάζονται ὑπὸ τῶν προϊσταμένων των ἀρχῶν, κοινῶς καὶ τὰ δικαιώματα τῶν ιδιωτῶν, ἐφ' ὅσον ταῦτα δὲν ἀποδίδονται ἢ παραβιάζονται ἐκ μέρους τῶν ὀργάνων τῆς διοικήσεως.

Τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας, λόγῳ τοῦ κύρους, τὸ ὁποῖον ἔχει καὶ τῆς εὐρυτάτης ἀρμοδιότητός του, ἔχει κατὰ στήν ἰσχυρότατος φραγμὸς κατὰ πάσης εὐθαιρεσίας καὶ ὑπερβασίας, ὅχι μόνον τῶν διοικητικῶν ὑπηρεσιῶν, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν ὑπουργῶν.

Ἐλεγκτικὸν Συνέδριον

Τὸ Ἐλεγκτικὸν Συνέδριον εἶναι ἡ ἀνωτάτη ἐξελεγκτικὴ ἀρχὴ τῶν δημοσίων οἰκονομικῶν ὑπολόγων. Εἶναι δικαστικῶς ὀργανωμένον καὶ τὰ μέλη αὐτοῦ, ἐλεγκταὶ καὶ πάρεδροι, εἶναι ἰσόθια.

Τὸ Ἐλεγκτικὸν Συνέδριον περιλαμβάνει τρία τμήματα. Τὸ πρῶτον τμήμα ἐλέγχει τοὺς διαχειριστὰς τοῦ δημοσίου χρήματος, τὸ δεύτερον τμήμα ἐλέγχει καὶ προσδιορίζει τὰς

στρατιωτικές και τὰς πολιτικές συντάξεις και τὸ τρίτον τμήμα ἐκδικάζει τὰς φορολογικὰς ἐφέσεις τῶν πολιτῶν.

Αἱ πράξεις ἐκάστου τμήματος τοῦ συνεδρίου προσβάλλονται διὰ προσφυγῆς τοῦ ἀδικουμένου ἐνώπιον τῆς ὁλομελείας τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου. Ἡ ὁλομέλεια τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου ἀποτελεῖται ἀπὸ τὸν πρόεδρον αὐτοῦ, ἀπὸ δύο ἀντιπροέδρους, ἀπὸ δώδεκα συμβούλους και ἀπὸ ἓνα ἀντιπρόσωπον τοῦ Κράτους, ὅστις καλεῖται Γενικὸς Ἐπίτροπος τῆς Ἐπικρατείας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

I

Διοικητικά συστήματα

Διοικητικὸν σύστημα καλεῖται ὁ τρόπος, κατὰ τὸν ὁποῖον διοικεῖται ὑπὸ τῶν ὀργάνων τῆς πολιτείας ὁ λαός. Ἡ διοίκησις ἀσκεῖται:

1) Ὑπὸ τῶν κεντρικῶν δημοσίων λειτουργῶν τῶν διαφόρων ὑπουργείων, 2) ὑπὸ τῶν περιφερειακῶν λειτουργῶν καὶ 3) ὑπὸ τῶν ὀργάνων τῶν δήμων καὶ κοινοτήτων.

Τὰ διοικητικὰ συστήματα ἀναλόγως τοῦ τρόπου τῆς διοικήσεως τῆς πολιτείας διακρίνονται εἰς δύο κατηγορίας, εἰς τὸ συγκεντρωτικὸν καὶ εἰς τὸ ἀποκεντρωτικόν.

Συγκεντρωτικὸν καλεῖται τὸ σύστημα ἐκεῖνο, κατὰ τὸ ὁποῖον ἡ διοίκησις, ἡ διεύθυνσις καὶ ἡ διαχείρισις πάντων τῶν ζητημάτων τῆς χώρας, διεξάγεται ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τοῦ Κράτους διὰ τῶν κεντρικῶν ὑπαλλήλων τῶν ὑπουργείων.

Τὸ σύστημα τοῦτο ἐφηρμόζετο ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῶν μοναρχῶν. Οἱ μονάρχαι φοβούμενοι τὴν διάσπασιν τοῦ κράτους τῶν, ἐκράτουν πάντα τὰ δικαιώματα τῆς διοικήσεως εἰς τὸ κέντρον καὶ οὐδὲν παρεχώρουν εἰς τὰς ἐπαρχιακὰς περιφερείας τοῦ βασιλείου τῶν. Ὅλα δηλαδή τὰ ζητήματα καὶ ὅλαι αἱ ὑποθέσεις τῶν πολιτῶν τῆς χώρας διεκονίζοντο ὑπὸ τῶν κεντρικῶν ὑπηρεσιῶν τῆς πρωτευούσης.

Ἀποκεντρωτικὸν σύστημα καλεῖται ἐκεῖνο, κατὰ τὸ ὁποῖον ἡ Πολιτεία παραχωρεῖ ὠρισμένα διοικητικὰ δικαιώματα εἰς τοὺς τοπικοὺς ἄρχοντας ἢ εἰς ἀνωτέρους δημοσίους ὑπαλλήλους, ὅπως εἶναι οἱ γενικοὶ διοικηταί, οἱ νομάρχαι, οἱ δήμαρχοι, οἱ πρόεδροι τῶν κοινοτήτων, οἱ οἰκονομικοὶ ἑφοροὶ, οἱ τελῶναι, οἱ λιμενάρχαι καὶ ἄλλοι.

Τὸ ἀποκεντρωτικὸν σύστημα διακρίνεται εἰς ἀποκέντρωσιν καὶ εἰς τοπικὴν αὐτοδιοίκησιν.

Ἀποκέντρωσις καλεῖται, ὡσάκις ἡ Πολιτεία παραχωρεῖ διοικητικὴν ἐξουσίαν εἰς τοὺς κατὰ τόπους δημοσίους ὑπαλ-

λήλους, νομάρχας, εφόρους, επιθεωρητάς, αστυνομικούς διευθυντάς κλπ. διά την παρακολούθησιν τῆς εκπαιδεύσεως, τῶν δημοσίων ἔργων, τῆς δημοσίας ὑγείας, τῆς ἀγορανομίας καὶ ἄλλων ὑπηρεσιῶν.

Τοπικὴ αὐτοδιοίκησις καλεῖται, ὅταν τὴν ἐν γένει τοπικὴν διοίκησιν ἔχει ὁ λαὸς διὰ τῶν αἰρετῶν αὐτοῦ ἀντιπροσώπων, ὅπως εἶναι τὰ δημοτικά συμβούλια καὶ τὰ κοινοτικά συμβούλια, τὰ ὁποῖα μεριμνοῦν διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ τόπου, τὴν καθαριότητα, τὸν καλλωπισμὸν, τὸν φωτισμὸν, τὴν ὑδρευσιν κλπ.

II

Κοινότης

Κοινότης καλεῖται μόνιμος συνοικισμὸς ἀποτελούμενος ἀπὸ 300 — 10.000 κατοίκους.

Ἡ κοινότης εἶναι ἡ πρώτη βαθμὶς τῆς τοπικῆς αὐτοδιοικήσεως. Αὕτη διοικεῖται ὑπὸ συμβουλίου ἐκλεγομένου κατὰ τετραετίαν ὑπὸ τῶν κατοίκων τῆς κοινότητος. Ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν τοῦ ποικίλλει ἀπὸ πέντε μέχρι δέκα πέντε, ἀναλόγως τοῦ πληθυσμοῦ τῆς κοινότητος. Τὸ διοικητικὸν συμβούλιον ἐκλέγει τὸν πρόεδρόν του δι' ἐν μόνον ἔτος, ἐὰν τοῦτο εἶναι πενταμελὲς καὶ διὰ δύο ἔτη ἐὰν εἶναι δωδεκαμελὲς ἢ δεκαπενταμελὲς.

Ὁ πρόεδρος καὶ οἱ κοινοτικοὶ σύμβουλοι εἶναι ἄμισθοι. Ἐπιτρέπεται ὅμως νὰ δοθῇ ὑπὸ τοῦ κοινοτικοῦ συμβουλίου μικρὰ ἐπιχορήγησις, ἥτις κανονίζεται ἀναλόγως τοῦ πληθυσμοῦ καὶ τῶν ἐσόδων τῆς κοινότητος.

Ὁ πρόεδρος τοῦ κοινοτικοῦ συμβουλίου ἐκπροσωπεῖ τὴν κοινότητα ἐνώπιον τῶν διοικητικῶν καὶ δικαστικῶν ἀρχῶν. Κατ' ἔτος συντάσσει προϋπολογισμὸν τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων, τὸν ὁποῖον ὑποβάλλει πρὸς ἐγκρισιν εἰς τὸ κοινοτικὸν συμβούλιον, δύο μῆνας πρὸ τῆς λήξεως τοῦ οἰκονομικοῦ ἔτους.

Ἐκάστη κοινότης, ἔχει ἰδίαν ὀνομασίαν. Αὕτη λαμβάνεται ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ συνοικισμοῦ. Ἐὰν ἡ κοινότης ἀποτελῇται ἀπὸ περισσοτέρους συνοικισμοὺς λαμβάνει τὸ ὄνομα τοῦ πολυπληθεστέρου συνοικισμοῦ, ὅστις ὀρίζεται καὶ ὡς ἔδρα τῆς κοινότητος.

Ἡ ἔδρα τῆς κοινότητος δύναται νὰ μεταφερθῇ καὶ εἰς ἄλλον συνοικισμὸν, κατόπιν γνωματεύσεως τοῦ κοινοτικοῦ

συμβουλίου καὶ ἐγκρίσεως τοῦ ὑπουργοῦ τῶν ἐσωτερικῶν.

Εἰς ἐκάστην κοινότητα λειτουργεῖ ὑποχρεωτικῶς ἐν τοῦλάχιστον δημοτικὸν σχολεῖον, ἵνα καθίσταται δυνατὴ ἡ υποχρεωτικὴ φοίτησις τῶν συμπληρωσάντων τὸ βον ἔτος τῆς ἡλικίας των.

III

Δ ἡ μ ο ς

Δῆμον ἀποτελοῦν αἱ πόλεις, αἱ ἔχουσαι πληθυσμὸν ἄνω τῶν 10.000 κατοίκων καὶ αἱ πρωτεύουσαι τῶν νομῶν, ἀσχέτως πληθυσμοῦ.

Ἡ Κυβέρνησις δύναται νὰ μετατρέψῃ Κοινότητα εἰς Δήμους, ὅταν συντρέχουν ὠρισμένοι λόγοι, ὅπως ἐγίνε με τὸν Δῆμον Μεθάνων, Λουτρακίου, Αἰδηψοῦ, Γυθείου κλπ.

Τὸν δῆμον διοικοῦν ὁ δήμαρχος, τὸ δημοτικὸν συμβούλιον, ἡ δημορχιακὴ ἐπιτροπὴ καὶ οἱ δημορχιακοὶ πάρεδροι.

Δήμαρχος. Ὁ Δήμαρχος ἐκλέγεται κατὰ τετραετίαν ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τῶν δημοτῶν.

Διὰ νὰ ἐκλεγῇ τις δήμαρχος πρέπει νὰ λάθῃ τὰ 30% τῶν ψηφοφορησάντων ἐκλογέων, ἐφ' ὅσον ὁ πληθυσμὸς τοῦ δήμου εἶναι ἑλαττον τῶν 10.000 κατοίκων καὶ τὰ 40% ἐφ' ὅσον ὁ πληθυσμὸς εἶναι ἄνω τῶν 10.000 κατοίκων. Τὸ ποσοστὸν 30% καὶ 40% καλεῖται β ἄ σ ι ς.

Ἐὰν ὁ ὑποψήφιος δήμαρχος δὲν τύχῃ τῆς βάσεως, ἡ ἐκλογὴ ἐπαναλαμβάνεται καὶ ἀνακηρύσσεται δήμαρχος, κατὰ τὴν ἐπαναληπτικὴν ἐκλογὴν, ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος θὰ πλειοψηφήσῃ.

Ὁ δήμαρχος εκπροσωπεῖ τὸν δῆμον ἐνώπιον τῶν διοικητικῶν καὶ δικαστικῶν ἀρχῶν, διοικεῖ τὰς δημοτικὰς ὑποθέσεις, μεριμνᾷ διὰ τὴν κατάρτισιν τοῦ προϋπολογισμοῦ καὶ ἀπολογισμοῦ τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων τοῦ δήμου, παρακολουθεῖ τὰς συνεδριάσεις τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου καὶ τῆς δημορχιακῆς ἐπιτροπῆς καὶ ἐν γένει φροντίζει διὰ τὴν καλύτεραν διοίκησιν τοῦ δήμου.

Δημοτικὸν συμβούλιον. Τὸ δημοτικὸν συμβούλιον ἀποτελεῖται ἐκ 30 μελῶν, ὅταν ὁ δῆμος ἔχῃ πληθυσμὸν ἄνω τῶν 100 000 κατοίκων, ἐξ 24 μελῶν ὅταν ὁ πληθυσμὸς ὑπερβαίῃ τοὺς 30 000 κατοίκους καὶ ἐκ 18 μελῶν εἰς πάντας τοὺς ἄλλους δήμους.

Τὰ μέλη τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου ἐκλέγονται ὑπὸ τῶν δημοτῶν.

Διὰ τὰ ἐκλεγῆ τις δημοτικὸς ἢ κοινοτικὸς σύμβουλος ἢ πᾶρεδρος πρέπει νὰ εἶναι δημότης τοῦ δήμου, εἰς τὸν ὁποῖον ἐκθέτει ὑποψηφιότητα.

Τὸ δημοτικὸν συμβούλιον ἐκλέγει τὸν πρόεδρόν του, τὸν ἀντιπρόεδρόν του, τὸν γραμματέα του καὶ τὴν δημαρχιακὴν ἐπιτροπὴν. Ἀρμοδιότης τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου εἶναι νὰ παρακολουθῇ τὴν διοίκησιν τοῦ δήμου καὶ νὰ ζητῇ παρὰ τοῦ δημάρχου καὶ τῆς δημαρχιακῆς ἐπιτροπῆς πᾶσαν πληροφορίαν σχετικὴν μὲ τὰ ζητήματα τοῦ δήμου. Νὰ καθορίζῃ τὴν ἐπιχορήγησιν τοῦ δημάρχου. Νὰ μεριμνᾷ διὰ τὴν καλὴν λειτουργίαν πάντων τῶν φιλανθρωπικῶν καὶ κοινωφελῶν ιδρυμάτων τῆς περιφερείας τοῦ δήμου καὶ ἐν γένει νὰ παρακολουθῇ τὴν διαχείρισιν τῆς δημοτικῆς περιουσίας.

Δημαρχιακὴ ἐπιτροπὴ. Αὕτη ἐκλέγεται ὑπὸ τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου καὶ ἀποτελεῖται ἐκ πέντε μελῶν, ἐφ' ὅσον οἱ δημοτικοὶ σύμβουλοι εἶναι 30 ἢ 24 καὶ ἐκ τριῶν ἐφ' ὅσον οἱ δημοτικοὶ σύμβουλοι εἶναι 18. Πρόεδρος τῆς δημαρχιακῆς ἐπιτροπῆς εἶναι ὁ δήμαρχος καὶ ἐν ἀπουσίᾳ τούτου ὁ πρεσβύτερος τῶν μελῶν τῆς δημαρχιακῆς ἐπιτροπῆς.

Ἀρμοδιότης τῆς δημαρχιακῆς ἐπιτροπῆς εἶναι νὰ ὀρίζῃ τὴν ἡμέραν τῆς συνεδριάσεως τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου, νὰ συντάσῃ τὸν προϋπολογισμόν καὶ νὰ προελέγῃ τὸν ἀπολογισμόν, νὰ διορίζῃ καὶ νὰ ἀπολύῃ δημοτικούς ὑπαλλήλους καὶ νὰ παρακολουθῇ τὰς ὑπηρεσίας τοῦ δήμου.

Δημοτινοὶ πᾶρεδροι. Οὗτοι ἐκλέγονται ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τῶν ἐκλογέων τοῦ δήμου. Ὁ ἀριθμὸς τούτων εἶναι τέσσαρες, ὅπου ἐκλέγονται 30 ἢ 24 δημοτικοὶ σύμβουλοι καὶ τρεῖς ὅπου ἐκλέγονται 18.

Σκοπὸς τῶν παρέδρων εἶναι νὰ βοηθοῦν τὸν δήμαρχον εἰς πᾶσας τὰς ἐργασίας τῆς ἀρμοδιότητός του. Οἱ πᾶρεδροι ἐργάζονται εἰς τὸν δήμον συμφώνως πρὸς τὰς ὑποδείξεις τοῦ δημάρχου.

Καθῆκοντα τῶν Δημοτικῶν καὶ Κοινοτικῶν
συμβούλων ἀπέναντι τῶν δημοτῶν

Οἱ αἰρετοὶ ἀντιπρόσωποι τῶ δήμων καὶ κοινοτήτων ἔχουσιν ὑποχρέωσιν νὰ παραβλέπουσιν πάντοτε τὸ ἀτομικὸν των συμφέρον καὶ νὰ παρακολουθοῦν μὲ εἰλικρίνειαν καὶ πραγματικὸν ἐνδιαφέρον πάντα τὰ ζητήματα τὰ ἀφορῶντα τὸν δήμον ἢ τὴν κοινότητα. Ὅφείλουν νὰ διαχειρίζωνται μετὰ φειδοῦς καὶ περισκέψεως τὴν κοινοτικὴν ἢ δημοτικὴν περι-

ουσίαν καὶ νὰ μεριμνοῦν διὰ τὴν καλὴν λειτουργίαν τῶν φι-
λανθρωπικῶν καὶ κοινωφελῶν ἰδρυμάτων καὶ νὰ ἱδρύνουν
τοιαῦτα, ἔάν ἐπιτρέπουν οἱ πόροι τοῦ δήμου ἢ τῆς κοινό-
τητος.

Νὰ μεριμνοῦν διὰ τὸν φωτισμόν, τὴν καθαριότητα καὶ
τὴν ὑδρευσιν τῶν κατοίκων. Νὰ φροντίζουν διὰ τὴν συγκοι-
νωσίαν καὶ διὰ τὸν καλλωπισμόν τῆς πόλεως ἢ τοῦ χωρίου,
διὰ τὴν κατασκευὴν ὁδῶν, πλατειῶν, ἐκκλησιῶν, διδασκη-
ρίων, νεκροταφείων κλπ., εἴτε διὰ τῶν φόρων τοῦ δήμου ἢ
τῆς κοινότητος εἴτε δι' ἐπιβολῆς προσωπικῆς ἐργασίας.

Προσωπικὴ ἐργασία. Τὰ κοινοτικά συμβούλια ἔχουν ἐκ
τοῦ νόμου τὸ δικαίωμα νὰ ἐπιβάλλουν προσωπικὴν ἐργασίαν
εἰς πάντας τοὺς συμπληρώσαντας τὸ 18ον ἔτος τῆς ἡλικίας
τῶν, διὰ τὴν ἐκτέλεσιν κοινοτικῶν ἔργων. Ἡ προσωπικὴ ἐρ-
γασία δὲν δύναται νὰ ἐπιβληθῇ κατὰ τὰς ἐργασίμους ἐπο-
χάς, οὔτε δύναται νὰ ὑπερβῇ τὰς δέκα ἡμέρας κατ' ἔτος. Οἱ
δημόται, οἱ μὴ δυνάμενοι ἢ μὴ ἐπιθυμοῦντες νὰ ἐκτελέσουν
τὴν ὑποχρεωτικὴν ταύτην ἐργασίαν δύναται νὰ τὴν ἀντικα-
ταστήσουν διὰ χρήματος. Τὸ ποσὸν τοῦ ἡμερομισθίου καθο-
ρίζεται ὑπὸ τοῦ κοινοτικοῦ συμβουλίου καὶ καταβάλλεται
εἰς τὸ ταμεῖον τῆς κοινότητος.

Χάρis εἰς τὴν πρωτοβουλίαν τῶν κοινοτικῶν καὶ δημοτι-
κῶν συμβουλιῶν κατεσκευάσθησαν εἰς τὴν χώραν μας σπου-
δαῖα ἔργα. Μετὰ τὴν λήξιν τοῦ πρώτου μεγάλου πολέμου
βλαβηρὰ σχεδὸν τὰ κοινοτικά συμβούλια τῆς Ἑλλάδος ἐπεδόθη-
σαν μὲ ἐξαιρετικὸν ζῆλον εἰς τὰ κοινοτικά ἔργα καὶ κατάρ-
θωσαν, ἰδίως διὰ τῆς προσωπικῆς ἐργασίας τῶν συνδημοτῶν
τῶν, νὰ ἐκτελέσουν μεγάλα καὶ σπουδαῖα ἔργα, τὰ ὁποῖα
δυσκόλως θὰ ἠδύνατο τὸ Κράτος νὰ ἐκτελέσῃ καὶ ἂν ἀκόμη
εἶχεν οἰκονομικὴν εὐπραγίαν.

IV

Ν ο μ ο ς

Τὸ Κράτος εἶναι διηρημένον εἰς 39 νομούς. Ἡ ἑκτασίς
ἐκάστου νομοῦ καὶ ἡ πρωτεύουσα αὐτοῦ ἔχουν ὀρισθῇ διὰ
νόμου. Εἰς τὴν πρωτεύουσιν τοῦ νομοῦ εἶναι ἡ ἔδρα τοῦ νο-
μάρχου, ἣτις καλεῖται νομαρχία ἢ νομαρχεῖον.

Νομάρχης. Ὁ νομάρχης διορίζεται ὑπὸ τῆς Κυβερνή-
σεως καὶ εἶναι ὁ ἄμεσος ἀντιπρόσωπος αὐτῆς ἐν τῷ νομῷ
καὶ προϊστάμενος ὅλων τῶν πολιτικῶν, διοικητικῶν καὶ ἀστυ-
νομικῶν ἀρχῶν.

Ὁ νομάρχης ἐποπτεύει τὴν διοίκησιν τῶν δήμων καὶ καὶ κοινοτήτων, ἐγκρίνει τὸν προϋπολογισμὸν αὐτῶν, φροντίζει διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν νόμων, μεριμνᾷ διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν, τὴν ὑγείαν καὶ τὴν ἀσφάλειαν τῶν κατοίκων τοῦ νομοῦ καὶ ἐν γένει λαμβάνει μέτρα διὰ τὴν βελτίωσιν τῶν ὄρων τῆς ζωῆς καὶ διὰ τὴν εὐημερίαν τῶν κατοίκων ὁλοκληρου τοῦ νομοῦ.

Ὁ νομάρχης εἶναι προσωπικῶς ὑπεύθυνος διὰ τὴν τήρησιν τῶν Νόμων καὶ Β. Διαταγμάτων ἐν τῇ περιφερείᾳ του, ὥς καὶ διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν διδομένων πρὸς αὐτὸν διαταγῶν καὶ ὁδηγῶν παρὰ τῶν ἀρμοδίων ὑπουργείων καὶ γενικῶν διοικήσεων.

Ὁ νομάρχης ἐποπτεύει καὶ ἐλέγχει ὅλας τὰς ὑπηρεσίας τοῦ νομοῦ, πλὴν τῶν δικαστικῶν καὶ τῶν ὑπηρεσιῶν τῶν πολεμικῶν ὑπουργείων. Δύναται ὁ νομάρχης νὰ ἐπιβάλλῃ, κατόπιν ἀπολογίας, ἐπὶ παντός δημοσίου λειτουργοῦ πειθαρχικὴν ποινὴν ἐπιπλήξεως ἢ προστίμου μέχρι τοῦ $\frac{1}{4}$ τῶν μηνιαίων ἀποδοχῶν τοῦ ὑπαλλήλου. Χορηγεῖ εἰς αὐτοὺς κανονικὰς καὶ ἀναρρωτικὰς ἀδείας.

Ὁ νομάρχης ἔχει τὸ δικαίωμα καὶ τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ὑποβάλλῃ, ὅταν ὑπάρχῃ, κατὰ τὴν γνώμην του, εὐλογος αἰτία, συστάσεις πρὸς τὰ ὑπουργεῖα, ὑφυπουργεῖα καὶ γενικὴν διοίκησιν. Περιέρχεται ὑποχρεωτικῶς ἅπαξ τοῦλάχιστον τοῦ ἔτους τὸν νομὸν διὰ νὰ ἀντιλαμβάνεται ἐπιτοπίως περὶ τῆς ἐν γένει καταστάσεως τοῦ νομοῦ καὶ περὶ τῆς διοικητικῆς ἱκανότητος καὶ διαγωγῆς τῶν ἀρχῶν καὶ τῶν ὑπαλλήλων τῆς περιφερείας του. Εἰς τὸ τέλος δὲ ἐκάστου ἔτους ὑποβάλλει ἔκθεσιν εἰς ἕκαστον ὑπουργεῖον ἰδιαιτέρως, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐκθέτει τὴν ἱκανότητα καὶ τὴν διαγωγὴν τῶν ὑπαλλήλων ἐκάστης ὑπηρεσίας.

Γνωμοδοτικὸν Συμβούλιον. Εἰς ἐκάστην νομαρχίαν λειτουργεῖ γνωμοδοτικὸν συμβούλιον αποτελούμενον ἀπὸ τοὺς προϊσταμένους τῶν πολιτικῶν, δικαστικῶν, εἰσαγγελικῶν καὶ ἀστυνομικῶν ἀρχῶν τοῦ νομοῦ. Εἰς τὰς συνεδριάσεις τοῦ συμβουλίου δύνανται νὰ καλῶνται ὑπὸ τοῦ νομάρχου ἀντιπρόσωποι τῶν ὀργανισμῶν τοπικῆς αὐτοδιοικήσεως, ἀνεγνωρισμένων ἐπιστημονικῶν συλλόγων, ἐργατικῶν ἐνώσεων, ἐργατικῶν σωματείων, ἐμπορικῶν, βιομηχανικῶν, ἐπαγγελματικῶν, βιοτεχνικῶν καὶ γεωργικῶν ἐπιμελητηρίων.

Τὸ συμβούλιον τοῦτο γνωμοδοτεῖ ἐπὶ θεμάτων τιθεμένων ὑπὸ τοῦ νομάρχου καὶ ἀφορώντων τὸν νομὸν. Αἱ ἀποφάσεις τοῦ γνωμοδοτικοῦ τοῦτου συμβουλίου διὰ τὸν νομάρχην δὲν εἶναι ὑποχρεωτικαὶ ἀλλὰ συμβουλευτικαί, λαμβάνονται δὲ κατὰ πλειοψηφίαν τῶν παρόντων μελῶν.

Γενική Διοίκησης

Ἡ γενική διοίκησης εἶναι ἡ ἀνωτάτη διοικητικὴ διαίρεσις τῆς Πολιτείας. Ἡ Ἑλληνικὴ Πολιτεία ἰδρυσέ γενικὰς διοικήσεις εἰς τὰ διαμερίσματα τὰ προσαρτηθέντα μετὰ τοῦ νικηφόρους πολέμου τοῦ 1912, 1913 καὶ 1940 ἦτοι εἰς Μακεδονίαν, Θράκην, Ἠπειρον, Κρήτην καὶ Δωδεκάνησα. Τὰ διαμερίσματα ταῦτα, λόγω τῆς προσφάτου ἀπελευθερώσεως, εἶχον μεγαλειτέρας ἑλλείψεις καὶ οἱ κάτοικοι περισσοτέρας ἀνάγκας ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς τοιαύτας τῶν κατοίκων τῆς παλαιᾶς Ἑλλάδος.

Ἡ γενική διοίκησης περιλαμβάνει πάντας τοὺς νομοὺς ἐκάστου γεωγραφικοῦ διαμερίσματος. Διὰ τῶν γενικῶν διοικήσεων ἐπιδιώκεται ἡ καλλιτέρα καὶ ταχύτερα ἐξυπηρέτησις τῶν κατοίκων καὶ ἡ ἁμεσώτερα ἀντίληψις τῶν ἀναγκῶν αὐτῶν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως.

Γενικὴ Διοικητὴς. Ὁ γενικὸς διοικητὴς ἐκάστου διαμερίσματος διορίζεται ὑπὸ τοῦ Βασιλέως, κατόπιν ὑποδείξεως τοῦ Πρωθυπουργοῦ. Ὁ γενικὸς διοικητὴς ἔχει βαθμὸν ὑπουργοῦ καὶ ἀρμοδιότητα ἐπίσης ὑπουργοῦ, ἐφ' ὅλων τῶν ὑπηρεσιῶν τῆς περιφερείας του, ἐξαιρέσει τῶν ὑπαγομένων εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ Ὑπουργείου Δικαιοσύνης καὶ τῶν Πολεμικῶν Ὑπουργείων.

Οἱ γενικοὶ διοικηταὶ εἰσηγοῦνται αὐτοπροσώπως εἰς τὸ ὑπουργικὸν συμβούλιον κάθε μέτρον δυνάμενον νὰ θεραπεύσῃ τὰς ἀνάγκας τῶν κατοίκων ἢ νὰ βελτιώσῃ τὴν ἐν γένει κατάστασιν αὐτῶν (ὑγίαν, ἀσφάλειαν, ἐκπαίδευσιν, ὕδρευσιν, φωτισμόν, παραγωγὴν κλπ.).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ — ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ

I

Ἑκκλησία

Ἡ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία ἀνέκαθεν ἐβοήθησε τὴν πολιτείαν εἰς τοὺς κοινωνικοὺς καὶ ἐκπολιτιστικοὺς αὐτῆς σκοπούς. Διὰ τῆς ἐκκλησίας ἐπιδιώκεται ἡ ἀρμονικωτέρα συμβίωσις τῶν μελῶν ἐκάστης κοινωνίας. Οἱ ἱεράρχαι, οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ ἱεροκλήρυκες δὲν παύουν νὰ κηρύσσουν πανταχοῦ καὶ διαρκῶς τὸν ἱερὸν λόγον τοῦ Κυρίου καὶ τὰ διδάγματα τῶν Ἀποστόλων.

Διὰ τῆς τελέσεως τῶν θείων μυστηρίων καὶ τῆς θείας λειτουργίας ἐπιτυγχάνεται ὁ ἐξευγενισμὸς τῆς ψυχῆς καὶ ἡ ἀνάπτυξις τῆς συνειδήσεως.

Ἡ ὀρθόδοξος ἡμῶν ἐκκλησία προσέφερε πολλὰς καὶ πολυτίμους ὑπηρεσίας εἰς ὁλόκληρον τὴν ἀνθρωπότητα, καὶ ἰδιαίτερως εἰς τὴν πατρίδα μας. Ὑπὸ τοῦ κλήρου, κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐπὶ 400 ἔτη δουλείας, διεσώθη καὶ ἐκαλλιέργηθη ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα. Αἱ ἱεραὶ μοναί, κατὰ τὸ διάστημα αὐτό, ἐχρησίμευσαν, ὅχι μόνον ὡς στήριγμα τῆς πίστεως καὶ τοῦ ἠθικοῦ βίου, ἀλλὰ καὶ ὡς σχολεῖα. Εἰς τὰς ἱεράς μονὰς ἐδιδάσκοντο ὑπὸ μοναχῶν καὶ πολλῶν λογίων καὶ εὐγενῶν τὰ ἑλληνικὰ γράμματα, ἡ καλλιτεχνία, ἡ ζωγραφικὴ, ἡ διακοσμητικὴ, ἡ ξυλογλυπτικὴ καὶ ἰδίως ἡ ἀγάπη πρὸς τὴν πατρίδα καὶ ἡ αὐτοθυσίᾳ ὑπὲρ αὐτῆς.

Εἰς ἑκαστον Κράτος ὑπάρχει ἐκκλησία, ἡ ὁποία εἶναι ὁ ρυθμιστὴς τῆς θρησκείας αὐτοῦ. Ἡ ἐν Ἑλλάδι ἐπικρατοῦσα θρησκεία εἶναι ἡ ὀρθόδοξος χριστιανικὴ.

Εἰς τὴν χώραν μας ὑπάρχουν καὶ ἀλλόθρησκοι, ὅπως εἶναι οἱ Μουσουλμάνοι, οἱ Ἑβραῖοι καὶ ἄλλοι. Οἱ τοὶ δύνανται ἐλευθέρως νὰ ἀνήκουν εἰς οἵανδήποτε θρησκείαν θέλουν καὶ νὰ ἔχουν ἰδικὴν τῶν ἐκκλησιῶν. Ἀπαγορεύεται μόνον εἰς αὐτοὺς ὁ προσηλυτισμὸς, ἥτοι ἡ προσπάθεια τῆς ἀποσπά-

σεως ὁπαδῶν ἄλλης θρησκείας καὶ ἡ προσέλκυσις τούτων μετὰ τὸ μέρος των.

Διοίκησις τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας

Ἡ ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος εἶναι αὐτοκέφαλος. Αὕτη διοικεῖται ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἑλλάδος, ἐπὶ τῇ βῶσει τοῦ καταστατικοῦ χάρτου τῆς ἐκκλησίας. Τὴν ἱεράν σύνοδον ἀποτελοῦν πάντες οἱ ἐν ἐνεργείᾳ ἱεράρχαι.

Ἡ ἀνωτάτη αὕτη ἐκκλησιαστικὴ ἀρχὴ κανονίζει τὴν διοίκησιν τῆς ἐκκλησίας καὶ τὰς σχέσεις αὐτῆς μετὰ τῶν ἑτεροδόξων ἐκκλησιῶν καὶ συμπληρῶνει τὰς ἐκάστοτε κενὰς θέσεις τῶν ἱεραρχῶν. Γνωματεύει διὰ τὴν ἔγκρισιν τῶν διδασκτικῶν βιβλίων τῶν θρησκευτικῶν μαθημάτων, λαμβάνει μέτρα κατὰ τῶν ἀντιθρησκευτικῶν καὶ ἀντεκκλησιαστικῶν ἐνεργειῶν καὶ κατὰ τοῦ προσηλυτισμοῦ.

Ἡ ἱερά σύνοδος τῆς ἱεραρχίας τῆς Ἑλλάδος συνέρχεται κατὰ τριετίαν τὴν 1ην Ὀκτωβρίου καὶ λαμβάνει κάθε μέτρον ἀφορῶν τὴν ἐκκλησίαν. Πρόεδρος τῆς ἱερᾶς ταύτης συνόδου εἶναι ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος.

Τὴν ἱεράν σύνοδον τῆς ἱεραρχίας τῆς Ἑλλάδος ἀντιπροσωπεύει διαρκῶς ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Αὕτη ἀποτελεῖται ἐκ 12 ἀρχιερέων, πρόεδρος δὲ καὶ ταύτης εἶναι ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος.

Ἡ ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἔχει ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν της 78 μητροπόλεις, εἰς τὰς ὁποίας ὑπάγονται οἱ κατὰ τόπους ἱεροὶ ναοὶ καὶ οἱ λειτουργοὶ αὐτῶν.

Οἱ ναοὶ τῆς ὁρθοδόξου ἡμῶν ἐκκλησίας διακρίνονται: 1) εἰς ἐνοριακοὺς, 2) εἰς παρεκκλήσια, 3) εἰς ναοὺς νεκροταφείων, 4) εἰς ναοὺς φιλανθρωπικῶν ἰδρυμάτων, 5) εἰς ἰδιοκτήτους ναοὺς καὶ 6) εἰς ἐξωκλήσια.

Οἱ ναοὶ διοικοῦνται καὶ ἐπιβλέπονται ὑπὸ ἐπιτρόπων ἐκλεγομένων ὑπὸ τῶν ἐνοριτῶν. Οἱ ἐπίτροποι ἀποτελοῦν τὸ ἐκκλησιαστικὸν συμβούλιον, μέλος τοῦ ὁποίου εἶναι καὶ ὁ ἱερεὺς τῆς ἐνορίας.

Διὰ νὰ γίνῃ τις ἱερεὺς πρέπει νὰ προταθῇ ὑπὸ τῶν ἐνοριτῶν καὶ νὰ χειροτονηθῇ ὑπὸ ἐνὸς ἀρχιερέως.

Εἰς τοὺς κληρικοὺς ὁ γάμος ἀπαγορεύεται. Ἐξαιρετικῶς ἐπιτρέπεται μόνον εἰς τοὺς ἱερεῖς πρὸ τῆς χειροτονίας των. Ἐὰν ὅμως χειροτονηθοῦν ἄγαμοι ἢ μετὰ τὴν χειροτονίαν των χηρεύσουν, ἀπαγορεύεται ὁ γάμος.

Ἑκπαίδευσις

Ἡ Ἑλλάς, ἡ πατρίς τῶν τεχνῶν καὶ τῶν ἐπιστημῶν, περιήλθε, μετὰ τὴν ὑποδούλωσίν της, εἰς σκότος λόγῳ τῆς διώξεως τὴν ὁποίαν ὑπέστησαν οἱ Ἕλληνες λόγιοι ὑπὸ τῶν Τούρκων. Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσίν της ἐπεδόθη εἰς τὴν ἰδρυσιν παντὸς εἶδους σχολείων ἀπὸ τῆς κατωτάτης μέχρι τῆς ἀνωτάτης βαθμίδος. Εἰς ὀλίγον δὲ διάστημα, χάρις εἰς τὰ μέτρα τῆς πολιτείας καὶ εἰς τὴν ἰδιοφυίαν τοῦ Ἕλληρος, κατάρθωσε νὰ μορφώσῃ καὶ νὰ καταρτίσῃ στελέχη διὰ τὸν στορατόν, διὰ τὴν δικαιοσύνην, διὰ τὴν ἑκπαίδευσιν, διὰ τὸν κλῆρον καὶ διὰ τὴν διοίκησιν τῆς χώρας.

Ἡ ἑκπαίδευσις ἐν Ἑλλάδι διακρίνεται: 1) εἰς τὴν στοιχειώδη ἑκπαίδευσιν, 2) εἰς τὴν μέσσην ἑκπαίδευσιν καὶ 3) εἰς τὴν ἀνωτάτην ἑκπαίδευσιν.

Στοιχειώδης ἐκπαίδευσις. Ἡ στοιχειώδης ἑκπαίδευσις περιλαμβάνει τὰ δημοτικά σχολεῖα καὶ τὰ νηπιαγωγεῖα.

Ἡ πολιτεία διὰ νὰ ἐξαλείψῃ τὴν ἀγγραμματωσύνην ἱδρυσεν δημοτικά σχολεῖα καὶ εἰς τὰς μικροτέρας κοινότητας καὶ ὑπεχρέωσε διὰ νόμου τοὺς γονεῖς ἢ κηδεμόνας νὰ ἀποστέλλουν τὰ τέκνα των εἰς τὸ δημοτικὸν σχολεῖον, ἅμα τῇ συμπληρώσει τοῦ ἔκτου ἔτους τῆς ἡλικίας των.

Διὰ νὰ εἶναι δυνατὴ ἡ ἐκτέλεσις τοῦ νόμου τούτου, ἡ πολιτεία παρέχει τὴν στοιχειώδη ἑκπαίδευσιν τελείως δωρεάν οἱ μαθηταὶ δηλαδὴ δὲν ἐπιβαρύνονται οὔτε μὲ τέλη ἐγγράφης, οὔτε μὲ δίδακτρα, οὔτε μὲ βιβλιόσημα.

Οἱ γονεῖς ἢ οἱ κηδεμόνες, οἱ μὴ ἀποστέλλοντες τὰ τέκνα των εἰς τὸ δημοτικὸν σχολεῖον τιμωροῦνται διὰ χρηματικῆς ποινῆς.

Μέση ἑκπαίδευσις. Ἡ μέση ἑκπαίδευσις εἶναι συνέχεια τῆς στοιχειώδους ἑκπαιδεύσεως. Αὕτη περιλαμβάνει σχολεῖα γενικῆς μορφώσεως ἥτοι (γυμνάσια καὶ πρακτικὰ λύκεια) καὶ τὰ ἐπαγγελματικὰ σχολεῖα (Ἑμπορικαὶ Σχολαί, Γεωργικαὶ Σχολαί, τεχνικαὶ σχολαὶ κλπ.).

Ἀνωτάτη ἑκπαίδευσις. Ἡ ἀνωτάτη ἑκπαίδευσις τῆς Ἑλλάδος περιλαμβάνει: 1) τὰ Πανεπιστήμια Ἀθηνῶν καὶ Θεσσαλονίκης, 2) Τὸ Ἐθνικὸν Μετσόβειον Πολυτεχνεῖον 3) τὴν ἀνωτάτην σχολὴν οἰκονομικῶν καὶ ἐμπορικῶν ἐπιστημῶν 4) τὰς ἀνωτέρας στρατιωτικὰς, ναυτικὰς καὶ ἀεροπορικὰς σχολάς, 5) τὴν Πάντειον σχολὴν πολιτικῶν ἐπιστημῶν καὶ 6) τὰς παιδαγωγικὰς Ἀκαδημίας.

Διὰ τῶν ἀνωτάτων ἐκπαιδευτικῶν ἰδρυμάτων κατάρτι-
ζονται στελέχη προοριζόμενα νὰ ἀναπτύξουν τὰς ἐπιστήμας,
τὸ ἐμπόριον, τὴν βιομηχανίαν, τὴν γεωργίαν, τὴν διοίκησιν
καὶ τὸν στρατὸν τῆς χώρας μᾶς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'

ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ

Ἡ ἀσφάλεια τῆς χώρας διακρίνεται εἰς ἐξωτερικὴν καὶ ἐσωτερικὴν. Καὶ ἡ μὲν ἐξωτερικὴ ἀσφάλεια ἔχει ἀνατεθῇ εἰς τὸν στρατὸν τῆς ξηρᾶς, τῆς θαλάσσης καὶ τοῦ ἀέρος, ἡ δὲ ἐσωτερικὴ εἰς τὴν ἀστυνομίαν, εἰς τὴν χωροφυλακὴν καὶ εἰς τὴν ἀγροφυλακὴν.

I

Στρατὸς Ξηρᾶς, Θαλάσσης, Ἀέρος

Ἡ Ἑλλάς εὐθὺς μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς ἐπεδόθη εἰς τὴν συγκρότησιν στρατοῦ προερχομένου ἐκ τῶν σπλάγχων τοῦ ἔθνους. Ἀρχικῶς ὁ ὀλιγάριθμος στρατὸς μας ἡσυχολεῖτο μὲ τὴν ἐσωτερικὴν τάξιν καὶ μὲ τὴν καταπολέμησιν τῆς ληστείας, ὁ δὲ στόλος μὲ τὴν καταδίωξιν τῆς πειρατείας. Βραδύτερον, ὅταν ἀπεκατεστάθη τελείως ἡ ἐσωτερικὴ τάξις τῆς χώρας μας καὶ ἐξέλειπεν ἡ ληστεία καὶ ἡ πειρατεία, ὁ στρατὸς τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θαλάσσης ἐπεδόθη ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν πολεμικὴν του κατάρτισιν.

Οἱ βαλκανικοὶ πόλεμοι εὗρον τὸν ἑλληνικὸν στρατὸν τελείως ὀργανωμένον καὶ ἐφωδιασμένον μὲ τὰ τελειώτερα τότε πολεμικὰ μέσα. Ἡ ἀρτία αὕτη στρατιωτικὴ ὀργάνωσις, ἡ φιλοπατρία καὶ ἡ ἀνδρεία τοῦ στρατοῦ τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θαλάσσης συνετέλεσαν εἰς τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν ὑποδούλων ἀδελφῶν μας καὶ εἰς τὴν ἀνάκτησιν σημαντικοῦ μέρους τῶν ἐδαφῶν μας.

Ἀνάλογος ὀργάνωσις τοῦ στρατοῦ εἶχε γίνεи καὶ κατὰ τὸν ἑλληνοϊταλογερομανικὸν πόλεμον, χωρὶς ὅμως νὰ προβλέπεται ποτὲ ὅτι ἦτο δυνατόν νὰ ἀντιμετωπισθοῦν δι' αὐτοῦ δύο ἰσχυρότατοι Αὐτοκρατορίαι. Παρὰ ταῦτα τὴν μίαν ἐξ αὐτῶν τὴν συνέτριψε καὶ τὴν κατεξευτέλισε.

Σκοπὸς τῶν πολεμικῶν δυνάμεων εἶναι ἡ ἐξασφάλις τῆς ἐδαφικῆς ἀκεραιότητος τῆς χώρας μας.

Ἐκτὸς τοῦ ἀποκλειστικοῦ καὶ κυρίου τούτου σκοποῦ, ὁ στρατὸς ἐρχεται εἰς ἐνίσχυσιν τῆς χωροφυλακῆς καὶ τῆς ἀστυνομίας, πρὸς ἐπιβολὴν τῆς τάξεως, ὡς αἰεὶ διασφαλεῖται αὕτη ὑπὸ ταραχοποιῶν ἢ ἀναρχικῶν.

II

Ἀστυνομία

Ἡ ἀστυνομία ἀποτελεῖται ἀπὸ "Ἑλλήνας πολίτας συμπληρώσαντας τὸ 21ον ἔτος τῆς ἡλικίας των. Ἡ ἀστυνομία ἔχει ὡς σκοπὸν νὰ προλαμβάνῃ τὰ ἀδικήματα καὶ τὰ ἐγκλήματα, νὰ ἀνακαλύπτῃ τοὺς ἐγκληματίας, νὰ ἐκτελῇ τὰς ἀποφάσεις τῶν δικαστικῶν καὶ διοικητικῶν ἀρχῶν, νὰ ρυθμίζῃ τὴν κίνησιν, νὰ ἐπιβάλλῃ τὴν τάξιν διὰ διαφόρων ἀστυνομικῶν διατάξεων, νὰ καθοδηγῇ καὶ νὰ προστατεύῃ τοὺς ξένους καὶ ἐν γένει νὰ ἐπαγρυπνῇ διὰ τὴν ἐσωτερικὴν ἀσφάλειαν τῆς χώρας.

Ἡ ἀστυνομία τοῦ κράτους διακρίνεται εἰς δύο ἀστυνομικά σώματα, εἰς τὴν Ἀστυνομίαν Πόλεων καὶ εἰς τὴν Χωροφυλακὴν.

Ἡ ἀστυνομία πόλεων ἐπὶ τοῦ παρόντος εἶναι εἰς Ἀθήνας, Πειραιᾶ, Πάτρας καὶ Κέρκυραν, ἔχει δὲ πρόγραμμα ἐπεκτάσεως εἰς ὅλας τὰς μεγάλας πόλεις τῆς Ἑλλάδος.

Τὸ σῶμα τῆς χωροφυλακῆς ἔχει εἰς τὴν δικαιοδοσίαν του ὅλας τὰς ἄλλας πόλεις, κωμοπόλεις καὶ χωρία τοῦ Κράτους.

Τὰ κατώτερα ὄργανα τῆς ἀστυνομίας πόλεων, ἥτοι ἀστυφύλακες καὶ ὑπαστυνόμοι, ἐκπαιδεύονται εἰς εἰδικὴν σχολήν, ἣτις καλεῖται ἀστυνομικὴ σχολή.

Διὰ τὴν κατάρτισιν τῶν ἀνωτέρων καὶ κατωτέρων ὀργάνων τῆς χωροφυλακῆς, λειτουργοῦν ἐν Ἀθήναις εἰδικὰ σχολεῖα μορφώσεως χωροφυλάκων, ὑπαξιωματικῶν καὶ ἀξιωματικῶν τῆς χωροφυλακῆς.

III

Ἀγροτικὴ Ἀσφάλεια

Ἡ ἀσφάλεια τῶν ἀγροκτημάτων καὶ ἐν γένει τῶν ἀγροτικῶν πραγμάτων, σπαρτῶν, δένδρων, καρπῶν, χορτονομῆς, ἀγροτικῶν οἰκιῶν, μανδριῶν κλπ. ἔχει ἀνατεθῇ εἰς εἰδικὴν ὑπηρεσίαν ἣτις καλεῖται Ἀγροφυλακὴ. Ὁργανα αὐτῆς εἶναι οἱ ἀγροφύλακες, οἱ ἀρχифύλακες τῆς ἀγροφυλα-

κῆς, οἱ ἀγρονόμοι, οἱ ἐπόπται τῆς ἀγρονομίας καὶ οἱ ἐπιθεωρηταὶ τῆς ἀγρονομίας. Ἐκτὸς τῆς ἀγροφυλακῆς, ἡ ὁποία ἔχει ὡς ἀποκλειστικὸν σκοπὸν τὴν ἀγροτικὴν ἀσφάλειαν τῆς χώρας, ἔχει τὸ δικαίωμα καὶ ἡ χωροφυλακὴ νὰ ἐπιλαμβάνεται τῶν διαφόρων ἀγροτικῶν ἀδικημάτων, ὅταν δὲν ἐπιλαμβάνεται τούτων ἡ ἀγροφυλακὴ.

Ἀγροφύλακες διορίζονται οἱ συμπληρώσαντες τὸ 21ον ἔτος τῆς ἡλικίας των ἐφ' ὅσον γνωρίζουν γραφὴν καὶ ἀνάγνωσιν.

Οἱ ἀγροφύλακες ὁσάκις ἀντιληφθοῦν ἢ πληροφορηθοῦν ζημίαν τινά, προβαίνουν ἀμέσως εἰς τὴν ἐξακρίβωσιν ταύτης καὶ κατόπιν υποβάλλουν μῆνυσιν κατὰ τοῦ ὑπαίτιου εἰς τὴν δικαστικὴν ἀρχήν. Ἐχουν ἐπίσης τὸ δικαίωμα καὶ τὴν υποχρέωσιν:

α') Νὰ συλλαμβάνουν πρόσωπα καταλαμβανόμενα ἐπ' αὐτοφώρῳ νὰ διαπράττουν ἀγροτικὸν ἀδίκημα ἢ πλημμέλημα ἢ κακούργημα, ὅπως εἶναι ἡ φθορὰ ξένης ιδιοκτησίας, ἡ κλοπὴ ἐργαλείων, καρπῶν, ἡ ζωοκλοπὴ, ἡ ζωοκτονία κλπ.

β') Νὰ προβαίνουν εἰς τὴν κατάσχεσιν ἐργαλείων καὶ ἄλλων μέσων, διὰ τῶν ὁποίων διεπράχθη τὸ ἀγροτικὸν ἀδίκημα.

γ') Νὰ ἐνεργοῦν προανάκρισιν καὶ κατ' οἶκον ἔρευναν μετ' ἀνακριτικῶν ὑπαλλήλων, διὰ τὴν ἀνακάλυψιν κλαπέντων προϊόντων ἢ ζώων.

δ') Νὰ συλλαμβάνουν παντὸς εἶδους ζῶα παρανόμως βόσκοντα καὶ νὰ θανατώνουν ὄρνιθας καὶ ἄλλα κατοικίδια πτηνὰ ἐντὸς καλλιεργημένων ἀγρῶν καὶ κύνας ἐντὸς ἀμπελῶν ἢ σταφιδαμπέλων.

ε') Ὑποχρεοῦνται νὰ ἐνισχύουν τὴν ἀστυνομίαν καὶ τὰς ἄλλας ἀρχάς, ὁσάκις παρίσταται ἀνάγκη.

Οἱ ἀγροφύλακες ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ ζητοῦν προφορικῶς ἢ ἐγγράφως τὴν ἐνίσχυσιν τῆς ἀστυνομίας καὶ παντὸς πολίτου, ὁσάκις παρίσταται ἀνάγκη. Οἱ πολῖται καλούμενοι ὑπὸ ἀγροφύλακος ὑποχρεοῦνται νὰ ἐνισχύουν τοῦτον, ἐκτὸς ἐὰν ὑπάρχῃ κίνδυνος τῆς ζωῆς των ἢ τῆς τιμῆς των ἢ τῆς υγείας των ἢ τῆς περιουσίας των, ὅποτε ἀπαλλάσσονται τῆς εὐθύνης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΟΥ

Διάκρισις δικαιωμάτων. Τὰ δικαιώματα τοῦ ἀτόμου διακρίνονται εἰς τρεῖς κατηγορίας: α') εἰς ἀτομικὰ ἢ προσωπικὰ δικαιώματα, β') εἰς πολιτικὰ δικαιώματα καὶ γ') εἰς ἄστικὰ δικαιώματα.

I

Ἀτομικὰ ἢ προσωπικὰ δικαιώματα

Ἀτομικὰ ἢ προσωπικὰ δικαιώματα εἶναι τὰ στοιχειώδη δικαιώματα, τὰ ὅποια ἔχει κάθε ἄτομον εὐρισκόμενον εἰς οἰανδήποτε χώραν, ἀσχέτως ἰθαγενείας, θρησκείας, γένους καὶ ἡλικίας.

Τὰ κυριώτερα τῶν ἀτομικῶν δικαιωμάτων εἶναι: 1) Τὸ δικαίωμα τῆς αὐτοσυντηρήσεως, β') τὸ δικαίωμα τῆς ἐλευθερίας, γ') τὸ δικαίωμα τῆς ἰσότητος καὶ δ') τὸ δικαίωμα τῆς ἰδιοκτησίας.

Αὐτοσυντήρησις

Αὐτοσυντήρησις καλεῖται τὸ δικαίωμα τὸ ὅποῖον ἔχει τις νὰ διατηρῇ τὴν ζωὴν του.

Τὸ δικαίωμα τῆς αὐτοσυντηρήσεως εἶναι δικαίωμα φυσικόν. Τὸ δικαίωμα τοῦτο τὸ βλέπομεν ἐφαρμοζόμενον ὄχι μόνον εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ ζῷα. "Ὅλα τὰ ἄγρια ζῷα φροντίζουν διὰ τὴν συντήρησιν τῆς ζωῆς των. Μερικοὶν διὰ τὴν ἐξεύρεσιν τῆς τροφῆς των καὶ τοῦ καταφυγίου των. "Ὅταν ἀντιληφθοῦν κίνδυνον, ἐπιτίθενται ἢ φωνάζουν ἢ τρέχουν, ἵνα διαφύγουν τὸν θάνατον, τὸν τραυματισμὸν ἢ τὴν αἰχμαλωσίαν.

Ὁ ἄνθρωπος, ὡς ζῷον λογικόν, φροντίζει νὰ διατηρῇ τὴν ζωὴν του: α') διὰ τῆς ἐργασίας, β') διὰ τῆς καθαριότητος.

γ') διὰ τῆς ἐγκρατείας καὶ δ') διὰ τῆς σωματικῆς ἀσκήσεως.

Ἔργασία. Ἡ ἐργασία συντελεῖ εἰς τὴν διατήρησιν τοῦ σώματος καὶ τοῦ πνεύματος. Δι' αὐτῆς παράγομεν ἀγαθὰ ἢ λαμβάνομεν ἀμοιβὴν καὶ θεραπεύομεν τὰς φυσικὰς καὶ κοινωνικὰς ἀνάγκας μας. Διὰ τῆς ἐργασίας μας ἐξυπηρετοῦμεν τοὺς ἄλλους καὶ διὰ τῆς ἐργασίας τῶν ἄλλων ἐξυπηρετούμεθα ἡμεῖς. Εἰς τὴν ἐργασίαν ὀφείλονται τὰ ποικίλα προϊόντα τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θαλάσσης, εἰς τὴν ἐργασίαν ἀνήκουν αἱ ἐφευρέσεις, αἱ ἀνακαλύψεις καὶ ἐν γένει, ὅ,τι ἔχει ἡ ἀνθρωπότης.

Καθαριότης. Ἡ καθαριότης τοῦ σώματος, τῆς ἐνδυμασίας καὶ τῆς κατοικίας συντελοῦν εἰς τὴν διατήρησιν τῆς ὑγείας μας. Ἡ καθαριότης ἐπιβάλλεται εἰς πάντα ἄνθρωπον, ὅχι μόνον διὰ λόγους ὑγείας, ἀλλὰ καὶ διὰ λόγους εὐπρεπείας καὶ σεβασμοῦ πρὸς τὴν κοινωνίαν.

Ἡ καθαριότης εἶναι σπουδαιότατη ἀρετή. Ἐξ αὐτῆς κρίνεται ὁ πολιτισμὸς μιᾶς οἰασθήποτε κοινωνίας, τὴν ὅποιαν ἐμφανίζουν τὰ ἄτομα, αἱ κατοικίαι, αἱ ὁδοὶ καὶ ἐν γένει τὸ περιβάλλον εἰς τὸ ὅποιον ζῶμεν καὶ διαμένομεν μονίμως. Τὰ ἀγαθὰ τῆς καθαριότητος εἶναι γνωστὰ, ὅπως εἶναι ἐπίσης γνωστὰ τὰ δυσάρεστα ἀποτελέσματα τῆς ρυπαρότητος ἥτοι ἡ κακοσμία, αἱ ἀσθένειαι καὶ αἱ ἐξ αὐτῶν συμφοραί.

Ἐγκράτεια. Ὅπως ἡ καθαριότης ἐπιτυγχάνεται διὰ μόνης τῆς θελήσεως τοῦ ἀτόμου, τοιοῦτοτρόπως ἐπιτυγχάνεται διὰ τῆς θελήσεως καὶ τῆς σφροσύνης ἡ ἐγκράτεια. Τὸν ἄνθρωπον πρὸς τὸ συμφέρον τῆς ὑγείας του, τῆς περιουσίας του καὶ τῆς ἀξιοπρεπείας του, πρέπει νὰ τὸν διακρίνη ἡ ἐγκράτεια καὶ ἡ λιτότης. Αἱ δύο αὗται ἀρεταὶ συντελοῦν εἰς τὸ νὰ ἔχωμεν πάντοτε τὸ σῶμα ὑγιὲς καὶ τὸ πνεῦμα ιηφάλιον καὶ διαυγές. Δι' αὐτῶν καὶ μόνον θὰ κατορθώσωμεν νὰ δημιουργήσωμεν περιουσίαν ἢ νὰ συγκρατήσωμεν αὐτὴν· θὰ ἐπιτύχωμεν τὴν παρατάσιν τῆς ζωῆς μας καὶ τὴν διατήρησιν τῆς ὑγείας μας καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦ βίου μας. Δὲν θὰ διατρέξωμεν ποτὲ τὸν κίνδυνον τῶν ποικίλων νόσων καὶ τοῦ ἐξευτελισμοῦ ὅταν εἴμεθα ἐγκρατεῖς, λιτοδίαιτοι καὶ σώφρονες.

Σωματικὴ ἄσκησις. Ἡ σωματικὴ ἄσκησις συντελεῖ εἰς τὸ νὰ ἔχωμεν πάντοτε τὸ σῶμα εὐσταλὲς καὶ εὐρυστον.

Ἡ σωματικὴ ἄσκησις, ὅταν γίνεται συστηματικῶς καὶ ἐν μέτρῳ, χωρὶς νὰ παραβλάπτεται ἡ ἐργασία μας καὶ χωρὶς νὰ γίνεται ἐξαντλητικὴ κατάχρησις τῶν σωματικῶν μας δυνάμεων, συντελεῖ εἰς τὴν διατήρησιν τῆς ὑγείας μας καὶ τῆς

ἀκμῆς μας. «Νοῦς ὑγιῆς ἐν σώματι ὑγιεῖ» ἔλεγον οἱ προπάτορές μας. Ἡ ὑγεία τοῦ σώματος εἶναι ἀπαραίτητος προϋπόθεσις τῆς δραστηριότητος καὶ τῆς ὀρθῆς κατευθύνσεως τοῦ πνεύματος. Τὸ πνεῦμα τοῦ ὑγιοῦς ἀνθρώπου εἶναι ἰσχυρὸν ὅπως καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ. Ἐνῶ ἀντιθέτως, τὸ πνεῦμα εἰς τὸν ἀσθενικὸν ὁργανισμόν ἐξασθενίζει, περιορίζεται καὶ πολλάκις διαστρέφεται. Ὁ Νίτσε ὁμιλῶν διὰ τὸν ἑλληνικὸν πολιτισμὸν ἔλεγεν «ἡ φιλοσοφία—δηλαδή ἡ σκέψις τῆς ἱκανοποιήσεως πέραν τῶν βιωτικῶν ἀναγκῶν—εἶναι καταστρεπτικὴ δι' ἕνα λαὸν ποῦ δὲν εἶναι ὑγιῆς· εἰς ὑγιῆς λαὸς δύναται νὰ ζήσῃ καὶ νὰ προκόψῃ χωρὶς φιλοσοφίαν, ὅπως π. χ. οἱ Ρωμαῖοι εἰς τοὺς καλλιτέρους τῶν χρόνους ἐζησαν ἄνευ φιλοσοφίας. Διὰ λαὸν ὅμως μὴ ὑγιᾶ ἡ φιλοσοφία θὰ ἦγεν εἰς διαστροφὴν».

Ἡ σωματικὴ ἀσκήσις εἰς τὸν ἥλιον, εἰς τὸν ἀέρα, εἰς τὸ νερὸ πολλαπλασιάζει τὴν δύναμιν τοῦ σώματος καὶ τοῦ πνεύματος, ὁξύνει τὴν ἀντίληψιν καὶ τὴν κρίσιν καὶ χαλυβδώνει τὴν θέλησιν.

Ἄμυνα. Ἐκ τοῦ δικαίωματος τῆς αὐτοσυντηρήσεως πηγάζει καὶ τὸ δικαίωμα τῆς ἀμύνης.

Ἄμυνα καλεῖται ἡ ἀντίστασις τὴν ὁποῖαν ἀντιτάσσει τὸ ἄτομον, ὅταν ἀντιληφθῇ κίνδυνον ἀπειλοῦντα τὴν ζωὴν του, τὴν τιμὴν του ἢ τὴν ἀκεραιότητα τοῦ σώματος του.

Τὸ δικαίωμα τῆς ἀμύνης ἐπιτρέπει καὶ ἡ Πολιτεία. Παρέχεται δηλαδή διὰ νόμου τὸ δικαίωμα εἰς κάθε ἄτομον νὰ ἀντιτάξῃ βίαν, ὅταν ἐν ἀπουσίᾳ τῶν ἀρχῶν, ἀντιληφθῇ κίνδυνον τῆς ζωῆς του ἢ ἐκβιασμόν, ἀπειλοῦντα τὴν ἠθικὴν ἢ σωματικὴν του ἀκεραιότητα.

Τοῦ δικαίωματος τῆς ἀμύνης δὲν πρέπει νὰ κάμωμεν κακὴν χρῆσιν, διότι τότε κινδυνεύομεν νὰ τιμωρηθῶμεν δι' ὑπερβολὰς. Δὲν πρέπει δηλαδή εὐθύς ὡς θὰ ἀντιληφθῶμεν τὸν κίνδυνον νὰ προβῶμεν ἀμέσως εἰς τὴν θανάτωσιν ἢ εἰς τὸν τραυματισμὸν τοῦ ἐπιτιθεμένου, ἀλλὰ πρέπει ψυχραίμως νὰ ἀντιμετωπίσωμεν καθ' οἷονδῆποτε ἄλλον τρόπον τὸν κίνδυνον καὶ ἂν δὲν δυνηθῶμεν νὰ ἀποτρέψωμεν τοῦτον, τότε δυνάμεθα νὰ κάμωμεν χρῆσιν παντὸς μέσου πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ἀκεραιότητος τῆς ζωῆς μας καὶ τῆς ἠθικῆς μας.

Ἐλευθερία

Ἐλευθερία καλεῖται τὸ δικαίωμα, τὸ ὁποῖον ἔχει κάθε ἄτομον α') νὰ ζῇ ἄνευ ἐμποδίων εἰς οἷονδῆποτε τόπον θέλει, β') νὰ διαθέτῃ τὴν περιουσίαν του ὅπως θέλει καὶ γ') νὰ

ἐκδηλώνη τὰς σκέψεις του γραπτῶς ἢ προφορικῶς ἐλευθέρως.

Ἡ ἐλευθερία εἶναι τὸ μεγαλύτερον δῶρον τοῦ ἀνθρώπου καὶ φυσικὸν δικαίωμα αὐτοῦ.

Κατὰ τὴν παλαιότεραν ἐποχὴν δὲν ἦσαν πάντες ἐλεύθεροι. Ὑπάρχον ἄνθρωποι, καλούμενοι δοῦλοι, οἱ ὁποῖοι ἀνῆκον εἰς τὴν κυριότητα ἄλλων ἀνθρώπων. Οἱ δοῦλοι ἠγοράζοντο καὶ ἐπωλοῦντο μεταξὺ τῶν κυρίων των. Ὁ κύριος εἶχε τὸ δικαίωμα, ὅχι μόνον νὰ πωλήσῃ τὸν δοῦλον του, ἀλλὰ καὶ νὰ φονεύσῃ αὐτόν, χωρὶς νὰ δώσῃ λόγον εἰς οὐδένα.

Ἡ ἀνθρωπότης ἠγωνίσθη ἐπὶ πολλὰ ἔτη νὰ καταργήσῃ τὸν ἀνελεύθερον θεσμόν τῆς δουλείας. Οἱ πρόγονοί μας πρῶτοι ἀπεκήρυξαν τὸν θεσμόν τοῦτον καὶ ἠγωνίσθησαν μετὰ ἡρωϊσμόν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ὁλοκλήρου τῆς ἀνθρωπότητος, κηρύσσοντες ὅτι ἡ ἐλευθερία εἶναι φυσικὸν δικαίωμα τοῦ ἀτόμου.

Ἡ Ἑλλάς, εὐθὺς ὥς ἀνέκτησεν τὴν ἐλευθερίαν της, ἀνέγραψεν εἰς τὸ πρῶτον ἐλληνικὸν σύνταγμα τοῦ 1822 ὅτι : «Εἰς τὴν ἐλληνικὴν πολιτείαν οὐτε πωλεῖται οὐτε ἀγοράζεται ἄνθρωπος· ἀργυρώνητος δὲ παντὸς γένους καὶ πάσης θρησκείας ἅμα πατήσας τὰ ἐλληνικὰ ἑδάφη εἶναι ἐλεύθερος καὶ ἀπὸ τὸν δεσπότην αὐτοῦ ἀκαταζήτητος».

Σήμερον εἰς ὅλα τὰ πεπολιτισμένα κράτη ἔχει καταργηθῇ ἡ δουλεία καὶ ἔχει ἐπικρατήσῃ ἡ ἐλευθερία.

Ἡ ἐλευθερία διὰ νὰ εἶναι πραγματικὴ πρέπει τὰ ἄτομα νὰ μὴ δεσμεύωνται ὑπὸ τῆς πολιτείας, ἀλλὰ τοῦναντίον δι' εἰδικὸν νόμων νὰ προστατεύωνται καὶ νὰ προβλέπωνται τὰ ἑξῆς :

1) Τὸ δικαίωμα τῆς ἀμύνης κατὰ πάσης παρανόμου ἐπιθέσεως.

2) Ἡ ἐλευθερία ἐπικοινωνίας μετὰ τῶν ἄλλων προσώπων, ἐκτὸς ἐὰν ὑπάρχῃ κίνδυνος ἐκ μολυσματικῆς νόσου ἢ ἐκ παρὰφροσύνης.

3) Ἡ ἐλευθερία ἀπόκτησις περιουσιακῶν πραγμάτων καὶ ἡ ἐλευθερία διάθεσις τούτων.

4) Ἡ ἐλευθερία ἄσκησις οἰουδήποτε ἐπαγγέλματος, ἐκτὸς ἐὰν ἀπαιτῆται εἰδικὸν δίπλωμα ἢ εἰδικὴ ἄδεια, ὅπως συμβαίνει εἰς τοὺς φαρμακοποιούς, εἰς τοὺς ἰατροὺς κλπ., καθὼς καὶ εἰς τὴν ἐκμετάλλευσιν ὀρισμένων εἰδῶν, τῶν ὁποίων τὴν μονοπώλησιν ἔχει τὸ κράτος.

Ταῦτα εἶναι αἱ βάσεις τῆς ἐλευθερίας τῶν ἀτόμων, περὶ τῶν ὁποίων ἐμερίμνησεν ἡ ἑλληνικὴ πολιτεία εὐθὺς ὡς ἀνέκτησε τὴν ἐλευθερίαν της. Ἐπὶ πλέον εἰς τὰ δικαιώματα τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγονται: 1) Τὸ ἄσυλον τῆς κατοικίας. 2) Ἡ θρησκευτικὴ ἐλευθερία. 3) Τὸ ἀπόρρητον τῶν ἐπιστολῶν καὶ τῶν τηλεγραφημάτων. 4) Τὸ δικαίωμα τοῦ ἀναφέρεισθαι εἰς τὰς δημοσίας ἀρχάς. 5) Τὸ δικαίωμα τοῦ συνέρχεσθαι. 6) Τὸ δικαίωμα τοῦ συνεταιρίζεσθαι. 7) Ἡ ἐλευθερία τοῦ λόγου καὶ 8) Ἡ ἐλευθερία τοῦ τύπου.

Τὸ ἄσυλον τῆς κατοικίας. Οὐδεὶς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ παραβιάσῃ τὴν κατοικίαν τοῦ ἄλλου. Δὲν ἔχει δηλαδὴ οὐδεὶς τὸ δικαίωμα νὰ εἰσέλθῃ εἰς οἰανδήποτε κατοικίαν, ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τῆς οἰκογενείας, τῆς κατοικοῦσης ἐντὸς αὐτῆς. Τοῦτο ἐξαιρετικῶς ἐπιτρέπεται εἰς τρεῖς περιπτώσεις: α') Εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς κατ' οἶκον ἐρεύνης, ἐφ' ὅσον αὕτη διενεργεῖται ὑπὸ ἀνακριτικῶν ὑπαλλήλων (εἰσαγγελῶν, ἀνακριτῶν καὶ βαθμοφόρων τῆς ἀστυνομίας καὶ τῆς χωροφυλακῆς), ἀλλὰ μετὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου καὶ πρὸ τῆς δύσεως αὐτοῦ, β') ἐν περιπτώσει πυρκαϊᾶς καὶ γ') ὅταν διὰ κραυγῆς ἐξερχομένης ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς οἰκίας καλεῖ τις εἰς βοήθειαν.

Θρησκευτικὴ ἐλευθερία. Ἐκαστος ἄνθρωπος δύναται ἐλευθέρως νὰ ἀνήκῃ εἰς οἰανδήποτε θρησκείαν θέλει καὶ νὰ δοξάζῃ οἰονδήποτε θεὸν θέλει. Ἀπαγορεύεται μόνον ὁ προσηλυτισμὸς, ἥτοι ἡ προσπάθεια πρὸς ἀπόσπασιν ἀτόμων ἐξ οἰουδήποτε θρησκευτικοῦ δόγματος καὶ προσέλκυσις τούτων εἰς ἄλλο δόγμα.

Εἰς πολλὰ κράτη ὑπάρχουν προπαγανδισταί, οἱ ὁποῖοι διὰ παντοίων ποιηρῶν μέσων προσπαθοῦν νὰ προσηλυτίζουν παντὸς εἶδους πρόσωπα καὶ νὰ προσελκύσουν ταῦτα εἰς ἄλλην θρησκείαν.

Ὁ προσηλυτισμὸς εἶναι ἐθνικὸς κίνδυνος, εἶναι δηλαδὴ ἡ ἀπάρνησις τῆς θρησκείας μας, ἡ ὁποία εἶναι τὸ κυριώτερον τῶν ἐθνικῶν στοιχείων. Ὁ λόγος οὗτος ἠνάγκασε τὴν Ἑλληνικὴν πολιτείαν νὰ ἀπαγορεύσῃ εἰς τοὺς ἑλληνοπαιδας, νὰ φοιτῶσιν εἰς τὰ ἐν Ἑλλάδι ξένα σχολεῖα πρὸ τῆς ἀποφοιτήσεως των ἐκ τῶν ἑλληνικῶν δημοτικῶν σχολείων.

Τὸ ἀπόρρητον τῶν ἐπιστολῶν καὶ τῶν τηλεγραφημάτων. Οὐδεὶς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἀποσφραγίσῃ ἐπιστολάς ἢ τηλεγραφήματα ἀνήκοντα εἰς ἄλλον. Οὔτε αὕτη ἡ δικαιοσύνη ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ κατάρχη ταῦτα πρὸ τῆς παραλαβῆς καὶ ἀποσφραγίσεως τούτων ὑπὸ τοῦ παραλήπτου.

Τὸ δικαίωμα τοῦ ἀναφέρεσθαι εἰς Ἀρχάς. Κάθε ἄνθρωπος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἀναφέρεται γραπτῶς ἢ προφορικῶς εἰς οἵανδήποτε ἐξουσίαν τοῦ Κράτους. Αἱ δὲ ἀρμόδιαι ὑπηρεσίαι εἶναι ὑποχρεωμέναι νὰ ἐνεργήσουν σχετικῶς καὶ νὰ ἀπαντήσουν εἰς τὴν ὑποβληθεῖσαν αἴτησιν ἢ ἀναφοράν.

Αἱ ἀναφοραὶ ἢ αἰτήσεις τῶν πολιτῶν συντάσσονται ἐπὶ χαρτοσήμου εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν καὶ πάντοτε μὲ πνεῦμα εὐλαβείας.

Τὸ δικαίωμα τοῦ συνέρχεσθαι. Οἱ ἄνθρωποι ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ συγκεντροῦνται ἡσυχῶς καὶ ἀόπλως εἰς ἀνοικτὸν ἢ κλειστὸν χώρον, ἵνα ἀνταλλάσσουν σκέψεις καὶ γνώμας ἢ μὲ τὸν σκοπὸν νὰ ἀναφερθοῦν ὁμαδικῶς πρὸς οἵανδήποτε ἀρχὴν ἢ νὰ ἐκδηλώσουν τὰ κοινὰ αὐτῶν φρονήματα.

Τὸ κράτος δύναται νὰ ἀπαγορεύῃ τὴν συγκέντρωσιν, ὅταν ὑπάρχῃ κίνδυνος νὰ διασαλευθῇ ἡ τάξις.

Τὸ δικαίωμα τοῦ συνεταιρίζεσθαι. Οἱ ἄνθρωποι ἔχουν τὸ δικαίωμα ἐλευθέρως νὰ συνεταιρίζωνται καὶ νὰ ἱδρύνουν ἐταιρείας, συνεταιρισμοὺς, συλλόγους καὶ σωματεῖα παντὸς τύπου, ἀρκεῖ μόνον νὰ ἐπιδιώκωνται δι' αὐτῶν ἠθικοὶ καὶ νόμιμοι σκοποί.

Ἡ ἐλευθερία τοῦ λόγου. Ὁ ἄνθρωπος ἔχει τὸ δικαίωμα ἐλευθέρως νὰ λέγῃ τὰς σκέψεις του καὶ νὰ ἀκούῃ τὰς σκέψεις τῶν ἄλλων. Περιορισμὸς εἰς τὴν ἐλευθερίαν τοῦ λόγου ἐπιβάλλεται μόνον, ὅταν πρόκειται περὶ συκοφαντίας, ὕβρεως καὶ παροτρύνσεως εἰς στάσιν.

Ἡ ἐλευθερία τοῦ τύπου. Τὸ ἄτομον ἔχει τὸ δικαίωμα διὰ τοῦ τύπου (ἐφημερίδων, περιοδικῶν, συγγραμμάτων κλπ.) νὰ δημοσιεύῃ τοὺς στοχασμοὺς του, ἐφ' ὅσον δι' αὐτῶν δὲν διαταράσσεται ἡ κοινωνικὴ τάξις καὶ δὲν συκοφαντεῖται οὐδεὶς.

Τιμὴ καὶ ὑπόληψις. Μεταξὺ τῶν ἄλλων προσωπικῶν δικαιωμάτων εἶναι καὶ τὸ δικαίωμα τῆς τιμῆς καὶ τῆς ὑπολήψεως. Ὁ ἄνθρωπος διὰ τῶν ἐναρέτων καὶ ἀμέπτων πράξεων του ὀφείλει νὰ ἐκτιμᾷ καὶ νὰ σέβεται τὸν πλησίον του, ἵνα καὶ οὗτος ἐκτιμᾷται παρὰ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων.

Ἡ ὑπόληψις ἐκάστου ἀτόμου εἶναι ἡ ἠθικὴ βάσις, ἐπὶ τῆς ὁποίας στηρίζεται ἡ πρόοδος τοῦ ἀτόμου, τῆς οἰκογενείας, τῆς κοινωνίας καὶ ὁλοκλήρου τοῦ ἔθνους. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον, ἔχομεν ὑποχρέωσιν νὰ προστατεύωμεν καὶ νὰ σεβώμεθα ὄχι μόνον τὴν ἠθικὴν ὑπόστασιν ἡμῶν καὶ τῶν οἰκογενειῶν μας, ἀλλὰ παντὸς ἀτόμου. Μόνον κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον εἶναι δυνατόν νὰ σταθεροποιηθῇ ἡθικὴ κοινωνία, μέλη τῆς ὁποίας εἶναι πάντες οἱ κάτοικοι τῆς χώρας μας. Ὑπάρχουν δυστυ-

χῶς ἄνθρωποι εἰς ὅλας τὰς κοινωνίας, οἱ ὅποιοι εἴτε ἐκ μίσους, εἴτε ἐκ χαιρεκακίας, εἴτε ἐξ ἰδιοσυγκρασίας, εἴτε καὶ διὰ λόγους ἐκδικήσεως, προσπαθοῦν δι' ὕβρεων καὶ συκοφαντιῶν νὰ μειώσουν τὴν ὑπόληψιν τοῦ ἄλλου, νομίζοντες ὅτι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ταπεινώνουν τοὺς ἄλλους καὶ ἀνυψοῦνται αὐτοί. Εἰς αὐτοὺς ἀξίζει μόνον περιφρόνησις. Ἐκτὸς ἐάνθιγώμεθα δημοσίᾳ, ὁπότε εἴμεθα ὑποχρεωμένοι πρὸς τὸ συμφέρον τῆς τιμῆς καὶ τῆς ὑπολήψεώς μας νὰ ἀξιώσωμεν, εἴτε διὰ τοῦ δικαστηρίου, εἴτε διὰ τοῦ τύπου, τὴν διευκρίνησιν καὶ ἀποκατάστασιν τῶν πραγμάτων καὶ διὰ νὰ γνωσθῇ καὶ στιγματισθῇ εἰς τὴν κοινωνίαν ὁ κακοήθης συκοφάντης.

Προσωπικὴ ἐλευθερία

Τὸ δικαίωμα τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας εἶναι ὑπέρτερον παντὸς ἄλλου δικαιώματος. Ἄνευ αὐτοῦ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ νοηθῇ ζωὴ. Ὁ Ἕλλην ποιητὴς Ρήγας Φερραῖος ἔλεγε: «Καλλίτερον μιᾶς ὥρας ἐλευθερὴ ζωὴ ἢ πρᾶσαράντα χρόνια σκλαβιὰ καὶ φυλακή».

Τὸ μεγαλύτερον τοῦτο δῶρον διὰ τὸν ἄνθρωπον, τὸ ἔχουν ἀναγνωρίσει πάντα τὰ πεπολιτισμένα κράτη, ὡς δικαίωμα φυσικόν. Διὰ τοῦτο προστατεύουν, ὅχι μόνον τὴν προσωπικὴν ἐλευθερίαν τῶν πολιτῶν των, ἀλλὰ καὶ τῶν κατοίκων τῶν ὑποδοῦλων χωρῶν καὶ τῶν αἰχμαλώτων ἀκόμη ἐν καιρῷ πολέμου.

Ἡ Ἑλληνικὴ πολιτεία σύμφωνα πρὸς τὸν πολιτισμὸν τῆς, τὴν ἱστορίαν τῆς καὶ τὴν θρησκείαν τῆς, εὐθὺς ὡς ἀπηλευθερώθη ἀπεκήρυξε τὴν δουλείαν καὶ ἐκήρυξε τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἀτόμου, ὡς δικαίωμα φυσικόν, ἱερὸν καὶ ἀπαραβίαστον.

Διὰ τοῦ ἰσχύοντος συντάγματός μας προστατεύεται ἀπολύτως ἡ προσωπικὴ ἐλευθερία παντὸς ἀτόμου. Ὅριζεται εἰς τοῦτο: «Οὐδεὶς καταδιώκεται, συλλαμβνεται, φυλακίζεται, ἀπελευνεται, ἐκτοπίζεται, εἰμὴ ὁπότεν καὶ ὅπως ὁ νόμος ὁρίζει».

Ὁ νόμος ὁρίζει ὅτι, τὸ ἄτομον συλλαμβάνεται ὑπὸ τῶν ἀστυνομικῶν ὀργάνων: α') Ἐπ' αὐτοφώρῳ, ἥτοι κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἐκτελέσεως τῆς παρανόμου πράξεως. β') Κατόπιν ἐκδόσεως ὑπὸ τοῦ ἀνακριτοῦ ἐντάλματος συλλήψεως. γ') Κατόπιν ἀποφάσεως τῶν δικαστηρίων, πολιτικῶν, ποινικῶν καὶ στρατιωτικῶν καὶ δ') Κατόπιν ἐκδόσεως ἐντάλματος προσωπικῆς κρα-

τ ἡ σ ε ω ς ὑπὸ διοικητικῶν ἀρχῶν, ὅπως εἶναι τὰ ταμεῖα, τὰ τελωνεῖα καὶ ἄλλαι ὑπηρεσίαι, ἔχουσαι ὑπὸ τοῦ νόμου τὸ δικαίωμα τῆς ἐκδόσεως τοιούτων ἐνταλμάτων.

Τὸ ἄτομον ὅταν συλληφθῇ ἐπ' αὐτοφώρῳ ἢ κατόπιν ἐντάλματος τοῦ ἀνακριτοῦ, προσάγεται ὑπὸ τῶν ὀργάνων τῆς πολιτείας, τῶν ἐνεργησάντων τὴν σύλληψιν, ἐντὸς 24 ὥρῶν ἐνώπιον τοῦ ἀνακριτοῦ, ὁ ὁποῖος ἐντὸς 48 ὥρῶν ὑποχρεοῦται νὰ ἐκδώσῃ ἐντάλμα προφυλακίσεως ἢ νὰ ἀφήσῃ τὸν συλληφθέντα ἐλεύθερον.

Ἡ προφυλάκισις ἄλλοτε διακόπτεται διὰ χρηματικῆς ἐγγυήσεως καὶ ἄλλοτε παρατείνεται μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς δίκης, ὅποτε ἐκδίδεται ἡ ὀριστικὴ ἀπόφασις φυλακίσεως ἢ ἀποφυλακίσεως τοῦ κατηγορουμένου.

Ἰσότης

Τὸ δικαίωμα τῆς ἰσότητος ἔχει καθιερωθῇ εἰς ὅλας τὰς πεπολιτισμένας χώρας. Ἐν Ἑλλάδι διὰ τοῦ συντάγματος ὀρίζεται ὅτι : « Π ἄ ν τ ε ς οἱ Ἑ λ λ η ν ε ς εἶναι ἴσοι ἀπέναντι τοῦ νόμου ».

Τὴν ἀρχὴν τῆς ἰσότητος ἐκήρυξαν, πρὸ Χριστοῦ, πρῶτοι οἱ φιλόσοφοι πρόγονοί μας, οἵτινες διεκήρυττον ὅτι « π ἄ ν τ ε ς οἱ ἄ ν θ ρ ω π ο ι ἐ σ μ ἔ ν σ υ γ γ ε ν εῖ ς », ἐν τούτοις εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς χώρας, ἐπὶ πολλὰ ἔτη, ἐπεκράτει τὸ σύστημα τῆς διακρίσεως τῶν τάξεων, τὸ ὁποῖον κατηργήθη ὑπὸ τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως, ἣτις διεκήρυξεν ὅτι πάντες οἱ πολῖται ἔχουν τὰ αὐτὰ δικαιώματα καὶ τὰς αὐτὰς ὑποχρεώσεις ἀπέναντι τῆς πολιτείας καὶ ἀπέναντι ἀλλήλων.

Ἡ πολιτικὴ ἰσότης, ἡ ἰσοπέδωσις δηλαδὴ τῶν δικαιωμάτων καὶ τῶν ὑποχρεώσεων πάντων τῶν πολιτῶν εἶναι εὐκόλος, διότι τοῦτο ἐξαρτᾶται ἐκ τῶν νόμων τῆς πολιτείας. Τοῦναντίον ἡ κοινωνικὴ ἰσότης, ἡ κατάργησις δηλαδὴ τῆς διακρίσεως τῶν κοινωνικῶν τάξεων εἶναι δύσκολος, διότι δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν πολιτείαν ἀλλὰ ἀπὸ αὐτὴν τὴν κοινωνίαν. Πρέπει δηλαδὴ ἕκαστος ἄνθρωπος νὰ ἀντιληφθῇ, ὅτι δὲν διαφέρει ἀπὸ τὸν πλῆσιον του καὶ ὅτι πάντες ἀνήκομεν εἰς τὸ αὐτὸ κοινωνικὸν ἐπίπεδον.

Εἰς ἐκάστην κοινωνίαν οἱ ἄνθρωποι παρουσιάζουν τὰ αὐτὰ φυσικὰ γνωρίσματα, ὅπως εἶναι τὸ λογικόν, αἱ αἰσθησεις κλπ. Παρουσιάζουν ἐπίσης καὶ τὰ αὐτὰ ἠθικὰ χαρακτηριστικά, ὅπως εἶναι ἡ θρησκεία, ἡ συνείδησις, οἱ διάφοροι πόθοι κλπ. Ταῦτα εἶναι τὰ κοινὰ γνωρίσματα ὅλων τῶν πολιτισμένων ἀνθρώπων τῆς γῆς. Οἱ ἄνθρωποι ὅμως διαφέρουν με-

ταξύ των, άλλοι είναι ευφυέστεροι, άλλοι εργατικώτεροι, άλλοι ευγενέστεροι κλπ. Ταῦτα εξαρτῶνται ἐκ τῆς φύσεως, ἐκ τῆς διαπαιδαγωγήσεως καὶ ἐκ τῆς κοινωνίας εἰς τὴν ὁποίαν ἀνεντράφησαν. Ἡ ποικιλία αὕτη τῶν χαρακτήρων δημιουργεῖ μόνον ποικιλίαν ἐπαγγελημάτων, ἄλλοι λόγῳ τῆς κλίσεώς των ἐπιδίδονται εἰς τὴν γεωργίαν, ἄλλοι εἰς τὸ ἐμπόριον, ἄλλοι εἰς τὴν βιομηχανίαν, ἄλλοι εἰς τὰς τέχνας, ἄλλοι εἰς τὰς ἐπιστήμας καὶ ἄλλοι εἰς διαφόρους χειρωνακτικὰς ἐργασίας. Δὲν πρέπει ὅμως λόγῳ τῆς ποικιλίας τῶν ἐπαγγελημάτων νὰ ὑπάρχῃ διάκρισις καὶ ποικιλία κοινωνικῶν τάξεων. Πρέπει νὰ πεισθῶμεν ὅτι πάντα τὰ ἐπαγγέλματα εἶναι τῆς αὐτῆς κοινωνικῆς τάξεως καὶ ἐξ ἴσου παραγωγικά καὶ χρήσιμα διὰ τὴν ἀνθρωπότητα. Ὅπως εἰς ἓνα κλειδοκύμβαλον ὑπάρχουν διάφορα πλήκτρα μὲ διαφόρους ἤχους καὶ δὲν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι ὁ ἤχος τοῦ ἑνὸς πλήκτρου εἶναι καλλίτερος ἢ προτιμότερος τοῦ ἤχου τοῦ ἄλλου πλήκτρου, τοιοῦτοτρόπως καὶ εἰς μίαν κοινωνίαν δὲν δυνάμεθα νὰ κάμωμεν οὐδεμίαν διάκρισιν τῶν ἐπαγγελημάτων. Ὅπως ἡ μουσικὴ ἁρμονία ἐπιτυγχάνεται διὰ τῶν διαφόρων ἀνομοιογενῶν χορδῶν τῶν ὀργάνων, τοιοῦτοτρόπως ἐπιτυγχάνεται καὶ ἡ κοινωνικὴ ἁρμονία τῶν ἀνθρώπων διὰ τῆς ἐξασκήσεως διαφόρων ἀνομοιογενῶν ἐπαγγελημάτων. Ἀλλοίμονον εἰς τὴν κοινωνίαν μας, ἐὰν ἀποπειρώμεθα νὰ ἐξασκῶμεν πάντες τὸ αὐτὸ ἐπάγγελμα.

Ἰδιοκτησία

Ἰδιοκτησία καλεῖται τὸ δικαίωμα, τὸ ὁποῖον ἔχει τις νὰ διαθέτῃ ἐλευθέρως τὰ πράγματα, τὰ ἀνήκοντα εἰς τὴν νόμιμον αὐτοῦ κυριότητα.

Τὸ δικαίωμα τῆς ιδιοκτησίας ἀπορρέει ἀπὸ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἀτόμου. Τὸ ἄτομον δηλαδὴ εἶναι ἀπολύτως ἐλεύθερον νὰ διαθέτῃ τὰ προϊόντα τῆς ἐργασίας του, ὅπως θέλῃ. Ἄλλοι τὰ δαπανοῦν πρὸς διατροφήν τῶν τέκνων των, ἄλλοι τὰ ἀποταμιεύουν, ἄλλοι τὰ δωρίζουν εἰς διάφορα φιλανθρωπικὰ ἰδρύματα, ἄλλοι τὰ κληροδοτοῦν εἰς τοὺς κληρονόμους των καὶ ἄλλοι τὰ διαθέτουν κατ' ἄλλον τρόπον τῆς ἀπολύτου ἀρεσκείας των. Τὸ ἄτομον γνωρίζει καλλίτερον παντὸς ἄλλου τὸν τρόπον τῆς διαθέσεως τῶν προϊόντων τοῦ κόπου του.

Τὸ ἐλεύθερον καὶ φυσικὸν τοῦτο δικαίωμα τῆς διαθέσεως τῆς ιδιοκτησίας, εἶναι ἡ βάσις τῆς προόδου ἐκάστου ἀνθρώπου, ἐπομένως καὶ ὁλοκλήρου τῆς κοινωνίας.

Ἐπάρχουν ἐν τούτοις ἄνθρωποι, καλούμενοι κομμουνισταί, οἱ ὅποιοι ἰσχυρίζονται ὅτι, διὰ νὰ ζήσουν εὐτυχισμένα τὰ άτομα, πρέπει νὰ καταργηθῇ ἡ ἀτομικὴ ἰδιοκτησία καὶ ἡ οἰκογένεια καὶ τὰ πάντα νὰ καταστοῦν κοινά, ἥτοι χρήματα, οἰκία, ἐργοστάσια, πλοῖα, κτήματα καὶ τέκνα νὰ παραδοθοῦν εἰς τὸ κράτος, τὸ ὅποιον θὰ κανονίζῃ τὸν τρόπον τῆς ἐργασίας καὶ τῆς διανομῆς τῶν ἀγαθῶν.

Ζητοῦν δηλαδὴ τὴν σωματικὴν καὶ πνευματικὴν στασιμότητα τοῦ ἀνθρώπου. Ἀφοῦ ὅλοι θὰ ἐργάζονται καθ' ὅμοιον τρόπον καὶ ὅλοι θὰ διανέμονται τὰ ἀγαθὰ ἐξ Ἰσοῦ, δὲν θὰ ὑπάρχῃ οὐδεὶς λόγος νὰ ἀναπτυχθῇ ἡ ἀμιλλα τῶν ἀτόμων, ἥτις εἶναι ἡ μητέρα τῆς προόδου καὶ τῆς παραγωγῆς τῶν ἀγαθῶν.

Διὰ τῆς καταργήσεως τῆς ἰδιοκτησίας θὰ ἐξέλιπεν αὐτομάτως ὁ ἐνθουσιασμός πρὸς τὴν ἐργασίαν καὶ ὁ ἐλεύθερος συναγωνισμός τῶν ἐπαγγελματιῶν. Συγχρόνως δέ, θὰ ἐξέλιπε καὶ ἡ οἰκογένεια, ἥτις ἀποτελεῖ τὸ στερεὸν θεμέλιον τῆς κοινωνίας, τοῦ ἔθνους καὶ τοῦ κράτους.

Δὲν πρέπει ὅμως λόγῳ ἀτυχήματος ἢ ἀνεργίας νὰ ὑπάρχουν εἰς ἓνα Κράτος ἄνθρωποι στεροῦμενοι ἄρτου καὶ στέγης καὶ συγχρόνως νὰ ὑπάρχουν ἄλλοι ἄνθρωποι νὰ θησαυρίζουν εἰς βάρος τῶν ἐργαζομένων τάξεων. Πρέπει τὸ Κράτος διὰ καταλλήλου νομοθεσίας νὰ φορολογῇ τοὺς πλουσίους καὶ νὰ ἐνισχύῃ τοὺς ἀνέργους, τοὺς ἀσθενεῖς καὶ τοὺς ἐνδεεῖς.

Τὸ δικαίωμα τῆς ἰδιοκτησίας ἀνεγνώρισαν πρῶτοι οἱ ἀθάνατοι πρόγονοί μας καὶ βραδύτερον οἱ Ῥωμαῖοι.

Τὸ Ἑλληνικὸν Σύνταγμα ὀρίζει ὅτι: «Οὐδεὶς ἀποξενοῦται τῆς ἰδιοκτησίας του, εἰ μὴ μόνον διὰ λόγους κοινῆς ὠφελείας καὶ κατ' ὅσον ἀποζημιώσεως». Ἐάν λ. χ. πρόκειται νὰ χαρᾷ δημόσιος δρόμος ἢ σιδηροδρομικὴ γραμμὴ ἢ νὰ κατασκευασθῇ ἐκκλησία ἢ σχολεῖον κλπ., δύναται τὸ κράτος νὰ διατάξῃ τὴν ἀπαλλοτρίωσιν τῶν κτημάτων, ἀφοῦ ὅμως ἀποζημιώσῃ τοὺς ἰδιοκτῆτας αὐτῶν.

Κτηματολόγιον. Εἰς τὰ περισσότερα κράτη ὑπάρχει εἰδικὸν βιβλίον, καλούμενον κτηματολόγιον. εἰς τὸ ὅποιον καταχωροῦνται κατ' αὐξοντα ἀριθμὸν πάντα τὰ κτήματα, ἰδιωτικά, δημόσια, δημοτικά, κοινοτικά καὶ ἐκκλησιαστικά. Παρ' ἡμῖν τοιοῦτον βιβλίον δὲν κατηρτίσθη μέχρι σήμερον.

Βιβλίον Μεταγραφῶν. Εἰς τὴν ἑδραν ἐκάστου Εἰρηνοδικείου λειτουργεῖ κρατικὴ ὑπηρεσία, ἡ ὁποία τηρεῖ βιβλίον,

καλούμενον Βιβλίον Μεταγραφῶν. Εἰς τὸ βιβλίον τοῦτο καταχωρεῖται πᾶσα μεταβολὴ κυριότητος ἐπὶ τῆς ἀκινήτου ἰδιοκτησίας, ἥτοι ἀγοραπωλησία ἀκινήτων, δωρεὰ ἀκινήτων κλπ.

Βιβλίον Ὑποθηκῶν Εἰς τὴν περιφέρειαν ἐκάστου Εἰρηνοδικείου ὑπάρχει ἓν ὑποθηκοφυλακεῖον, σκοπὸς τοῦ ὁποίου εἶναι ἡ τήρησις εἰδικοῦ βιβλίου, καλουμένου Βιβλίου Ὑποθηκῶν, εἰς τὸ ὁποῖον καταχωροῦνται πάντα τὰ δάνεια ἐπὶ ὑποθήκῃ ἀκινήτων. Αἱ ὑπηρεσίαι μεταγραφῶν καὶ ὑποθηκῶν καὶ ἄλλως καλούμεναι μεταγραφοφυλακεῖον καὶ ὑποθηκοφυλακεῖον, ἐπεὶδὴ ἀφοροῦν συγγενεῖς ὑπηρεσίας, ἀφορώσας τὴν ἀκίνητον περιουσίαν λειτουργοῦν συνήθως ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ γραφείου.

II

Πολιτικά Δικαιώματα

Πολιτικά δικαιώματα λέγονται τὰ δικαιώματα. τὰ ὁποῖα παρέχει ἡ πολιτεία εἰς τοὺς πολίτας, τοὺς κεκτημένους τὰ ὑπὸ τοῦ νόμου ὀριζόμενα προσόντα, πρὸς συμμετοχὴν εἰς τὴν ὁργάνωσιν, διοίκησιν καὶ λειτουργίαν αὐτῆς.

Τὰ πολιτικά δικαιώματα παρ' ἡμῖν εἶναι:

- 1) Τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκλέγειν καὶ ἐκλέγεσθαι.
- 2) Τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ εἶναι τις ἔνορκος.
- 3) Τὸ δικαίωμα τοῦ διορίζεσθαι δημόσιος ὑπάλληλος.
- 4) Τὸ δικαίωμα τῆς συμμετοχῆς εἰς ἐπαγγελματικά σωματεία.
- 5) Τὸ δικαίωμα τῆς ἐκδόσεως ἐφημερίδος.

Τὸ κυριώτερον πάντων τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων εἶναι τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκλέγειν καὶ ἐκλέγεσθαι. Διὰ τῆς καθῆς χρήσεως τοῦ δικαιώματος τούτου κυβερνᾶται ἡ χώρα ὑπὸ τῶν κολλιτέρων πολιτῶν. διὰ τῶν ὁποίων ἐπιτυγχάνεται ἡ γαλήνη καὶ ἡ εὐτυχία ὁλοκλήρου τοῦ λαοῦ.

Ψῆφος

Ψῆφος καλεῖται τὸ δικαίωμα, τὸ ὁποῖον ἔχει τις νὰ ἐκλέγῃ τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ λαοῦ.

Δικαίωμα ψήφου ἔχουν οἱ Ἕλληνες, οἱ συμπληρώσαντες τὸ 21ον ἔτος τῆς ἡλικίας των, ἐφ' ὅσον οὗτοι εἶναι ἐγγεγραμμένοι εἰς τοὺς ἐκλογικοὺς καταλόγους τοῦ δήμου ἢ τῆς κοινότητος. Τοῦ δικαιώματος τούτου στεροῦνται 1) οἱ ὑπόδικοι δι' ἐγκληματικὴν πράξιν εἰς βαθμὸν κακουργήματος, 2) οἱ

στερηθέντες διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως τοῦ δικαιώματος τούτου, 3) οἱ ἄσωτοι καὶ παράφρονες, ἐφ' ὅσον ἐχαρκτηρίσθησαν ὡς τοιοῦτοι δι' ἀποφάσεως τοῦ δικαστηρίου, 4) οἱ κληρικοί, 5) οἱ πτωχεύσαντες ἔμποροι καὶ 6) οἱ ὑπηρετοῦντες ὡς στρατιῶται, ναῦται, ἀστυφύλακες καὶ χωροφύλακες πλὴν τῶν ἀξιωματικῶν.

Σκοπὸς τοῦ δικαιώματος τῆς ψήφου εἶναι ἡ ἐκλογὴ τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ λαοῦ, ἥτοι τῶν βουλευτῶν καὶ κατὰ δεῦτερον λόγον τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ δήμου καὶ τῆς κοινότητος.

Ἐπειδὴ ἐκ τῆς ψήφου ἐκάστου πολίτου ἐξαρτᾶται ἡ καλὴ διοικήσις τῆς χώρας, ἐξαρτᾶται δηλαδή ἡ ἐθνικὴ ἀκεραιότης, ἡ ἰσχὺς τοῦ κράτους, ἡ δικαιοσύνη, ἡ ἀσφάλεια, ἡ ἐκπαίδευσις, ἡ πρόοδος τῆς γεωργίας, τῆς βιομηχανίας, τοῦ ἐμπορίου, ἡ δημοσία ὑγεία καὶ ἄλλα, διὰ τοῦτο κάθε πολίτης ἔχει καθήκον καὶ ὑποχρέωσιν ἱεράν, ὅχι μόνον νὰ ψηφίζῃ κατὰ τὰς ἐκλογάς, ἐγκαταλείπων κάθε ἄλλην ἐργασίαν, ἀλλὰ νὰ ἀναλογίζεται ἐκ τῶν προτέρων ἀνεπηρεάστως τὴν σπουδαιοτάτην σημασίαν τῆς ψήφου του.

Ὁφείλει τὴν στιγμήν τῆς ἐξασκήσεως τοῦ κυριωτέρου δικαιώματος καὶ τοῦ ἱερωτέρου τούτου καθήκοντος νὰ ἀπαλλαγῇ τῶν προσωποληψιῶν καὶ νὰ λησμονήσῃ κάθε ὑπόσχεσιν, τὴν ὅποιαν τυχόν τοῦ ἔδωσαν οἱ ἀνίκαντοι ὑποψήφιοι. Ὁφείλει νὰ ἐκτιμῇ κατὰ συνείδησιν τὴν ἠθικὴν ἀκεραιότητα καὶ τὴν ἰκανότητα τῶν προσώπων, τὰ ὅποια πρόκειται διὰ τῆς ψήφου του νὰ ἐκλέξῃ ὡς ἀντιπροσώπους του. Ἐκ τῶν προσώπων αὐτῶν ἐξαρτᾶται ὁ καλὸς ὑπολογισμὸς τῶν φορολογικῶν δυνάμεων τοῦ λαοῦ, ὁ δίκαιος καταλογισμὸς τῶν φόρων καὶ κυρίως ἡ καλὴ χρῆσις τούτων καὶ τῶν ἄλλων δημοσίων ἐσόδων.

Ἐκ τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ λαοῦ ἐξαρτᾶται ἡ εὐτυχία καὶ ἡ πρόοδος τῆς πολιτείας, τῆς οἰκογενείας καὶ τοῦ ἀτόμου.

Ταῦτα πρέπει νὰ ἔχῃ ὑπ' ὄψιν τοῦ κάθε πολίτης, διὰ νὰ σταθμίσῃ τὴν πραγματικὴν σημασίαν τῆς ψήφου του. Αὕτη δὲν πρέπει νὰ δίδεται οὔτε λόγῳ προσωπικῶν σχέσεων, οὔτε λόγῳ συμπαθείας, ἀλλὰ πρέπει νὰ δίδεται εἰς τοὺς ἐναρέτους, εἰς τοὺς ἰκανοὺς καὶ εἰς τοὺς δραστήριους.

Ὅπως ὁ πατήρ, ὅταν ἀντιληφθῇ κίνδυνον τοῦ τέκνου του ἐξ ἀσθενείας, δὲν καλεῖ τὸν φίλον του ἢ τὸν κουμπάρον τοῦ ἱατροῦ, ἀλλ' ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος τοῦ ἐμπνέει ἐμπιστοσύνην, τοιοῦτοτρόπως καὶ ὁ ἐκλεγόμενος, ὅστις θὰ διαχειρισθῇ τὴν

τιμήν, τὴν περιουσίαν καὶ τὴν εὐτυχίαν ὀλοκλήρου τοῦ κράτους, πρέπει νὰ ἐμπνέῃ ἀπόλυτον ἐμπιστοσύνην.

Αἱ ὑποσχέσεις πρὸ τῶν ἐκλογῶν, φορολογικαὶ ῥηθην ἀπαλλαγαὶ ἢ ἀθώωσις κακούργων, ἢ ἀπόλυσις φυλακισμένων, ἀποτελοῦν ὕβριν κατὰ τῶν ἐκλογέων. Ἐὰν πρὸς στιγμὴν ὑποθέσωμεν ὅτι πᾶσαι αἱ ὑποσχέσεις αὐταὶ ἐπραγματοποιουντο ὑπὸ πάντων τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ λαοῦ, ἔάν δηλαδὴ ἀπηλλάσσοντο πάντες τοῦ φόρου, καὶ πάντες οἱ ἐγκληματῖαι ἠθωοῦντο καὶ οἱ κακούργοι ἀπεφυλακίζοντο, τὸ κακὸν τὸ ὁποῖον θὰ ἐπροξενεῖτο καὶ εἰς τὴν πολιτείαν καὶ εἰς ὀλόκληρον τὸν λαὸν θὰ ἦτο μεγαλειτερον ἀπὸ κάθε ἄλλης συμφορᾶς. Θὰ ἐπῆρχετο παράλυσις τῆς κρατικῆς μηχανῆς, θὰ ἠπειλεῖτο ἡ ἀκεραιότης τῆς χώρας, καὶ θὰ διεσαλεύετο ἡ ἐσωτερικὴ τάξις καὶ ἡ ἡσυχία τῶν κατοίκων. Θὰ ἔπαυε νὰ λειτουργῇ ἡ ἐκπαίδευσις καὶ ἡ δικαιοσύνη καὶ θὰ ἐκινδύνευε ἡ ἀσφάλεια τῆς τιμῆς, τῆς οἰκογενείας καὶ τῆς περιουσίας ὅλων τῶν πολιτῶν.

Τὴν ὑψηλὴν ἔννοιαν καὶ σημασίαν τῆς ψήφου δηλοῖ ὁ κατωτέρω ὄρκος, τὸν ὁποῖον ἔδιδον κατὰ τὴν ἀπόκτησιν τοῦ δικαιώματος τῆς ψήφου οἱ «Ἕλληνες πολῖται ἐπὶ κυβερνήσεως Καποδίστρια, κρατοῦντες ἀνὰ χεῖρας τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον.

«Ἐν ὀνόματι τῆς Παναγίας καὶ τῆς ἀδιαιρέτου Τριάδος, ὀρκίζομαι ἐνώπιον τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ Θεοῦ τῆς ἀληθείας, νὰ μὴ δώσω τὴν ψήφον μου οὔτε διὰ φιλίαν, οὔτε διὰ φόβον ζήμιας, οὔτε δι' ἐλπίδα προσωπικοῦ κέρδους, ἀλλὰ κατὰ τὴν συνείδησίν μου χωρὶς καμμίαν προσωποληψίαν».

Επιζήμιον καὶ ἐπικίνδυνον εἶναι ὄχι μόνον ἡ κακὴ χρῆσις τῆς ψήφου, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀποχή ἐκ τῶν ἐκλογῶν, ἢ μὴ ἐξάσκησις δηλαδὴ τοῦ δικαιώματος τούτου. Ἡ ἀποχή ἐκ τῶν ἐκλογῶν θεωρεῖται καὶ ὡς παράβασις καθήκοντος καὶ τιμωρεῖται διὰ χρηματικῆς ποινῆς.

Ἡ ἀποχή ἐκ τῶν ἐκλογῶν εἶναι ἐπικίνδυνος παράλειψις καὶ πράξις ἀντεθνική. Ἐὰν κάθε πολίτης ἀδιαφορήσῃ ἢ ἐμπιστευθῇ τὴν ἐκλογὴν τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ λαοῦ εἰς ἄλλους, εἶναι δυνατόν νὰ εὗρεθῇ ἡ πολιτεία πρὸ ἀπροσοδικῶν καὶ ἀνεπανορθώτων ἐκπλήξεων, εἶναι ὁδηλαδὴ δυνατόν νὰ ἐκλεγοῦν ἀνίκανα ἢ ἀνατρεπτικὰ στοιχεῖα καὶ νὰ περιαγάγουν ὀλόκληρον τὴν πολιτείαν εἰς δυστυχίαν καὶ συμφορᾶν.

Ἡ ἔννοια καὶ ἡ σημασία τῆς ψήφου δὲν πρέπει νὰ ἐκτιμᾶται μόνον κατὰ τὰς βουλευτικὰς ἐκλογάς, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰς δημοτικὰς καὶ κοινοτικὰς ἐκλογάς καὶ εἰς πᾶσαν περίπτωσιν ἐκλογῆς ἀντιπροσώπων μας.

Ἡ ἰδίᾳ δυσμενὴς κατάστασις παρουσιάζεται καὶ εἰς τοὺς

δήμους καὶ εἰς τὰς κοινότητας, ὅταν οἱ ἐκλογεῖς δὲν φροντίζουν νὰ ἐκλέγουν τοὺς ἀρίστους πολίτας διὰ τὴν διαχείρισιν τῶν κοινῶν αὐτῶν συμφερόντων.

Ἡ ψῆφος τῶν γυναικῶν

Ἡ σύγχρονος γυνὴ ἀναπτυχθεῖσα ἐπαγγελματικῶς καὶ κοινωνικῶς ἐξῆλθε τῶν περιορισμένων ὁρίων τοῦ οἴκου καὶ τῆς οἰκογενείας καὶ ἀπὸ τὰς ἀρχάς τοῦ παρόντος αἰῶνος ἤρχισε νὰ ἀναμιγνύεται εἰς ἀνδρικὰς ἐργασίας, νὰ ἰδρῇ σωματεῖα καὶ νὰ διεκδικῇ τὰ αὐτὰ πρὸς τὸν ἄνδρα δικαιώματα.

Ἐν Ἀγγλίᾳ ἡ γυνὴ ἐπέτυχε πλήρη ἐξίσωσιν τῶν δικαιωμάτων. Παρ' ἡμῖν ἀπὸ τοῦ 1929 παρεχωρήθη εἰς τὴν γυναῖκα τὸ δικαίωμα μόνον τοῦ ἐκλέγειν εἰς τὰς δημοτικὰς καὶ κοινοτικὰς ἐκλογάς.

Διὰ νὰ ἀποκτήσῃ γυνὴ τις ἐν Ἑλλάδι δικαίωμα ψήφου πρέπει 1) νὰ ἔχῃ ἡλικίαν 30 ἐτῶν, 2) νὰ γνωρίζῃ γραφὴν καὶ ἀνάγνωσιν καὶ 3) νὰ ἐγγραφῇ εἰς τοὺς ἐκλογικοὺς καταλόγους.

Τοῦ δικαιώματος τούτου ἐλάχισται γυναῖκες κάμνουν χρῆσιν, ἐμπιστευόμεναι τὴν ἐκλογὴν τῶν ἀντιπροσώπων τῶν δημοτῶν εἰς τοὺς ἄνδρας τῆς οἰκογενείας των. Ἐκτὸς δὲ τούτου, ἡ Ἑλληνὶς ἐκ παραδόσεως περιορίζεται εἰς τὰ ὑψηλὰ κατήκοντα τῆς οἰκογενείας της, μεριμνῶσα πάντοτε διὰ τὴν εὐτυχίαν τοῦ συζύγου της ἢ τῶν ἀδελφῶν της καὶ διὰ τὴν καλὴν διατροφήν καὶ ἐθνικὴν ἀνατροφήν τῶν τέκνων της.

III

Ἀστικά Δικαιώματα

Ἀστικά δικαιώματα εἶναι αἱ διάφοροι δικαιοπραξίαι, ὅπως εἶναι τὸ δικαίωμα τῆς συνάψεως οἰασοδήποτε συμβάσεως, ἀγορᾶς, πωλήσεως, μισθώσεως, δανείου ἐταιρείας, δωρεᾶς, κληρονομίας κλπ.

Εἰς τὰ ἀστικά δικαιώματα ὑπάγεται καὶ ἡ σύναψις γάμου, ἡ υἰοθεσία, ἡ σύνταξις διαθήκης καὶ ἡ διεκδίκησις διὰ τῶν Ἀρχῶν ἢ τῶν δικαστηρίων παντὸς νομίμου δικαιώματος ἀπορρέοντος ἐκ τῶν δικαιοπραξιῶν.

Ἐν Ἑλλάδι οἱ ἄλλοδαποὶ ἔχουν τὰ αὐτὰ σχεδὸν ἀστικά δικαιώματα τὰ ὅποια ἔχουν καὶ οἱ Ἕλληνες πολῖται.

Ὁ νόμος ἀναγνωρίζει δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις εἰς

κάθε πρόσωπον. Ὁ ἄνθρωπος θεωρεῖται πρόσωπον ἀπὸ τῆς γεννήσεώς του, ἐπομένως ἀπὸ τῆς στιγμῆς αὐτῆς ἔχει ὑποχρεώσεις καὶ δικαιώματα. Διὰ τὴν ἐπιχειρήσῃ ὁμοῦς ὁ ἴδιος διαφόρους πράξεις, πρέπει νὰ ἔχη πρὸς τοῦτο τὴν ἀπαιτούμενην ὑπὸ τοῦ νόμου ἰκανότητα.

Οἱ ἐνήλικες, οἱ συμπληρώσαντες τὸ 21ον ἔτος τῆς ἡλικίας των, ἔχουν τὴν ἰκανότητα νὰ διενεργοῦν παντὸς εἶδους πράξεις. Ἐχουν δηλαδὴ τὸ δικαίωμα νὰ ἀγοράζουν ἢ νὰ πωλοῦν κινητὰ ἢ ἀκίνητα πράγματα, νὰ συνάπτουν δάνεια, μισθώσεις, νὰ ὑπανδρεύονται κλπ.

Στεροῦνται παντελῶς τῆς ἀνωτέρω ἰκανότητος τὰ νήπια, ἤτοι οἱ μὴ συμπληρώσαντες τὸ 7ον ἔτος τῆς ἡλικίας των.

Οἱ ἄγοντες ἡλικίαν 7—14 ἐτῶν, δύνανται νὰ ἐνεργοῦν πράξεις, ἐφ' ὅσον δι' αὐτῶν προέρχεται αὐξήσις τῆς περιουσίας των, ὅπως εἶναι ἡ ἀπαίτησις κέρδους ἐκ λαχνοῦ, ἡ ἀποδοχὴ πραγμάτων δωρηθέντων εἰς αὐτοὺς κλπ. Δὲν δύνανται οὗτοι νὰ ἀναλάβουν οὐδεμίαν ὑποχρέωσιν ἀπέναντι ἄλλων ἢ νὰ ἀποξενωθοῦν τῆς περιουσίας των. Δὲν δύνανται δηλαδὴ νὰ κάμουν οὐδεμίαν δωρεάν ἢ δάνειον ἢ πώλῃσιν ἢ νὰ ὑποχρεωθοῦν εἰς ἐπιστροφὴν πραγμάτων ἢ χρημάτων κλπ. Καὶ ἂν συνάψουν συμφωνίαν τινά, διὰ τῆς ὁποίας ἀναλαμβάνουν οἰανδήποτε ὑποχρέωσιν, ἡ συμφωνία αὕτη εἶναι ἀνίσχυρος καὶ ἀκύρος ὡς πρὸς τὰς ὑποχρεώσεις αὐτῶν.

Οἱ ἄγοντες ἡλικίαν 14—21 ἐτῶν, ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ ἐνεργοῦν πράξεις ἐφ' ὅσον δι' αὐτῶν ὠφελοῦνται. Ἐχουν ἐπίσης τὸ δικαίωμα νὰ διαχειρίζονται ἐλευθέρως τὴν περιουσίαν, τὴν ὁποίαν ἀπέκτησαν οἱ ἴδιοι διὰ τῆς ἐργασίας των.

Ἐξαιρετικῶς διὰ τοὺς συμπληρώσαντας τὸ 18ον ἔτος τῆς ἡλικίας των, ἐπιτρέπεται καὶ νὰ ἐμπορεύονται κατόπιν ἀδείας τοῦ πατρὸς των, ἢ μὴ ὑπάρχοντος πατρὸς, τῆς μητρὸς καὶ μὴ ὑπαρχούσης οὔτε μητρὸς, τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου. Τὸ συγγενικὸν συμβούλιον ἀποτελεῖται ἐκ συγγενῶν ἢ φίλων τῆς οἰκογενείας τοῦ ἀνηλίκου, ἡ δὲ ἀδεία ἥτις καλεῖται χ ε ι ρ α φ ε σ ί α, παρέχεται ἐνώπιον τοῦ εἰρηνοδικοῦ.

Ἀστικά δικαιώματα καθὼς καὶ πολιτικὰ τοιαῦτα δὲν ἔχουν οἱ καταδικασθέντες δι' ἐγκληματικὴν πράξιν καὶ οἱ χαρακτηρισθέντες διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως ὡς παράφρονες ἢ ὡς βλάκες. Οὔτοι ἀνακτῶσι τὰ πολιτικὰ καὶ ἀστικά των δικαιώματα καὶ ἀποκαθίστανται, κατόπιν ἐκδόσεως ἄλλης δικαστικῆς ἀποφάσεως, ἥτις θὰ ὀρίζη τοῦτο.

Περιορισμένην ἰκανότητα ἔχουν οἱ χαρακτηρισθέντες διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως, ὡς ἄσωτοι ἢ ὡς ἔχοντες διφο-

ρουμένας τὰς φρένας (δηλαδή ἄλλοτε εἶναι καλὰ καὶ ἄλλοτε παράφρονες). Οὗτοι δύνανται νὰ ἐνεργοῦν πράξεις, διὰ τῶν ὁποίων ἐπέρχεται αὐξησης τῆς περιουσίας των, οὐχὶ ὅμως καὶ πράξεις, διὰ τῶν ὁποίων μειοῦται ἡ περιουσία των. Δι' αὐτοὺς ὀρίζεται ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου κηδεμών, ὅστις καλεῖται ἀντιλήπτωρ καὶ παρακολουθεῖ ὅλας τὰς πράξεις των καὶ συνυπογράφει εἰς τὰς διαφόρους γραπτὰς συμφωνίας των.

IV

Δικαιοπραγία—'Αδικοπραγία

Δικαιοπραγία καλοῦνται αἱ διάφοροι συμφωνίαι, αἱ ὁποῖαι γίνονται ἐπὶ τῇ βάσει τῶν νόμων μεταξὺ τῶν διαφόρων προσώπων. Αἱ δικαιοπραγίαὶ καλοῦνται καὶ Δικαιοπραξίαι. Τοιαῦται εἶναι ἡ ἀγοραπωλησία, ἡ μίσθωσις, ἡ δωρεά, ἡ προικοδότησις, ἡ κληροδοσία κλπ. Αὗται συνάπτονται μεταξὺ τῶν ἐχόντων τὸ δικαίωμα τοῦ δικαιοπρακτεῖν (ἀστικά δικαιώματα).

Οἱ συνάπτοντες τὴν συμφωνίαν ὑποχρεοῦνται νὰ ἐκτελέσουν πάντας τοὺς ὅρους αὐτῆς. Ἐάν τις ἀθετήσῃ ὅρον τινὰ τῆς συμφωνίας, ἔχει εὐθύνην καὶ ὑποχρεοῦται εἰς ἀποζημίωσιν τοῦ ἄλλου. Ἡ εὐθύνη αὕτη καλεῖται ἀστική εὐθύνη.

Ἀδικοπραγία εἶναι αἱ παράνομοι πράξεις, αἱ ὁποῖαι διαπράττονται ὑπὸ διαφόρων ἀτόμων, εἰς βάρος ἄλλων προσώπων. Αἱ ἀδικοπραγίαὶ καλοῦνται καὶ ποινικαὶ πράξεις. Τοιαῦται εἶναι ἡ ληστεία, ὁ φόνος, ἡ κλοπή, ἡ ὕβρις κλπ. Ἡ εὐθύνη τῶν ἐκτελούντων τὰς ἀδικοπραγίας καλεῖται ποινικὴ εὐθύνη. Οἱ νόμοι τιμωροῦν τὸν ἀδικοπραγοῦντα διὰ προστίμου, τὸ ὅποιον καλεῖται χρηματικὴ ποινὴ ἢ διὰ φυλακίσεως ἢ δι' ἀμφοτέρων τῶν ποινῶν. Συγχρόνως δὲ οἱ ἀδικοπραγοῦντες δημιουργοῦν καὶ ἀστικὴν εὐθύνην ἀπέναντι τῶν παθόντων.

Δὲν θεωροῦνται ἱκανοὶ νὰ διαπράξουν οὐδεμίαν ἀδικοπραγίαν, καὶ ἐπομένως δὲν τιμωροῦνται, οἱ μὴ συμπληρώσαντες τὸ 10ον ἔτος τῆς ἡλικίας των.

Οἱ ἄγοντες ἡλικίαν 10—14 ἐτῶν, ἄλλοτε μὲν θεωροῦνται ἱκανοὶ καὶ τιμωροῦνται, ἄλλοτε δὲ θεωροῦνται μὴ ἱκανοί, ὅποτε δὲν ἔχουν οὐδεμίαν εὐθύνην. Τὸ ἂν ᾔσαν ἱκανοὶ ἢ ὄχι θὰ τὸ κρίνῃ τὸ δικαστήριον, τὸ ὅποιον θὰ δικάσῃ τὴν ποινικὴν πράξιν. Καὶ ἔάν ὁ ἐκτελέσας τὴν πράξιν ἐνήργησε κατὰ συνείδησιν, ἔάν δηλαδή τὴν στιγμήν ἐκείνην ἀντελαμβάνετο

ὅτι ἐπροξένει βλάβην εἰς τὸν ἄλλον θὰ τιμωρηθῇ, ἄλλως ἀπαλλάσσεται τῆς ποινικῆς εὐθύνης. Ἐάν λ.χ. ἓνα παιδί ἡλικίας 10—14 ἐτῶν κλέψῃ, φονεύσῃ ἢ τραυματίσῃ οἰονδήποτε, θὰ ἐξετάσῃ ὁ δικαστὴς κατὰ πόσον ἐνήργησε τὸ παιδί αὐτὸ ἐνσυνειδήτως ἢ ἀσυνειδήτως.

Θεωροῦνται ἱκανοὶ πρὸς διάπραξιν ἀδικοπραγίας, καὶ ἐπομένως τιμωροῦνται ἐάν παρανομήσουν, πάντες οἱ συμπληρώσαντες τὸ 14ον ἔτος τῆς ἡλικίας των.

Ἡ ἀστική εὐθύνη ἢ ὁποία δημιουργεῖται διὰ τῶν ἀδικοπραγιῶν τῶν ἀνηλίκων βαρύνει τοὺς γονεῖς των.

Ἡ πολιτεία φροντίζει διὰ τοῦ σχολείου καὶ διὰ τῆς ἐκκλησίας νὰ διαμορφώνῃ ἠθικοὺς χαρακτῆρας. Διὰ τῆς μορφώσεως καὶ καλλιέργειας τῆς συνειδήσεως προλαμβάνονται αἱ ἀδικοπραγαὶ καὶ αἱ κοινωνικαὶ προστριβαὶ μεταξύ τῶν πολιτῶν.

Παραλλήλως ὅμως πρὸς τὰ σχολεῖα καὶ πρὸς τὰς ἐκκλησίας λειτουργοῦν καὶ τὰ δικαστήρια καὶ αἱ φυλακαὶ διὰ τοὺς ἀδιορθώτους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ΄

ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΟΥ

I

Καθήκοντα τοῦ Ἀνθρώπου

Ὁ ἄνθρωπος εἰς οἵανδήποτε κοινωνίαν καὶ εἰς οἵανδήποτε πολιτείαν καὶ ἂν εὐρίσκεται, εἴτε εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ πατρίδα εἴτε εἰς τὴν ξένην, ἔχει ὑποχρέωσιν νὰ σεβεται τὴν ζωὴν, τὴν ἐλευθερίαν, τὴν περιουσίαν, τὴν οἰκογένειαν, τὴν ὑπόληψιν, τὴν ἡσυχίαν καὶ τὰ ἥθη καὶ ἔθιμα τῶν ἄλλων ἀνθρώπων. Ὁ ἄνθρωπος, ὡς μέλος τῆς κοινωνίας, ἔχει τόσας καὶ τοιαύτας ὑποχρεώσεις ἀπέναντι τῶν ἄλλων μελῶν, ὅσας ἀκριβῶς ἀξιώσεις ἔχει καὶ αὐτὸς παρὰ τῶν ἄλλων. Διὰ νὰ σεβασθοῦν οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι ὅ,τι ἀνήκει εἰς αὐτὸν καὶ ὅ,τι εἶναι δι' αὐτὸν ἠθικὸν καὶ δίκαιον, πρέπει αὐτὸς πρῶτος νὰ δώσῃ τὸ παράδειγμα τοῦ σεβασμοῦ καὶ τῆς αξιοπρεπείας.

Ὁ ἄνθρωπος ἐκπληρῶν τὰς ὑποχρεώσεις του ἀπέναντι τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, δὲν ἀποκτᾷ μόνον τὴν ἀγάπην καὶ τὸν ἐπαινον αὐτῶν, ἀλλὰ γίνεται παράδειγμα εὐγενείας, ἀρετῆς καὶ καθήκοντος. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον δημιουργοῦνται ἄρμονικαὶ κοινωνίαι μὲ εὐγενεῖς καὶ ὑψηλοὺς χαρακτῆρας.

II

Καθήκοντα τοῦ Πολίτου

Ὁ ἄνθρωπος ὡς μέλος τῆς Πολιτείας ἀποτελεῖ μίαν μονάδα τοῦ ὅλου αὐτοῦ κοινωνικοῦ καὶ πολιτικοῦ συγκροτήματος. Τὸ συγκρότημα αὐτό, ὀργανωμένον ὡς εἶναι, ὑπὸ ὅλων τῶν πολιτῶν ἀποτελεῖ τὸν ἰσχυρὸν προστάτην τῆς ζωῆς, τῆς τιμῆς, τῆς περιουσίας καὶ τῆς ἐλευθερίας ἐκάστου ατόμου. Ὅσον ἰσχυρότερος εἶναι ὁ μέγας οὗτος προστάτης τῶν πολιτῶν, κατὰ τοσοῦτον προστατεύεται ἀποτελεσματικώτερον ἡ ἠθικὴ καὶ τὸ δίκαιον καὶ πατάσσεται ἡ ἀδικία καὶ ἡ βία. Ἐὰν πρὸς στιγμὴν φαντασθῶμεν τὴν δύναμιν τοῦ κράτους ἀνίσχυρον καὶ τὰς ἐξουσίας αὐτοῦ νεκράς, ἀμέσως θά

ἀντιληφθῶμεν ὅτι ἔπαυσεν ἡ ἐξασφάλις τῆς ζωῆς, τῆς τιμῆς, τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας, τῆς ἐργασίας καὶ τῆς περικοπῆς. Θὰ ἐπέλθῃ ἀναρχία, ὁ ἰσχυρότερος θὰ ἐπιβάλλῃ τὰς θελήσεις του εἰς τὸν ἀσθενέστερον καὶ οὐδεὶς θὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἀνακόψῃ τὰ ὄργανα τῆς ληστείας, τῆς πειρατείας καὶ τῆς κακοηθείας. Μόνον προδότηι τῆς πατρίδος καὶ ἀναρχικὰ στοιχεῖα θὰ ἐπεθύμουν τοιαύτην ἐξαθλίωσιν καὶ ἀποσύνθεσιν τοῦ Κράτους.

Ὁ σῶφρων πολίτης, ὁ πραγματικὸς πατριώτης, ὁ σεβόμενος τοὺς γονεῖς του, τὴν θρησκείαν του, καὶ τὰ ὅσα τῶν προγόνων του, ὁ τιμῶν τὴν ἐργασίαν, τὴν ἠθικὴν καὶ τὸ δίκαιον καὶ ὁ ἐνδιαφερόμενος διὰ τὴν ἁρμονικὴν ζωὴν καὶ διὰ τὴν καλῶς ἐννοουμένην εὐτυχίαν αὐτοῦ καὶ τῆς οἰκογενείας του, ἀντιλαμβάνεται εὐκόλως πόσῃν σημασίαν ἔχει ἡ ἰσχὺς καὶ ἡ κανονικὴ λειτουργία τῆς πολιτείας. Τοῦτο ἐξαρτᾶται ἐξ ὁλοκλήρου ἀπὸ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων τῶν πολιτῶν ἀπέναντι τῆς πολιτείας.

Τὰ κυριώτερα ἐκ τῶν καθηκόντων τοῦ πολίτου εἶναι:

Ἡ φιλοπατρία.

Ἡ ὑποταγὴ εἰς τοὺς νόμους.

Ὁ σεβασμὸς τῶν ἀρχαίων μνημείων.

Ἡ ἐκπαιδευτικὴ ὑποχρέωσις.

Ἡ στρατιωτικὴ ὑποχρέωσις.

Ἡ ἐργασία.

Ἡ φορολογικὴ ὑποχρέωσις.

Φιλοπατρία

Τὴν ἐννοιαν καὶ τὴν σημασίαν τῆς πατρίδος καὶ τὴν ἀνάγκην πρὸς αὐτὴν τὴν ἀντιλαμβανόμεθα πλήρως ὅταν σκεφθῶμεν πόσον ἀξιολύπητοι εἶναι οἱ Ἑβραῖοι οἱ ἀπολέσαντες καὶ μὴ ἀνακτήσαντες τὴν πατρίδα των καὶ πόσον περικοπημένοι εἶναι οἱ ἄνευ πατρίδος εἰς ὁλόκληρον τὴν γῆν διεσπαρμένοι Ἀσιγγανοί. Ἡμεῖς δὲ οἱ Ἕλληνες, ἀντιλαμβανόμεθα ἀκόμη πληρέστερον τὴν σημασίαν τῆς φιλοπατρίας, τοῦ ὑπερτάτου τούτου καθηκόντος, ὅταν ἀνατρέξωμεν εἰς οἵανδὴποτε περίοδον τῆς ἱστορίας μας. Εἰς ὅλας τὰς ἐποχὰς θὰ παρατηρήσωμεν μὲ πόσον ἡρωϊσμόν προσέφερον αἷμα καὶ περιουσίαν μέχρις ὀβολοῦ χάριν τῆς πατρίδος οἱ ἀθάνατοι πρόγονοί μας. Θὰ θαυμάσωμεν προσετι τὴν γενναιοφυχίαν καὶ τὴν φιλοπατρίαν τῆς Ἑλληνίδος μητρός, ἥτις παραδίδουσα τὴν ὀσπίδα εἰς τὸ τέκνον τῆς ἔλεγε «ἦ τὰν ἢ ἐπὶ τὰς» καὶ ὅλα τὰ πολυθρύλητα ρητὰ τῶν σοφῶν καὶ ἐνδόξων Ἑλ-

λήνων «Μητρός τε καὶ πατρός καὶ τῶν ἄλλων προγόνων ἀπάντων τιμιώτερον ἐστὶν ἢ πατρίς καὶ σεμνότερον καὶ ἀγιώτερον καὶ ἐν μείζονι μοῖρα καὶ παρὰ θεοῖς καὶ παρ' ἀνθρώποις τοῖς νοῦν ἔχουσιν». «Οὐδὲν γλύκιον πατρίδος». «Εἰς οἰωνός ἀριστος ἀμύνεσθαι περὶ πάτρης» καὶ ἄλλα ἀναρίθμητα.

Οἱ ἀπελευθερωτικοὶ ἀγῶνες τῶν ἡρώων μας τοῦ 1821 καὶ οἱ πρόσφατοι νικηφόροι πόλεμοι τῶν συγχρόνων Ἑλλήνων ἀπέδειξαν ὅτι ἡ φιλοπατρία εἰς τὸν Ἑλληνα εἶναι ἔμφυτος καὶ ὅτι θὰ παραμένῃ αἰωνία εἰς τὴν ψυχὴν ὅλων τῶν Ἑλλήνων ὡς κορωνὶς τῶν καθηκόντων μας.

Ἡ φιλοπατρία δὲν εἶναι μόνον ἀσπίς τῆς πατρίδος ὅταν κινδυνεύῃ ἀπὸ τὸν ἐξωτερικὸν ἐχθρόν, εἶναι ὁ μαγνήτης ὁ ὁποῖος συνδέει κάθε ἑλληνικὴν ψυχὴν, ὅταν ἀντιληφθῇ ἐσωτερικὸν ἐθνικὸν κίνδυνον. Ἀπωθεῖ τὰς ἐθνοκτόνους διχονοίας καὶ παρεμποδίζει ἀπὸ τοῦ νὰ θέτῃμεν τὸ ἀτομικὸν συμφέρον ὑπεράνω τοῦ γενικοῦ συμφέροντος.

Ὑπακοὴ εἰς τοὺς νόμους

Οἱ νόμοι εἶναι οἱ γραπτοὶ κανόνες τοῦ δικαίου, τοὺς ὁποῖους ἔχει θέσει ἡ πολιτεία διὰ νὰ ρυθμίζωνται αἱ ὑποχρεώσεις καὶ τὰ δικαιώματα τῶν πολιτῶν. Ἡ ὑποταγὴ εἰς τοὺς νόμους εἶναι τόσο ἐπιτακτικὸν καὶ ἀπαραίτητον καθήκον, ὅσον εἶναι βέβαιον, ὅτι εὐθὺς ὡς θὰ χαλαρωθῇ ἡ ἐκπλήρωσις τοῦ καθήκοντος τούτου θὰ χαλαρωθῇ ἀμέσως καὶ ἡ ὀργάνωσις τῆς πολιτείας καὶ ἡ κοινωνικὴ ἁρμονία τῶν πολιτῶν. Ἐὰν δὲ ἐκλείψῃ ἡ ὑποχρέωσις τῆς ὑπακοῆς εἰς τοὺς νόμους, ἀμέσως θὰ δημιουργηθῇ χάος ἀναρχίας ἢ ἠθικῆς, ἡ ἐλευθερία, ἡ τιμὴ, ἡ ιδιοκτησία, καὶ αὐτὴ ἡ ζωὴ θὰ εἶναι εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ἰσχυροτέρου καὶ τοῦ αἰμοβόρου.

Οἱ νόμοι ἐξασφαλίζουν καὶ καθορίζουν τὴν ἑκτασιν τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀτόμου, προστατεύουν τὴν ζωὴν, τὴν τιμὴν, τὴν ἐργασίαν, τὴν ιδιοκτησίαν καὶ τιμωροῦν τὴν ἀνηθικότητα, τὴν ἀδικίαν καὶ τὴν βίαν.

Ἡ ὑπακοὴ εἰς τοὺς νόμους τοῦ κράτους ἐπιφέρει τὴν ἁρμονίαν εἰς τὴν κοινωνίαν καὶ τὴν προστασίαν τῶν δικαιωμάτων ἡμῶν τῶν ἰδίων. Ὁ ἀπειθὴς εἰς τοὺς νόμους δημιουργεῖ παραφωνίαν μεταξὺ τῶν νομοταγῶν καὶ πλήττει διὰ τῆς παρανομίας τοῦ τὴν κοινωνίαν καὶ τὴν πολιτείαν. Ὅσον περισσότεροι εἶναι οἱ ἀπειθοῦντες εἰς τοὺς νόμους, κατὰ τοσοῦτον ἀναγκάζεται ἡ πολιτεία νὰ ἐνισχύῃ τὴν ἐσωτερικὴν ἀσφάλειαν καὶ νὰ ἰδρῇ φυλακὰς καὶ δικαστήρια διὰ νὰ

προλαμβάνη τὰ ἀδικήματα, διὰ νὰ τιμωρῇ τοὺς παρανομούντας.

Ἀλλοίμονον εἰς τὴν πολιτείαν ἐκείνην, ἡ ὁποία διαρκῶς θὰ ἐπιβάλλη τὰ κελεύσματά της εἰς τοὺς πολίτας διὰ τοῦ εἰσαγγελέως καὶ διὰ τοῦ χωροφύλακος. Αὐτὸ ἔχουσα ὑπ' ὄψει της ἡ Ἑλληνικὴ Πολιτεία ὥρισεν εἰς τὸ σύνταγμα, εἰς τὸν θεμελιώδη τοῦ Ἐθνους νόμον ὅτι ἡ «τὴ ρησις τοῦ συντάγματος ἀφιεροῦται εἰς τὸν πατριωτισμὸν τῶν Ἑλλήνων».

Ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες ἔχομεν λαμπράς παραδόσεις περὶ τῆς τυφλῆς ὑπακοῆς πρὸς τοὺς νόμους τῆς πατρίδος. Οἱ τριακόσιοι Σπαρτιάται μετὰ τοῦ Λεωνίδα «πειθόμενοι τοῖς ρήμασι» τῆς πατρίδος, περιεφρόνησαν τὸν θάνατον. Ὁ Σωκράτης ὑπῆκουσεν εἰς τὸν νόμον τῆς πατρίδος καὶ ἔπιε τὸ κώνειον, ἐνῶ τοῦ παρεσχέθησαν τὰ μέσα καὶ ἠδύνατο νὰ ἀποφύγῃ τὸν θάνατον.

Ὁ σεβασμὸς τῶν ἀρχαίων μνημείων

Ὁ σεβασμὸς τῶν ἀρχαίων μνημείων τῶν προγόνων μας εἶναι δι' ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας καθήκον ἱερὸν. Τὰ κειμήλια ταῦτα εἶναι αἱ μεγάλοι περγαμῆναι τῆς Φυλῆς μας, αἱ θαυμαζόμεναι ἀπὸ ὅλον τὸν κόσμον. Ἡ ὠραιότης των καὶ ἡ τέχνη των ἀποτελοῦν ἐξαιρετικὴν τιμὴν δι' ὁλόκληρον τὴν ἀνθρωπότητα καὶ ἐθνικὴν ὑπερηφάνειαν διὰ τοὺς Ἕλληνας. Ὅλοι αἱ προηγμένοι χῶραι, Γερμανία, Ἀγγλία, Γαλλία, Ἰταλία καὶ Ἀμερική, ἐθεώρησαν καθήκον των νὰ ἀνδασκάψουν εἰς τὴν χώραν μας, ὅπου ὑπῆρχε πιθανότης νὰ εὑρεθοῦν ἀρχαῖα κειμήλια, ἵνα δι' αὐτῶν διαφωτίσουν τὴν παγκόσμιον ἱστορίαν τῆς τέχνης καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, διὰ νὰ πλουτίσουν τοὺς πολυτίμους θησαυροὺς τῶν μουσείων καὶ διὰ νὰ ἀποκτήσουν οἱ σύγχρονοι τεχνῖται καλλιτεχνικὰ πρότυπα τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Τέχνης.

Τὰ κειμήλια τῶν προγόνων μας, οἱ ναοί, τὰ ἀγάλματα, οἱ τάφοι, αἱ ἐπιγραφαί, τὰ ἀγγεῖα καὶ πᾶν ἔργον τέχνης, τὸ ὁποῖον κατεσκευάσθη διὰ τῶν χειρῶν των, πρέπει νὰ εἶναι δι' ἡμᾶς τόσο ἱερὸν καὶ προσφιλέ, ὅσον εἶναι τὸ ἀξιολογώτερον κειμήλιον τῆς οἰκογενείας μας.

Τὰ λαμπρὰ καὶ ποικίλα μνημεῖα τῶν προγόνων μας δὲν λαμπρύνουν μόνον τὴν Ἑλληνικὴν Ἱστορίαν καὶ τὴν Ἑλληνικὴν Πατρίδα, ἀλλὰ μας προστατεύουν καὶ μᾶς παρέχουν ἀσπίδα ἰσχυροτέραν τῶν ὅπλων μας καὶ τῆς ἀνδρείας μας. Ὁ παγκόσμιος θαυμασμὸς τοῦ Παρθενῶνος, τοῦ Μυστρᾶ, τῆς

Ὀλυμπίας, τῶν Δελφῶν καὶ τῶν ἄλλων μνημείων μας, συνεκίνησε κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1821 τὰς Μεγάλας Δυνάμεις καὶ μᾶς ἐνίσχυσαν εἰς τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Πατρίδος μας καὶ χάριν αὐτῶν ἐθυσιάσθησαν χιλιάδες εὐγενικαὶ ψυχαὶ ξένων πατρίδων.

Τὰ μνημεῖα τῶν προγόνων μας τὰ σέβονται ὅλοι οἱ προηγμένοι λαοί. Συρρέουν κατ' ἔτος περιηγηταὶ ἐξ ὅλων τῶν χωρῶν διὰ νὰ τὰ θαυμάσουν. Ἡμεῖς δὲ μὲ ὑπερφηάνειαν, εἰμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ τὰ τιμῶμεν, νὰ τὰ σέβώμεθα καὶ νὰ τὰ προστατεύωμεν, ἐξ ἴσου, ἂν μὴ περισσότερον, ἀπὸ τὰς εἰκόνας τῶν Ἀγίων μας καὶ ἀπὸ τὰ ὁστὰ τῶν προσφιλεστέρων μας προσώπων.

Ἑκπαιδευτικὴ ὑποχρέωσις

Τὸ σπουδαιότερον καθήκον τῶν γονέων εἶναι νὰ ἀπαλλάξουν τὰ τέκνα τῶν ἀπὸ τὸ σκότος τῆς ἀγραμματοσύνης. Τὸ καθήκον τοῦτο τοῦ πολίτου, τὸ ὅποιον ἀπορρέει καὶ ἀπὸ πατρικὴν στοργήν, εἶναι καθήκον πρὸς τὴν πολιτείαν καὶ πρὸς τὴν κοινωνίαν, τῆς ὁποίας βραδύτερον μέλη θὰ εἶναι ὅλοι οἱ νεαροὶ βλαστοί. Ὅταν βραδύτερον μεγαλώσουν καὶ τραποῦν εἰς οἰονδήποτε ἐπάγγελμα θὰ ἀντιληφθοῦν τὴν σημασίαν τῶν γραμμάτων, καὶ τῆς μορφώσεως. Καὶ ἐὰν μὲν γνωρίζουν γράμματα, θὰ βλέπουν τὴν διαφορὰν καὶ τὴν ὑπεροχὴν τῶν μεταξὺ ἄλλων προσώπων ἀγραμμάτων. Ἐὰν δὲ εἶναι ἀγράμματοι, θὰ εὐρίσκονται εἰς διαρκὲς σκότος καὶ διαρκῶς θὰ ὑστεροῦν κατὰ τὴν ἐξάσκησιν τοῦ ἐπαγγέλματος τῶν, οἰονδήποτε καὶ ἂν εἶναι τοῦτο.

Ἡ Ἑλληνικὴ Πολιτεία πρώτη μεταξὺ τῶν πεπολιτισμένων χωρῶν καθιέρωσε ἀπὸ τοῦ 1834 τὴν ὑποχρεωτικὴν στοιχιδὴ ἐκπαίδευσιν. Ἰδρυσεν δὲ δημοτικὰ σχολεῖα καὶ εἰς τὰς μικροτέρας κοινότητας, ἵνα ἐξαλειφθῇ τελείως τὸ σκότος τῆς ἀγραμματοσύνης.

Οἱ γονεῖς ὑποχρεοῦνται νὰ ἀποστέλλουν τὰ τέκνα τῶν, ἄρρενα καὶ θήλη, ἀπὸ τοῦ βου ἔτους τῆς ἡλικίας τῶν συμπληρωμένου ἢ συμπληρουμένου, μέχρι πέρατος τοῦ δημοτικοῦ σχολείου. Οἱ μὴ συμμορφούμενοι πρὸς τὸν νόμον γονεῖς, καὶ ἐὰν δὲν ὑπάρχουν γονεῖς οἱ κηδεμόνες, τιμωροῦνται μετὰ πρόστιμον.

Ὁ ἀγράμματος πολίτης εἶναι ἀνίκανος νὰ ἐννοήσῃ ἐπαρκῶς τὰς ὑποχρεώσεις του καὶ τὰ δικαιώματά του. Εἰς τὰ σχολεῖα ἐπὶ πλέον τίθενται αἱ ὑγιέστεραι καὶ σταθερώτεραι

βάσεις της πραγματικής ισότητας των πολιτών. Είς τὰ σχολεία, τὰ τέκνα τῶν εὐπόρων καὶ τῶν πτωχῶν, ὑπὸ κοινὴν στέγην καὶ ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀπολύτως διακρίσεως, διδάσκονται ὁμοιομόρφως τὰ μαθήματά των καὶ τὰ καθήκοντά των πρὸς τὴν θρησκείαν, πρὸς τὴν πατρίδα, πρὸς τὴν κοινωνίαν, πρὸς τὴν πολιτείαν καὶ πρὸς τὴν οἰκογένειαν.

Εργασία

Ἡ ἐργασία εἶναι δικαίωμα καὶ καθήκον εἰς τὸν ἄνθρωπον. Εἶναι δικαίωμα διότι δι' αὐτῆς θεραπεύει τὰς ποικίλας ἀνάγκας του, εἶναι συγχρόνως καὶ καθήκον ἀπέναντι τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, διότι ὅπως αὐτὸς ἐξυπηρετῆται παρὰ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, οὕτω καὶ αὐτὸς εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ ἐξυπηρετῇ τοὺς ἄλλους. Ἄνευ αὐτῆς θὰ ἦτο κηφὴν καὶ παράσιτον τῆς κοινωνίας.

Ἡ ἐργασία εἶναι ὁ σπουδαιότερος συντελεστὴς τῆς παραγωγῆς τῶν ἀγαθῶν καὶ ὁ κυριώτερος παράγων τῆς διαμορφώσεως τοῦ χαρακτῆρος τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ ἐργασία ἐξευγενίζει τὴν ψυχὴν, χαλυβδώνει τὴν θέλησιν καὶ ἀπομακρύνει τὸν νοῦν ἀπὸ κάθε κακῆς σκέψιν καὶ πράξιν. Δὲν ἔχει σημασίαν ποίαν ἐργασίαν ἐκτελοῦμεν. Ὁ ἄνθρωπος, λέγει ὁ Γκαίτε, κρίνεται οὐχὶ ἀπὸ τὸ εἶδος τῆς ἐργασίας του, ἀλλὰ ἀπὸ τὸν τρόπον τῆς ἐκτελέσεως αὐτῆς.

Εἰς ὅλον τὸν κόσμον εἶναι γνωστὰ τὰ ἀγαθὰ τῆς ἐργασίας, ὅπως ἐπίσης εἶναι γνωστὰ τὰ ὀλέθρια ἀποτελέσματα τῆς ὀκνηρίας. «**Ἐργία μὴ τηρ πάσης κακίας**» ἔλεγον οἱ πρόγονοί μας. Ἡ σύγχρονος στατιστικὴ δεικνύει ὅτι τὰ 99% τῶν ἐγκλημάτων ὀφείλονται εἰς ἀνθρώπους ἀέργους ἢ εἰς ἀνθρώπους οἱ ὅποιοι δὲν ἀγαποῦν τὴν ἐργασίαν, ἀλλὰ ἐκτελοῦν ταύτην μετὰ δυσφορίας, ὥσάν νὰ ἐπρόκειτο περὶ ἀγχαρείας. Βλέπομεν δὲ εἰς τὴν σωρείαν τῶν ἐγκλημάτων καὶ ἐγκληματίαις πνευματικῶς μορφωμένους. Τοῦτο μάς πείθει ὅτι ἡ πνευματικὴ μόρφωσις ἄνευ θελήσεως, ἄνευ ψυχικῆς μορφώσεως καὶ ἄνευ ἀγάπης πρὸς τὴν ἐργασίαν, ὄχι μόνον δὲν συντελεῖ εἰς τὴν διαμόρφωσιν καλοῦ χαρακτήρος, ἀλλὰ τὸναντίον, οἱ μορφωμένοι χρησιμοποιοῦν τὰ πνευματικὰ αὐτῶν προσόντα καὶ μηχανεύονται σχέδια καὶ συστήματα πρὸς ἐκτέλεσιν περισσοτέρων καὶ μεγαλειτέρων ἐγκλημάτων.

Τὰ τοιαῦτα συμπεράσματα τῶν ἐγκληματολόγων ὡδήγησαν τὰς πολιτείας εἰς τὴν ἴδρυσιν μορφωτικῶν φυλακῶν μετ' σχολεία, μετ' ἀγροκήπια καὶ μετ' ἐργαστήρια διὰ νὰ ἐμπνεύ-

σουν τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν ἐργασίαν εἰς τοὺς νεαροὺς ἐγκληματίας. Διότι ἡ ἐργασία καὶ μόνον ἡ ἐργασία εἶναι ἱκανὴ νὰ ἐκριζώσῃ τα ἐγκληματικά τους ἔνστικτα καὶ νὰ διαμορφώσῃ τὸν χαρακτήρα των.

Ὁ χαρακτήρ τοῦ ἀνθρώπου διαμορφώνεται ἀπὸ τῆς παιδικῆς ἡλικίας. Ἡ ψυχὴ καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν εἶναι ἀγνά, λευκά καὶ ἄνευ ἐλαττωμάτων. Ἐάν ἀπὸ τῆς ἡλικίας αὐτῆς ὁ ἄνθρωπος ἐπιδοθῇ με ἀγάπην εἰς τὴν ἐργασίαν, ἡ πρόοδος του εἶναι ἐξησφαλισμένη καὶ ἡ εὐτυχία αὐτοῦ, τῆς οἰκογενείας του καὶ τῆς κοινωνίας εἶναι βεβαία. Ἐάν ὅμως ἐγκαταλείψῃ τὴν ἐργασίαν ἢ δὲν ἀγαπήσῃ αὐτὴν θὰ ἀποκτήσῃ ἔξεις κακὰς καὶ πονηράς κα ὁ χαρακτήρ του θὰ διαστραφῇ. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ θὰ ἀποκτήσουν ἀδιόρθωτα ἐλαττώματα καὶ θὰ εἶναι δυστυχεῖς εἰς ὅλην τὴν ζωὴν, ἡ κοινωνία θὰ τοὺς μισῇ καὶ ἡ πολιτεία διαρκῶς διὰ τῶν ὀργάνων τῆς θὰ ἀπασχολῆται με αὐτοὺς καὶ διαρκῶς θὰ εἶναι ἠναγκασμένη νὰ αὐξάνῃ τὰ ἀστυνομικὰ ὄργανα καὶ νὰ ἰδρῇ φυλακάς.

Ὁ ἐργατικός, ὁ δραστήριος καὶ ὁ ἱκανὸς ἄνθρωπος δυσκόλως μένει ἄνευ ἐργασίας. Ἀλλ' ἂν πρὸς στιγμὴν μείνῃ ἀνεργος δὲν πρέπει νὰ ἀπελπισθῇ. Τοῦναντίον πρέπει νὰ εἶναι αἰσιόδοξος καὶ νὰ μὴ ὑποταχθῇ εἰς τὴν ἀμαρτίαν, ἡ ὁποία πολλάκις, κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἀνεργίας, θὰ τὸν ἐπισκεφθῇ καὶ θὰ κρούσῃ τὴν θύραν τοῦ χαρακτήρος του καὶ τῆς συνειδήσεώς του. Αὐτὴν ἀκριβῶς τὴνστιγμὴν ἀπαιτεῖται θέλησις, ἐγκράτεια καὶ σύνεσις. Τότε ἀκριβῶς δοκιμάζεται ἡ δύναμις τῆς θελήσεως καὶ ὁ χαρακτήρ τοῦ ἀνθρώπου. Καὶ ἂν μὲν νικήσῃ θὰ ἔχῃ τὴν συνειδήσιν του ἐλευθέραν καὶ ἱκανοποιημένην. Δὲν θὰ βραδύνῃ νὰ παρέλθῃ ἡ δοκιμασία αὐτὴ καὶ σύντομα θὰ ἀνεύρῃ ἐργασίαν καὶ θὰ διατηρήσῃ τὴν θέσιν του εἰς τὴν κοινωνίαν, δεδομένου ὅτι, ἐφ' ὅσον ὑπάρχουν ἄνθρωποι θὰ ὑπάρχουν καὶ ἄνθρωπιναι ἀνάγκαι καὶ διαρκῶς θὰ χρειάζονται ἄνθρωποι διὰ τὴν θεραπείαν αὐτῶν. Ἐάν ὅμως κατὰ τὴν πάλιν τῆς ἐπισκέψεως τῆς ἀμαρτίας, ὑποχωρήσῃ ἢ θέλῃσις καὶ ὑποταχθῇ εἰς τὴν ἀμαρτίαν, αἰέτως θὰ αἰσθανθῇ τὴν τύψιν τῆς συνειδήσεως καὶ θὰ ἀντιληφθῇ τὸν ἑαυτὸν τοῦ νικημένον καὶ ταπεινωμένον. Σιγὰ σιγὰ δὲ διὰ τῆς ἐξασθενήσεως τοῦ χαρακτήρος του θὰ συνηθίσῃ εἰς τὴν ἀμαρτίαν καὶ εἰς τὴν διαφθοράν καὶ θὰ ἐπισύρῃ τὴν ἀνυποληψίαν καὶ τὴν περιφρόνησιν τῶν φίλων του, τῶν συγγενῶν του καὶ ὅλων τῶν ἀνθρώπων. Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς θὰ χαρακτηρίζεται πλέον ὡς «παληγοχαρακτήρ» καὶ θὰ ἀποτελῇ μέλος τῆς κοινωνίας σαθρὸν καὶ ἐπικίνδυνον.

Ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες, οἱ αἰσθανόμενοι τόσῃν ὑπερηφάνειαν

διὰ τὴν ἐργατικότητα τῶν προγόνων μας, ἔχομεν ὑποχρέωσιν νὰ τιμῶμεν ἰδιαίτερώς τὴν ἐργασίαν καὶ οὐδέποτε νὰ τὴν ἀποχωρίζωμεθα, οἰονόηποτε καὶ ἂν εἶναι τὸ εἶδος αὐτῆς. Πᾶσα ἐργασία εἶναι ἀξιέπαινος καὶ μόνον ἡ ἀεργία εἶναι ὄνειδος, εἶπεν ὁ Ησίοδος. Εἰς τὴν ἐργατικότητα τῶν προγόνων μας ὀφείλονται τὰ θαυμαζόμενα ἀπὸ ὅλον τὸν κοσμον ἀρχαία μνημεῖα μας. Ἡ ἐργατικότης τῶν προγόνων μας ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὴν μελέτην καὶ τὴν τελειοποίησιν ὅλων τῶν τεχνῶν καὶ τῶν ἐπιστημῶν, ἀνευ τῶν ὁποίων δὲν γνωρίζομεν εἰς ποῖον καθυστερημένον σημεῖον θὰ εὐρίσκετο σήμερον ἡ ἀνθρωπότης.

Ἡ ἐργασία προάγει τὸ ἄτομον, τὴν κοινωνίαν, τὴν ἐθνικὴν οἰκονομίαν καὶ διατηρεῖ ἀκεραίαν τὴν ἠθικὴν καὶ τὴν ὑγιεινὴν.

Εἰς τὴν ἐργασίαν ὀφείλονται αἱ ἐφευρέσεις, αἱ ὀνακαλύψεις, αἱ τελειοποιήσεις καὶ ἐν γένει πᾶν ὅ,τι ἔχει ἡ ἀνθρωπότης. Διὰ τῆς ἐργασίας θὰ πραγματοποιηθῇ βαθμηδὸν πᾶν ὅ,τι θεωρεῖται οὐτοπία καὶ ὄνειρον. Μόνον θανάτου ἀποφυγεῖν ἄδύνατον εἶπεν ὁ Σοφοκλῆς, ὅταν ἔφαλεν εἰς τὴν Ἀντιγόνην τοῦ τὰ ἀνθρώπινα κατορθώματα.

Στρατιωτικὴ ὑποχρέωσις

Ἡ στρατιωτικὴ ὑποχρέωσις εἶναι ἡ εὐγενεστέρα, ἡ τιμιωτέρα, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ ἡ βαθυτέρα ὑποχρέωσις τοῦ πολίτου. Πάντες ἀνεξαιρέτως οἱ Ἕλληνες οἱ συμπληρώνοντες τὸ 21ον ἔτος τῆς ἡλικίας των ὑποχρεοῦνται νὰ προσέλθουν πρὸς ἐκγύμνασιν εἰς τὸν στρατὸν τῆς ξηρᾶς, τῆς θαλάσσης ἢ τοῦ ἀέρος. Εἰς τὸ ναυτικὸν κατατάσσονται οἱ καταγόμενοι ἐκ ναυτικῶν περιφερειῶν καὶ ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι ἐπεδόθησαν εἰς τὰ ναυτικὰ ἐπαγγέλματα πρὸ τῆς συμπληρώσεως τοῦ 21ου ἔτους τῆς ἡλικίας των. Εἰς τὴν αεροπορίαν κατατάσσονται ἐθέλονταί καὶ εἰς τὸν στρατὸν τῆς ξηρᾶς κατατάσσονται πάντες οἱ ἄλλοι.

Κατὰ τὴν παλαιωτέρα ἐποχὴν δὲν ὑπεχρεοῦντο πάντες εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν στρατιωτικῆς θητείας. Ἐκαστος Δῆμος ὑπεχρεοῦτο νὰ ἀποστέλῃ εἰς τὸν στρατὸν κατ' ἔτος ὀρισμένους ἀνδρας. Τὴν 1ην Ἰανουαρίου ἐκάστου ἔτους ἐτίθεντο ὑπὸ τοῦ Δημάρχου εἰς μίαν κληρωτίδα τὰ ὀνόματα πάντων τῶν συμπληρωσάντων μέχρι τῆς ἡμερας ἐκείνης τὸ 21ον ἔτος τῆς ἡλικίας των. Ἐκ τῆς κληρωτίδος αὐτῆς ἐξήγοντο τόσα ὀνόματα, ὅσα καὶ τὰ πρόσωπα τὰ ὁποῖα ὑπεχρεοῦτο ὁ Δῆμος νὰ ἀποστείλῃ. Οἱ κληρούμενοι μόνον ὑπεῖχον στρατιω-

τικήν υποχρέωσιν, ἀλλὰ καὶ οὗτοι ἠδύναντο, καταβάλλοντες ὠρισμένον ποσὸν χρημάτων, νὰ ἀποστείλουν ἄλλους ἀντ' αὐτῶν. Τὸ μέτρον τοῦτο ἀπεδείχθη οὐχὶ ἀπλῶς ἐσφαλμένον, ἀλλὰ ὀλέθριον. Ἐν καιρῷ εἰρήνης ὑπηρετοῦν τὴν πατρίδα πένητες, ἡμερόθιοι καὶ πολλάκις ἀνίκανοι καὶ ἄεργοι. Ἐν καιρῷ δὲ πολέμου, οἱ προσερχόμενοι ὑπὸ τὰ ὅπλα Ἕλληνες νὰ ὑποστηρίζουν τὴν κινδυνεύουσαν πατρίδα, ἦσαν τελείως ἀγύμναστοι καὶ ἀπροπαρασκευαστοὶ εἰς τὴν πειθαρχίαν καὶ εἰς τὴν κακουχίαν. Ἀπεδεκατίζοντο ὥς ἐκ τούτου ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ, χωρὶς συγχρόνως νὰ δύνανται νὰ προσφέρουν σοβαρὰς ὑπηρεσίας πρὸς ἀντιμετώπισιν τοῦ μεγαλειτέρου τῶν κινδύνων.

Σήμερον δὲν γίνεται οὐδεμία διάκρισις, δὲν ἀπαλλάσσεται οὐδεὶς πολίτης τῆς θητείας ἐν καιρῷ εἰρήνης καὶ τῆς ἐπιστρατεύσεως ἐν καιρῷ πολέμου, ἐξαίρεσει τῶν πασχόντων σωματικῶς ἢ διανοητικῶς. Πάντες ἔχομεν ἱερὰν υποχρέωσιν νὰ καταρτιζώμεθα στρατιωτικῶς ἐν καιρῷ εἰρήνης καὶ νὰ προσερχώμεθα προθύμως εἰς τὴν φωνὴν τῆς Πατρίδος ἐν καιρῷ πολέμου. Τοῦτο εἶναι τὸ ὑπέρτατον καθήκον πρὸς τὴν Πατρίδα, πρὸς τοὺς γονεῖς μας, πρὸς τοὺς ἀδελφούς μας, πρὸς τὰ ὅσα τῶν προγόνων μας, πρὸς τὴν τιμὴν μας, πρὸς τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν ζωὴν ἡμῶν τῶν ἰδίων.

Οἱ ἡρωϊκοὶ προπάτορές μας τοῦ 1821 χάριν αὐτῶν καὶ τῆς ἀπολυτοῦσας τοῦ ἔθνους μας, χωρὶς νὰ ἀναμένουν στρατιωτικοὺς νόμους καὶ προσκλήσεις στρατολογικῶν γραφείων, προσῆλθον εἰς τὴν ἄφωνον πρόσκλησιν τῆς δουλωμένης πατρίδος καὶ ἐπὶ ἑννέα ἔτη ἐμάχοντο ὥσάν θηρία καὶ ἀντίκρυζαν καρτερικώτατα τὰ σκληρότερα βασανιστήρια.

Ἀνάλογον ἀνδρείαν καὶ αὐταπάρνησιν ἔδειξεν καὶ ὁ σύγχρονος ἐθνικὸς στρατός, ζηρᾶς, θαλάσσης καὶ ἀέρος κατὰ τοὺς τελευταίους νικηφόρους πολέμους.

Καθήκοντα τοῦ στρατιώτου. Ὁ στρατευόμενος πολίτης εἴτε ἐν καιρῷ πολέμου εἴτε ἐν καιρῷ εἰρήνης, ὀφείλει ἀπόλυτον αὐταπάρνησιν καὶ ὑποταγὴν εἰς τὰς διαταγὰς τῶν ἀνωτέρων του. Ἡ πειθαρχία αὕτη πρέπει νὰ φθάνη μέχρι τοιοῦτου βαθμοῦ, ὥστε οὐδέποτε νὰ θέσῃ ὁ στρατιώτης ὑπὸ τὴν κρίσιν του τὰς, διαταγὰς ἢ τὰς ὁδηγίας τὰς ὁποίας θὰ λάβῃ, ὁσονδήποτε παράξεναι ἢ παράλογοι καὶ ἂν φαίνωνται. Ἐὰν ὁ στρατιώτης συζητῇ τὰς λαμβανομένας διαταγὰς καὶ ἔὰν τὰς ὑποβάλῃ εἰς τὴν κρίσιν του κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῶν, δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἔνοπλον ἔθνος, ἀλλὰ ἀνθρωπομάζωμα, ἔτοιμον νὰ διασκορπισθῇ εἰς πρώτην στιγμήν. Ὁ στρατός πρέπει νὰ εἶναι συμπαγὲς σῶμα μὲ ἐνιαίαν ὁρ-

γάνωσιν. Πρέπει νά κινήται όλόκληρος ὡς μηχανή, τῆς ὁποίας πάντα τὰ ἐξαρτήματα ὑπακούουν καί κινούνται ταχύτατα, ἀνευ οὐδενὸς ἐμποδίου καί προσκόμματος.

Ἡ ἀπόλυτος πειθαρχία καί τυφλὴ ὑπακοή, εἰς πᾶσαν ἄλλην περίπτωσιν, πλὴν τοῦ στρατοῦ, θά ἡδύνατο νά θεωρηθῇ ταπεινωτικὴ καί δουλοπρεπής, διὰ τὸν στρατιώτην ὅμως εἶναι μεγίστη ὑψηλοφροσύνη, διότι ἔχει τὴν συνείδησιν ὅτι, ἡ ὑποταγὴ αὐτῇ ἀποτελεῖ τὴν βάσιν τῆς ἐλευθερίας, τῆς δόξης καί τῆς τιμῆς τῆς πατρίδος. Τὸ καθάρισμα λ. χ. τῶν στρατιωτῶν, τῶν πλοίων καί τῶν ἀεροπλάνων δὲν ἀποτελοῦν διὰ τὸν στρατιώτην ταπεινωτικὰς ἐργασίας, διότι δὲν προσφέρονται εἰς ἄτομα, ἀλλὰ εἰς τὸ ἔθνος, εἰς τὴν τιμὴν καί τὴν ἐλευθερίαν αὐτοῦ τοῦ ἰδίου, τῶν γονέων του, τῶν ἀδελφῶν του καί τῶν τέκνων του.

Ὁ στρατιώτης ὀφείλει νά παρακολουθῇ μετὰ μεγίστου ἐνδιαφέροντος ὅλας τὰς διδασκαλίας καί τὰς ὑποδείξεις τῶν ἀνωτέρων του. Πάντα ὅσα διδάσκονται εἰς τὸν στρατὸν εἶναι χρήσιμα καί ἀπαραίτητα διὰ τὴν στρατιωτικὴν του κατάρτισιν. πολὺ δὲ περισσότερον σήμερον ποὺ ἡ πολεμικὴ τέχνη, αἱ νέαι ἐφευρέσεις καί αἱ τελειοποιήσεις τῶν παλαιῶν πολεμικῶν μέσων, εἶναι ἐπιστήμη ὁλόκληρος.

Ἀλλοίμονον εἰς τὴν Πατρίδα, ἂν παραστῇ ἀνάγκη νά ἐφαρμόσουν τὰ τέκνα τῆς, ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἐδιδάχθησαν εἰς τὸν στρατὸν ἐν καιρῷ εἰρήνης, καί τὰ ἀγνοοῦν. Ὅπως εἶναι ἡ ἀνανδρεία καί ἡ προδοσία, ἡ λιποταξία καί ἡ ἀνυποταξία, τὸ ἴδιον καί πολλάκις χειρότερον εἶναι ἡ ἀγνοία τοῦ καλοῦ χειρισμοῦ τῶν πολεμικῶν μέσων, ἐν ὥρᾳ κινδύνου τῆς Πατρίδος. Εἶναι ἐπιζήμιος εἰς τὸ πολεμικὸν ὕλικόν καί ἐπικίνδυνος εἰς τοὺς συμπολεμιστάς του ἐκεῖνος, εἰς τὸν ὁποῖον ἔχει ἐμπιστευθῇ ἡ Πατρίς ἕνα οἰονδήποτε πολεμικὸν μέσον καί δὲν γνωρίζει νά τὸ χρησιμοποιοῦσῃ ἢ τὸ χρησιμεύσῃ ὡς σκοπῶς, ἐνῷ ἡ Πατρίς ἡσυχάζει μὲ τὴν πεποίθησιν ὅτι διὰ τῆς καλῆς χρήσεως αὐτοῦ ἐπιτίθεται ἢ ἀμύνεται κατὰ τοῦ ἐχθροῦ.

Διὰ τὸν Ἕλληνα θά ἀπετέλει ὕβριν ἔάν ἐτολμοῦσε κανεῖς νά τοῦ εἴπῃ ὅτι πρέπει νά εἶναι ἀνδρεῖος καί ὅτι ἔχει ὑποχρέωσιν νά προσέρχεται μὲ χαρὰν καί προθυμίαν εἰς τὴν πρώτην κραυγὴν τῆς Πατρίδος. Ἀξιοῖ πειοφρονήσεως καὶ στιγματισμοῦ εἶναι ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι εἴτε ἐν καιρῷ εἰρήνης, εἴτε ἐν ὥρᾳ κινδύνου τῆς Πατρίδος, μηχανεύονται καί προφασίζονται διαφόρους ψευδεῖς λόγους ἀπολλαγῆς τῶν ἐκ τῆς ἱερωτάτης ὑποχρεώσεώς των καί ἐκ τοῦ ὀπίστου τῶν καθηκόντων των. Αὐτοὶ εἶναι ἄνθρωποι, δειλοὶ καί προ-

δόται τῆς Πατρίδος. Ομοιάζουν, τὸ ὀλιγώτερον, πρὸς τέκνον εὐρισκόμενον μετὰ τῆς μητρός του εἰς τὴν Ζούγκλαν καὶ σκεπτόμενον πρὸς στιγμὴν τὰ ἄγρια θηρία, παραλαμβάνει τὸ ὄπλον του καὶ ἀποσύρεται ἐκ τοῦ ἀγρίου μέρους μὲ μίαν οἰανδήποτε πρόφασιν, ἐγκαταλείπον μόνην καὶ ἀνυπεράσπιστον τὴν μητέρα του, ἀδιαφοροῦν ἂν θὰ κατασπαράχθῃ ἀπὸ τὰ αἰμοβόρα καὶ ἄγρια θηρία.

Εἶναι ὑπέρτατον καθήκον τοῦ πολίτου πρὸς τὴν Πατρίδα ἡ περιφρόνησις πρὸς τὸν λιποτάκτην* καὶ πρὸς τὸν ἀνυπότακτον**. Ἡ περιφρόνησις αὐτὴ καὶ ἡ ἀνυποληψία ἐκ μέρους τῶν συμπολιτῶν του κατὰ τοῦ ἀρνούμενου τὴν συνδρομὴν του εἰς τὴν μητέρα Πατρίδα θὰ ἐξαφανίσῃ καὶ ἀπὸ τοῦ πλέον δειλοῦς ἀφιλοπάτριδας τὸ αἰσχρὸν στίγμα τῆς ἀνανδρείας καὶ τοῦ ψεύδους πρὸς τὴν μητέρα Πατρίδα. Τότε θὰ ἐννοηθῇ καὶ ἀπὸ τοῦς πλέον ἀνάνδρους καὶ δειλοῦς, τὸ μέγεθος τῆς ἀτιμίας, τὴν ὁποίαν διαπράττουν κατὰ τῆς Πατρίδος, κατὰ τοῦ συνόλου τῶν ἀδελφῶν των, ζώντων καὶ νεκρῶν, κατὰ τῆς τιμῆς, τῆς ζωῆς καὶ τῆς περιουσίας αὐτῶν τῶν ἰδίων, καὶ τότε ἀσφαλῶς καὶ αὐτοὶ θὰ περιφρονοῦν τὸν θάνατον καὶ τὸ σαρκίον των καὶ θὰ ἠλεκτρίζωνται ἀπὸ τὴν τιμημένην σημαίαν τῆς Πατρίδος καὶ δὲν θὰ θελήσουν ποτὲ νὰ ἀσέησιν αὐτὴν ἀνυπεράσπιστον καὶ ἐκτεθειμένην οὔτε εἰς τὸν ἐλάχιστον κίνδυνον.

Αἱ πρὸς τὴν Δικαιοσύνην ὑποχρεώσεις τοῦ πολίτου

Ἡ Δικαιοσύνη εἶναι ἡ βάση τῆς κοινωνικῆς ἁρμονίας. Διὰ νὰ ἀπονέμεται ἀκριβοδικαίως ἡ δικαιοσύνη ὑπὸ τῆς Δικαστικῆς Ἐξουσίας εἰς τοὺς πολίτας, ἔχει ὑποχρέωσιν κάθε πολίτης προσκαλοῦμενος ὑπ' αὐτῆς, νὰ προσέρχεται ἐγκαίρως καὶ νὰ καταθέτῃ μετ' ἄκρας φιλαληθείας καὶ ἀνεπηρέαστως ἐκεῖνο τὸ ὅποιον γνωρίζει.

Ἡ Δικαιοσύνη, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ τὸ στήθιογμα τῆς τιμῆς, τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς περιουσίας, ὅταν δὲν διαφωτίζεται εἰς τὸ ἔργον της ὑπὸ ἐντίμων πολιτῶν, δὲν δύναται νὰ προστατεύσῃ τὰ δικαιώματα τῶν ἀδικουμένων καὶ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν ἰερότητα τῶν συναλλαγῶν καὶ τὴν ἀσφάλειαν τῶν ἠθικῶν πολιτῶν.

* Λιποτάκτης καλεῖται ἐκεῖνος, ὅστις ἐγκαταλείπει αὐθαιρέτως τὰς τάξεις τοῦ στρατοῦ.

** Ἀνυπότακτος καλεῖται ἐκεῖνος, ὅστις προσκαλοῦμενος δὲν προσέρχεται εἰς τὸν στρατόν.

Ὅσονδήποτε μορφωμένοι, ἀμερόληπτοι, ἠθικοὶ καὶ ἀδέκαστοι καὶ ἂν εἶναι οἱ δικασταὶ καὶ ὅσονδήποτε τέλειοι οἱ νόμοι, εἶναι ἐντελῶς ἀδύνατον νὰ ἀπονεμηθῇ τὸ δίκαιον, ἐὰν δὲν συνδράμουν τὴν Δικαστικὴν Ἐξουσίαν καὶ τὴν Ἀστυνομίαν οἱ πολῖται. Ἡ Δικαιοσύνη κρίνει πάντοτε ἐπὶ τῇ βάσει τῶν μαρτυρικῶν καταθέσεων τῶν πολιτῶν, ἐξ οὗ καὶ ἡ παροιμία «δύο μαρτυρᾶνε καὶ ἕνανε κρεμᾶνε». Τὸ μέγεθος τῆς κακοηθείας, τὴν ὁποίαν διαπράττει ὁ ψευδόμενος εἰς τὴν Δικαιοσύνην πολίτης, τὸ ἀντιλαμβανόμεθα ἐὰν εἴμεθα ἡμεῖς οἱ ἴδιοι εἰς τὴν θέσιν τοῦ ἀδικουμένου. Ὁ ψευδόμενος διαπράττει διπλοῦν ἔγκλημα. Ἀπ' ἐνὸς μὲν δὲν σέβεται τὴν ἱερότητα τοῦ ὄρκου, ἀπ' ἑτέρου δὲ στραγγαλίζει τὸ δίκαιον τοῦ ἀδικουμένου καὶ παρασύρει τὴν δικαιοσύνην εἰς πλάνην. Ἡ θρησκεία ἀφορίζει τοὺς ψευδορκοῦντας, ἡ πολιτεία χαρακτηρίζει τὴν πράξιν των ὡς ἀτιμωτικὴν καὶ τὴν τιμωρεῖ αὐστηρότατα, ἡ δὲ κοινωνία τοὺς περιφρονεῖ μέχρι βαθμοῦ χλευασμοῦ.

Ἡ ἱερότης τῶν συναλλαγῶν εἶναι σεβαστή, ἡ δημοσία τάξις εἶναι ἀκλόνητος, ἡ δικαιοσύνη ἀπονέμεται δικαιοτάτα, ὅχι ἐκεῖ ὅπου ἡ ἀστυνομία καὶ ἡ χωροφυλακὴ γνωρίζουν καὶ ἐκπληροῦν προθύμως καὶ εὐσυνειδήτως τὸ καθήκον των καὶ οἱ λειτουργοὶ τῆς δικαστικῆς ἐξουσίας εὐρίσκονται εἰς τὸ ὕψος τῆς μεγάλης αὐτῶν ἀποστολῆς, ἀλλὰ ἐκεῖ ὅπου κυρίως κάθε πολίτης εἶναι πρόθυμος καὶ θεωρεῖ καθήκον του νὰ παρέχῃ τὴν συνδρομὴν του εἰς τὰς Δικαστικὰς καὶ εἰς τὰς ἄλλας Διοικητικὰς Ἀρχάς.

Εἰς τὸν βίον μας εἶναι δυνατόν νὰ συναντήσωμεν ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι ἀπὸ συμπάθειαν δῆθεν πρὸς τὸν μέλλοντα νὰ ὑποστῇ τὰς συνεπειὰς τοῦ νόμου, προσπαθοῦν νὰ συγκαλύψουν ἢ νὰ ἀποσιωπήσουν τὸ ἔγκλημα, καὶ ὅχι μόνον δὲν ὀδηγοῦν καὶ δὲν ὑποδεικνύουν εἰς τὰ καταδιωκτικὰ ὄργανα τὸν κακοποιόν, ἀλλὰ παραπλανοῦν τὴν δικαιοσύνην ἢ τὰ ἀστυνομικὰ ὄργανα διὰ νὰ ἀποκρύψουν τὸν ἐγκληματίαν. Συμμαχοῦν δηλαδὴ μὲ τὸν ἐγκληματίαν καὶ στρέφονται ἐναντίον τοῦ θύματος καὶ ἐναντίον τῆς Ἐξουσίας, ἡ ὁποία διὰ τῶν ὀργάνων της προσπαθεῖ νὰ προστατεύσῃ τοὺς ἠθικοὺς καὶ ἐντίμους πολίτας.

Πρὸς στιγμὴν ἡ αὐστηρότης τοῦ νόμου καθιστᾷ συμπαθητικὴν τὴν θέσιν τοῦ κατηγορουμένου ἢ τοῦ καταδιωκόμενου. Ἐὰν ὅμως οἱ συμπαθοῦντες αὐτὸν σκεφθῶν ὅτι ἐφόνευσεν ἢ ὅτι ἐκλεψεν ἢ ὅτι προσέβαλε τὴν τιμὴν τοῦ ἄλλου καὶ ὅτι, ἦτο δυνατόν αὐτοὶ οἱ ἴδιοι νὰ ἦσαν εἰς τὴν θέσιν τοῦ θύματος, ἀσφαλῶς τότε οὐδεὶς τίμιος πολίτης θὰ ἐθεώρει προ-

δοσίαν τὴν καταγγελίαν καὶ τὴν δίωξιν τοῦ ἐγκληματίου, οὐδείς ἠθικός καὶ φιλότιμος πολίτης θά ἐδέχετο νὰ συμμαχήσῃ μὲ τὸν φονέα ἢ μὲ τὸν κλέπτην ἢ μὲ οἰονδήποτε ἄλλον ἀνῆθικον.

Οἱ ἀθάνατοι πρόγονοί μας ἔδωσαν διὰ τῆς ἀφθάστου σοφίας των τὸν ἀκριβῆ χαρακτηρισμὸν τοῦ καθήκοντος τοῦτου τῶν πολιτῶν, λέγοντες ὅτι «ἄριστα διοικεῖται ἡ πόλις ἐκείνη, εἰς τὴν ὁποίαν οἱ μὴ ἀδικούμενοι συμπονοῦν ἐξ ἴσου τοὺς ἀδικουμένους, ὡς ἐὰν ἡ ἀδικία ἐστρέφετο κατ' αὐτῶν».

Φορολογικὴ ὑποχρέωσις

Ἡ πολιτεία διὰ νὰ λειτουργήσῃ κανονικῶς καὶ διὰ νὰ δυνηθῇ νὰ προστατεύσῃ τὰ συμφέροντα τοῦ λαοῦ ἔχει ἀνάγκην χρημάτων. Τὰ ἀπαιτούμενα ταῦτα χρήματα ἐξευρίσκει ἡ πολιτεία ἐπιβάλλουσα φόρους εἰς ὅλους ἀνεξαίρετως τοὺς πολίτας.

Φόρος καλεῖται ἡ ἀναγκαστικὴ συνεισφορά, τὴν ὁποίαν ἕκαστος πολίτης καταβάλλει, δυνάμει νόμου, εἰς τὴν πολιτείαν, διὰ τὴν κανονικὴν λειτουργίαν αὐτῆς.

Ὁ φόρος δὲν εἶναι ἀναγκαῖον κακόν, ὅπως τινὲς παραγνωρίζοντες τὴν σημασίαν του θέλουν νὰ τὸν χαρακτηρίσουν. Ἀναγκαῖον κακόν εἶναι ὅταν καταβάλλεται ἀπὸ τὸν ὑπόδουλον εἰς τὸν τύραννον κατακτητὴν διὰ τὴν ἐξεύρεσιν μέσων πρὸς ἐπιβολὴν τῆς δουλείας. Ὅταν δὲ μὴ καταβάλλεται ἀπὸ τὸν ἐλεύθερον πολίτην εἰς τὴν πολιτείαν διὰ τὴν υπεράσπισιν τῆς ζωῆς του, τῆς τιμῆς του καὶ τῆς ἐλευθερίας του, εἶναι ὑπέρτατον καθήκον αὐτοῦ. Ὁ φόρος ἀποτελεῖ τὸ κύριον ἔσοδον τῆς πολιτείας, διὰ τοῦ ὁποίου θὰ πληρωθοῦν 1) Αἱ δαπάναι τῆς ἐσωτερικῆς καὶ ἐξωτερικῆς ἀσφαλείας τῆς χώρας μας, τῆς ἐκπαιδεύσεως, τῆς κατασκευῆς καὶ συντηρήσεως ὁδῶν, σιδηροδρόμων, λιμένων Τ.Τ.Τ. 2) Ὁ πληρωθῇ τῶν ὑπαλλήλων καὶ αἱ συντάξεις ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ἀφῆρσαν τὴν ζωὴν των εἰς τὴν πολιτείαν καὶ ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ἐθυσιάσθησαν ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεως τῶν ἀδελφῶν μας. 3) Τὰ βοηθήματα εἰς χήρας καὶ ὀρφανὰ πολέμου καὶ εἰς δεινοπαθοῦντας ἀδελφούς μας λόγω θεομηνιῶν, ναυαγίων ἢ ἄλλων ἀτυχημάτων καὶ 4) Οἱ τόκοι καὶ τὰ χρεωλύσια τῶν δανείων, τὰ ὁποῖα τὸ κράτος συνῆψε δι' ἔθνικούς ἢ παραγωγικούς σκοπούς.

Φόρον καταβάλλουν πάντες οἱ πολῖται. Τὸ σύνταγμα μας δρῖζει ὅτι «πάντες οἱ Ἕλληνες συνεισφέρουν ἀδιακρίτως εἰς τὰ δημόσια βάρη, ἀναλόγως τῶν δυνάμεων των».

Διάκρισις φόρων. Οἱ φόροι διακρίνονται εἰς ἀμέσους καὶ ἑμμεσοὺς. Ἄμεσοι λέγονται ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι καταβάλλονται εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον βάσει ὀνομαστικῶν φορολογικῶν καταλόγων, συντασσομένων ὑπὸ τῆς Οἰκονομικῆς Ἐφορείας.

Οἱ κυριώτεροι ἄμεσοι φόροι εἶναι ὁ φόρος ἐπιτηδεύματος, ὁ φόρος οἰκοδομῶν, ὁ φόρος ἐπὶ τῶν εἰσοδημάτων τῶν ἐμπορικῶν, βιομηχανικῶν, γεωργικῶν, ναυτιλιακῶν καὶ ἄλλων ἐπιχειρήσεων. Ὁ φόρος μεταβιβάσεως ἀκινήτων. Ὁ φόρος ἐπὶ τῶν κληρονομιῶν, δωρεῶν καὶ κερδῶν ἐκ λαχνῶν κλπ.

Ἐμμεσοὶ φόροι καλοῦνται ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι ἐπιβάλλονται ἐπὶ τῶν εἰδῶν καταναλώσεως ὅπως εἶναι ὁ φόρος καταναλώσεως καπνοῦ, οἱ τελωνειακοὶ δασμοί, ὁ φόρος καταναλώσεως οἶνοπνευματωδῶν ποτῶν, ὁ φόρος ἐπὶ τῶν εἰσιτηρίων συγκοινωνίας, δημοσίων θεαμάτων κλπ.

Εκτὸς τῶν φόρων τοῦ Δημοσίου ἔχομεν καὶ τοὺς Δημοτικούς καὶ κοινοτικούς φόρους οἱ ὅποιοι ἐπιβάλλονται διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν τοπικῶν ἀναγκῶν τῶν Δήμων καὶ Κοινοτήτων.

Φορολογικὴ ἔσταισις. Διὰ κάθε ἄδικον ἢ ὑπέρογκον φόρον ὁ φορολογούμενος δικαιούται ἐντὸς 15 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως τῆς ἐγγραφῆς του εἰς τοὺς φορολογικοὺς καταλόγους νὰ ὑποβάλῃ ἐγγραφον ἑνστασιν εἰς τὴν ἀρμοδίαν ἀρχὴν ἢ ὁποία ἐξεβαίωσε τὸν φόρον. Ἐὰν ὁ φορολογούμενος δὲν δικαιωθῇ δύναται κατόπιν νὰ προσφύγῃ καὶ εἰς μεγαλύτερα φορολογικὰ δικαστήρια.

Ποτ. Σιούρας
 ἀδύφαιος Συμμετέχων
 Αμφικυβία Πουρίδος
 ἐν Αμφικυβία τῇ 22/6/50
 Σιούρας

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ *

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΔΙΑΝΟΜΗ ΤΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ.

I.

Πλούτος — Συντελεσται τῆς παραγωγῆς αὐτοῦ

Ορισμός. Πλούτος καλεῖται τὸ σύνολον τῶν ἀγαθῶν, τῶν χρησιμοποιουμένων διὰ τὴν θεραπείαν τῶν ἀναγκῶν τοῦ ἀνθρώπου.

Ὁ πλούτος ἐκάστης χώρας περιλαμβάνει α') τὰ συλλεκτικὰ προϊόντα, β') τὰ γεωργικὰ προϊόντα, γ') τὰ κτηνοτροφικὰ προϊόντα, δ') τὰ βιομηχανικὰ προϊόντα καὶ ε') τὰ μεταφορικὰ μέσα.

Συλλεκτικὰ προϊόντα καλοῦνται τὰ προϊόντα ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ὁ ἄνθρωπος διὰ τῆς ἐνεργείας του συλλέγει ἀπὸ τὴν ξηρὰν ἢ ἀπὸ τὴν θάλασσαν. Τοιαῦτα εἶναι τὰ προϊόντα τῆς θήρας, τῆς ἀλιείας καὶ τὰ διάφορα ὀρυκτά.

Γεωργικὰ προϊόντα καλοῦνται ἐκεῖνα τὰ προϊόντα, τὰ ὁποῖα ὁ ἄνθρωπος ἀποκτᾷ διὰ τῆς καλλιεργείας τῆς γῆς, ὅπως εἶναι ὁ σῖτος, ὁ οἶνος, τὸ ἔλαιον κλπ.

Κτηνοτροφικὰ προϊόντα καλοῦνται τὰ παντὸς εἴδους προϊόντα ἡμέρων ζώων, ὅπως εἶναι τὸ γάλα, τὸ κρέας, τὰ δέρματα κλπ.

Βιομηχανικὰ προϊόντα καλοῦνται τὰ προϊόντα ἐκεῖνα.

* Ἡ Κοινωνικὴ Οἰκονομία καλεῖται καὶ Πολιτικὴ Οἰκονομία.

τὰ ὁποῖα ὁ ἄνθρωπος διὰ τῆς ἐργασίας του καὶ διὰ τῶν μηχανῶν τὰ κατεργάζεται καὶ τὰ καθιστᾷ κατάλληλα διὰ τὴν θεραπείαν τῶν ἀναγκῶν του, ὅπως εἶναι τὰ ἄλευρα, τὰ ἐνδύματα, τὰ μηχανήματα κλπ.

Μεταφορικά μέσα καλοῦνται τὰ διάφορα μέσα, τὰ χρησιμοποιούμενα διὰ τὴν μεταφορὰν προσώπων, πραγμάτων καὶ εἰδήσεων ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, ὅπως εἶναι τὰ πλοῖα, οἱ σιδηρόδρομοι, αἱ ὁδοί, τὰ Τ.Τ.Γ. κλπ.

Οἱ συντελεσται τῆς παραγωγῆς τοῦ πλούτου εἶναι τρεῖς α') ἡ φύσις, β') ἡ ἐργασία καὶ γ') τὸ κεφάλαιον.

II.

Φύσις

Ὁρισμός. Φύσις καλεῖται ὁλόκληρος ἡ γῆ καὶ ἡ περιβάλλουσα αὐτὴν ἀτμόσφαιρα.

Ὅταν λέγομεν «φύσις» ἐννοοῦμεν ὅλους τοὺς παράγοντας καὶ ὅλα τὰ στοιχεῖα ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα εὐρῆκεν ἔτοιμα εἰς τὸν κόσμον ὁ ἄνθρωπος, χωρὶς νὰ τὰ δημιουργήσῃ, ὅπως εἶναι τὸ ἔδαφος, τὸ ὑπέδαφος, ἡ θάλασσα, ὁ ἀτμοσφαιρικός ἀήρ, τὰ ρέοντα ὕδατα, τὰ δάση κλπ.

Ὁ ἄνθρωπος διὰ τῆς ἐργασίας του χρησιμοποιεῖ καταλλήλως τὰ διάφορα στοιχεῖα τῆς φύσεως, διὰ τὴν παραγωγὴν διαφόρων ἀγαθῶν. Ἡ γῆ παράγει τὰ πάντα ὁ ἄνθρωπος ἀπλῶς μεταβάλλει τὰ προϊόντα αὐτῆς καὶ τὰ καθιστᾷ κατάλληλα διὰ τὴν θεραπείαν τῶν ἀναγκῶν του.

Εἰάν ἡ φύσις δὲν ἐπιτρέπη τὴν παραγωγὴν ἐνὸς εἶδους, ὅσαδῆποτε κεφάλαια καὶ ὀσηνδῆποτε ἐργασίαν καὶ ἂν διαθέσῃ ὁ ἄνθρωπος, εἶναι ἀδύνατον νὰ παραχθῇ τι. Εἰάν δηλαδή τὸ κλίμα δὲν ἐπιτρέπει τὴν εὐδοκίμησιν εἶδους τινός, ἐάν λ. χ. ἡ ἐπιφάνεια, τῆς γῆς εἶναι ἄγονος ἢ τὸ ὑπέδαφος εἶναι πτωχὸν εἰς μεταλλεύματα καὶ ὀρυκτά, ὁ ἄνθρωπος δὲν δύναται τίποτε νὰ πράξῃ διὰ τὴν μεταβολὴν τῶν στοιχείων τούτων. Εἰς τὴν Ἑλλάδα π.χ. εἶναι ἐντελῶς ἀδύνατον νὰ παραγάγωμεν καφέ ἢ χρυσόν, ὅπως εἶναι ἀδύνατος εἰς ἄλλα κράτη ἡ παραγωγή ἐλληνικῶν προϊόντων, καπνοῦ, σταφίδος, ἐλαίου, σμύριδος καὶ ἄλλων.

Ἡ παραγωγή ἐπομένως ἐκάστης χώρας ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ κλίμα, ἀπὸ τὴν γονιμότητα τοῦ ἐδάφους, ἀπὸ τὴν πλουσιότητα εἰς μεταλλεύματα καὶ ὀρυκτά τοῦ ὑπέδαφους καὶ ἀπὸ τὸν πλοῦτον τῆς θαλάσσης.

III.

Ἔργασία

Ὁρισμός. Ἔργασία καλεῖται ἡ σωματικὴ ἢ πνευματικὴ ἐνέργεια τοῦ ἀνθρώπου πρὸς σκοπὸν παραγωγικόν.

Σωματικὴ ἐργασία καλεῖται ἡ ἐργασία, ἡ ὁποία ἀπαιτεῖ περισσότερας σωματικὰς δυνάμεις καὶ ὀλιγωτέρας πνευματικὰς, ὅπως εἶναι ἡ ἐργασία τοῦ γεωργοῦ, τοῦ κτίστου κλπ. Ἡ σωματικὴ ἐργασία καλεῖται καὶ χειρωνακτικὴ, οἱ δὲ ἀσκοῦντες αὐτὴν καλοῦνται χειρῶνακτες.

Πνευματικὴ ἐργασία καλεῖται ἡ ἐργασία, ἡ ὁποία ἀπαιτεῖ περισσότερας πνευματικὰς δυνάμεις καὶ ὀλιγωτέρας σωματικὰς, ὅπως εἶναι ἡ ἐργασία τοῦ ἱατροῦ, τοῦ ἐκπαιδευτοῦ κλπ.

Εἰς πᾶσαν ὅμως ἐργασίαν ἐπενεργοῦν ἀμφότεραι αἱ δυνάμεις σωματικαὶ καὶ πνευματικαί. Ἐκάστη ἐργασία χαρακτηρίζεται ὡς σωματικὴ ἢ ὡς πνευματικὴ ἀναλόγως τῆς ποσότητος τῶν καταβαλλομένων δυνάμεων, διὰ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς.

IV

Κεφάλαιον

Ὁρισμός. Κεφάλαιον καλεῖται σύνολον ἀγαθῶν χρησιμευόντων διὰ τὴν παραγωγὴν ἄλλων ἀγαθῶν.

Κάθε πράγμα τὸ ὁποῖον ἀπεκτήθη διὰ τῆς ἐργασίας καὶ χρησιμεύει διὰ τὴν παραγωγὴν ἄλλων ἀγαθῶν εἶναι κεφάλαιον, ὅπως εἶναι λ. χ. τὰ χρήματα, αἱ μηχαναί, τὰ ἐργαλεῖα, τὰ ἀκίνητα κλπ.

Τὸ κεφάλαιον εἶναι προϊόν προγενεστέρας ἐργασίας τοῦ ἀνθρώπου. Γιῶτο ἀποτελεῖ τὴν ἰδιοκτησίαν, τὴν ὁποίαν ἐλευθέρως δύναται νὰ διαθέτῃ ὁ ἰδιοκτήτης.

Τὸ κεφάλαιον διακρίνεται εἰς πάγιον καὶ κυκλοφοροῦν.

Πάγιον καλεῖται ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἔχει ἀκίνητοποιηθῇ καὶ θὰ βραδύνη νὰ ἀλλάξῃ μορφήν, ὅπως εἶναι τὰ κτίρια, αἱ μηχαναί, αἱ ἐγκαταστάσεις κλπ.

Κυκλοφοροῦν καλεῖται ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον εἰς ἐκάστην συναλλαγὴν ἀλλάσσει μορφήν, ὅπως εἶναι τὰ χρήματα, τὰ ἐμπορεύματα, τὰ χρεώγραφα, τὰ γραμμάτια κλπ.

Ἑπιχειρηματίας

Ὅρισμός. Ἐπιχειρηματίας καλεῖται ἐκεῖνος, ὅστις θέτει εἰς κίνησιν κεφάλαια καὶ ἐργατικὰς χεῖρας πρὸς σκοπὸν παραγωγικόν.

Ἄνευ τοῦ ἐπιχειρηματίου δὲν εἶναι δυνατόν τὸ κεφάλαιον νὰ καταστή παραγωγικόν καὶ αἱ ἐργατικαὶ χεῖρες νὰ τεθοῦν εἰς κίνησιν.

Ὁ ἐπιχειρηματίας, συνδυάζων τὰ δύο ταῦτα στοιχεῖα, ἰδρύει διαφόρους ἐπιχειρήσεις μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ αὐξήσῃ τὰ κεφάλαια, τὰ ὅποια διεθεσεν ἐξ ἰδίων του ἢ τὰ ἐδανείσθῃ παρ' ἄλλων. Οὐδεμίᾳ ὁμως βεβαιότητι ἐπιτυχίας ὑπάρχει, δεδομένου ὅτι δὲν ὑπάρχει οὐδεμίᾳ ἐπιχείρησις ἄνευ κινδύνου.

Ὁ ἐπιχειρηματίας ἐπομένως, δίκαιον εἶναι νὰ κερδίξῃ περισσότερα τῶν ἐργατῶν ἢ τῶν ὑπαλλήλων του, διότι ἐκτὸς τῆς προσωπικῆς ἐργασίας καὶ τῶν κεφαλαίων, τὰ ὅποια διαθέτει, φέρει καὶ τὸν κίνδυνον, ὁ ὅποιος κρατεῖ διαρκῶς αὐτὸν εἰς πάλιν καὶ ἀγωνίαν.

Εἰάν ὁ ἐπιχειρηματίας ὠφελῇ καὶ περισσότερα ἀκόμη τῶν ὧσων ἤλπιζε, δὲν πρέπει τὸ ἐργατικόν καὶ ὑπαλληλικόν προσωπικόν νὰ δυσανασχετῇ ἐναντίον του, ἀλλὰ τοῦναντίον νὰ ἐργάζεται μετὰ περισσοτέρου ἐνδιαφέροντος καὶ ζήλου, ἵνα καταστήσῃ τὴν ἐπιχείρησιν ἰσχυροτέραν καὶ σταθερωτέραν. Ἀποτέλεσμα δὲ τούτου θὰ εἶναι ἡ σταθεροποίησις τῆς θέσεως τοῦ ἐργαζομένου προσωπικοῦ, ἡ αὐξήσις τῆς ἀμοιβῆς του καὶ ἡ πρόσληψις καὶ ἄλλων ὑπαλλήλων ἢ ἐργατῶν εἰς τὴν ἐπιχείρησιν.

Ἐλάχιστοι εἶναι οἱ κακῶς σκεπτόμενοι καὶ φθονοῦντες τὸν ἐπιχειρηματίαν, ἰσχυριζόμενοι ὅτι κερδίζει εἰς βάρος τῶν ἐργατῶν. Οὗτοι ἀγνοοῦν ὅτι ὁ ἐπιχειρηματίας διατρέχει τὸν κίνδυνον τῆς ἀπωλείας τῆς περιουσίας του, τῆς ὑπολήψεώς του καὶ αὐτῆς τῆς προσωπικῆς του ἐλευθερίας. Δὲν γνωρίζουν ὅτι ἡ μὲν ἀμοιβὴ τοῦ ἐργαζομένου προσωπικοῦ εἶναι θετικὴ καὶ ὀρισμένη, ἀδιαφόρως ἂν ἡ ἐπιχείρησις ἔχῃ κέρδη ἢ ζημίαν, ἡ δὲ ἀμοιβὴ τοῦ ἐπιχειρηματίου, ὅχι μόνον ἀσταθὴς εἶναι, ἀλλὰ ἐνδέχεται ἐπὶ πολὺν καιρὸν νὰ προκύπτῃ εἰς βάρος τοῦ ἐπιχειρηματίου ζημία καὶ τέλος ἀντὶ νὰ εὐδοκίμησῃ, ὑπάρχει κίνδυνος νὰ πτωχέυσῃ.

Ὁ ἐπιχειρηματίας πρὸς τὸ συμφέρον τῆς ἐπιχειρήσεώς του καὶ τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου ἐπιβάλλεται νὰ κρίνῃ μὲ σωφροσύνην καὶ δικαιοσύνην τοὺς ἐργαζομένους καὶ ἀναλόγως τῆς ποσοτικῆς καὶ ποιοτικῆς ἀποδόσεως αὐτῶν νὰ καθορίζῃ τὴν ἀμοιβὴν των.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΑΤΟΜΩΝ ΠΡΟΣ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΙΝ ΤΩΝ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΩΝ ΤΩΝ

I.

Ἑταιρεῖαι

Τὰ άτομα μὴ δυνάμενα πολλάκις μόνα των νὰ ανταποκριθῶν εἰς τὰς ἀπαιτήσεις μίας οἰασδήποτε ἐργασίας ἐνοῦνται μετ' ἄλλων ἀτόμων καὶ ἀπὸ κοινοῦ συνεργάζονται. Ἡ ἀπὸ κοινοῦ αὕτη συνεργασία καλεῖται ἐταιρεία.

Ὁρισμός. Ἑταιρεία καλεῖται ἡ ἔνωσις δύο ἢ περισσοτέρων προσώπων, συνεισφερόντων ἀπὸ κοινοῦ κεφάλαια ἢ ἐργασίαν πρὸς σκοπὸν παραγωγικόν.

Αἱ ἐταιρεῖαι διακρίνονται εἰς ἀστικές καὶ ἐμπορικές. Ἀστικαὶ ἐταιρεῖαι καλοῦνται ἐκεῖναι, αἱ ὁποῖαι ἔχουν ὡς σκοπὸν τὴν διενέργειαν ἀστικῶν πράξεων, ὅπως εἶναι ἡ ἀπὸ κοινοῦ ἀνοικοδόμησις καὶ ἐκμετάλλευσις οἰκίας, ἡ καλλιέργεια ἀγρῶν κλπ.

Ἐμπορικαὶ ἐταιρεῖαι καλοῦνται ἐκεῖναι, αἱ ὁποῖαι ἐπιχειροῦν ἐμπορικές πράξεις, ἥτοι ἀγοράζουν καὶ πωλοῦν προϊόντα γῆς ἢ τέχνης, κατασκευάζουν ἢ ἐκμεταλλεύονται πλοῖα, σιδηροδρόμους, αὐτοκίνητα καὶ ἀεροπλάνα, ἢ ἀναλαμβάνουν συστηματικῶς τὴν προμήθειαν διαφόρων εἰδῶν εἰς νομικὰ ἢ φυσικὰ πρόσωπα καὶ ἄλλας πράξεις μετὰ τὸν σκοπὸν πάντοτε τοῦ κέρδους.

Ὁ ἐμπορικὸς νόμος ἀναγνωρίζει πέντε εἶδη ἐταιρειῶν. 1) Τὴν ὁμόρρυθμον ἐταιρείαν, 2) τὴν ἑτερόρρυθμον ἐταιρείαν, 3) τὴν συμμετοχικὴν ἐταιρείαν, 4) τὴν ἀνώνυμον ἐταιρείαν καὶ 5) τὸν συνεταρισμόν.

II.

Ὁμόρρυθμος Ἑταιρεία

Ὁρισμός. Ὁμόρρυθμος ἐταιρεία καλεῖται ἡ ἐταιρεία ἐκείνη, ἡ ὁποία ἰδρύεται ὑπὸ δύο ἢ περισσοτέρων προσώπων εὐθυνομένων ἁ λ λ η λ ε γ γ ὡ ς καὶ ἁ π ε ρ ι ο ρ ῖ σ τ ω ς.

Εἰς τὴν ὁμόρρυθμον ἑταιρείαν ἕκαστος συνεταῖρος εὐθύνεται διὰ τὰς ἑταιρικές ὑποχρεώσεις, τὰς ὁποίας ἀναλαμβάνει ἀπέναντι τῶν τρίτων ὁ ἴδιος καὶ διὰ τὰς ἑταιρικές ὑποχρεώσεις τὰς ὁποίας δημιουργοῦν οἱ ἄλλοι συνεταῖροι. Ὁ Πέτρος λ. χ. καὶ ὁ Παῦλος ἰδρύουν ὁμόρρυθμον ἑταιρείαν καὶ ὁ Πέτρος δανεῖζεται χρήματα ἢ ἀγοράζει διὰ τὴν ἑταιρείαν ἐμπορεύματα ἐπὶ πιστώσει ἀπὸ τὸν Νικολαΐδην. Ἀπέναντι αὐτοῦ δὲν εὐθύνεται μόνον ὁ Πέτρος ἀλλὰ καὶ ὁ Παῦλος. Ἐπίσης οἱ ὁμόρρυθμοι ἑταῖροι εὐθύνονται ἀπεριορίστως. Ἐκαστος συνεταῖρος δηλαδὴ δὲν εὐθύνεται μέχρι τῆς ἑταιρικής εἰσφοράς του, ἀλλὰ δι' ὅλοκλήρου τῆς περιουσίας του. Ἐὰν π. χ. οἱ δανεισταὶ δὲν δύνανται νὰ ἱκανοποιηθοῦν ἀπὸ τὴν ἑταιρείαν, ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ στραφοῦν καὶ ἐναντίον τῆς ἀτομικῆς περιουσίας ἐκάστου συνεταῖρου.

Ἡ ὁμόρρυθμος ἑταιρεία ἰδρύεται διὰ δημοσίου ἢ ἰδιωτικοῦ συμβολαίου. Γὸ συμβόλαιον, τὸ ὁποῖον καλεῖται καὶ καταστατικόν, περιέχει πάντας τοὺς ὅρους τῆς ἑταιρείας, ἦτοι τὰ ὀνόματα τῶν συνεταίρων, τὴν ἔδραν τῆς ἑταιρείας, τὰ ἑταιρικά κεφάλαια καὶ τὸν τρόπον τῆς καταθέσεως τούτων, τὸν τρόπον τῆς διανομῆς τῶν κερδῶν, τὴν διάρκειαν καὶ τὸν σκοπὸν τῆς ἑταιρείας, τὰς ἀτομικὰς ἀπολήψεις καὶ τὸν διαχειριστὴν τῆς ἑταιρείας.

Τὸ συμβόλαιον, εἴτε δημόσιον εἶναι εἴτε ἰδιωτικόν, κατετίθεται ἐντὸς 15 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς συντάξεώς του εἰς τὸ πρωτοδικεῖον τῆς περιφερείας ἐνθα ἔδρευει ἡ ἑταιρεία.

Ἡ ἑταιρεία ἐκπροσωπεῖται ἐνώπιον τῶν διοικητικῶν καὶ δικαστικῶν ἀρχῶν ὑπὸ ἑνὸς ἢ περισσοτέρων συνεταίρων. Ὁ ἐκπρόσωπος τῆς ἑταιρείας καλεῖται διαχειριστής. Ὁ διαχειριστής ὑπογράφει διὰ λογαριασμὸν τῆς ἑταιρείας τὰς συναλλαγματικές, τὰς ἐπιταγὰς, τὰ συμβόλαια καὶ ἐν γένει τὰ ἔγγραφα τῆς ἑταιρείας, ἐκτὸς ἐὰν τὸ καταστατικὸν ὀρίξη, ὅτι θὰ συνυπογράφη καὶ ἄλλος ἢ καὶ ὅλοι οἱ συνεταῖροι.

Ἡ ὁμόρρυθμος ἑταιρεία, λόγῳ τοῦ ἀπεριορίστου τῆς εὐθύνῃς τῶν συνεταίρων, ἰδρύεται μεταξύ προσώπων συνδεομένων διὰ στενῆς συγγενείας ἢ διὰ μακρᾶς φιλίας καὶ εἰς ἐπιχειρήσεις μικρᾶς ἢ τὸ πολὺ μετρίας ἐκτάσεως.

III.

Ἑτερόρρυθμος Ἑταιρεία

Ὁρισμός. Ἑτερόρρυθμος ἑταιρεία καλεῖται ἡ ἑταιρεία ἢ ἰδρυομένη ὑπὸ ἑνὸς ἢ περισσοτέρων εὐθυνομένων προσώ-

πικῶς, ἀλληλεγγύως καὶ ἀπεριορίστως, καλουμένων ὁμορρυθμῶν καὶ ὑπὸ ἑνὸς ἢ περισσοτέρων εὐθυνομένων μέχρι τοῦ ποσοῦ τῆς καταβολῆς των, καλουμένων ἑτερορρυθμῶν.

Εἰς τὴν ἑτερορρυθμὸν ἑταιρείαν ὑπάρχουν πρόσωπα εὐθυνόμενα ἀπεριορίστως, καλούμενα ὁμόρρυθμα καὶ πρόσωπα εὐθυνόμενα μέχρι τοῦ ποσοῦ τῆς καταβολῆς των, καλούμενα ἑτερορρυθμα. Ἐὰν πτωχεύσῃ ἡ ἑταιρεία οἱ ἑτερορρυθμοὶ ἑταῖροι θὰ χάσουν τὰ κεφάλαια, τὰ ὁποῖα ὑπεχρεώθησαν διὰ τοῦ εταιρικοῦ συμβολαίου νὰ καταθέσουν, ἐνῶ οἱ ὁμόρρυθμοὶ θὰ χάσουν, ὅχι μόνον αὐτά, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀτομικὴν των περιουσίαν, ἐὰν ἔχουν, ἕως ὅτου νὰ ἱκανοποιηθοῦν ἐξ ὁλοκλήρου οἱ πιστωταὶ τῆς ἑταιρείας.

Ἡ ἑτερορρυθμὸς ἑταιρεία ἰδρύεται ὅπως ἀκριβῶς καὶ ὁμόρρυθμος. Διαφορὰ μετὰ τοῦ ὁμορρυθμοῦ καὶ ἑτερορρυθμοῦ ἑταιρείας ὑπάρχει ὡς πρὸς τὰ ἐξῆς σημεία:

1) *Ὡς πρὸς τὴν εὐθύνην.* Εἰς μὲν τὴν ὁμόρρυθμὸν πάντες εὐθύνονται ἀπεριορίστως, ἐνῶ εἰς τὴν ἑτερορρυθμὸν εὐθύνονται μόνον τὰ ὁμόρρυθμα μέλη τῆς ἑταιρείας ἀπεριορίστως, τὰ δὲ ἑτερορρυθμα εὐθύνονται μέχρι τοῦ ποσοῦ τῆς καταβολῆς των.

2) *Ὡς πρὸς τὸν διαχειριστήν.* Εἰς τὴν ὁμόρρυθμὸν ἑταιρείαν δύναται νὰ εἶναι διαχειριστὴς οἷοσδήποτε συνεταῖρος ἢ καὶ ὅλοι, ἐνῶ εἰς τὴν ἑτερορρυθμὸν ἑταιρείαν δὲν ἔχουν τὸ δικαίωμα οἱ ἑτερορρυθμοὶ ἑταῖροι νὰ εἶναι διαχειρισταί.

3) *Ὡς πρὸς τὴν ἐπωνυμίαν * τῆς ἑταιρείας.* Εἰς τὴν ὁμόρρυθμὸν ἑταιρείαν δύναται νὰ τεθοῦν εἰς τὴν ἐπιγραφὴν, τὰ ὀνόματα ὅλων τῶν συνεταίρων, ἢ τινὰ ἐξ αὐτῶν ἢ καὶ ἓν. τὰ δὲ ὑπόλοιπα νὰ ἀναφερθοῦν διὰ τῆς λέξεως Σια, ἥτις σημαίνει Συντροφία. Ἐνῶ εἰς τὴν ἑτερορρυθμὸν ἑταιρείαν δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἀναγραφοῦν τὰ ὀνόματα τῶν ἑτερορρυθμῶν ἑταίρων. Ταῦτα ἀναφέρονται διὰ τῆς λέξεως Σια ἢ καὶ διόλου.

Ἐτερορρυθμοὶ ἑταιρεῖαι ἰδρύονται συνήθως μετὰ τοῦ κεφαλαιούχων καὶ εἰδικῶν. Ὁ μὲν κεφαλαιούχος προσφέρει τὸ κεφάλαιον καὶ συμμετέχει ὡς ἑτερορρυθμος ἑταῖρος, ὁ δὲ εἰδικὸς προσφέρει τὴν προσωπικὴν του ἐργασίαν καὶ συμμετέχει ὡς ὁμόρρυθμος ἑταῖρος.

* Ἑταιρικὴ ἐπωνυμία καλεῖται τὸ ὄνομα ὑπὸ τὸ ὁποῖον εἶναι γνωστὴ ἡ ἑταιρεία εἰς τὸν ἐμπορικὸν κόσμον, μετὰ τοῦ ὁποῖου συναλλάσσεται.

Συμμετοχική Ἑταιρεία

Ὅρισμός. Συμμετοχική ἢ μετοχική ἑταιρεία καλεῖται ἡ ἑταιρεία ἐκείνη, ἥ ὁποία ἱδρύεται ὑπὸ δύο ἢ περισσοτέρων προσώπων, μὲ τὸν σκοπὸν νὰ ἀγοράζουν καὶ νὰ πωλοῦν διάφορα εἶδη πρὸς ἀπόκτησιν κέρδους.

Ἡ ἱδρυσις τῆς συμμετοχικῆς ἑταιρείας γίνεται ἢ προφορικῶς ἢ δι' ἐπιστολῆς ἢ δι' ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου ἢ καὶ διὰ δημοσίου. Συνήθως ἀνταλλάσσονται μεταξὺ τῶν συνεταίρων ἐπιστολαὶ καὶ δι' αὐτῶν ἀποδεικνύεται ἡ ἱδρυσις τῆς ἑταιρείας, ἐὰν παραστῇ ἀνάγκη. Οἱ τρίτοι, μετὰ τῶν ὁποίων συναλλάσσονται, ἀγνοοῦν τὴν συμμετοχικὴν ἑταιρείαν. Ἐκαστος τῶν συνεταίρων ἐργάζεται ὥσάν νὰ ἐπρόκειτο περὶ ἰδίου λογαριασμοῦ. Ὁ ἐν Κρήτῃ π. χ. Ἀποστολάκης συμφωνεῖ μετὰ τοῦ ἐν Πειραιεὶ Περαντινοῦ νὰ συνεμπορευθοῦν συμμετοχικῶς ἐξ ἡμισείας πορτοκάλια. Ὁ Ἀποστολάκης θὰ ἀγοράζῃ τὰ πορτοκάλια κα θὰ ἀποστέλῃ ταῦτα εἰς τὸν Περαντινόν, ὅστις θὰ τὰ πωλῇ. Μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς ἐποχῆς τοῦ εἶδους τούτου θὰ μοιράσουν τὸ κέρδος ἢ τὴν ζημίαν. Οἱ πωλοῦντες τὰ πορτοκάλια εἰς τὸν Ἀποστολάκην καὶ οἱ ἀγοράζοντες ταῦτα ἀπὸ τὸν Περαντινόν διακανονίζουσιν τοὺς λογαριασμοὺς τῶν ἀπ' εὐθείας μὲ τοὺς ἰδίους, ἀγνοοῦντες ἂν ὁ Ἀποστολάκης καὶ ὁ Περαντινὸς ἔχουν ἑταιρείαν.

Χαρακτηριστικὸν τῆς συμμετοχικῆς ἑταιρείας εἶναι ἡ ἀφάνεια. Ἡ ἑταιρεία αὕτη δὲν ἔχει ἑταιρικὴν ἐπωνυμίαν, οὔτε μόνινον ἔδραν, οὔτε εἶναι γνωστὴ εἰς τὸ κοινόν.

Ἡ ὑπαρξις τῆς ἑταιρείας καὶ αἱ τυχόν διαφοραὶ τῶν συνεταίρων ἀποδεικνύονται διὰ παντὸς νομίμου μέσου. ἤτοι δι' ἐπιστολῶν, τηλεγραφημάτων, τιμολογίων, ἐμπορικῶν βιβλίων, μαρτύρων καὶ δι' ἐγγράφου ἰδιωτικοῦ ἢ δημοσίου, ἐὰν συνετάγῃ τοιοῦτον.

Συμμετοχικαὶ ἑταιρεῖαι ἱδρύονται μεταξὺ ἐμπόρων εὐρισκομένων τοῦ ἐνὸς εἰς τὸν τόπον τῆς παραγωγῆς καὶ τοῦ ἄλλου εἰς τὸν τόπον τῆς καταναλώσεως. Ἐπίσης τοιαῦται ἑταιρεῖαι ἱδρύονται εἰς στιγμὰς εὐκαιρίας, ὅπως λ. χ. πολ- λάκις συμβαίνει κατὰ τὴν ἐκποίησην τῶν ἀζητήτων ἐμπορευμάτων εἰς τὰ τελωνεῖα, κατὰ τὸν πλειστηριασμὸν ἐμπορευμάτων πτωχευσάσης ἐπιχειρήσεως, κατὰ τὴν ἀνάληψιν προμηθείας εἰδῶν εἰς τὸν στρατόν, εἰς νοσοκομεῖα κλπ. καὶ τοῦτο διότι εἰς μόνος δὲν δύναται νὰ διαθέσῃ τὰ ἀπαιτούμενα μέσα διὰ τὴν ἀγορὰν ἢ τὴν προμήθειαν ἐμπορευμάτων.

V

Ἀνώνυμος Ἑταιρεία

Ὁρισμός. Ἀνώνυμος ἑταιρεία καλεῖται ἡ ἑταιρεία, τῆς ὁποίας τὸ κεφάλαιον διαιρεῖται εἰς μετοχὰς καὶ ἕκαστος μέτοχος εὐθύνεται μέχρι τοῦ ποσοῦ τῆς μετοχῆς του.

Ἡ ἀνώνυμος ἑταιρεία ἰδρύεται πάντοτε διὰ δημοσίου συμβολαίου, τὸ ὁποῖον ὑποβάλλεται ὑπὸ τῶν ἰδρυτῶν εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Ἐθνικῆς Οἰκονομίας (Διεύθυνσιν Ἀνωνύμων Ἑταιρειῶν) πρὸς ἔγκρισιν καὶ κατόπιν δημοσιεύεται εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως.

Ὁ νόμος δὲν ὀρίζει πόσα πρόσωπα ἀπαιτοῦνται διὰ τὴν ἰδρυσιν τῆς ἀνωνύμου ἑταιρείας. Ἐπομένως καὶ δύο πρόσωπα δύνανται νὰ ἰδρῦσουν ἀνώνυμον ἑταιρείαν.

Ἡ ἀνώνυμος ἑταιρεία διοικεῖται ὑπὸ διοικητικοῦ συμβουλίου ἐκλεγομένου ὑπὸ τῆς γενικῆς συνελεύσεως τῶν μετόχων. Μέλη τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου δύνανται νὰ ἐκλεγοῦν ὄχι μόνον μέτοχοι, ἀλλὰ καὶ μὴ μέτοχοι τῆς ἑταιρείας. Τὸ διοικητικὸν συμβούλιον εἶναι τοῦλάχιστον τριμελές. Ἡ ὑπηρεσία τούτου εἶναι εἴτε ἔμμισθος εἴτε ἀμισθος εἴτε ἐπὶ ποσοστοῖς ἐπὶ τῶν κερδῶν εἴτε ἐπὶ μισθῷ καὶ ποσοστοῖς.

Τὸ διοικητικὸν συμβούλιον ἐκλέγει τὸν πρόεδρον αὐτοῦ, ὅστις ἐκπροσωπεῖ τὴν ἑταιρείαν εἰς πάσας τὰς νομίμους αὐτῆς σχέσεις. Τὰ μέλη τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου εὐθύνονται διὰ τὴν τυχόν κακὴν διαχείρισιν τῆς περιουσίας τῆς ἑταιρείας. Ἀπαγορεύεται εἰς αὐτά, ὥς καὶ εἰς τὸν διευθυντὴν τῆς ἑταιρείας, νὰ ἐνεργοῦν ἐμπορικὰς πράξεις διὰ λογαριασμὸν τῶν ἢ διὰ λογαριασμὸν τρίτων, ἄνευ ἀδείας τῆς γενικῆς συνελεύσεως.

Τὰς πράξεις τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου ἐλέγχουν αἱ ἐλεγκταί, οἱ ὅποιοι ἐκλέγονται ὑπὸ τῆς γενικῆς συνελεύσεως τῶν μετόχων. Οὗτοι εἰς τὸ τέλος ἐκάστης χρήσεως ἐλέγχουν λεπτομερῶς τὰ βιβλία καὶ τὰ δικαιολογητικά ἔγγραφα τῆς ἑταιρείας καὶ ὑποβάλλουν ἑκθεσιν εἰς τὴν γενικὴν συνέλευσιν, πρὸ τῆς ἐγκρίσεως τοῦ ἰσολογισμοῦ ὑπ' αὐτῆς καὶ πρὸ τῆς διανομῆς τῶν κερδῶν.

Τὰς ἀνωνύμους ἑταιρείας ἐλέγχει καὶ παρακολουθεῖ ἀγρύπνως ἡ πολιτεία διὰ τῆς ὑπηρεσίας τοῦ Ὑπουργείου τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας. Τὰ ἀρμόδια ὄργανα τοῦ ὑπουργείου τούτου ἔχουν δικαίωμα νὰ λαμβάνουν μέρος εἰς τὰς γενικὰς συνελεύσεις τῆς ἀνωνύμου ἑταιρείας, νὰ παρίστανται κατὰ τὴν σύνταξιν τοῦ ἰσολογισμοῦ, νὰ ἐξετάζουν τὰ

λογιστικά βιβλία, τὰ διακιολογητικά ἔγγραφα, τὰ χρεώ-
γραφα, τὰ μετρητὰ καὶ οἰονδήποτε ἄλλο στοιχείον ἀφορῶν
τὴν ἑταιρείαν.

Ἡ ἀνώνυμος ἑταιρεία εἶναι ὁ ἐξειλιγμένος τύπος τῶν
συγχρόνων ἑταιρειῶν. Διὰ μικρῶν εἰσφορῶν συγκροτοῦνται
παμμέγιστα κεφάλαια, διὰ τῶν ὁποίων ἐπιχειροῦνται τὰ με-
γαλείτερα καὶ τὰ πλέον παρακεκινδυνευμένα ἔργα. Τὰ ἔρ-
γα ταῦτα, ἀνευ τοῦ τύπου τῆς ἀνωνύμου ἑταιρείας ἦτο ἀδύ-
νατον νὰ ἐπιχειρηθοῦν ὑπὸ ἀτομικῶν ἐπιχειρήσεων ἢ ἄλλου
τύπου ἑταιρείας, λόγῳ τῶν τεραστίων κεφαλαίων, τὰ
ὁποῖα ἀπαιτοῦνται καὶ τοῦ κινδύνου, τὸν ὁποῖον ἐνέχει κάθε
μεγάλη ἐπιχειρήσις.

VI

Συνεταιρισμός

Ὁρισμός. Συνεταιρισμός εἶναι ἔνωσις πολλῶν προσό-
πων τῆς αὐτῆς κατηγορίας, σκοποῦντων τὴν οἰκονομικὴν αὐ-
τῶν βελτίωσιν.

Ὁ συνεταιρισμός ὡς κύριον σκοπὸν ἔχει τὴν ἐξυπηρέτη-
σιν τῶν μελῶν του, τὰ ὁποῖα μόνον τῶν δὲν θὰ ἠδύναντο νὰ
ἐπιτύχουν τὰ ἀποτελέσματα τὰ ὁποῖα ἐπιτυγχάνουν ἐνού-
μενα. Διὰ τῆς ἐνώσεως ἀγοράζουν ἀπὸ κοινοῦ μεγάλας πο-
σότητας πρώτων ὑλῶν ἢ ἐμπορευμάτων μὲ τιμὰς καὶ ὄρους
εὐνοϊκωτέρους, πωλοῦν ἀπὸ κοινοῦ τὰ προϊόντα των κατ'
εὐθεΐαν εἰς τὰ κέντρα τῆς καταναλώσεως ἢ τῆς βιομηχα-
νίας, ἐξευρίσκουν εὐχερέστερον κεφάλαια κλπ.

Οἱ συνεταιρισμοὶ διακρίνονται ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τοῦ
σκοποῦ των, εἰς ἀ σ τ ι κ ο ὺ ς συνεταιρισμοὺς καὶ εἰς γε-
ω ρ γ ι κ ο ὺ ς συνεταιρισμοὺς.

Οἱ ἀστικοὶ συνεταιρισμοὶ ἰδρύονται εἰς τὰς πόλεις καὶ
ὑπάγονται εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Ἑργασίας. Οἱ δὲ γεωργικοὶ
συνεταιρισμοὶ ἰδρύονται ὑπὸ γεωργῶν καὶ ὑπάγονται εἰς τὸ
Ὑπουργεῖον Γεωργίας.

Ἐκτὸς τῆς διακρίσεως αὐτῆς, οἱ συνεταιρισμοί, ἀναλό-
γως τοῦ εἰδικοῦ σκοποῦ, τὸν ὁποῖον ἕκαστος ἐπιδιώκει, λαμ-
βάνει καὶ τὴν ὀνομασίαν του, οἱ ἐπιδιώκοντες λ. χ. τὴν κατα-
σκευὴν ἢ ἀγορὰν οἰκῶν καλοῦνται οἰκοδομικοί, οἱ ἐπιδιώ-
κοντες τὴν προμήθειαν εὐθνής τροφῆς ἢ ἐνδυμασίας κα-
λοῦνται προμηθευτικοὶ ἢ καταναλωτικοί, οἱ ἐπιδιώκοντες
τὴν ἐξεύρεσιν κεφαλαίων καὶ τὴν χορήγησιν τούτων ὑπὸ τῶν

πον δανείου εἰς τοὺς συνεταιρίζοντες των, καλοῦνται πιστωτικοὶ καὶ οὕτω καθεξῆς.

Διὰ τὴν ἰδρυσιν οἰοῦνται ποτε συνεταιρισμοῦ ἀπαιτοῦνται 7 τοῦλάχιστον πρόσωπα συμπληρώσαντα τὸ 21ον ἔτος τῆς ἡλικίας των. Εἰς τοὺς συνεταιρισμοὺς δύναται νὰ εἶναι μέλη καὶ ἀνήλικοι, συμπληρώσαντες τὸ 18ον ἔτος τῆς ἡλικίας των.

Ἡ ἰδρυσις τοῦ συνεταιρισμοῦ γίνεται δι' ἰδιωτικοῦ ἐν-γράφου ὑπογραφομένου ὑπὸ 7 τοῦλάχιστον μελῶν. Τὸ ἐν-γραφον τοῦτο καλεῖται καταστατικόν.

Τὸ καταστατικὸν συντάσσεται εἰς τριπλοῦν καὶ υποβάλλεται εἰς τὸ ἀρμόδιον ὑπουργεῖον πρὸς ἐγκρισιν.

Μετὰ τὴν ἐγκρισιν τοῦ καταστατικοῦ ὑπὸ τοῦ ἀρμοδίου ὑπουργείου, ἀποστέλλεται ἐν ἀντίτυπον εἰς τὴν ἑδραν τοῦ συνεταιρισμοῦ, ἐν εἰς τὸ εἰρηνοδικεῖον τῆς περιφερείας τοῦ συνεταιρισμοῦ καὶ τὸ πρωτότυπον παραμένει εἰς τὸ ὑπουργεῖον.

Τὸ καταστατικὸν περιέχει λεπτομερῶς πάντα τὰ στοιχεῖα, τὰ ἀφορῶντα τὴν λειτουργίαν, τὴν διοίκησιν καὶ τὸν ἔλεγχον τοῦ συνεταιρισμοῦ, ὡς καὶ τὴν εὐθύνην τῶν συνεταιρίων.

Οἱ συνεταιρισμοὶ ἀπὸ ἀπόψεως εὐθύνης διακρίνονται εἰς συνεταιρισμοὺς περιορισμένης εὐθύνης καὶ εἰς συνεταιρισμοὺς ἀπεριορίστου εὐθύνης.

Συνεταιρισμοὶ περιορισμένης εὐθύνης καλοῦνται ἐκεῖνοι, εἰς τοὺς ὁποίους οἱ συνεταιριοὶ ἔχουν περιορισμένην ὑποχρέωσιν. ὀριζομένην διὰ τοῦ καταστατικοῦ. Συνήθως ἡ εὐθύνη περιορίζεται εἰς τὸ ποσὸν τῆς συνεταιρικῆς μερίδος, δύναται ὅμως διὰ τοῦ καταστατικοῦ νὰ ὀρισθῇ καὶ μεγαλύτερον ποσόν. Τὸ ἐπὶ πλέον τῆς συνεταιρικῆς μερίδος ποσὸν θὰ κατατεθῇ ὑπὸ τῶν συνεταιρίων, μόνον εἰς περίπτωσιν, κατὰ τὴν ὁποίαν δὲν δύναται ὁ συνεταιρισμὸς νὰ ἐκπληρῶσῃ ἀνειλημμένας ὑποχρεώσεις ἀπέναντι τρίτων.

Συνεταιρισμοὶ ἀπεριορίστου εὐθύνης εἶναι ἐκεῖνοι, εἰς τοὺς ὁποίους οἱ συνεταιριοὶ δὲν εὐθύνονται μόνον μέχρι τοῦ ποσοῦ τῆς συνεταιρικῆς των μερίδος, ἀλλὰ ἀπεριορίστως δι' ὁλοκλήρου τῆς περιουσίας των.

Ὁ συνεταιρισμὸς ἀπεριορίστου εὐθύνης ὁμοιάζει, ὡς πρὸς τὴν εὐθύνην, μὲ τὴν ὁμόρρυθμον ἑταιρείαν. Λόγω τοῦ ἀπεριορίστου τῆς εὐθύνης οἱ συνεταιρισμοὶ οὗτοι εἶναι σπάνιοι.

Οἱ συνεταιρισμοὶ εἰς τὸ τέλος τῆς ἐπωνυμίας των φέρουν τὰς λέξεις «Περιορισμένης Εὐθύνης» ἢ «Ἀπεριορίστου Εὐ-

θύνης». Αντί ὁμως ὁλοκλήρων τῶν λέξεων, χάριν συντομίας, φέρουν τὰ ἀρχικά γράμματα Π. Ε. ἢ Α. Ε. ὡς λ. χ. «Οἰκοδομικός Συνεταιρισμός Δημοσίων Ὑπαλλήλων Π. Ε.» «Γεωργικός Συνεταιρισμός Μελιτίνης Π. Ε.» «Θεραπευτήριο ὁ Εὐαγγελισμός Πειραιῶς Π. Ε.» κλπ.

Ὁ συνεταιρισμὸς διοικεῖται ὑπὸ συμβουλίου, ἐκλεγομένου ὑπὸ τῆς γενικῆς συνελεύσεως τῶν μελῶν τοῦ συνεταιρισμοῦ. Ἰὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον εἶναι τριμελές, πενταμελές ἢ ἑπταμελές. Τὰ μέλη τούτου ἐκλέγουν τὸν πρόεδρον, τὸν ἀντιπρόεδρον, τὸν γραμματέα καὶ τὸν ταμίαν. Ὅταν τὸ συμβούλιον εἶναι τριμελές, ἀντιπρόεδρος δὲν ὑπάρχει.

Ὁ πρόεδρος τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου ἐκπροσωπεῖ τὸν συνεταιρισμὸν εἰς ὅλας αὐτοῦ τὰς οικονομικὰς, διοικητικὰς καὶ δικαστικὰς ὑποθέσεις.

Ὁ συνεταιρισμὸς ἐλέγχεται ὑπὸ τοῦ Ἐποπτικοῦ Συμβουλίου, ἐκλεγομένου ὑπὸ τῆς γενικῆς συνελεύσεως τῶν μελῶν τοῦ συνεταιρισμοῦ. Τὸ ἐποπτικὸν συμβούλιον εἶναι τοῦλάχιστον τριμελές. Τοῦτο ἐκλέγει μεταξὺ τῶν μελῶν τοῦ τὸν προϊστάμενον τοῦ ἐποπτικοῦ συμβουλίου.

Τὸ Ἐποπτικὸν συμβούλιον συμπράττει μετὰ τοῦ Διοικητικοῦ ὡσὰκς πρόκειται περὶ σοβαρῶν ζητημάτων τοῦ συνεταιρισμοῦ. Τὸ Ἐποπτικὸν συμβούλιον ἐλέγχει πάσας τὰς πράξεις τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου καὶ εἰς τὸ τέλος ἐκάστης χρήσεως ὑποβάλλει εἰς τὴν γενικὴν συνέλευσιν λεπτομερὴ ἐκθεσιν.

Οἱ συνεταιρισμοὶ καλοῦνται καὶ ἑταιρεῖαι μεταβλητοῦ κεφαλαίου. Ἡ ὀνομασία αὕτη ὀφείλεται εἰς τὴν αὐτομείωσιν τῶν μελῶν τοῦ συνεταιρισμοῦ, ἢ ὅποια ἐπιφέρει καὶ αὐτομείωσιν τοῦ κεφαλαίου του. Τὸ κεφάλαιον τοῦ συνεταιρισμοῦ δὲν εἶναι σταθερόν, ὅπως εἶναι εἰς τὰς ἄλλας ἑταιρεῖας, ἀλλὰ αὐξάνει ὡσὰκς προστίθενται νέοι συνεταιῖροι καὶ ἐλαττοῦται ὡσὰκς ἀπομακρύνονται συνεταιῖροι.

Διὰ νὰ γίνῃ τις μέλος τοῦ συνεταιρισμοῦ ὀφείλει νὰ ὑποβάλλῃ αἴτησιν, ἣτις θὰ συζητηθῇ ὑπὸ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου. Ἐν περιπτώσει ἀπορρίψεως ταύτης ἔχει τὸ δικαίωμα ὁ αἰτῶν νὰ εἰσαγάγῃ τὴν αἴτησίν του διὰ τινος τῶν συνεταιρίων εἰς τὴν γενικὴν συνέλευσιν, ἢ ὅποια ἀποφαίνεται ὁριστικῶς.

Μετὰ τὴν ἔγκρισιν τῆς αἰτήσεώς του ὀφείλει νὰ καταθέσῃ τὴν συνεταιρικὴν του μερίδα εἰς τὸν ταμίαν τοῦ συνεταιρισμοῦ.

Η έγγραφη εἰς δύο ἢ περισσότερους συνεταιρισμοὺς τοῦ αὐτοῦ σκοποῦ δὲν ἐπιτρέπεται.

Ὁ συνεταιρισμὸς διαλύεται :

1) Ὄταν ἀποφασίσουν τὰ 3)4 τῶν μελῶν τῆς γενικῆς συνελεύσεως.

2) Ὄταν παρέλθῃ ἡ ὑπὸ τοῦ καταστατικοῦ ὀρισθεῖσα διάρκεια.

3) Ὄταν ἀποπερατωθῇ ὁ σκοπὸς αὐτοῦ καὶ

4) Ὄταν πτωχεύσῃ ὁ συνεταιρισμός.

A large, stylized handwritten signature in dark ink, possibly reading 'Christos', is written across the middle of the page. A horizontal line is drawn above the signature.A smaller handwritten mark or signature, possibly initials, is located below the main signature.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ
ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΥΤΟΝΟΜΩΝ
ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ

I.

Αυτόνομοι Ὀργανισμοὶ

Ἡ Πολιτεία ἔχει ιδρύσει διαφόρους ὁργανισμούς, τὴν διοίκησιν τῶν ὁποίων ἔχει ἀναθέσει εἰς τὰ μέλη τὰ ἀποτελοῦντα αὐτούς, δι' ὃ καὶ αὐτόνομοι ἢ αὐτοδιοικούμενοι ὁργανισμοὶ καλοῦνται. Οἱ ὁργανισμοὶ οὗτοι ἐπιδιώκουν ἄλλοι μὲν τὴν προστασίαν καὶ τὴν βελτίωσιν τῆς παραγωγῆς διαφόρων προϊόντων, ὅπως εἶναι ὁ Αὐτόνομος Σταφιδικός Ὀργανισμός, τὸ Ἰνστιτοῦτον Βάμβακος, ὁ Αὐτόνομος Γαπητουργικός Ὀργανισμός κλπ. Ἄλλοι δὲ ἐπιδιώκουν τὴν προστασίαν τῶν συμφερόντων τῶν μελῶν των καὶ τὴν βελτίωσιν τοῦ κλάδου των, ὅπως εἶναι τὰ διάφορα Ἐπιμελητήρια.

Ἐμπορικὰ καὶ Βιομηχανικὰ Ἐπιμελητήρια. Τὰ Ἐμπορικὰ καὶ Βιομηχανικὰ Ἐπιμελητήρια σκοπὸν ἔχουν νὰ προάγουν τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν βιομηχανίαν καὶ νὰ προστατεύουν τὰ συμφέροντα τῶν μελῶν των.

Ἐπαγγελματικὰ καὶ Βιοτεχνικὰ Ἐπιμελητήρια. Τὰ Ἐπαγγελματικὰ καὶ Βιοτεχνικὰ Ἐπιμελητήρια, μέλη τῶν ὁποίων εἶναι οἱ μικρέμποροι καὶ οἱ βιοτέχναι, ἀπεχωρίσθησαν τῶν Ἐμπορικῶν καὶ Βιομηχανικῶν Ἐπιμελητηρίων, ἵνα ἐξυπηρετῶνται ἐπωφελέστερον τὰ συμφέροντα τῶν μελῶν των.

Τὰ Ἐπαγγελματικὰ καὶ Βιοτεχνικὰ Ἐπιμελητήρια ἔχουν τὸν αὐτὸν σκοπὸν, τὴν αὐτὴν δικαιοδοσίαν καὶ τὰς αὐτὰς ὑποχρεώσεις, τὰς ὁποίας ἔχουν καὶ τὰ Ἐμπορικὰ καὶ Βιομηχανικὰ Ἐπιμελητήρια, ἀλλὰ εἰς τὸν κύκλον τοῦ μικρεμπορίου καὶ τῆς βιοτεχνίας.

Γεωργικὰ Ἐπιμελητήρια. Σκοπὸς τῶν Γεωργικῶν Ἐπιμελητηρίων εἶναι βελτίωσις τῆς γεωργίας καὶ τῆς κτηνο-

τροφίας καὶ ὑποβάλλουν τὰ πορίσματα τῶν εἰς τὴν κυβέρνησιν, ἢ ὅποια λαμβάνει τὰ ἐνδεικνυόμενα μέτρα διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν κατ' ἐξοχὴν παραγωγικῶν τούτων κλάδων τῆς χώρας μας.

Γεωργικὰ ἐπιμελητήρια ὑπάρχουν εἰς τὰς πρωτευούσας ὄλων τῶν νομῶν.

Τεχνικὰ Ἐπιμελητήρια. Σκοπὸς τῶν τεχνικῶν ἐπιμελητηρίων εἶναι ἡ μελέτη καὶ προαγωγή τῶν ἐπιστημονικῶν τεχνῶν, ἥτοι τῆς ἀρχιτεκτονικῆς, τῆς μηχανικῆς, τῆς χημείας καὶ τῆς ἠλεκτρολογίας.

Μέλη τῶν τεχνικῶν ἐπιμελητηρίων εἶναι οἱ πολιτικοὶ μηχανικοὶ, οἱ ἀρχιτέκτονες, οἱ μηχανολόγοι, οἱ χημικοὶ μηχανικοὶ, καὶ οἱ ἠλεκτρολόγοι.

Ἐν Ἑλλάδι τοιοῦτον ἐπιμελητήριον λειτουργεῖ ἐν Ἀθῇναις.

Ναυικὸν Ἐπιμελητήριον τῆς Ἑλλάδος. Τὸ Ἐπιμελητήριον τοῦτο ἑδρεύει ἐν Πειραιεῖ. Μέλη αὐτοῦ εἶναι ὑποχρεωτικῶς: α) Πάντες οἱ Ἕλληνες πλοιοκτῆται καὶ πᾶσαι αἱ ἀτμοπλοῖαι καὶ ἐταιρεῖαι καὶ β) πάντες οἱ ἐξ ἐπαγγέλματος Ἕλληνες ἐφοπλισταί.

Σκοπὸς τοῦ Ἐπιμελητηρίου τούτου εἶναι ἡ μελέτη τῶν ναυτιλιακῶν ζητημάτων τῶν ἀφορώντων τὴν ἀτμίρη καὶ ἰσιοφόρον ναυτιλίαν μας καὶ τὴν προαγωγὴν τῶν μεταξὺ Ἑλλήνων ἐφοπλιστῶν καὶ παντὸς εἶδους ἐφοπλιστικῶν ἐνώσεων ἐπαγγελματικὴν ἐπικοινωνίαν. Γνωμοδοτεῖ ἐπὶ νομοσχεδίων καὶ Βασιλ. Διαταγμάτων σχετιζομένων πρὸς τὴν ἐμπορικὴν ναυτιλίαν, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν μετὰ τῶν ξένων Κρατῶν συνομολογουμένων συνθηκῶν ἐμπορίου καὶ ναυτιλίας.

Ἐπαγγελματικὸν Ἐπιμελητήριον Τουριστικῶν Ξενοδοχείων. Ἐδρεύει ἐν Ἀθῇναις. Μέλη αὐτοῦ εἶναι οἱ ἰδιοκτῆται τῶν τουριστικῶν ξενοδοχείων καὶ τῶν τουριστικῶν οἰκοτροφείων (pensions). Σκοπὸς τοῦ Ἐπιμελητηρίου τούτου εἶναι ἡ ὑποστήριξις τῶν συμφερόντων τῆς ξενοδοχοοιομηχανίας καὶ ἡ προαγωγή αὐτῆς.

Διεθνῇ Ἐπιμελητήρια. Οἱ ἐμποροβιομήχανοι διαφόρων κρατῶν, διὰ τὴν ὁμαλωτέραν διεξαγωγὴν τῶν διεθνῶν συναλλαγῶν, ἱδρυσαν τὸ Διεθνὲς Ἐμπορικὸν Ἐπιμελητήριον, τοῦ ὁποῖου ἡ ἑδρα εἶναι ἐν Παρίσισις καὶ ἔχει διακλαδώσεις εἰς ὅλα σχεδὸν τὰ πεπολιτισμένα κράτη. Ἡ Ἑλλάς συμμετέχει τοῦ Διεθνoῦς Ἐμπορικοῦ Ἐπιμελητηρίου ἀπὸ τοῦ ἔτους 1926.

Κύριος σκοπὸς τοῦ Διεθνoῦς Ἐπιμελητηρίου εἶναι ἡ διευκόλυνσις τῶν διεθνῶν συναλλαγῶν καὶ ἡ ὁμοιόμορφος ἐνέρ-

γεια όλων τῶν διεθνῶν ζητημάτων, τῶν ἀφορώντων τὸ ἐμπόριον, τὴν βιομηχανίαν καὶ τὰς τραπέζας.

II.

Σωματεῖα

Σωματεῖον καλεῖται ἡ ἔνωσις πολλῶν φυσικῶν προσώπων σκοποῦντων τὴν ὑποστήριξιν τῶν συμφερόντων αὐτῶν ἢ τὴν ἠθικὴν αὐτῶν βελτίωσιν.

Διὰ τὴν ἰδρυθῆναι σωματεῖον πρέπει νὰ εἶναι τοῦλάχιστον 20 πρόσωπα, νὰ συντάξουν καταστατικὸν καὶ νὰ τὸ ὑποβάλουν πρὸς ἔγκρισιν εἰς τὸ Πρωτοδικεῖον τοῦ τόπου των. Δύναται ὁμως νὰ λειτουργήσῃ τὸ σωματεῖον καὶ ἄνευ ὑποβολῆς τοῦ καταστατικοῦ του εἰς τὸ Πρωτοδικεῖον, ἀρκεῖ ὁ σκοπὸς του νὰ μὴ ἀντιβαίνει εἰς τοὺς νόμους.

Ἀπαγορεύεται εἰς τὸ σωματεῖον νὰ ἔχη ὥς σκοπὸν τὴν πραγματοποίησιν κέρδους εἰς ὄφελος τῶν μελῶν του. Τὰ σωματεῖα ἀποβλέπουν εἰς διαφόρους ἠθικοὺς σκοποὺς, ἢτοι εἰς τὴν διανοητικὴν ἀνάπτυξιν τῶν μελῶν των, εἰς τὴν ψυχαγωγίαν αὐτῶν, εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν ἀπόρων, εἰς τὴν προστασίαν τῶν ἀνηλίκων κλπ., τὰ δὲ ἐπαγγελματικά σωματεῖα ἀποβλέπουν εἰς τὴν ὑποστήριξιν τῶν συμφερόντων τῶν μελῶν των καὶ εἰς τὴν ἠθικὴν αὐτῶν ἐνίσχυσιν.

Τὰ ἐπαγγελματικά σωματεῖα ἰδρύονται μεταξὺ ἐργατῶν ἢ ἐργοδοτῶν τῆς αὐτῆς ἐπαγγελματικῆς τάξεως. Τὰ μέλη ἐκάστου σωματείου πρέπει νὰ ἔχουν ὅλα τὴν αὐτὴν ἐπαγγελματικὴν ιδιότητα. Οἱ ἐργοδοτοὶ δὲν δύνανται νὰ εἶναι μέλη τῶν ἐργατικῶν σωματείων καὶ τὰνάπαλιν. Τὰ ἐπαγγελματικά σωματεῖα διακρίνονται εἰς ἐργατικά καὶ εἰς ἐργοδοτικά.

Ἐργατικά σωματεῖα.

Τὰ ἐργατικά σωματεῖα ἰδρύονται ὑπὸ ἐργατῶν ἢ ιδιωτικῶν ὑπαλλήλων ἀσκούντων τὸ αὐτὸ ἢ συναφὲς ἐπάγγελμα. Οἱ ἐργάται ἢ ιδιωτικοὶ ὑπάλληλοι ἐκάστης πόλεως ἐνοῦνται καὶ ἰδρύουν σωματεῖα μετὰ τὸν σκοπὸν νὰ προστατεύσουν τὰ ἐπαγγελματικά των συμφέροντα ἢ νὰ βελτιώσουν τὴν μόρφωσιν των ἢ τὸ ἐπάγγελμά των. Τοιαῦτα σωματεῖα ὑπάρχουν εἰς ὅλας τὰς πόλεις τῆς Ἑλλάδος, ὅπως εἶναι λ. χ. ὁ σύλλογος τῶν ἐμποροὑπαλλήλων Ἀθηνῶν, ὁ

σύλλογος τῶν ιδιωτικῶν ὑπαλλήλων Πειραιῶς, ἡ ἔνωσις τῶν ἐργατῶν λιμένος Καλαμῶν, τὸ σωματεῖον καπνεργατῶν Καβάλλας καὶ ἄλλα.

Πάντες οἱ ἐργάται καὶ οἱ ὑπάλληλοι τῆς βιομηχανίας, τῶν τραπεζῶν, τῆς συγκοινωνίας, τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς ναυτιλίας ἀνήκουν εἰς τὰ σωματεῖα των.

Οἱ ἐργάται διὰ τῶν σωματείων των εὐχερῶς συγκεντρῶνται πρὸς διεκδίκησιν τῶν δικαιωμάτων των· ἰδρύουν ἡμερήσια ἢ νυκτερινὰ ἐπαγγελματικὰ σχολεῖα, ἰδρύουν μετὰ τῶν μελῶν των ταμεῖα ἀλληλοβοηθείας καὶ γραφεῖα εὐρέσεως ἐργασίας, διαπραγματεύονται ὁμαδικῶς διὰ τῶν ἀντιπροσώπων των τὸν διακανονισμόν τῆς ἀμοιβῆς των μετὰ τῶν ἐργοδοτῶν των κλπ.

Διὰ τὴν πληρεστέραν ἐξυπηρέτησιν τῶν συμφερόντων των, ἐνοῦνται πάντα τὰ ἐργατικά σωματεῖα καὶ ἀποτελοῦν μίαν μεγαλειτέραν ὁργάνωσιν μὲ μεγαλειτέραν δύναμιν. Ἡ ἔνωσις αὕτη, τῶν σωματείων, ἄλλοτε μὲν περιλαμβάνει πάντα τὰ ἐργατικά σωματεῖα τῆς αὐτῆς πόλεως καὶ καλεῖται ἐργατικὸν κέντρον, ὅπως εἶναι τὸ Ἐργατικὸν Κέντρον Ἀθηνῶν, Πειραιῶς κλπ., ἄλλοτε δὲ περιλαμβάνει τὰ ὁμοιογενῆ ἢ συγγενῆ σωματεῖα ὁλοκλήρου τῆς χώρας καὶ καλεῖται ὁμοσπονδία, ὅπως εἶναι ἡ Ὅμοσπονδία Ἐργατῶν Θαλάσσης, ἡ Καπνεργατικὴ Ὅμοσπονδία τῆς Ἑλλάδος καὶ ἄλλα.

Ὅλαι αἱ ὁμοσπονδίαί των διαφόρων ἐργατικῶν σωματείων ἔχουν ἐνωθῇ εἰς μίαν ἐνιαίαν ὁργάνωσιν, τὴν Γενικὴν Συνὸς ὁμοσπονδίαν τῆς Ἑλλάδος.

Ἐργοδοτικά σωματεῖα.

Ὅπως ἐνοῦνται οἱ ἐργάται, καθ' ὅμοιον τρόπον ἐνοῦνται καὶ οἱ ἐργοδοταί, ἥτοι οἱ ἔμποροι, οἱ βιομήχανοι, οἱ τραπεζῖται, οἱ ἐφοπλισταί κλπ. μὲ τὸν σκοπὸν νὰ ὑποστηρίζουν τὰ συμφέροντα τῶν κλάδων των. Τὰ σωματεῖα τῶν ἐργοδοτῶν ἔχουν διαφόρους ὀνομασίας, ἥτοι Ἐμπορικὸς Σύλλογος, Σύνδεσμος Ἐμπόρων καὶ Βιομηχάνων, Ἐνώσις Ἐφοπλιστῶν κλπ. Οἷανδῆποτε ὀνομασίαν καὶ ἂν ἔχουν διέπονται ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ νόμου «περὶ σωματείων», ὅπως καὶ τὰ ἄλλα σωματεῖα.

Οἱ ἐργοδοταί διὰ τῶν σωματείων των ἀντιμετωπίζουσιν τὰς ἐκάστοτε ἐγειρομένας ἀξιώσεις τῶν ἐργατῶν ἢ τῶν ὑπαλλήλων των, εἰσηγοῦνται εἰς τὴν Κυβέρνησιν διάφορα μέτρα ἀποθλέποντα εἰς τὴν δικαιοτέραν κατανομὴν τῶν φό-

ρων, ἢ εἰς τὴν αὐξησιν τῆς παραγωγῆς, ἰδρύουν καὶ συντη-
ροῦν ἡμερήσια ἢ νυκτερινὰ ἐπαγγελματικά σχολεῖα καὶ ἐν
γένει μεριμνοῦν διὰ τὴν ἠθικὴν ἐνίσχυσιν καὶ βελτίωσιν τῆς
τάξεώς των.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΕΡΓΟΔΟΤΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΑΤΩΝ

I.

Σχέσις Κεφαλαίου καὶ Ἑργασίας

Ἡ παραγωγή τῶν χρησιμοποιουμένων ἀγαθῶν διὰ τὴν θεραπείαν τῶν ἀναγκῶν μας ὀφείλεται εἰς τὴν Ἑργασίαν καὶ τὸ Κεφάλαιον. Τὸ Κεφάλαιον ἄνευ τῆς Ἑργασίας εἶναι νεκρὸν καὶ ἡ Ἑργασία ἄνευ τοῦ Κεφαλαίου δὲν ἀποδίδει. Μεταξὺ τῶν ἐπιχειρηματιῶν, τῶν διαθετόντων τὸ κεφάλαιον καὶ τῶν ἐργατῶν τῶν προσφερόντων τὴν ἐργασίαν τῶν δημιουργεῖται πάλη καὶ διαμάχη ὡς πρὸς τὸν βαθμὸν τῆς συνεισφορᾶς ἑνὸς ἐκάστου εἰς τὴν παραγωγὴν τῶν ἀγαθῶν καὶ εἰς τὴν διανομὴν τούτων. Οἱ ἐπιχειρηματισταὶ ἰσχυρίζονται ὅτι αὐτοὶ διέθεσαν τὰ κεφάλαια διὰ τὴν ἰδρυσιν τῆς ἐπιχειρήσεως καὶ ὅτι αὐτοὶ διατρέχουν τὸν κίνδυνον τῆς ἀπωλείας αὐτῶν καὶ τῆς πτωχεύσεως, ἐπομένως αὐτοὶ δικαιοῦνται νὰ λάβουν τὴν μεγαλειτέραν μερίδα τῶν ἀγαθῶν, οἱ δὲ ἐργάται διατείνονται ὅτι τὰ κεφάλαια τὰ ὁποῖα διέθεσαν οἱ ἐπιχειρηματισταὶ διὰ τὴν ἰδρυσιν τῶν ἐπιχειρήσεων εἶναι ἐντελῶς ἀνίκανα νὰ παραγάγουν ἄνευ τῆς ἐργασίας αὐτῶν, ἐπομένως εἰς αὐτοὺς ἀνήκει ἡ μεγαλειτέρα μερίς τῶν ἀγαθῶν. Ἡ διαμάχη αὕτη ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἀπεργίαν τῶν ἐργατῶν καὶ τὴν ἀνταπεργίαν (lock-out) τῶν ἐργοδοτῶν.

Ἐχει δηλαδή ὡς ἀποτέλεσμα τὴν διακοπὴν τῆς παραγωγῆς καὶ τὸν διαπληκτισμὸν τῶν ἐργοδοτῶν καὶ τῶν ἐργατῶν. Αἱ ἀπεργίαι καὶ αἱ ἀνταπεργίαι θὰ σταματήσουν ὅταν οἱ ἐργάται ἀντιληφθοῦν ὅτι ἄνευ τῶν ἐργοδοτῶν δὲν δύναται νὰ ζήσουν καὶ συγχρόνως ἀντιληφθοῦν καὶ οἱ ἐργοδοταὶ ὅτι πρέπει οἱ ἐργάται τῶν νὰ ζοῦν ἀνθρωπινὰ καὶ ὅτι τὸ κεφάλαιον ἄνευ αὐτῶν δὲν ἔχει οὐδεμίαν παραγωγικὴν ἰκανότητα.

Ἡ Πολιτεία διὰ νὰ προστατεύῃ τὰ συμφέροντα τοῦ ἐργάτου καὶ τοῦ ἐργοδότου καθιέρωσεν εἰς ὅλας τὰς ἐπιχειρήσεις τὸ ὀκτάωρον καὶ καθώρισεν τὸ κατώτατον ὄριον

των μισθῶν των ιδιωτικῶν υπαλλήλων καὶ τὸ ἡμερομίσθιον των ἐργατῶν.

11.

Κοινωνικὴ Πρόνοια

Ἡ κοινωνία εὐρίσκεται ἐν ἁρμονίᾳ, ὅταν πάντα τὰ ἄτομα, τὰ ἀποτελοῦντα αὐτήν, κατορθώσουν διὰ τῆς ἐργασίας των νὰ θεραπεύουν τὰς ἀνάγκας των. Πολλάκις ὅμως ὁ ἄνθρωπος, παρὰ τὴν ἐπιθυμίαν τὴν ὁποίαν ἔχει πρὸς τὴν ἐργασίαν, δὲν δύναται νὰ ἐργασθῇ, εἴτε λόγῳ ἀσθενείας εἴτε λόγῳ ἀνεργίας. Ἀλλὰ καὶ ἐὰν τινὲς ἀποφύγουν ἀμφοτέρας τὰς δυσμενεῖς ταύτας περιπτώσει καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ζωῆς των, δὲν θὰ κατορθώσῃ ὅμως οὐδεὶς νὰ διαφύγῃ τὸ γῆρας, τὸ ὁποῖον θὰ ἐπιφέρῃ διακοπὴν τῆς ἐργασίας.

Ταῦτα ἔχοντες ὑπ' ὅψιν των πάντες οἱ ἄνθρωποι, φροντίζουν κατὰ τὴν περίοδον τῆς ἐργασίας νὰ διατηροῦν τὰ ἔξοδά των εἰς μικρότερον ἐπίπεδον των ἐσόδων των, εἰς τρόπον ὥστε διὰ τοῦ περισσεύματός των νὰ δημιουργήσουν κεφάλαιον, τὸ ὁποῖον θὰ χρησιμοποιοῦσιν εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς ἀσθενείας, τῆς ἀνεργίας ἢ τοῦ γήρατος.

Εἰς πολλοὺς ὅμως συμβαίνει τὸ εἰσόδημά των νὰ εἶναι ἀνεπαρκὲς διὰ τὴν θεραπείαν των καθημερινῶν ἀναγκῶν των καὶ συγχρόνως διὰ τὴν δημιουργίαν ἀποθέματος. Εἰς ἄλλους πάλι συμβαίνει νὰ μὴ ἔχουν ἀνεπτυγμένον τὸ συναίσθημα τῆς φειδοῦς καὶ τῆς ἀποταμιεύσεως. Οἱ ἄνθρωποι αὗτοὶ ἐπομένως, ὅταν θὰ παραστῇ ἀνάγκη νὰ ἀντιμετωπίσουν ἀσθένειαν ἢ ἀνεργίαν ἢ τὸ ἀναπόφευκτον γῆρας, θὰ εὐρεθοῦν μοιραίως πρὸ τοῦ κινδύνου τῆς δυστυχίας καὶ τῆς συμφορᾶς. Ἡ δυστυχία δὲ αὕτη δὲν ἐντοπίζεται εἰς τοὺς δυστυχοῦντας ἀσθενεῖς, ἀνέργους καὶ γέροντας, ἀλλὰ βαθμηδὸν λόγῳ τοῦ μετριασμοῦ τῆς καταναλώσεως εἰς τὸ ἐμπόριον, εἰς τὴν βιομηχανίαν, εἰς τὴν συγκοινωνίαν, ἐξαπλοῦται εἰς ὁλόκληρον τὴν κοινωνίαν.

Ἡ πολιτεία λαμβάνουσα ταῦτα ὑπ' ὄψει της καὶ ἔχουσα τὴν γενικὴν ἀντίληψιν ἐφ' ὁλοκλήρου τῆς κοινωνίας, ἵδρυσεν ταμεῖα προνοίας ἢ ἐβοήθησε διὰ νόμων τὰ ἄτομα, τὰ ἀπειλούμενα ὑπὸ των διαφόρων κινδύνων, εἰς τὴν ἵδρυσιν τοιούτων ἀσφαλιστικῶν ταμείων, ὅπως εἶναι τὸ ἱδρυμα Κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων, τὸ Ταμεῖον Προνοίας Δημοσίων Ὑπαλλήλων, τὸ Μιστοχικὸν Ταμεῖον κλπ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΚΤΟΝ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΕΛΑΤΤΩΜΑΤΑ

I.

Ἐλαττώματα καὶ συνέπειαι αὐτῶν

Ἰσχυρὰ Πολιτεία καὶ ἁρμονικὴ κοινωνία εἶναι ἐκείνη, ἣ ὅποια ἀποτελεῖται ἀπὸ πολίτας σωματικῶς καὶ πνευματικῶς ὑγιεῖς. Ὁ πολίτης ἔχει καθήκον ἀπέναντι τοῦ ἑαυτοῦ του καὶ τῆς οἰκογενείας του, καὶ ἀπέναντι τῆς κοινωνίας καὶ τῆς πολιτείας νὰ ἀποφεύγῃ τὰ ἐλαττώματα ἐκεῖνα, τὰ ὅποια ἐπιφέρουν ἐξασθένεισιν τῆς σωματικῆς του καὶ πνευματικῆς του ὑγείας καὶ ὀδηγοῦν εἰς διαφθοράν, ἐξευτελισμὸν καὶ δυστυχίαν. Ὅταν τὸ ἐλάττωμα διαφθείρῃ τοὺς πολίτας καὶ ταπεινῶνῃ καὶ ἐξευτελίξῃ τὸ ἦθος αὐτῶν, ὅταν φθείρῃ τὴν ὑγείαν των καὶ καθιστᾷ αὐτοὺς πένητας, καχεκτικούς καὶ δυστυχεῖς ἀπὸ διαφόρους νόσους, τὰς ὁποίας κληροδοτοῦν εἰς τὰ τέκνα των καὶ τὰ τέκνα των εἰς τοὺς ἀπογόνους των, τότε καὶ ἡ Πολιτεία, τῆς ὁποίας οἱ πολῖται μαστίζονται ἀπὸ δυστυχίαν καὶ ἐξευτελισμὸν, γίνεται πτωχὴ, ἀνίσχυρος καὶ ἐξηυτελισμένη, διότι στηρίζεται ἐπὶ λαοῦ ἐξηυτελισμένου καὶ δυστυχισμένου.

Τὰ ἐπικινδυνოდέστερα ἐλαττώματα δι' ἓνα λαὸν εἶναι ὁ ἀλκοολισμὸς, ἡ ἀσωτία καὶ τὰ τυχερὰ παίγνια. Ἐθνος τοῦ ὁποίου ὁ λαὸς μαστίζεται ἀπὸ τὰ ἐλαττώματα ταῦτα, ὁμοιάζει πρὸς οἰκογένειαν τῆς ὁποίας τὰ μέλη εἶναι ἀλκοολικά καὶ ἀσωτα ἢ ἀναμένουν νὰ ζήσουν, οὐχὶ ἐκ τῆς ἐντίμου ἐργασίας των, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν πιθανὴν εὐνοίαν τῆς ἀμαρτωλῆς τύχης των. Ὅπως θὰ καταρρεύσῃ καὶ θὰ ἀποσυντεθῇ ἡ οἰκογένεια αὕτη, οὕτω καὶ τὸ ἔθνος τὸ ἀποτελούμενον ἀπὸ τοιαύτας οἰκογενείας θὰ καταρρεύσῃ, θὰ ἀποσυντεθῇ καὶ θὰ ὑποδουλωθῇ εἰς τὸν πρῶτον τυχόντα.

II.

Ἀλκοολισμὸς

Ἡ μέθη, ἡ κατάχρησις πνευματωδῶν ποτῶν, ἐπιφέρει τὸν ἀλκοολισμόν, ὅστις εἶναι τὸ τρομερώτερον ἐλάττωμα.

Ὁ ἀλκοολισμὸς διαστρέφει τὸν χαρακτῆρα, καταστρέφει τὴν ὑγείαν τὴν ἐργατικότητα καὶ τὴν ἠθικὴν, καὶ τελικῶς ἐπιφέρει παράλυσιν καὶ παραφροσύνην. Εἰς μερικὰς χώρας τῆς Εὐρώπης, τὰς ὁποίας μαστίζει ἡ κατάχρησις τῶν πνευματωδῶν ποτῶν, ἔλαβε τρομακτικὰ διαστάσεις ὁ ἀλκοολισμὸς. Ἡ στατιστικὴ τῶν ψυχιατρειῶν τῶν ἀπέδειξεν ὅτι, μετὰ τὸν εἰσερχομένων εἰς τὰ φρενοκομεῖα τὰ 50—55 ἐπὶ τοῖς ἑκατόν, ἐπὶ τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν παραφρόνων, ἦσαν προσβεβλημένοι ἀπὸ ἀλκοολισμὸν. Ἀλλὰ καὶ οἱ μὴ φθάνοντες μέχρι τοῦ φρενοκομεῖου ἐκ τῶν πνευματωδῶν ποτῶν, δὲν δύνανται νὰ ἀποτελοῦν λαὸν ὑγιῆ, διότι ἡ πνευματοποισία κατὰ διαφόρους βαθμοὺς ἐκφυλίζει πάντας τοὺς κατὰ συνήθειαν πίνοντας πνευματώδη ποτὰ. Ὁ ἀλκοολισμὸς ἐξασθενίζει ὁλόκληρον τὸ σῶμα καὶ τὸ πνεῦμα καὶ ὁδηγεῖ πρὸς τὸ ἔγκλημα καὶ πρὸς τὴν ἀνηθικότητα.

Φιλόσοφος πατήρ πληροφορηθεὶς περὶ τοῦ διαμένοντος εἰς ἄλλην πόλιν υἱοῦ του, ὅτι διὰ τῆς κακῆς συναναστροφῆς ἀπέκτησε διάφορα ἐλαττώματα, δὲν ἀπηλπίσθη, πιστεύσας ὅτι ἴσως ἐπανήρχετο εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἀρετῆς. Ὅταν ὅμως ἐπληροφορήθη ὅτι ἐσυνήθιζεν εἰς τὴν πνευματοποισίαν, ἀπηλπίσθη καὶ περίλυπος ἀπήντησε «δὲν ἔχω πλέον παιδί».

Ἡ κοινωνία θεωρεῖ τὸν μεθυσμένον ἐπικινδυνότερον τοῦ παράφρονος, χαρακτηριστικώτατα δὲ λέγει «ὁ τρελὸς εἶδε τὸν μεθυσμένον καὶ ἐφοδῆθη». Ἡ πολιτεία ἀμύνεται συστηματικώτατα κατὰ τῆς νόσου ταύτης. Ἀλλὰ πολιτεία, ὅπως ἡ Ἀμερικὴ εἰς τὰ πρόσφατον παρελθόν, ἀπηγόρευον τὴν χρῆσιν πνευματωδῶν ποτῶν, ἄλλαι δὲ φορολογοῦν βαρύνοντα τὸ οἶνον πνεῦμα καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν προϊόντα. ὅχι διὰ νὰ αὐξήσουν τὰ δημόσια ἔσοδα, ἀλλὰ διὰ νὰ περιορίσουν τὴν εὐρείαν χρῆσιν αὐτῶν καὶ νὰ προλάβουν τοὺς ἀναριθμήτους κινδύνους τοῦ ἀλκοολισμοῦ.

Ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς, κατ' ἐξοχὴν λιτοδίαιτος καὶ ἐγκρατής, οὐδέποτε παρουσίασε φαινόμενα ἀλκοολικῆς δηλητηριάσεως, τοὺς δὲ ἐλαχίστους μεθύσκοντας ἔβλεπε πάντοτε καὶ βλέπει μὲ αἰσθημα οἴκτου, ἀποστροφῆς καὶ περιφρονήσεως.

III.

Τυχερὰ παίγνια

Τὰ τυχερὰ παίγνια, ἐπιφέροντα καὶ αὐτὰ καταστροφὴν τῆς περιουσίας, φθορὰν τῆς ὑγείας καὶ διαστροφὴν τοῦ χαρακτῆρος θεωροῦνται ὡς ἐπικίνδυνον κοινωνικὸν ἐλάττωμα.

Εἶναι καὶ τοῦτο ἐλάττωμα παρατηρούμενον εἰς τοὺς ἀνθρώπους, οἱ ὅποιοι δὲν σέβονται τὴν ἐργασίαν, δὲν ἐκτιμοῦν τὸν ἰδρῶτα των καὶ δὲν ἐνδιαφέρονται διὰ τὴν ὑγείαν των, διὰ τὴν ἀξιοπρέπειάν των καὶ διὰ τὴν εὐτυχίαν τῆς οἰκογενείας των. Ὁ παίκτης δὲν δύναται νὰ ἔχη ποτὲ χαρακτήρα ἀκέραιον καὶ κῦρος εἰς τὴν κοινωνίαν. Καὶ ὁ ἰσχυρότερος χαρακτήρ θὰ ὑποκύψῃ εἰς τὴν ἀγωνίαν καὶ εἰς τὴν συγκίνησιν τὴν ὁποίαν διαρκῶς δοκιμάζει ἐνώπιον τοῦ ρυπαροῦ βωμοῦ τῆς Τύχης. Θὰ παρασυρθῇ ἀσφαλῶς ἀπὸ τὴν ἐλπίδα τοῦ εὐκόλου πλουτισμοῦ καὶ δὲν θὰ βραδύνη νὰ καταστρέψῃ τὴν περιουσίαν του ἢ νὰ καταχρασθῇ περιουσίας ἄλλων. Οὐδεὶς δίδει εἰς αὐτὸν πίστιν καὶ οὐδεὶς ἀναθέτει εἰς αὐτὸν τὴν μικροτέραν ὑπόθεσιν ἢ τὴν ἐλαχίστην διαχείρισιν.

Ἡ ἀγωνία τὴν ὁποίαν δοκιμάζει ὁ παίκτης τοῦ παραλύει τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα. Ἡ ἐξεύρεσις χρημάτων καὶ ἡ ἐλπίς τοῦ κέρδους τὸν ἐξωθοῦν εἰς παντὸς εἶδους ταπεινωτικὰς σκέψεις καὶ ἐξευτελιστικὰς καὶ ἐγκληματικὰς πράξεις. Τὸ τρομερὸν τοῦτο πάθος ἀφαιρεῖ ἀπὸ τὴν ψυχὴν τοῦ παίκτη καθε εὐγενὲς καὶ ἠθικὸν συναίσθημα, ἀδιαφορεῖ διὰ τὴν ὑγείαν του, διὰ τὴν οἰκογένειάν του, διὰ τὴν κοινωνίαν, διὰ τὴν πολιτείαν. Ἐὰν μὲν συμβῇ νὰ χάσῃ τὰ χρήματά του, ὁ νοῦς του συσκοτίζεται καὶ τὸ σῶμα του παραλύει, ἐὰν δὲ συμβῇ νὰ κερδίσῃ, μεθύσκειται ἀπὸ τὴν χαρὰν καὶ ἐξωθεῖται εἰς τὰς πλέον κατεξευτελιστικὰς καὶ καταστρεπτικὰς ἀσωτίας, μὲ τὴν μωρὰν ἐλπίδα ὅτι, τὴν ἐπομένην θὰ ἀνακτήσῃ εὐκόλως καὶ ἀκόπως ὅσα ἐσπατάλησεν. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ ἀπώλεια εἶναι συνηθεστέρα τοῦ κέρδους, συντρίβεται ψυχικῶς καὶ σωματικῶς καὶ ἐγκαθίστανται εἰς τὴν οἰκογένειάν του ἡ πενία καὶ ἡ δυστυχία καὶ αἱ θυγατέρες αὐτῶν "Εἷρις καὶ Διχόνοια. Ἐξηντηλέμενος ὁ παίκτης ἀπὸ τὴν ὀλονύκτιον ἀγρυπνίαν καὶ συντετριμμένος ἀπὸ τὴν ἀπώλειαν, λησμονεῖ πᾶσαν ἠθικὴν ὑποχρέωσιν, ἀδιαφορεῖ καὶ διὰ τὰς ἱερωτέρας ἀνάγκας τῶν πλέον προσφιλῶν του προσώπων καὶ δὲν σκέπτεται τίποτε ἄλλο, παρὰ μόνον κατὰ ποῖον ταπεινωτικὸν τρόπον θὰ ἐξεύρῃ ἐκ νέου χρήματα διὰ νὰ ἱκανοποιήσῃ τὸ πάθος του καὶ τὴν μωρὰν ἐλπίδα τῆς ἀνακτήσεως τῶν χρημάτων του. Τοῦτο ἐπαναλαμβάνεται συνεχῶς, ἕως ὅτου καταστρέψῃ τὴν περιουσίαν του καὶ ἐξαντλήσῃ κάθε δυνατόν τρόπον ἐξευρέσεως χρημάτων ἀπὸ τοὺς γνωστούς του, ἀπὸ τοὺς φίλους του καὶ ἀπὸ τοὺς συγγενεῖς του. Θὰ τοὺς συναντᾷ βραδύτερον καὶ θὰ τοὺς ἐντρέπεται. Θὰ τοὺς προβάλλῃ διαφόρους ταπεινωτικὰς προφάσεις καὶ τέλος θὰ καταστῇ ράκος καὶ περίγελως τῆς κοινωνίας.

Πόσοι ἐξ αὐτῶν δὲν γίνονται καταχραστοὶ καὶ πόσοι δὲν καταλήγουν εἰς τὴν φυλακὴν ἢ εἰς τὴν αὐτοκτονίαν.

Αἱ Πολιτεῖαι καταπολεμοῦν καὶ τιμωροῦν ἀμειλίκτως τοὺς ἔχοντας κέντρα τυχηρῶν παιγνίων, ὅπως εἶναι τὰ χαρτοπαίγνια, αἱ ρουλέται κτλ., ἄλλοτε δὲ ἐπιβάλλουν εἰς αὐτὰ φόρους βαρυτάτους καὶ περιορισμοὺς αὐστηροὺς, διὰ τὴν ἀποφεύγεσθαι τὸ ὀλέθριον τοῦτο πάθος καὶ τὴν περιορίζωνται τὰ κοινωνικὰ συντρίμματα καὶ αἱ οἰκογενειακαὶ συμφοραί. Ἡ Ἑλληνικὴ Πολιτεία πρὸς ἀπομάκρυνσιν τοῦ κοινωνικοῦ τούτου ἐλαττώματος ἀπαγορεύει αὐστηρῶς τὰ τυχηρὰ παίγνια.

IV

Ἀσωτία

Ὁ ἄνθρωπος εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ διατηρῇ πάντοτε τὰς ἀνάγκας του εἰς μικρότερον ἐπίπεδον τῶν εἰσοδημάτων του. Ὁ ἄνθρωπος ὁ ὁποῖος δαπανᾷ ὅτι κερδίζει ἐκ τῆς ἐργασίας του, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἔχῃ ἐξησφαλισμένην τὴν ἀξιοπρέπειάν του καὶ τὴν ἡσυχίαν του· ἡ μικροτέρα ἀσθένεια, ἡ πλέον ὀλιγοήμερος ἀνεργία καὶ ἡ ἐλαχίστη ζημία τῆς κοιτίδος του θὰ ἐπιφέρῃ δυστυχίαν εἰς αὐτὸν καὶ εἰς τὴν οἰκογένειάν του. Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς θὰ ἀναμένῃ τὴν σωτηρίαν ἀπὸ ξένην βοήθειαν, θὰ ταπεινωθῇ, θὰ ἐξευτελισθῇ. Ὅσοι θυσιάζουν τὰς ἀνάγκας τῆς αὔριον διὰ τὴν σπατάλην, διὰ τὰς ἀπολαύσεις καὶ διὰ τὰς ματαιότητάς τῆς σήμερον, θυσιάζουν τὴν ἀξιοπρέπειάν των καὶ τὴν ὑγείαν τοῦ σώματος των καὶ τοῦ πνεύματός των. Ἡ χυδαία ματαιότης των θὰ ἐξαγορασθῇ αὔριον παρὰ τῶν ἰδίων μὲ μεγάλην στερήσιν καὶ πολλὴν ἐξευτελισμὸν. Ἐνῶ ἀντιθέτως διὰ μικρᾶς οικονομίας καὶ διὰ περιορισμοῦ τῶν περιττῶν δαπανῶν ἐξασφαλίζομεν τὴν αὔριον καὶ κατοχυροῦμεν τὴν ἀξιοπρέπειάν μας καὶ τὴν ἀνεξαρτησίαν μας.

Οἱ σπάταλοι καὶ οἱ ἄσωτοι γίνονται πρόξενοι οἰκογενειακῶν συμφορῶν. Ἐξαντλοῦν καὶ καταστρέφουν καὶ τὰς πλέον μεγαλειτέρας περιουσίας καὶ μαζὺ μὲ αὐτάς τὴν ἀξιοπρέπειάν των, τὴν γαλήνην των, τὴν ὑγείαν των, καὶ τὴν ὑπόληψιν των.

Οἱ Ἕλληνες εἰς ὅλας τὰς ἐποχὰς ἦσαν οἰκονόμοι καὶ λιτοδίαιτοι. Οἱ Σπαρτιάται ἤρκουντο εἰς τὸ νὰ τρέφονται μὲ μέλανα ζωμόν καὶ νὰ ἐνδύονται καθ' ὅλας τὰς ἐποχὰς τοῦ ἔτους μὲ τὴν αὐτὴν ἐσθῆτα. Οἱ Ἑπειρῶται, οἱ Κεφαλλῆνες,

οἱ Ὑδραῖοι, οἱ Χίοι καὶ ἄλλοι ἐθνικοὶ εὐεργέται τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος, ἐκ τοῦ μηδενὸς ἐδημιούργησαν εἰς τὴν Ἑνὴν περιουσίαν καὶ ἐκόσμησαν τὰς Ἀθήνας καὶ ἄλλας πόλεις τῆς Ἑλλάδος μὲ μεγαλοπρεπῆ οἰκοδομηματά, μὲ λεωφόρους, νοσοκομεῖα, βιβλιοθήκας κλπ. κλπ.

V

Σκαιότης—Θυμὸς

Ἡ σκαιότης καὶ ὁ θυμὸς εἶναι ιδιότητες ἀντίθετοι τῆς εὐγενείας καὶ τῆς εὐπρεπείας. Εἶναι ἐκδηλώσεις τῶν νευρικῶν καὶ τῶν ἀπολιτίστων ἀνθρώπων. Εἶναι χονδροειδῆ καὶ ἐπιζημία ἐλαττώματα, καταλήγοντα πάντοτε εἰς βάρος τῶν σκαιῶς συμπεριφερομένων ἀτόμων. Ὁ πολιτισμένος ἄνθρωπος δὲν ἐπιτρέπει εἰς τὸν ἑαυτὸν τοῦ νὰ ἐξέρχεται τῶν ὁρίων τῆς εὐπρεπείας εἰς οὐδεμίαν περίπτωσιν. Καὶ ὅταν ἀκόμη ἔχῃ ἀπόλυτον δίκαιον, ὑπάρχει ἐν ὅριον στοιχειώδους εὐπρεπείας, τὸ ὁποῖον δὲν πρέπει νὰ τὸ ὑπερβαίνωμεν ποτέ. Οἱ παραφερόμενοι γίνονται σκαιοὶ καὶ αὐθάδεις καὶ προφέρουν ἢ γράφουν φράσεις, διὰ τὰς ὁποίας πολλάκις μετανοοῦν, ἀλλὰ εἶναι ἄργά.

Ἐὰν εἴμεθα στενοχωρημένοι καὶ εὐρισκώμεθα ὑπὸ τὸ κράτος τῆς ὀργῆς, δὲν εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ λογικευώμεθα, διότι ὅλα τὰ βλέπομεν διὰ μέσου τοῦ κατέχοντος ἡμᾶς αἰσθήματος. Ὅφειλομεν εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην νὰ ἀναμείνωμεν, ἕως ὅτου κατευνασθῇ ἡ ὀργή μας καὶ ἔλθῃ ἡ διαύγεια τοῦ πνεύματος, ἥτις μᾶς ἐπιτρέπει νὰ ἀντικρύσωμεν τὰ πράγματα ὑπὸ τὴν πραγματικὴν καὶ συμφέρουσαν ὄψιν των.

Τέλος πρέπει νὰ κρίνωμεν τὰ πρόσωπα, μετὰ τῶν ὁποίων ἐρχόμεθα εἰς ἐπαφὴν, μετὰ ἐπιεικείας καὶ νὰ μὴ ἔχωμεν τὴν ἀξίωσιν νὰ εἶναι ὅπως ἡμεῖς τὰ θέλομεν, διότι καὶ ἡμεῖς δὲν εἴμεθα ὅπως μᾶς θέλουν οἱ ἄλλοι.

ΕΠΙΣΗΜΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

ΤΟ ΙΣΧΥΟΝ ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἡ Ε' Συντακτικὴ Συνέλευσις τοῦ 1935 κατήγγειλε τὸ σύνταγμα τοῦ 1927 καὶ ἐπανέφερεν ἐν ἰσχύϊ τὸ σύνταγμα τοῦ 1911, τὸ ὁποῖον διετήρησεν ἐν ἰσχύϊ καὶ ἡ Ε' Ἀναθεωρητικὴ Βουλὴ τοῦ 1946.

Περὶ Θρησκείας

Ἄρθρον 1.— Ἡ ἐπικρατοῦσα θρησκεία ἐν Ἑλλάδι εἶναι ἡ τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας· πᾶσα δὲ ἄλλη γνωστὴ θρησκεία εἶναι ἀνεκτὴ, κατὰ τὰ τῆς λατρείας αὐτῆς τελούνται ἀκωλύτως, ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν νόμων, ἀπαγορευομένου τοῦ προσηλυτισμοῦ καὶ πάσης ἄλλης ἐπεμβάσεως κατὰ τῆς ἐπικρατοῦσης θρησκείας.

Ἄρθρον 2.— Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, κεφαλὴν γνωρίζουσα τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, ὑπάρχει ἀναποσπᾶστως ἠνωμένη δογματικῶς μετὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλης καὶ πάσης ἄλλης ὁμοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, τηροῦσα ἀπαρασαλεύτως, ὥς ἐκεῖναι τοὺς τε ἱεροὺς ἀποστολικοὺς καὶ συνοδικοὺς κανόνες καὶ τὰς ἱερὰς παραδόσεις· εἶναι δὲ αὐτοκέφαλος, ἐνεργοῦσα, ἀνεξαρτήτως πάσης ἄλλης Ἐκκλησίας, τὰ κυριαρχικὰ αὐτῆς δικαιώματα, καὶ διοικεῖται ὑπὸ Ἱερᾶς Συνόδου ἀρχιερέων. Οἱ λειτουργοὶ ὅλων τῶν ἀνεγνωρισμένων θρησκειῶν ὑπόκεινται εἰς τὴν αὐτὴν ὑπὸ τῆς Πολιτείας ἐπιτήρησιν, εἰς ἣν καὶ οἱ λειτουργοὶ τῆς ἐπικρατοῦσης θρησκείας.

Τὸ κείμενον τῶν ἁγίων Γραφῶν τηρεῖται ἀναλλοίωτον· ἡ εἰς ἄλλον γλωσσικὸν τύπον ἀπόδοσις τούτου, ἄνευ τῆς προηγουμένης ἐγκρίσεως καὶ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ἀπαγορεύεται ἀπολύτως.

Περὶ τοῦ δημοσίου δικαίου τῶν Ἑλλήνων

Ἄρθρον 3.— Οἱ Ἕλληνες εἶναι ἴσοι ἐνώπιον τοῦ νόμου, καὶ συνεισφέρουσιν ἀδιακρίτως εἰς τὰ δημόσια βάρη ἀναλόγως τῶν δυνάμεών των· μόνον δὲ πολῖται Ἕλληνες εἶναι δεκτοὶ εἰς ὅλας τὰς δημοσίας λειτουργίας, πλὴν τῶν δι' εἰδικῶν νόμων εἰσαγομένων εἰδικῶν ἐξαιρέσεων. Πολῖται εἶναι ὅσοι ἀπέκτησαν ἢ ἀποκτήσωσι τὰ προσόντα τοῦ πολίτου κατὰ τοὺς νόμους τοῦ Κράτους. Εἰς πολίτας Ἕλληνας τίτλοι εὐγενείας ἢ διακρίσεως οὔτε ἀπονέμονται οὔτε ἀναγνωρίζονται.

Ἄρθρον 4.— Ἡ προσωπικὴ ἐλευθερία εἶναι ἀπαραθίαστος· οὐδεὶς καταδιώκεται, συλλαμβάνεται, φυλακίζεται ἢ ἄλλως πως περιορίζεται, εἰμὴ ὁπόταν καὶ ὅπως ὁ νόμος ὀρίζει.

Ἄρθρον 5.— Ἐξαιρουμένου τοῦ αὐτοφώρου ἐγκλημάτων, οὐδεὶς συλλαμβάνεται οὐδὲ φυλακίζεται ἄνευ ἡτιολογημένου δικαστικοῦ ἐντάλματος, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ κοινοποιηθῇ κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς συλλήψεως ἢ προφυλακίσεως. Ὁ ἐπ' αὐτοφώρῳ ἢ δι' ἐντάλματος συλληφθεὶς κρατηθεὶς προσάγεται εἰς τὸν ἀρμόδιον ἀνακριτὴν ἄνευ τινὸς ἀναβολῆς, τὸ βραδύτερον δὲ ἐντὸς εἴκοσι τεσσάρων ὥρων ἀπὸ τῆς συλλήψεως, ἂν δὲ ἡ σύλληψις ἐγένετο ἐκτὸς τῆς ἔδρας τοῦ ἀνακριτοῦ, ἐντὸς τοῦ ἀπολύτως ἀναγκαίου πρὸς μεταγωγὴν χρόνου. Ὁ ἀνακριτὴς ὀφείλει, ἐντὸς τριῶν τῶν πολλῶν ἡμερῶν ἀπὸ τῆς προσαγωγῆς, εἴτε ν' ἀπολύσῃ τὸν συλληφθέντα εἴτε νὰ ἐκδώσῃ κατ' αὐτοῦ ἐντάλμα φυλακίσεως. Παρελθούσης ἀπράκτου ἐκατέρας τῶν προθεσμιῶν τούτων, πᾶς δεσμοφύλαξ ἢ ἄλλος ἐπιτετραμμένος τὴν κράτησιν τοῦ συλληφθέντος, εἴτε πολιτικὸς ὑπάλληλος εἴτε στρατιωτικὸς, ὀφείλει ν' ἀπολύσῃ αὐτὸν παραχρῆμα. Οἱ παραβάται τῶν ἀνωτέρω διατάξεων τιμωροῦνται ἐπὶ παρανόμῳ κατακρατῇ, ὑποχρεοῦνται δὲ εἰς τὴν ἀνόρθωσιν πάσης ζημίας προσγενομένης εἰς τὸν παθόντα καὶ προσέτι εἰς ἰκανοποίησιν αὐτοῦ διὰ χρηματικοῦ ποσοῦ, ὀριζομένου κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ δικαστοῦ, οὐδέποτε δὲ κατωτέρου τῶν δραχμῶν 10 δι' ἑκάστην ἡμέραν.

Ἄρθρον 6.— Ἐπὶ πολιτικῶν ἐγκλημάτων δύναται πάντοτε τὸ συμβούλιον τῶν Πλημμελειοδικῶν, τῇ αἰτήσῃ τοῦ προφυλακισθέντος, νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν ἀπόλυσιν τούτου ἐπὶ ἔγγυ· ἢ εἰς ὠρισμένην διὰ δικαστικοῦ βουλευματος καθ' οὗ ἐπιτρέπεται ἀνακοπή. Οὐδέποτε ἐπὶ τῶν ἐγκλημάτων τούτων ἢ προφυλακίσις δύναται νὰ παραταθῇ πέραν τῶν τριῶν μηνῶν.

"Αρθρον 7.— Ποινή δὲν ἐπιβάλλεται ἄνευ νόμου ὀρίζοντος προηγουμένως αὐτήν.

"Αρθρον 8.— Οὐδεὶς ἀφαιρεῖται ἄκων τοῦ παρὰ τοῦ νόμου ὀρισμένου εἰς αὐτὸν δικαστοῦ.

"Αρθρον 9.— Ἐκαστος ἢ καὶ πολλοὶ ὁμοῦ ἔχουσι τὸ δικαίωμα, τηροῦντες τοὺς νόμους τοῦ Κράτους, ν' ἀναφέρωνται ἐγγράφως πρὸς τὰς ἀρχάς, ὑποχρεουμένας εἰς ταχεῖαν ἐνέργειαν καὶ ἐγγράφον ἀπάντησιν πρὸς τὸν ἀναφερόμενον, κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ νόμου. Μόνον μετὰ τὴν τελικὴν ἀπόφασιν τῆς πρὸς ἣν ἡ ἀναφορά ἀρχῆς καὶ τῇ ἀδείᾳ ταύτης ἐπιτρέπεται ἡ ζήτησις εὐθυνῶν τοῦ προβάλλοντος τὴν ἀναφορὰν διὰ παραβάσεως ἐν αὐτῇ ὑπαρχούσης.

"Αρθρον 10.— Οἱ Ἕλληνες ἔχουσι τὸ δικαίωμα τοῦ συναέρχασθαι ἡσυχῶς καὶ ἀόπλως μόνον εἰς τὰς δημοσίας συναθροίσεις δύναται νὰ παρίσταται ἀστυνομία. Αἱ ἐν ὑπαίθρῳ συναθροίσεις δύναται νὰ ἀπαγορευθῶσιν, ἂν ὥς ἐκ τούτων ἐπικεῖται κίνδυνος εἰς τὴν δημοσίαν ἀσφάλειαν.

"Αρθρον 11.— Οἱ Ἕλληνες ἔχουσι τὸ δικαίωμα τοῦ συνεταιρίζεσθαι, τηροῦντες τοὺς νόμους τοῦ Κράτους, οἵτινες ὅμως οὐδέποτε δύνανται νὰ ὑπαγάγῃσι τὸ δικαίωμα τοῦτο εἰς προηγουμένην τῆς Κυβερνήσεως ἄδειαν.

Συνεταιρισμός τις δὲν δύναται νὰ διαλυθῇ ἔνεκα παραβάσεως τῶν διατάξεων τῶν νόμων, εἰμὴ διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως.

"Αρθρον 12.— Ἡ κατοικία ἐκάστου εἶναι ἄσυλον. Οὐδεμία κατ' οἶκον ἔρευνα ἐνεργεῖται, εἰμὴ ὅτε καὶ ὅπως ὁ νόμος διατάσσει.

Οἱ παραβάται τῶν διατάξεων τούτων τιμωροῦνται ἐπὶ καταχρήσει τῆς ἐξουσίας τῆς ἀρχῆς, ὑποχρεοῦνται δὲ εἰς πλήρῃ ἀποζημίωσιν τοῦ παθόντος καὶ προσέτι εἰς ἱκανοποίησιν αὐτοῦ διὰ χρηματικοῦ ποσοῦ ὀριζομένου κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ δικαστηρίου, οὐδέποτε δὲ κατωτέρου τῶν δραχμῶν ἑκατόν.

"Αρθρον 13.— Ἐν Ἑλλάδι οὔτε πωλεῖται οὔτε ἀγοράζεται ἄνθρωπος ἄργυρώνητος ἢ δοῦλος παντὸς γένους καὶ πάσης θρησκείας εἶναι ἐλεύθερος, ἅμα πατήσῃ ἐπὶ ἑλληνικοῦ ἐδάφους.

"Αρθρον 14.— Ἐκαστος δύναται νὰ δημοσιεύῃ προφορικῶς, ἐγγράφως καὶ διὰ τοῦ τύπου τοὺς στοχασμούς του, τηρῶν τοὺς νόμους τοῦ κράτους. Ὁ τύπος εἶναι ἐλεύθερος. Ἡ λογοκρισία, ὥς καὶ πᾶν ἄλλο προληπτικὸν μέτρον, ἀπαγορεύεται. Ἀπαγορεύεται ὡσαύτως ἡ κατὰσχέσις ἐφημερίδων καὶ ἄλλων ἐντύπων διατριβῶν, εἴτε πρὸ τῆς δημοσιεύσεως

εἴτε μετ' αὐτήν. Ἐπιτρέπεται δὲ κατ' ἐξαίρεσιν ἢ κατάσχεσις μετὰ τὴν δημοσίευσιν, ἔνεκα προσβολῆς κατὰ τῆς χριστιανικῆς θρησκείας ἢ κατὰ τοῦ προσώπου τοῦ Βασιλέως ἢ, κατὰ τὰς ὑπὸ τοῦ νόμου ὀριζομένας περιστάσεις, ἔνεκεν ἀσέμνων δημοσιευμάτων προσβαλλόντων καταφανῶς τὴν δημοσίαν αἰδῶ· ἀλλ' ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ἐντὸς εἴκοσι τεσσάρων ὥρων ἀπὸ τῆς κατασχέσεως ὀφείλουσι καὶ ὁ εἰσαγγελεὺς νὰ ὑποβάλῃ τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὸ δικαστικὸν συμβούλιον καὶ τοῦτο νὰ ἀποφανθῇ περὶ τῆς διατηρήσεως ἢ τῆς ἄρσεως τῆς κατασχέσεως· ἄλλως ἢ κατάσχεσις αἵρεται αὐτοδικαίως. Ἀνακοπὴ κατὰ τοῦ βουλευματος ἐπιτρέπεται εἰς μόνον τὸν δημοσιεύσαντα τὸ κατασχεθέν, οὐχὶ δὲ καὶ εἰς τὸν εἰσαγγελέα.

Δύναται, καθ' ὃν τρόπον ὁ νόμος ἤθελεν ὀρίσει, νὰ ἀπαγορευθῇ, ἐπὶ ἀπειλῇ κατασχέσεως καὶ ποινικῆς καταδίωξεως, ἢ δημοσίευσις εἰδήσεων ἢ ἀνακοινώσεων ἀναγομένων εἰς στρατιωτικὰς κινήσεις ἢ εἰς ἔργα ὀχυρώσεως τῆς χώρας. Εἰς τὴν κατάσχεσιν ἐφαρμόζονται αἱ ἀνωτέρω διατάξεις.

Ὁ τε ἐκδότης ἐφημερίδος καὶ ὁ συγγραφεὺς ἐπιληψίμου δημοσιεύματος ἀναφερομένου εἰς τὸν ἰδιωτικὸν βίον, πλὴν τῆς κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ ποινικοῦ νόμου ἐπιβαλλομένης ποινῆς, εἰσὶν ἀστικῶς καὶ ἀλληλεγγύως ὑπεύθυνοι εἰς πληρὴ ἀνόρθωσιν πάσης προσγενομένης ζημίας καὶ εἰς ἱκανοποίησιν τοῦ παθόντος διὰ χρηματικὸν ποσοῦ, ὀριζομένου κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ δικαστοῦ, οὐδέποτε δ' ἐλάσσονος τῶν δραχμῶν διακοσίων.

Εἰς μόνον πολίτας Ἑλλήνας ἐπιτρέπεται ἡ ἔκδοσις ἐφημερίδων.

Ἄρθρον 15.— Οὐδεὶς ὄρκος ἐπιβάλλεται ἄνευ νόμου ὀρίζοντος καὶ τὸν τύπον αὐτοῦ.

16.— Ἡ ἐκπαίδευσις διατελοῦσα ὑπὸ τὴν ἀνωτάτην ἐποπτείαν τοῦ κράτους ἐνεργεῖται δαπάνῃ αὐτοῦ.

Ἡ στοιχειώδης ἐκπαίδευσις εἶναι δι' ἅπαντας ὑποχρεωτική, παρέχεται δὲ δωρεάν ὑπὸ τοῦ κράτους.

Ἐπιτρέπεται εἰς ἰδιώτας καὶ εἰς νομικὰ πρόσωπα ἢ ἱδρυαῖς ἰδιωτικῶν ἐκπαιδευτηρίων, λειτουργούντων κατὰ τὸ σύνταγμα καὶ τοὺς νόμους τοῦ κράτους.

Ἄρθρον 17. Οὐδεὶς στερεῖται τῆς ἰδιοκτησίας αὐτοῦ, εἰμὴ διὰ δημοσίαν ὠφελείαν προσηκόντως ἀποδεδειγμένην, ὅτε καὶ ὅπως ὁ νόμος διατάσσει, πάντοτε δὲ προηγουμένης ἀποζημιώσεως. Ἡ ἀποζημιώσις ὀρίζεται πάντοτε διὰ τῆς δικαστικῆς ὁδοῦ. Ἐν περιπτώσει δ' ἐπείγουσῃ δύναται καὶ προσωρινῶς νὰ ὀρισθῇ δικαστικῶς, μετ' ἀκρόασιν ἢ πρόσ-

κλησιν τοῦ δικαιοῦχου, ὅστις δύναται νά ὑποχρεωθῇ, κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ δικαστοῦ, εἰς παροχὴν ἀναλόγου ἐγγυήσεως, καθ' ὃν τρόπον ὀρίσῃ ὁ νόμος. Πρὸ τῆς καταβολῆς τῆς ὀριστικῆς ἢ προσωρινῶς ὀρισθείσης ἀποζημιώσεως διατηροῦνται ἀκέραια πάντα τὰ δικαιώματα τοῦ ἰδιοκτητοῦ, μὴ ἐπιτρεπομένης τῆς καταλήψεως.

Εἰδικοί νόμοι κανονίζουσι τὰ τῆς ἰδιοκτησίας καὶ διαθέσεως τῶν μεταλλείων, ὀρυχείων, ἀρχαιολογικῶν θησαυρῶν καὶ ἱσματικῶν καὶ ρεόντων ὑδάτων.

Ἄρθρον 18.— Αἱ βάσανοι καὶ ἡ γενικὴ δήμευσις ἀπαγορεύονται. Ὁ πολιτικὸς θάνατος καταργεῖται. Ἡ θανατικὴ ποινὴ ἐπὶ πολιτικῶν ἐγκλημάτων, ἐκτὸς τῶν συνθέτων καταργεῖται.

Ἄρθρον 19.— Οὐδεμία προηγουμένη ἄδεια τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς ἀπαιτεῖται πρὸς εἰσαγωγὴν εἰς δίκην τῶν δημοσίων καὶ δημοτικῶν ὑπαλλήλων διὰ τὰς περὶ τὴν ὑπηρεσίαν ἀξιοποίνους πράξεις αὐτῶν, ἐκτὸς τῶν περὶ Ὑπουργῶν εἰδικῶς διατεταγμένων.

Ἄρθρον 20.— Τὸ ἀπόρρητον τῶν ἐπιστολῶν εἶναι ἀπολύτως ἀπαράβιαστον.

Περὶ συντάξεως τῆς Πολιτείας

Ἄρθρον 21.— Ἀπασα αἱ ἐξουσίαι πηγάζουσιν ἐκ τοῦ ἔθνους ἐνεργοῦνται δὲ καθ' ὃν τρόπον ὀρίζει τὸ σύνταγμα.

Ἄρθρον 22.— Ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία ἐνεργεῖται ὑπὸ τοῦ Βασιλέως καὶ τῆς Βουλῆς.

Ἄρθρον 23.— Τὸ δικαίωμα τῆς προτάσεως τῶν νόμων ἀνήκει εἰς τὴν Βουλὴν καὶ τὸν Βασιλέα, ὅστις ἐνασκεῖ τοῦτο διὰ τῶν ὑπουργῶν.

Ἄρθρον 24.— Πᾶσα πρότασις νόμου, ὑποβαλλομένη ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν καὶ συνεπαγομένην δαπάνην ἢ ἐλάττωσιν ἐσόδων τοῦ προϋπολογισμοῦ, πρέπει νά συνοδεύηται ἀπὸ ἑκθεσιν περὶ τοῦ τρόπου τῆς καλύψεώς της. ὑπογεγραμμένην ἀπὸ τὸν ἀρμόδιον ὑπουργὸν καὶ τὸν ὑπουργὸν τῶν Οἰκονομικῶν.

Οὐδεμία πρότασις, ἀφορῶσα αὐξήσιν τῶν ἐξόδων τοῦ προϋπολογισμοῦ διὰ μισθοδοσίαν ἢ σύνταξιν ἢ ἐν γένει πρὸς ὄφελος προσώπου, προέρχεται ἐκ τῆς Βουλῆς.

Ἄρθρον 25.— Πρότασις νόμου, ἀποκρουσθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἐτέρου τῶν παραγόντων τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας, δὲν εἰσάγεται ἐκ νέου εἰς τὴν αὐτὴν βουλευτικὴν σύνοδον.

Ἄρθρον 26.— Ἡ αὐθεντικὴ ἐρμηνεία τῶν νόμων ἀνήκει εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν.

"Αρθρον 27.— Ἡ ἐκτελεστικὴ ἐξουσία ἀνήκει εἰς τὸν Βασιλέα, ἐνεργεῖται δὲ διὰ τῶν παρ' αὐτοῦ διοριζομένων ὑπευθύνων ὑπουργῶν.

"Αρθρον 28.— Ἡ δικαστικὴ ἐξουσία ἐνεργεῖται διὰ τῶν δικαστηρίων, αἱ δὲ δικαστικαὶ ἀποφάσεις ἐκτελοῦνται ἐν ὀνόματι τοῦ Βασιλέως.

Περὶ τοῦ Βασιλέως

"Αρθρον 29.— Τὸ πρόσωπον τοῦ Βασιλέως εἶναι ἀνεύθυνον καὶ ἀπαραβίαστον, οἱ δὲ Ὑπουργοὶ αὐτοῦ εἶναι ὑπεύθυνοι.

"Αρθρον 30.— Οὐδεμία πράξις τοῦ Βασιλέως ἰσχύει, οὐδ' ἐκτελεῖται, ἂν δὲν εἶναι προσυπογεγραμμένη παρὰ τοῦ ἀρμοδίου Ὑπουργοῦ, ὅστις διὰ μόνης τῆς ὑπογραφῆς του καθίσταται ὑπεύθυνος ἐν περιπτώσει δὲ ἀλλαγῆς ὁλοκληρου τοῦ Ὑπουργείου, ἂν οὐδεὶς τῶν παυσάντων Ὑπουργῶν συγκατατεθῇ εἰς τὸ νὰ προσυπογράψῃ τὸ τῆς ἀπολύσεως τοῦ παλαιοῦ καὶ τοῦ διορισμοῦ τοῦ νέου Ὑπουργείου διάταγμα, ὑπογράφονται ταῦτα παρὰ τοῦ προέδρου τοῦ νέου Ὑπουργείου, ἀφοῦ οὗτος, διορισθεὶς ὑπὸ τοῦ Βασιλέως, δώσῃ τὸν ὄρκον.

"Αρθρον 31.— Ὁ Βασιλεὺς διορίζει καὶ παύει τοὺς Ὑπουργοὺς αὐτοῦ.

"Αρθρον 32.— Ὁ Βασιλεὺς εἶναι ὁ ἀνώτατος ἄρχων τοῦ Κράτους, ἄρχει τῶν κατὰ ξηράν, ἀέρα καὶ θάλασσαν δυνάμεων, κηρύττει τὸν πόλεμον, συνομολογεῖ συνθήκας εἰρήνης, συμμαχίας καὶ ἐμπορίας, ἀνακοινώνει δὲ αὐτὰς εἰς τὴν Βουλὴν μετὰ τῶν ἀναγκαίων διασαφήσεων, ἅμα τὸ συμφέρον καὶ ἡ ἀσφάλεια τοῦ Κράτους τὸ ἐπιτρέψωσιν. Αἱ περὶ ἐμπορίας ὅμως συνθήκαι καὶ ὅσαι ἄλλαι περιέχουσι παραχωρήσεις, περὶ τῶν ὁποίων κατ' ἄλλας διατάξεις τοῦ παρόντος Συντάγματος δὲν δύναται νὰ ὀρισθῇ τι ἄνευ νόμου, ἢ ἐπιβαρύνουσιν ἀτομικῶς τοὺς Ἕλληνας, δὲν ἔχουσιν ἰσχὺν ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τῆς Βουλῆς.

"Αρθρον 33.— Οὐδεμία παραχώρησις ἢ ἀνταλλαγὴ χωρῶς δύναται νὰ γίνῃ ἄνευ νόμου. Οὐδέποτε τὰ μυστικά ἄρθρα συνθήκης τινὸς δύναται νὰ ἀνατρέψωσι τὰ φανερά.

"Αρθρον 34.— Ὁ Βασιλεὺς ἀπονέμει κατὰ νόμον τοὺς στρατιωτικούς καὶ ναυτικούς βαθμούς, διορίζει καὶ παύει ὡσαύτως κατὰ νόμον τοὺς δημοσίους ὑπαλλήλους ἐκτὸς τῶν ὑπὸ τοῦ νόμου ὠρισμένων ἐξαιρέσεων, ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ διορίσῃ ὑπάλληλον εἰς μὴ νενομοθετημένην θέσιν.

"Αρθρον 35.— Ὁ Βασιλεὺς ἐκδίδει τὰ ἀναγκαῖα Διατάγματα πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν νόμων οὐδέποτε δὲ δύναται νὰ ἀναστείλῃ τὴν ἐνέργειαν, οὔτε νὰ ἐξαιρέσῃ τινὰ τῆς ἐκτελέσεως τοῦ νόμου.

"Αρθρον 36.— Ὁ Βασιλεὺς κυροῖ καὶ δημοσιεύει τοὺς ὑπὸ τῆς Βουλῆς ψηφισθέντας νόμους. Νόμος μὴ δημοσιευθεὶς ἐντὸς δύο μηνῶν ἀπὸ τῆς λήξεως τῆς συνόδου εἶναι ἄκυρος.

"Αρθρον 37.— Ὁ Βασιλεὺς συγκαλεῖ τακτικῶς ἅπαξ τοῦ ἔτους τὴν Βουλὴν, ἐκτάκτως δὲ ὁσάκις τὸ κρίνει εὐλογον κηρύττει αὐτοπροσώπως ἢ δι' ἀντιπροσώπου τὴν ἑναρξιν καὶ λήξιν ἐκάστης βουλευτικῆς συνόδου καὶ ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ διαλύῃ τὴν Βουλὴν· ἀλλὰ τὸ περὶ διαλύσεως διάταγμα, προσυπογεγραμμένον ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου, πρέπει νὰ διαλαμβάνῃ συγχρόνως καὶ τὴν σύγκλησιν τῶν μὲν ἐκλογέων ἐντὸς τεσσαράκοντα πέντε ἡμερῶν, τῆς δὲ Βουλῆς ἐντὸς τριῶν μηνῶν.

"Αρθρον 38.— Ὁ Βασιλεὺς ἔχει τὸ δικαίωμα ἅπαξ μόνον νὰ ἀναστείλῃ τὰς ἐργασίας τῆς βουλευτικῆς συνόδου, εἴτε ἀναβάλλων τὴν ἑναρξιν εἴτε διακόπτων τὴν ἐξακολούθησιν αὐτῶν.

"Αρθρον 39.— Ὁ Βασιλεὺς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ χαρίζῃ, νὰ μεταβάλλῃ καὶ νὰ ἐλαττώνῃ τὰς παρὰ τῶν δικαστηρίων καταγινωσκομένας ποινάς, ἐξαιρουμένων τῶν περὶ Ὑπουργῶν διατεταγμένων, πρὸς δέ, καὶ νὰ χορηγῇ ἄμνηστείαν μόνον ἐπὶ πολιτικῶν ἐγκλημάτων ἐπὶ εὐθύνη τοῦ Ὑπουργείου.

"Αρθρον 40.— Ὁ Βασιλεὺς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἀπονέμῃ τὰ κανονισμένα παράσημα κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ περὶ αὐτῶν νόμου.

"Αρθρον 41.— Ὁ Βασιλεὺς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ κόπῃ νομίσματα κατὰ τὸν νόμον.

"Αρθρον 42.— Ἡ βασιλικὴ χορηγία προσδιορίζεται διὰ νόμου, ἡ δὲ πρὸς τὸν Βασιλέα Γεώργιον Α' ἑτησία χορηγία, ἐν ᾗ συμπεριλαμβάνεται καὶ τὸ παρὰ τῆς πρώην Ἰονίου Βουλῆς ψηφισθὲν ποσόν, ὀρίζεται εἰς δραχμάς ἑν ἑκατομμύριον καὶ ἑκατὸν εἴκοσι πέντε χιλιάδας. Τὸ ποσόν τοῦτο δύναται νὰ αὐξηθῇ μετὰ δεκαετίαν διὰ νόμου.

"Αρθρον 43.— Ὁ Βασιλεὺς Γεώργιος μετὰ τὴν υπογραφὴν τοῦ παρόντος συντάγματος θέλει δώσῃ ἐνώπιον τῆς παρούσης ἐθνικῆς συνελεύσεως τὸν ἀκόλουθον ὅρκον:

«Ὁμνῶ εἰς τὸ ὄνομα τῆς ἁγίας καὶ ὁμοουσίου καὶ ἀδιαιρέτου Τριάδος νὰ προστατεύω τὴν ἐπικρατοῦσαν θρησκείαν τῶν Ἑλλήνων, νὰ φυλάττω τὸ σύνταγμα καὶ τοὺς νόμους τοῦ ἐλληνικοῦ ἔθνους καὶ νὰ διατηρῶ καὶ ὑπερα-

» σπίζω τὴν ἐθνικὴν ἀνεξαρτησίαν καὶ ἀκεραιότητα τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους».

Ἄρθρον 44.— Ὁ Βασιλεὺς δὲν ἔχει ἄλλας ἐξουσίας, εἰμὴ ὅσας τῷ ἀπονέμουσι ρητῶς τὸ συνταγμα καὶ οἱ συνάδοντες πρὸς αὐτὸ ἰδιαίτεροι νόμοι.

Περὶ διαδοχῆς καὶ ἀντιβασιλείας

Ἄρθρον 45.— Τὸ ἑλληνικὸν στέμμα καὶ τὰ συνταγματικὰ αὐτοῦ δικαιώματα εἶναι διαδοχικά καὶ περιέρχονται εἰς τοὺς κατ' εὐθείαν γραμμὴν γνησίους καὶ νομίμους ἀπογόνους τοῦ Βασιλέως Γεωργίου τοῦ Α' κατὰ τάξιν πρωτοτοκίας, προτιμωμένων τῶν ἀρρένων.

Ἄρθρον 46.— Μὴ ὑπάρχοντος διαδόχου κατὰ τὰ ἀνωτέρω ὀρισμένα, ὁ Βασιλεὺς διορίζει αὐτὸν μὲ τὴν συγκατάθεσιν τῆς Βουλῆς, ἐπὶ τούτῳ συγκαλουμένης, διὰ ψήφου τῶν δύο τρίτων τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν βουλευτῶν καὶ διὰ φανεράς ψηφοφορίας.

Ἄρθρον 47.— Πᾶς διάδοχος τοῦ ἑλληνικοῦ θρόνου ἀπαιτεῖται νὰ προσβύῃ τὴν θρησκείαν τῆς ἀνατολικῆς ὀρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας.

Ἄρθρον 48.— Οὐδέποτε τὰ στέμματα τῆς Ἑλλάδος ἢ ἄλλης οἰασθῇποτε ἐπικρατείας δύνανται νὰ συνενωθῶσιν ἐπὶ τῆς αὐτῆς κεφαλῆς.

Ἄρθρον 49.— Ὁ Βασιλεὺς καθίσταται ἐνῆλιξ κατὰ τὸ δέκατον ὄγδοον ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ συμπεπληρωμένον. Πρὶν ἢ ἀναβῇ τὸν θρόνον, ὁμνύει ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν ὑπουργῶν, τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, τῶν ἐν τῇ πρωτευούσῃ βουλευτῶν καὶ τῶν ἄλλων ἀνωτέρων ἀρχῶν, τὸν ἐν τῷ ἄρθρῳ 43 διαλαμβανόμενον ὅρκον. Ὁ Βασιλεὺς συγκαλεῖ τὸ πολὺ ἐντὸς δύο μηνῶν τὴν Βουλὴν καὶ ἐπαναλαμβάνει τὸν ὅρκον ἐνώπιον τῶν βουλευτῶν.

Ἄρθρον 50.— Ἐν περιπτώσει ἀποθιώσεως τοῦ Βασιλέως, ἐὰν ὁ διάδοχος εἶναι ἀνήλικος ἢ ἀπὼν καὶ δὲν ὑπάρχῃ ἀντιβασιλεὺς ἤδη ὀρισμένος, ἡ Βουλὴ, καὶ ἂν ἔληξεν ἡ περίοδος αὐτῆς ἢ διελύθη, συνέρχεται ἀνευ συγκαλέσεως τὴν δεκάτην τὸ βραδύτερον ἡμέραν μετὰ τὴν ἀποθίωσιν τοῦ Βασιλέως ἢ δὲ συνταγματικῇ βασιλικῇ ἐξουσίᾳ ἐνεργεῖται παρὰ τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου, ὑπὸ τὴν εὐθύνην αὐτοῦ μέχρι τῆς ὀρκωμοσίας τοῦ ἀντιβασιλέως, ἢ τῆς ἀφίξεως τοῦ διαδόχου. Ἰδιαίτερος νόμος θέλει κανονίσει τὰ περὶ τῆς ἀντιβασιλείας.

Ἄρθρον 51.— Ἐάν, ἀποθιώσαντος τοῦ Βασιλέως, ὁ διάδοχος αὐτοῦ εἶνε ἀνήλικος, ἡ Βουλὴ, καὶ ἂν ἔληξεν ἡ περίο-

δος αὐτῆς ἢ διελύθη, συνέρχεται διὰ νὰ ἐκλέξῃ ἐπίτροπον· ἐπίτροπος δὲ τότε μόνον ἐκλεγεται, ὅταν δὲν ὑπάρχῃ τοιοῦτος ἐκ διαθήκης τοῦ ἀποβιώσαντος Βασιλέως, ἢ ὅταν ὁ ἀνήλικος διάδοχος δὲν ἔχῃ μητέρα μένουσαν εἰς τὴν χρείαν τῆς, ἣτις καλεῖται τότε εἰς τὴν ἐπιτροπείαν τοῦ τέκνου τῆς αὐτοδικαίως. Ὁ ἐπίτροπος τοῦ ἀνηλίκου Βασιλέως, εἴτε διορισθῇ διὰ διαθήκης, εἴτε ἐκλεχθῇ ὑπὸ τῆς Βουλῆς, ἀπαιτεῖται νὰ εἶναι πολίτης Ἑλλήν τοῦ ἀνατολικοῦ δόγματος.

Ἄρθρον 52.— Ἐν περιπτώσει χρείας τοῦ θρόνου, ἡ Βουλὴ, καὶ ἂν ἔληξεν ἡ περίοδος αὐτῆς ἢ διελύθη, ἐκλέγει προσωρινῶς διὰ φανεράς ψηφοφορίας ἀντιβασιλέα πολίτην Ἑλληνα τοῦ ἀνατολικοῦ δόγματος, τὸ δὲ ὑπουργικὸν συμβούλιον ἐνεργεῖ ὑπὸ τὴν εὐθύνην του ἐν ὀνόματι τοῦ ἔθνους τὴν συνταγματικὴν βασιλικὴν ἐξουσίαν μέχρι τῆς ὀρκωμοσίας τοῦ ἀντιβασιλέως· ἐντὸς δύο μηνῶν τὸ βραδύτερον ἐκλέγονται ὑπὸ τῶν πολιτῶν ἰσάριθμοι τῶν βουλευτῶν ἀντιπρόσωποι, οἵτινες εἰς ἕν μετὰ τῆς Βουλῆς συνερχόμενοι, ἐκλέγουσι τὸν Βασιλέα διὰ τῆς πλειοψηφίας τῶν δύο τρίτων τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ διὰ φανεράς ψηφοφορίας.

Ἄρθρον 53.— Ἐὰν ὁ Βασιλεὺς, ἕνεκα νόσου, κρίνῃ ἀναγκαίαν τὴν σύστασιν ἀντιβασιλείας, συγκαλεῖ πρὸς τοῦτο τὴν Βουλὴν καὶ προκαλεῖ διὰ τοῦ ὑπουργείου περὶ τούτου εἰδικὸν νόμον. Ἐὰν ὁ Βασιλεὺς δὲν εἶναι εἰς κατάστασιν νὰ βασιλεύῃ, τὸ ὑπουργικὸν συμβούλιον συγκαλεῖ τὴν Βουλὴν, ἢ δὲ Βουλὴ, συνερχομένη, ἐὰν διὰ τῆς πλειοψηφίας τῶν τριῶν τετάρτων τῶν ψηφοφορησάντων, ἀναγνωρίσῃ τὴν ἀνάγκην, ἐκλέγει ἀντιβασιλέα καὶ, χρείας καλούσης, διὰ φανεράς ψηφοφορίας.

Ἰδιαιτέρος νόμος θέλει κανονίσῃ τὰ περὶ ἀντιβασιλείας ἕνεκεν ἀποδημίας τοῦ Βασιλέως ἐκτὸς τοῦ κράτους.

Περὶ Βουλῆς

Ἄρθρον 54.— Ἡ Βουλὴ συνέρχεται αὐτοδικαίως κατ' ἔτος τὴν πρώτην τοῦ μηνὸς Ὀκτωβρίου εἰς τακτικὴν σύνοδον διὰ τὰ ἐτήσια ἔργα, ἐκτὸς ἂν διὰ τὰ ἔργα ταῦτα ὁ Βασιλεὺς συγκαλέσῃ αὐτὴν πρότερον συμφώνως τῷ ἄρθρῳ 37.

Ἡ διάρκεια ἐκάστης τακτικῆς συνόδου δὲν δύναται νὰ εἶναι, βραχυτέρα τῶν τριῶν μηνῶν, εἰς οὓς λογίζεται ὁ χρόνος τῆς κατὰ τὸ ἄρθρον 38 ἀναστολῆς.

Ἄρθρον 55.— Ἡ Βουλὴ συνεδριάζει δημοσίᾳ ἐν τῷ βουλευτηρίῳ δύναται ὁμῶς νὰ διασκεφθῇ κεκλεισμένων τῶν θυρῶν κατ' αἵτησιν δέκα ἐκ τῶν μελῶν αὐτῆς, ἂν τοῦτο ἀποφα-

σισθῇ ἐν μυστικῇ συνεδριάσει κατὰ πλειονοψηφίαν, μετὰ ταῦτα δὲ αποφασίζεται ἂν περὶ τοῦ αὐτοῦ πράγματος συζήτησις πρέπει νὰ ἐπαναληφθῇ εἰς δημοσίαν συνεδρίαν.

Ἄρθρον 56. Ἡ Βουλὴ δὲν δύναται νὰ συζήτησιν ἄνευ τῆς παρουσίας τοῦλάχιστον τοῦ ἑνὸς τρίτου τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν μελῶν, μηδὲ νὰ ἀποφασίσῃ τι ἄνευ ἀπολύτου πλειονοψηφίας τῶν παρόντων μελῶν, ἤτις ὅμως οὐδέποτε δύναται νὰ εἶναι μικροτέρα τῶν τεσσάρων πέμπτων τοῦ κατωτάτου ὁρίου τῆς ἀπαρτίας.

Ἐν περιπτώσει ἰσοψηφίας ἡ πρότασις ἀπορρίπτεται.

Ἄρθρον 57.— Πᾶσα πρότασις νόμου συνοδεύεται ὑποχρεωτικῶς ὑπὸ αἰτιολογικῆς ἐκθέσεως, παραπέμπεται δὲ εἰς βουλευτικὴν ἐπιτροπὴν καί, ἀφοῦ ἐξετασθῇ ὑπ' αὐτῆς ἡ παρέλθῃ ἢ ταχθεῖσα προθεσμία, εἰσάγεται πρὸς συζήτησιν, μετὰ προφορικὴν εἰσηγησιν τοῦ ἀρμοδίου ὑπουργοῦ ἢ τοῦ εἰσηγητοῦ τῆς ἐπιτροπῆς, ἐφόσον δὲν ἔγινε τοιαύτη κατὰ τὴν κατάθεσιν τῆς προτάσεως.

Πρότασις νόμου συνεπάγεται ἐπιβάρυνσιν τοῦ προϋπολογισμοῦ, ἐφόσον μὲν ὑποβάλλεται ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως, δὲν εἰσάγεται πρὸς συζήτησιν, ἂν δὲν συνοδεύηται ἀπὸ ἐκθέσιν τοῦ γενικοῦ λογιστηρίου καθορίζουσαν τὴν συνεπαγομένην δαπάνην, ἐφόσον δὲ ὑποβάλλεται ὑπὸ τῆς Βουλῆς, πρὸ πώσης συζητήσεως διαβιβάζεται εἰς τὸ γενικὸν λογιστήριον, ὑποχρεούμενον νὰ ὑποβάλῃ τὴν σχετικὴν ἐκθέσιν ἐντὸς δέκα ἡμερῶν.

Προτάσεις σκοποῦσαι τὴν τροποποίησιν τῶν περὶ συντάξεων νόμων ἢ ἀπονομὴν συντάξεως, ὡς καὶ τὴν ἀναγνώρισιν ὑπηρεσίας ὡς παρεχούσης τοιοῦτον δικαίωμα, ὑποβάλλονται μόνον παρὰ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν, μετὰ γνωμοδότησιν τοῦ ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου. Τοιαῦται περὶ συντάξεων προτάσεις πρέπει νὰ εἶναι εἰδικαί, μὴ ἐπιτρεπομένης τῆς ἀναγραφῆς διατάξεων περὶ συντάξεως εἰς νόμους σκοποῦντας τὴν ρύθμισιν ἄλλων θεμάτων.

Οὐδεμία πρότασις νόμου γίνεται δεκτὴ, ἐὰν δὲν συζητηθῇ καὶ ψηφισθῇ ὑπὸ τῆς Βουλῆς δις καὶ εἰς δύο διαφόρους συνεδρίας, ἀπεχούσας ἀλλήλων δύο τοῦλάχιστον ἡμέρας, κατ' ἀρχὴν μὲν καὶ κατ' ἄρθρον κατὰ τὴν πρώτην συζήτησιν, κατ' ἄρθρον δὲ καὶ σύνολον κατὰ τὴν δευτέραν.

Ἄν καὶ κατὰ τὴν δευτέραν συζήτησιν ἐγένοντο δεκταὶ προσθῆκαι ἢ τροπολογίαι, ἡ τοῦ συνόλου ψήφισις ἀναβάλλεται ἐπὶ εἰκοσιτετράωρον ἀπὸ τῆς διανομῆς τοῦ τροπολογηθέντος σχεδίου.

Οὐδεμία προσθήκη εἰς πρότασιν νόμου ἢ τροπολογία

αὐτῆς γίνεται δεκτὴ, ἂν δὲν σχετίζεται ἀμέσως πρὸς τὸ κύριον περιεχόμενον τῆς προτάσεως.

Ἐξαιρετικῶς ἐπιτρέπεται ἡ εἰς μίαν μόνην κατ' ἀρχὴν καὶ κατ' ἄρθρον συζήτησιν ὑπὸ τῆς Βουλῆς, ἔάν τοῦτο ἐξηγηθῇ ἀπὸ τὸν ὑποβάλλοντα τὴν πρότασιν περὶ τῆς παραπομπῆς αὐτῆς εἰς τὴν κατὰ τὸ ἐδάφ. 1 τοῦ ἁρθροῦ τοῦτου ἐπιτροπὴν καὶ ἐφόσον ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη ἀπεδέχθῃ τὴν αἴτησιν ταύτην τοῦ ὑποβάλλοντος καὶ δὲν ἡγέρθῃ, ἂφ' ἧς ἡ πρότασις ὑπεβλήθῃ καὶ μέχρι τοῦ τερματισμοῦ τῆς συζητήσεως, ἀντίρρῃσις ἐκ μέρους εἴκοσι τοῦλάχιστον βουλευτῶν.

Πρότασις νόμου, σκοποῦσα τὴν τροποποίησιν διατάξεων προηγουμένου νόμου, δὲν εἰσάγεται πρὸς συζήτησιν, ἔάν εἰς μὲν τὴν αἰτιολογικὴν ἔκθεσιν δὲν καταχωρίζεται ὁλόκληρον τὸ κείμενον τῆς τροποποιουμένης διατάξεως, εἰς δὲ τὸ κείμενον τῆς προτάσεως ὁλόκληρος ἡ νέα διάταξις, καθὼς διαμορφώνεται μετὰ τὴν τροποποίησιν.

Ἡ ἐπιψήφισις δικαστικῶν ἢ διοικητικῶν κώδικων, τοὺς ὁποίους συνέταξαν εἰδικαὶ ἐπιτροπαὶ συσταθεῖσαι δι' εἰδικῶν νόμων, δύναται νὰ γίνῃ δι' ἰδιαίτερου νόμου, κυροῦντος τοὺς εἰρημένους κώδικας ἐν ὅλῳ.

Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον δύναται νὰ γίνῃ κωδικοποίησις ὑφισταμένων διατάξεων δι' ἀπλῆς ταξινομήσεως ἢ ἐν ὅλῳ ἐπαναφορὰ καταργηθέντων νόμων, πλὴν τῶν φορολογικῶν.

Ἄρθρον 58.— Οὐδεὶς αὐτόκλητος ἐμφανίζεται ἐνώπιον τῆς Βουλῆς διὰ νὰ ἀναφέρῃ τι προφορικῶς ἢ ἐγγράφως· ἀναφοραὶ ὅμως παρουσιάζονται διὰ τινος βουλευτοῦ ἢ παραδίδονται εἰς τὸ γραφεῖον. Ἡ Βουλὴ ἔχει τὸ δικαίωμα, νὰ ἀποστείλῃ εἰς τοὺς ὑπουργοὺς τὰς διευθυνομένας πρὸς αὐτὴν ἀναφοράς, οἵτινες εἶναι ὑπόχρεοι νὰ δίδωσι διασαφήσεις, ὡσάκις ζητηθῶσι, καὶ δύναται νὰ διορίζῃ ἐκ τῶν μελῶν αὐτῆς ἐξεταστικὰς τῶν πραγμάτων ἐπιτροπὰς.

59.— Οὐδεὶς φόρος ἐπιβάλλεται, οὐδ' εἰσπράττεται ἄνευ νόμου. Ἐξαιρετικῶς, ἐπὶ ἐπιβολῆς ἢ αὐξήσεως εἰσαγωγικοῦ δασμοῦ, ἡ εἰσπραξις αὐτοῦ ἐπιτρέπεται ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς εἰς τὴν Βουλὴν καταθέσεως τῆς περὶ αὐτοῦ προτάσεως νόμου, ὑπὸ τὸν ρητὸν ὅρον τῆς δημοσιεύσεως τοῦ νόμου τὸ βραδύτερον ἐντὸς δέκα ἡμερῶν ἀπὸ τῆς λήξεως τῆς βουλευτικῆς συνόδου.

Ἄρθρον 60.— Ἐν τῇ ἐτησίᾳ τακτικῇ συνόδῳ ἡ Βουλὴ ψηφίζει διὰ τὸ ἐπόμενονον ὁικονομικὸν ἔτος τὸν προσδιορισμὸν τῆς στρατιωτικῆς καὶ ναυτικῆς δυνάμεως, τὴν στρατολογίαν καὶ ναυτολογίαν καὶ τὸν προϋπολογισμὸν καὶ ἀποφασίζει ἐπὶ τοῦ ἀπολογισμοῦ. Ὅλα τὰ ἔσοδα καὶ ἔξοδα τοῦ κράτους

πρέπει νά σημειῶνται εἰς τὸν προϋπολογισμόν καὶ τὸν ἀπολογισμόν.

Ὁ προϋπολογισμὸς εἰσάγεται εἰς τὴν Βουλὴν ἐντὸς τῶν δύο πρώτων μηνῶν τῆς συνόδου, ἀφοῦ δ' ἐξετασθῇ ὑπὸ ἐιδικῆς ἐπιτροπῆς βουλευτῶν, ψηφίζεται ἅπαξ κατὰ κεφάλαια καὶ ἄρθρα, εἰς τμήματα ἐν τῷ κανονισμῷ τῆς Βουλῆς ὀρίστέα καὶ εἰς τέσσαρας διαφόρους ἡμέρας, καθ' ὑπουργεῖον δὲ δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως.

Ἐντὸς ἔτους τὸ βραδύτερον ἀπὸ τῆς λήξεως τῆς οἰκονομικῆς χρήσεως εἰσάγεται ὁ ἀπολογισμὸς αὐτῆς εἰς τὴν Βουλὴν. Ἐξετάζεται δὲ ὑπὸ ἐιδικῆς ἐπιτροπῆς βουλευτῶν καὶ ψηφίζεται ὑπὸ τῆς Βουλῆς κατὰ τὰ ἐν τῷ κανονισμῷ αὐτῆς ὀρισθησόμενα.

Ἄρθρον 61.— Μισθός, σύνταξις, χορηγία ἢ ἀμοιβή οὔτε ἐγγράφεται ἐν τῷ προϋπολογισμῷ τοῦ κράτους, οὔτε παρέχεται ἄνευ ὀργανικοῦ ἢ ἄλλου ἐιδικοῦ νόμου.

Ἄρθρον 62.— Βουλευτὴς δὲν καταδιώκεται, οὐδ' ὅπως δὴποτε ἐξετάζεται ἔνεκα γνώμης ἢ ψήφου δοθείσης παρ' αὐτοῦ κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῶν βουλευτικῶν του καθηκόντων.

Ἄρθρον 63.— Βουλευτὴς, διαρκούσης τῆς βουλευτικῆς συνόδου, δὲν καταδιώκεται οὐδὲ συλλαμβάνεται ἢ φυλακίζεται ἄνευ ἀδείας τοῦ σώματος· τοιαύτη ἄδεια δὲν ἀπαιτεῖται εἰς τὰ ἐπ' αὐτοφώρῳ κακουργήματα. Προσωπικὴ κράτησις δὲν ἐνεργεῖται κατὰ βουλευτοῦ, διαρκούσης τῆς βουλευτικῆς συνόδου, τέσσαρας ἐβδομάδας πρὸ τῆς ἐνάρξεως καὶ τρεῖς μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν αὐτῆς.

Ἐὰν βουλευτὴς τύχῃ διατελῶν ὑπὸ προσωπικὴν κράτησιν, ἀπολύεται ἀνυπερθέτως τέσσαρας ἐβδομάδας πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς συνόδου.

Ἄρθρον 64.— Οἱ βουλευταὶ ὁμνύουσι πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν καθηκόντων αὐτῶν ἐν τῷ βουλευτηρίῳ καὶ εἰς δημοσίᾳ συνεδρίῳ τὸν ἐξῆς ὅρκον:

«Ὀμνύω εἰς τὸ ὄνομα τῆς ἁγίας καὶ ὁμοουσίου καὶ ἀδιαιρέτου Τριάδος νὰ φυλάξω πίστιν εἰς τὴν πατριδα καὶ εἰς τὸν συνταγματικὸν Βασιλέα, ὑπακοὴν εἰς τὸ σύνταγμα καὶ τοὺς νόμους τοῦ κράτους καὶ νὰ ἐκπληρώσω εὐσυνειδήτως τὰ καθήκοντά μου».

Ἀλλόθροσκοι βουλευταὶ ἀντὶ τῆς ἐπικλήσεως «Ὀμνύω εἰς τὸ ὄνομα τῆς γίας καὶ ὁμοουσίου καὶ ἀδιαιρέτου Τριάδος» ὀρκίζονται κατὰ τὸν τύπον τῆς ἰδίας αὐτῶν θηοσκείας.

Ἄρθρον 65.— Ἡ Βουλὴ προσδιορίζει διὰ κανονισμοῦ πῶς θέλει ἐκπληροῖ τὰ καθήκοντά της.

Ἄρθρον 66.— Ἡ Βουλὴ σύγκειται ἐκ βουλευτῶν, ἐκλε-

γομένων κατὰ νόμον ὑπὸ τῶν ἐχόντων δικαίωμα πρὸς τοῦτο πολιτῶν δι' ἀμέσου, καθολικῆς καὶ μυστικῆς ψηφοφορίας.

Αἱ βουλευτικαὶ ἐκλογαὶ διατάσσονται καὶ ἐνεργοῦνται ταυτοχρόνως καθ' ὅλην τὴν ἐπικράτειαν.

Ἄρθρον 67.— Οἱ βούλευται ἀντιπροσωπεύουσι τὸ ἔθνος καὶ οὐχὶ μόνον τὴν ἐκλογικὴν περιφέρειαν, ὑπὸ τῆς ὁποίας ἐκλέγονται.

Ἄρθρον 68.— Ὁ ἀριθμὸς τῶν βουλευτῶν ἐκάστης ἐκλογικῆς περιφέρειας προσδιορίζεται διὰ τοῦ νόμου ἀναλόγως τοῦ πληθυσμοῦ αὐτῆς. Οὐδέποτε ὅμως ὁ ἀριθμὸς τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν βουλευτῶν δύναται νὰ ᾖ ἐλάσσων τῶν ἑκατὸν πενήκοντα.

Ἄρθρον 69.— Οἱ βούλευται ἐκλέγονται διὰ τέσσαρα συναπτά ἔτη, ἀρχόμενα ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῶν γενικῶν ἐκλογῶν· ἅμα δὲ τῇ λήξει τῆς τετραετοῦς βουλευτικῆς περιόδου, διατάσσεται ἡ ἐνέργεια γενικῶν βουλευτικῶν ἐκλογῶν. Ἐντὸς τεσσαράκοντα πέντε ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἐνεργείας τῶν ἐκλογῶν τούτων συγκαλεῖται ὑποχρεωτικῶς ἡ νέα Βουλὴ εἰς τακτικὴν σύνοδον, μόνον ἂν ὑπὸ τῆς ἀπελθούσης Βουλῆς δὲν ἐξεπληρώθησαν, διὰ τὸ ἔτος τῆς ἐνεργείας τῶν ἐκλογῶν, τὰ ἐν ἄρθρῳ 60 ὀριζόμενα.

Ἐδρα βουλευτικῆ, κενωθείσα κατὰ τὸ τελευταῖον ἔτος τῆς περιόδου δὲν συμπληροῦται, ἐφ' ὅσον ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐκλιπόντων δὲν ὑπερβαίνει τὸ τέταρτον τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν βουλευτῶν.

Ἄρθρον 70.— Ὅπως ἐκλεγῇ τις βουλευτῆς, ἀπαιτεῖται νὰ εἶναι πολίτης Ἑλλήν, ἔχων συμπληρωμένον τὸ εἰκοστὸν πέμπτον ἔτος καὶ τὴν νόμιμον ἰκανότητα τοῦ ἐκλέγειν.

Βουλευτῆς, στερηθεὶς τῶν προσόντων τούτων, ἐκπίπτει αὐτοδικαίως τοῦ βουλευτικοῦ ἀξιώματος. Ἐγγεγραμμένων περὶ τούτου ἀμφισβητήσεων, ἀποφασίζει ἡ Βουλὴ.

Ἄρθρον 71.— Ἐμμισθοὶ δημόσιοι ὑπάλληλοι, στρατιωτικοὶ ἐν ἐνεργείᾳ, δήμαρχοι, συμβολαιογράφοι, φύλακες ὑποθηκῶν καὶ μεταγραφῶν καὶ δικαστικοὶ κλητῆρες δὲν δύναται νὰ ἐκλεγθῶσι βουλευταί, ἐὰν μὴ παραιτηθῶσι πρὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἀνακηρύξεως τῶν υποψηφίων.

Τὰ καθήκοντα τοῦ βουλευτοῦ εἶνε ἀσυμβίβαστα πρὸς τὰ ἔργα τοῦ διευθυντοῦ ἢ ἄλλου ἀντιπροσώπου διοικητικοῦ ἢ ἐμμίσθου νομικοῦ συμβούλου καὶ ὑπαλλήλου ἐμπορικῶν ἐταιρειῶν ἢ ἐπιχειρήσεων, ἀπολαουσῶν εἰδικῶν προνομίων ἢ τακτικῆς ἐπιχορηγήσεως δυνάμει εἰδικοῦ νόμου. Οἱ διατελοῦντες εἷς τινὰ τῶν κατηγοριῶν τούτων ὀφείλουσιν, ἐντὸς ὀκτῶ ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἐπικυρώσεως τῆς ἐκλογῆς αὐτῶν, νὰ δηλώ-

σωσιν ἐπιλογὴν μεταξύ τοῦ βουλευτικοῦ ἀξιώματος καὶ τῶν ὡς ἄνω ἔργων. Ἐν παραλείψει δὲ τῆς τοιαύτης δηλώσεως ἐκπίπτουσιν αὐτοδικαίως τοῦ ἀξιώματος τοῦ βουλευτοῦ.

Νόμος δύναται νὰ καθιερώσῃ τὸ ἀσυμβίβαστον τοῦ βουλευτικοῦ ἀξιώματος καὶ πρὸς ἕτερα ἔργα.

Βουλευταὶ δὲν δύνανται νὰ ἐνοικιάζουσιν ἀγροτικά κτήματα τοῦ δημοσίου ἢ νὰ ἀναλαμβάνουν κρατικές προμηθείας, ἐργολαβικάς ἐκτελέσεις δημοσίων ἔργων ἢ ἐνοικιάσεις δημοσίων φόρων ἢ νὰ δέχωνται παραχωρήσεις ἐπὶ δημοσίων κτημάτων. Ἡ παράβασις τῶν ἀνωτέρω διατάξεων ἐπιφέρει πάντως ἀκυρότητα τῆς πράξεως.

Ἄρθρον 72.— Βουλευταί, ἀποδεχόμενοι οἷονδήποτε τῶν ἐν τῷ προηγουμένῳ ἄρθρῳ ἀναφερομένων καθηκόντων ἢ ἔργων, ἐκπίπτουσιν αὐτοδικαίως τοῦ βουλευτικοῦ ἀξιώματος.

Ἄρθρον 73.— Ἡ ἐξέλεξις καὶ ἐκδίκασις τῶν βουλευτικῶν ἐκλογῶν, κατὰ τοῦ κύρους τῶν ὁποίων ἐγείρονται ἐνστάσεις, ἀναφερόμεναι εἴτε εἰς ἐκλογικὰς παραβάσεις περὶ τὴν ἐνέργειαν τούτων εἴτε εἰς ἔλλειψιν προσόντων, ἀνατίθεται εἰς εἰδικὸν δικαστήριον, συγκροτούμενον διὰ κληρώσεως μεταξύ πάντων τῶν μελῶν τοῦ ἀρείου πάγου ἐν δημοσίᾳ συνεδριάσει, τὴν προεδρίαν δὲ τοῦ εἰδικοῦ δικαστηρίου λαμβάνει ὁ ἐκ τῶν κληρωθέντων κατὰ βαθμὸν ἢ ἀρχαιότητα προηγούμενος. Κατὰ τὰ λοιπά, τὰ τῆς λειτουργίας καὶ τῆς ὅλης διαδικασίας αὐτοῦ ὁρισθήσονται διὰ νόμου.

Ἡ ἀπὸ τοῦ βουλευτικοῦ ἀξιώματος παραίτησις εἶνε δικαίωμα τοῦ βουλευτοῦ.

Ἄρθρον 74.— Ἡ βουλὴ ἐκλέγει ἐκ τῶν βουλευτῶν κατὰ τὴν ἐναρξιν ἐκάστης βουλευτικῆς συνόδου τὸν πρόεδρον, τοὺς ἀντιπροέδρους καὶ τοὺς γραμματεῖς αὐτῆς.

Ἄρθρον 75.— Οἱ βουλευταὶ λαμβάνουν ἀπὸ τὸ δημόσιον ταμεῖον ἀποζημίωσιν, ὀριζομένην ἐκάστοτε διὰ νόμου, καὶ ἔχουν τὸ δικαίωμα ἐλευθέρας κυκλοφορίας εἰς τὰς σιδηροδρομικάς, καὶ τροχιοδρομικάς, καθὼς καὶ εἰς τὰς ὑπὸ ἑλληνικὴν σημαίαν ἀτμοπλοϊκάς συγκοινωνίας.

Εἰς τὸν τσρκτικὸν πρόεδρον τῆς βουλῆς παρέχονται ἔξοδα παραστάσεως ἴσα μὲ τὰς ἀποδοχὰς τοῦ προέδρου τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου.

Οὐδεμίᾳ ἄλλῃ ἀποζημίωσις παρέχεται εἰς τοὺς βουλευτάς ἐν οὐδενίᾳ περιπτώσει διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων τῶν.

Ἄρθρον 76.— Ἐν ἀπουσίᾳ βουλευτοῦ ἐπὶ πλείονας τῶν πέντε συνεδριάσεων κατὰ μῆνα, ἄνευ ἀδείας τῆς βουλῆς, ἐν

τακτικῇ ἢ ἐκτάκτῳ συνόδῳ, κρατοῦνται ἐκ τῆς ἅνυ ἀποζημιώσεως δραχμαὶ εἴκοσι δι' ἐκάστην συνεδρίασιν.

Περὶ τῶν Ὑπουργῶν

Ἄρθρον 77.— Οὐδεὶς ἐκ τῆς Βασιλικῆς Οἰκογενείας δύναται νὰ διορισθῇ Ὑπουργός.

Ἄρθρον 78.— Οἱ Ὑπουργοὶ ἔχουσιν εἴσοδον ἐλευθέραν εἰς τὰς συνεδριάσεις τῆς βουλῆς καὶ ἀκούονται ὁσάκις ζητήσωσι τὸν λόγον· ψηφοφοροῦσι δὲ μόνον, ἐὰν εἴνε μέλη αὐτῆς. Ἡ βουλή δύναται νὰ ἀπαιτήσῃ τὴν παρουσίαν τῶν Ὑπουργῶν.

Εἰδικὸς νόμος δύναται νὰ κανονίσῃ τὰ τοῦ θεσμοῦ τῶν ὕφυπουργῶν, οἱ ὅποιοι δὲν ἀποκλείεται νὰ ἀποτελοῦν μέλη τοῦ ὕπουργικοῦ συμβουλίου. Αἱ διατάξεις (τῆς προηγουμένης παραγράφου) ἰσχύουν καὶ διὰ τοὺς ὕφυπουργούς.

Ἄρθρον 79.— Ποτὲ διαταγὴ τοῦ Βασιλέως ἔγγραφος ἢ προφορικῇ δὲν ἀπαλλάσσει τῆς εὐθύνης τοὺς Ὑπουργούς.

Ἄρθρον 80.— Ἡ βουλή ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ κατηγορῇ τοὺς ὕπουργούς κατὰ τοὺς περὶ εὐθύνης τῶν Ὑπουργῶν νόμους ἐνῶπιον τοῦ ἐπὶ τούτῳ δικαστηρίου, ὅπερ, προεδρευόμενον ὑπὸ τοῦ προέδρου τοῦ ἀρείου πάγου, συγκροτεῖται ἐκ δώδεκα δικαστῶν, κληρουμένων ὑπὸ τοῦ προέδρου τῆς βουλῆς. ἐν δημοσίᾳ συνεδριάσει, ἐξ ἀπάντων τῶν πρὸ τῆς κατηγορίας διωρισμένων ἀρεοπαγιτῶν, ἐφετῶν καὶ προέδρων αὐτῶν κατὰ τὰ εἰδικώτερον διὰ νόμου ὀριζόμενα.

Ἄρθρον 81.— Ὁ βασιλεὺς δύναται ν' ἀπονείμῃ χάριν εἰς ὕπουργόν, καταδικασθέντα κατὰ τὰς ἀνωτέρω διατάξεις, μόνον ἐπὶ τῇ συγκαταθέσει τῆς βουλῆς.

Περὶ συμβουλίου ἐπικρατείας.

Ἄρθρον 82.— Εἰς τὸ συμβούλιον τῆς ἐπικρατείας ἀνήκουσιν ἰδίως: α) ἡ ἐπεξεργασία τῶν κανονιστικῶν διαταγμάτων, β) ἡ ἐκδίκασις τῶν κατὰ τοὺς νόμους ὑποβαλλομένων εἰς αὐτὸ διαφορῶν ἀμφισθητουμένου διοικητικοῦ, γ) ἡ κατ' αἵτησιν ἀκύρωσις πράξεων τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν δι' ὑπέροβασιν ἐξουσίας ἢ κατὰ παράθεσιν νόμου, κατὰ τὰ εἰδικώτερον διὰ νόμου ὀριζόμενα.

Κατὰ τὰς ὑπὸ στοιχεῖα β' καὶ γ' περιπτώσεις ἐφαρμόζονται αἱ διατάξεις τῶν ἁρθρῶν 92 καὶ 93 τοῦ συντάγματος.

Ἄρθρον 83.— Τὸ ὕπουργικὸν συμβούλιον ὀρίζει τὰς προτάσεις νόμων, ὧν ἡ ἐπεξεργασία ἀνατίθεται εἰς τὸ συμβούλιον τῆς ἐπικρατείας πρὶν ἢ εἰσαχθῶσιν εἰς τὴν βουλὴν. Ἡ

βουλή δύναται νὰ παρατέμψη εἰς τὸ συμβούλιον τῆς ἐπικρατείας τὰς εἰς αὐτὴν ὑποβαλλομένας προτάσεις.

Ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ κράτους οὐδέποτε παραπέμπεται εἰς τὸ συμβούλιον τῆς ἐπικρατείας.

Ἄρθρον 84.— Τὰ κανονιστικὰ διατάγματα ἐκδίδονται μετὰ γνωμοδότησιν τοῦ συμβουλίου τῆς ἐπικρατείας, ἀποφαινομένου ἐντὸς ἀναλόγου προθεσμίας τασσομένης ὑπὸ τοῦ ἀρμοδίου ὑπουργοῦ, ἧς παρερχομένης ἀπράκτου ἐκδίδεται τὸ διάταγμα καὶ ἄνευ γνωμοδοτήσεως. Ἡ γνώμη τοῦ συμβουλίου τῆς ἐπικρατείας δὲν εἶνε ὑποχρεωτικὴ διὰ τὸν ὑπουργόν.

Ἄρθρον 85.— Ὁ ἀριθμὸς τῶν συμβούλων τῆς ἐπικρατείας ὀρίζεται διὰ νόμου, δὲν δύναται ὅμως νὰ εἶναι μεγαλύτερος τῶν εἴκοσι καὶ ἐνός.

Ἄρθρον 86.— Οἱ σύμβουλοι τῆς ἐπικρατείας διορίζονται διὰ διατάγματος προτάσει τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου, μετὰ γνωμοδότησιν τοῦ συμβουλίου τῆς ἐπικρατείας, εἶνε δὲ ἰσόβιοι, προστατευομένης τῆς ἰσοβιότητος αὐτῶν κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 88, εἰδικώτερον δὲ κατὰ τὰς περὶ μελῶν τοῦ ἀρείου πάγου.

Τὰ καθήκοντα τῶν συμβούλων τῆς ἐπικρατείας εἶνε ἀσυμβίβαστα πρὸς τὰ καθήκοντα οἰουδήποτε δημοσίου, δημοτικοῦ ἢ ἐκκλησιαστικοῦ ὑπαλλήλου, ἐκτὸς τῶν καθηκόντων τοῦ καθηγητοῦ τῆς νομικῆς σχολῆς τοῦ Πανπειστημίου ἢ τοῦ καθηγητοῦ τῶν νομικῶν ἢ οἰκονομικῶν ἐπιστημῶν ἀνωτάτων ἰσotiμῶν σχολῶν.

Ἰδιαιτέρος νόμος κανονίζει τὰ προσόντα τῶν συμβούλων τῆς ἐπικρατείας, τὰ περὶ ἀποχωρήσεως αὐτῶν, διαρκούσης τῆς ὑπηρεσίας των, τὰ περὶ βοηθητικοῦ προσωπικοῦ καὶ πάντα τὰ ἀφορῶντα εἰς τὴν ὀργάνωσιν καὶ λειτουργίαν τοῦ συμβουλίου τῆς ἐπικρατείας.

Περὶ δικαστικῆς ἐξουσίας

Ἄρθρον 87.— Ἡ δικαιοσύνη ἀπονέμεται ὑπὸ δικαστῶν διοριζομένων ὑπὸ τοῦ βασιλέως κατὰ τὸν νόμον.

Ἄρθρον 88.— Οἱ ἄρεοπαγῖται, ἐφέται καὶ πρωτοδίκαι, εἰδικοὶ πταισματοδίκαι, γραμματεῖς καὶ ὑπογραμματεῖς τῶν δικαστηρίων καὶ εἰσαγγελιῶν, συμβολαιογράφοι, φύλακες ὑποθηκῶν καὶ μεταγραφῶν εἰσὶ μόνιμοι, ἐφ' ὅσον ὑφίστανται αἱ σχετικαὶ ὑπηρεσίαι. Οἱ ἰσοβιότητος ἢ μονιμότητος ἀπολαύοντες δικαστικοὶ ὑπαλλήλοι δὲν δύνανται νὰ παυθῶσιν ἄνευ δικαστικῆς ἀποφάσεως εἴτε κατ' ἀκολουθίαν

ποινικῆς καταδίκης εἴτε ἕνεκα πειθαρχικῶν παραπτωμάτων ἢ νόσου ἢ ἀνεπρακείας, βεβαιουμένων, καθ' ὃν τρόπον ὁ νόμος ὁρίζει, τηρουμένων τῶν διατάξεων τῶν ἄρθρων 92 καὶ 93.

Ἀποχωροῦσι δὲ ὑποχρεωτικῶς τῆς ὑπηρεσίας κατὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ὑπὸ τοῦ νόμου κανονιζομένου ὁρίου ηλικίας, ὅπερ δὲν δύναται νὰ εἶνε διὰ μὲν τὰ μέλη τοῦ ἀρείου πάγου ἀνώτερον τοῦ ἐβδομηκοστοῦ πέμπτου ἔτους, μηδὲ κατώτερον τοῦ ἐξηκοστοῦ.

Μέχρι τῆς ἐπιψηφίσεως τοῦ νέου εἰδικοῦ νόμου περὶ ὁρίου ηλικίας πάντες οἱ ἀνωτέρω ἔμμισθοι δικαστικοὶ ὑπάλληλοι ἀποχωροῦσι κατὰ τὸ ἐξηκοστὸν πέμπτον ἔτος συμπληρωμένον.

Ἄρθρον 89.— Τὰ προσόντα τῶν δικαστικῶν ἐν γένει ὑπαλλήλων ὁρίζονται διὰ νόμου.

Ἄρθρον 90.— Δικαστικοὶ ὑπάλληλοι, ἀπολαύοντες ἰσοθιότητος ἢ μονιμότητος, ἐκτὸς τῶν ὑπογραμματοῶν, τοποθετοῦνται, μετατίθενται καὶ προάγονται δι' ἀνωτάτου δικαστικοῦ συμβουλίου, ἀποτελουμένου ἐκ μελῶν τοῦ ἀρείου πάγου, καθ' ὃν τρόπον νόμος ὁρίζει.

Ἡ εἰς τὰς θέσεις τοῦ προέδρου, ἀντιπροέδρου καὶ εἰσαγγελέως τοῦ ἀρείου πάγου προαγωγή δὲν ὑπάγεται εἰς τὸ ἀνώτατον δικαστικὸν συμβούλιον.

Ἄρθρον 91.— Δικαστικαὶ ἐπιτροπαὶ καὶ ἑκτακτα δικαστήρια ὑφ' οἰονδήποτε ὄνομα δὲν ἐπιτρέπεται νὰ συσταθῶσιν.

Εἰδικὸς νόμος θέλει κανονίσει, διὰ τὴν περίπτωσιν ἐμπολέμου καταστάσεως ἢ γενικῆς, ἕνεκεν ἐξωτερικῶν κινδύνων, ἐπιστρατεύσεως, τὰ τῆς προσωρινῆς, ἐν μέρει ἀναστολῆς τῆς ἰσχύος τῶν διατάξεων τῶν ἄρθρων, 5, 6, 10, 11, 12, 14, 20 καὶ 59 τοῦ συντάγματος, τὰ τῆς κηρύξεως τῆς καταστάσεως πολιορκίας καὶ τὰ τῆς συστάσεως καὶ λειτουργίας ἐξαιρετικῶν δικαστηρίων. Ὁ νόμος οὗτος δὲν δύναται νὰ μεταρρυθμισθῇ κατὰ τὸ διάστημα τῶν ἐργασιῶν τῆς πρὸς ἐφαρμογὴν τούτου συγκαλουμένης βουλῆς. Τίθεται δὲ κατὰ πάσας ἢ τινὰς μόνον αὐτοῦ διατάξεις εἰς ἐφαρμογὴν καθ' ὅλην τὴν ἐπικράτειαν ἢ μέρος αὐτῆς διὰ βασιλικοῦ διατάγματος, ἡδεῖα τῆς βουλῆς ἐκδιδομένου.

Ἐν ἀπουσίᾳ τῆς βουλῆς ὁ νόμος δύναται νὰ τεθῇ εἰς ἐφαρμογὴν καὶ ἄνευ ἡδεῖας αὐτῆς διὰ βασιλικοῦ διατάγματος προσυπογεγραμμένου ὑφ' ὀλοκλήρου τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου. Διὰ τοῦ αὐτοῦ βασιλικοῦ διατάγματος καὶ ἐπὶ πονηρῇ ἀκυρότητος αὐτοῦ συγκαλεῖται ἡ βουλὴ ἐντὸς πέντε ἡμερῶν, καὶ ἂν ἔτι ἔληξεν ἡ περίοδος αὐτῆς ἢ διελύθη, ὅπως

διὰ πράξεως αὐτῆς ἀποφασίσῃ τὴν διατήρησιν ἢ ἄρσιν τῶν ὁρισμῶν τοῦ βασιλικοῦ διατάγματος. Ἡ βουλευτικὴ ἀσυλία ἄρθρου 63 ἰσχύει ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ βασιλικοῦ διατάγματος.

Ἡ ἰσχὺς τῶν ἀνωτέρω βασιλικῶν διαταγμάτων, προκειμένου μὲν περὶ πολέμου, δὲν ἐκτείνονται πέραν τῆς λήξεως αὐτοῦ, προκειμένου δὲ περὶ ἐπιστρατεύσεως, αἱρεται αὐτοδικαίως μετὰ δίμηνον, ἐὰν ἐν τῷ μεταξύ δὲν παραταθῇ ἡ ἰσχὺς αὐτῶν ἀδείξῃ πάλιν τῆς βουλῆς.

Ἄρθρον 92.— Αἱ συνεδριάσεις τῶν δικαστηρίων εἶνε δημοσίαι, ἐκτὸς ὅταν ἡ δημοσιότης ἤθελεν εἶσθαι ἐπιβλαβὴς εἰς τὰ χρηστὰ ἢ τὴν κοινὴν εὐταξίαν, ἀλλὰ τότε τὰ δικαστήρια ὀφείλουσι νὰ ἐκδίδωσι περὶ τούτου ἀπόφασιν.

Ἄρθρον 93.— Πᾶσα ἀπόφασις πρέπει νὰ εἶνε εἰδικῶς ἠτιολογημένη καὶ νὰ ἀπαγγέλληται ἐν δημοσίᾳ συνεδριάσει.

Ἄρθρον 94.— Τὸ ὀρκωτικὸν σύστημα διατηρεῖται. Ὑπὸ τῶν ὀρκωτῶν δικαστηρίων δικάζονται καὶ τὰ πολιτικὰ πλημμελήματα.

Ἄρθρον 95.— Τὰ ἀδικήματα τοῦ τύπου, ὅσαςκις ἀφορῶσιν εἰς τὸν δημόσιον βίον προσώπου ἀσκοῦντος δημοσίαν λειτουργίαν εἴτε διαρκῶς εἴτε προσκαίρως, δικάζονται ὑπὸ μικτοῦ δικαστηρίου, ἐκ τακτικῶν δικαστῶν καὶ ἐνόρκων συγκροτουμένου καθ' ὃν τρόπον θέλει ὀρίσει.

Ἡ συγκρότησις τοῦ δικαστηρίου τούτου πρέπει νὰ εἶνε τοιαύτη, ὥστε ἡ πλειοψηφία νὰ ἀποτελῇται ἐξ ἐνόρκων δικαστῶν.

Ἄρθρον 96.— Δὲν ἐπιτρέπεται εἰς τὸν δικαστὴν νὰ δεχθῇ καὶ ἄλλην ἔμπισθον ὑπηρεσίαν, ἐκτὸς τοῦ καθηγητοῦ ἐν τῷ πανεπιστημίῳ.

Ἄρθρον 97.— Τὰ περὶ στρατοδικείων, ναυτοδικείων, πειρατείας, ναυταπάτης καὶ δικαστηρίων λειῶν κανονίζονται δι' εἰδικῶν νόμων.

Περὶ ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου.

Ἄρθρον 98.— Οἱ ἐλεγκταὶ καὶ πάρεδροι τοῦ ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου εἰσὶν ἰσόβιοι καὶ δὲν παύονται εἰμὴ κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ ἁρθροῦ 88, ἀπονωροῦσι δὲ ὑποχρεωτικῶς τῆς ὑπηρεσίας κατὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ὑπὸ τοῦ νόμου κανονιζομένου ὁρίου ἡλικίας, ὅπερ δὲν δύναται νὰ εἶνε ἀνώτερον τοῦ ἐβδουμοκοστοῦ πέμπτου, μηδὲ κατώτερον τοῦ ἐξηκοστοῦ πέμπτου ἔτους. Τὰ προσόντα τῶν ἐλεγκτῶν καὶ παρέδρων ὀρίζονται διὰ νόμου.

Περὶ διοικήσεως τοῦ Ἀγίου ὄρους.

Ἡ χερσόνησος τοῦ ᾠθω, ἀπὸ τῆς μεγάλης Βίγλας καὶ ἐξῆς, ἀποτελοῦσα τὴν περιοχὴν τοῦ Ἀγίου ὄρους, εἶναι κατὰ τὸ ἀρχαῖον τοῦτου προνομιακὸν καθεστῶς αὐτοδιοικητον τμήμα τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους, τοῦ ὁποῖου ἡ κυριαρχία παραμένει ἀθικτος ἐπ' αὐτοῦ. Ἐξ ἀπόψεως πνευματικῆς διατελεῖ τὸ Ἅγιον ὄρος ὑπὸ τὴν ἄμεσον δικαιοδοσίαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Ὅλοι οἱ μονάζοντες εἰς αὐτὸ ἀποκτοῦν τὴν ἑλληνικὴν ἰθαγένειαν ἅμα τῇ προσλήψει αὐτῶν ὡς δοκιμῶν ἢ μοναχῶν χωρὶς ἄλλην διατύπωσιν.

Τὸ Ἅγιον ὄρος διοικεῖται κατὰ τὸ καθεστῶς αὐτοῦ ὑπὸ τῶν εἴκοσι ἱερῶν μονῶν του, μεταξὺ τῶν ὁποίων εἶναι κατανεμημένη ὁλόκληρος ἡ χερσόνησος τοῦ ᾠθω, καὶ διατελεῖ ἀναπαλλοτριώτον τὸ ἔδαφος αὐτῆς. Ἡ διοίκησις ἀσκεῖται δι' ἀντιπροσώπων τῶν ἱερῶν μονῶν του, ἀποτελούντων τὴν ἱερὰν κοινότητα. Οὐδεμία ἀπολύτως μεταβολὴ ἐπιτρέπεται τοῦ διοικητικοῦ συστήματος ἢ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μονῶν τοῦ Ἀγίου ὄρους, οὐδὲ τῆς ἱεραρχικῆς τάξεως καὶ τῆς σχέσεως αὐτῶν πρὸς τὰ ὑποτελῆ των ἐξαρτήματα, ἀπαγορεύεται δὲ ἡ ἐγκραταβίωσις ἐν αὐτῷ ἑτεροδόξων ἢ σχισματικῶν.

Ὁ λεπτομερὴς καθορισμὸς τῶν ἀγιορειτικῶν καθεστώτων καὶ τοῦ τρόπου τῆς λειτουργίας αὐτῶν γίνεται διὰ κατὰστατικοῦ χάρτου τοῦ Ἀγίου ὄρους, τὸ ὁποῖον συμπράττοντος τοῦ ἀντιπροσώπου τοῦ κράτους, συντάσσουν μὲν καὶ ψηφίζουν αἱ εἴκοσιν ἱερὰι μοναί, ἐπικυρώνουν δὲ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον καὶ ἡ Βουλὴ τῶν Ἑλλήνων.

Ἡ ἀκριβὴς τήρησις τῶν ἀγιορειτικῶν καθεστώτων τελεῖ, ὡς πρὸς μὲν τὸ πνευματικὸν μέρος, ὑπὸ τὴν ἀνωτάτην ἐποπτείαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ὡς πρὸς δὲ τὸ διοικητικόν, ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ κράτους, εἰς τὸ ὁποῖον ἀνήκει ἀποκλειστικῶς καὶ ἡ διαφύλαξις τῆς δημοσίας τάξεως καὶ ἀσφαλείας.

Αἱ εἰς τὰ ἀνωτέρω ἄρθρα 109 καὶ 111 ἐξουσίαι τοῦ κράτους ἀσκούνται διὰ διοικητοῦ, τοῦ ὁποῖου τὰ δικαιώματα καὶ καθήκοντα, καθὼς καὶ ἡ ὑπὸ τῶν μοναστηριακῶν ἀρχῶν τῆς ἱεροῦς κοινότητος ἀσκουμένη δικαστικὴ ἐξουσία, καὶ τέλος τὰ τελωνειακὰ καὶ φορολογικὰ πλεονεκτήματα τοῦ Ἀγίου ὄρους καθορίζονται διὰ νόμου.

Γενικαὶ διατάξεις

Ἄρθρον 99.— Ἄνευ νόμου στρατὸς ξένος δὲν εἶναι δε-

κτὸς εἰς τὴν ἑλληνικὴν ὑπηρεσίαν, οὐδὲ δύναται νὰ διαμῆνῃ εἰς τὸ κράτος ἢ νὰ διέλθῃ δι' αὐτοῦ.

"Ἀρθρον 100.— Μόνον ὅταν καὶ ὅπως ὁ νόμος διατάσσει οἱ στρατιωτικοὶ καὶ ναυτικοὶ στεροῦνται τοῦ βαθμοῦ, τῶν τιμῶν καὶ τῶν συντάξεων τῶν.

"Ἀρθρον 101.— Αἱ ὑποθέσεις τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ ἐξακολουθοῦν ἐπὶ τοῦ παρόντος νὰ ὑπάγωνται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια, ὑπὸ τῶν ὁποίων δικάζονται ὡς νόμῳ προτετιμημένοι, πλὴν ἐκείνων, δι' ἃς εἰδικοὶ νόμοι συνιστοῦν διοικητικὰ δικαστήρια, εἰς τὰ ὁποῖα τηροῦνται αἱ διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 92 καὶ 93 τοῦ συντάγματος. Μέχρι τῆς ἐκδόσεως εἰδικῶν νόμων ἰσχύουν οἱ ὑφιστάμενοι περὶ διοικητικῆς δικαιοδοσίας. Διὰ νόμου δύναται νὰ ὑπαχθῶν ὑποθέσεις τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ εἰς τὸ συμβούλιον τῆς ἐπικρατείας καὶ κατὰ πρῶτον βαθμόν.

Αἱ αἰτήσεις ἀναιρέσεως κατὰ τῶν ἀποφάσεων τῶν διοικητικῶν δικαστηρίων ὑπάγονται ἀπὸ τῆς λειτουργίας τοῦ συμβουλίου τῆς ἐπικρατείας εἰς τὴν δικαιοδοσίαν αὐτοῦ.

Ἡ ἄρσις τῶν συγκρούσεων α) μεταξὺ δικαστικῶν καὶ διοικητικῶν ἀρχῶν β) μεταξὺ συμβουλίου ἐπικρατείας καὶ διοικητικῶν ἀρχῶν γ) μεταξὺ διοικητικῶν καὶ κοινῶν δικαστηρίων δικάζεται ὑπὸ τοῦ ἀρείου πάγου, μέχρις οὗ ἰδιαίτερος νόμος συστήσῃ πρὸς ἐκδίκασιν ταύτης μικτὸν δικαστήριον, ἀποτελούμενον ἐξ ἴσου ἀριθμοῦ ἀρεοπαγιτῶν καὶ συμβούλων τῆς ἐπικρατείας ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ ὑπουργοῦ τῆς δικαιοσύνης ἢ τοῦ ὑπὸ τοῦ νόμου ὀριζομένου ἀναπληρωτοῦ αὐτοῦ.

Τὰ προσόντα ἐν γένει τῶν διοικητικῶν ὑπαλλήλων ὀρίζονται διὰ νόμου. Οἱ τακτικοὶ ὑπάλληλοι ἀπὸ τοῦ διορισμοῦ αὐτῶν εἶναι μόνιμοι, ἐφ' ὅσον ὑφίστανται αἱ σχετικαὶ ὑπηρεσίαι καὶ αἱ θέσεις, πλὴν δὲ τῶν περιπτώσεων τῆς παύσεως, δύναμει δικαστικῆς ἀποφάσεως, οὔτε μετατίθενται ἄνευ γνωμοδοτήσεως οὔτε ἀπολύονται οὔτε ὑποβιβάζονται ἄνευ εἰδικῆς ἀποφάσεως κατὰ νόμον ὀργανωμένου συμβουλίου καὶ ἀποτελουμένου κατὰ τὰ δύο τρίτα τοῦλάχιστον ἀπὸ μόνιμους ὑπαλλήλους. Κατὰ τῆς ἀποφάσεως ταύτης ἐπιτρέπεται προσφυγὴ ἐνώπιον τοῦ συμβουλίου τῆς ἐπικρατείας, καθὼς εἰδικώτερος νόμος ὀρίζει.

Αἱ ἀνωτέρω διατάξεις ἰσχύουν καὶ διὰ τοὺς ὑπαλλήλους τῆς Βουλῆς, οἱ ὅποιοι ὑπόκεινται ὡς πρὸς τὴν ἀπόλυσιν καὶ τὸν ὑποβιβασμὸν εἰς συμβούλιον, ἀποτελούμενον ἀπὸ δέκα βουλευτὰς κληρουμένους ἀπὸ τὸν πρόεδρον τοῦ νομοθετικοῦ σώματος εἰς τὴν ἀρχὴν ἐκάστης βουλευτικῆς περιόδου.

Τῶν προσόντων τῆς μονιμότητος δύνανται νὰ ἐξαιρῶνται διὰ νόμου οἱ πρέσβεις καὶ οἱ διπλωματικοὶ πράκτορες, οἱ γενικοὶ διοικηταί, γενικοὶ γραμματεῖς καὶ γενικοὶ διευθυνταὶ τῶν ὑπουργείων, οἱ νομάρχαι, ὁ ἐπίτροπος τοῦ δημοσίου παρὰ τῇ ἱερᾷ συνόδῳ, οἱ ὑπάλληλοι τοῦ πολιτικοῦ γραφείου καὶ τῶν ἰδιαιτέρων γραφείων τῶν ὑπουργῶν καὶ τοῦ προέδρου τῆς Βουλῆς.

"Ἀρθρον 103.— Ἀγωγαὶ κακοδικίας κατ' ἀεροπαγιδῶν, ἰσοβίων μελῶν τοῦ ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου καὶ τακτικῶν συμβούλων τῆς ἐπικρατείας δικάζονται ὑπὸ πενταμελοῦς εἰδικοῦ δικαστηρίου, συγκροτουμένου καθ' ὃν ὁ νόμος ὀρίσει τρόπον διὰ κληρώσεως ἐκ τῶν τριῶν τούτων σωμάτων, τῶν ἐκ δικηγόρων μελῶν τοῦ ἀνωτάτου πειθαρχικοῦ συμβουλίου καὶ τῶν καθηγητῶν τῆς νομικῆς σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου. λαμβανομένου ἑνὸς μέλους ἐξ ἐκάστου σώματος. Εἰς τὸ δικαστήριον τοῦτο ὑπάγεται καὶ πᾶσα προπαρασκευαστικὴ διαδικασία· οὐδεμίαν δ' ἄλλη ἄδεια ἀπαιτεῖται.

Εἰς τὸ αὐτὸ δικαστήριον δύνανται νὰ ὑπαχθῶσι διὰ νόμου καὶ αἱ ἀγωγαὶ κακοδικίας κατὰ πρωτοδικῶν, ἐφετῶν καὶ εἰσαγγελέων.

"Ἀρθρον 104.— Ἡ πειθαρχικὴ ἐξουσία ἐπὶ τῶν μελῶν τοῦ ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου, τοῦ ἀρείου πάγου καὶ τοῦ συμβουλίου τῆς ἐπικρατείας ἀσκεῖται καὶ ὑπὸ τοῦ συμβουλίου συγκειμένου ἐκ δύο μελῶν ἐξ ἐκάστου τῶν σωμάτων τούτων καὶ δύο καθηγητῶν τῆς νομικῆς σχολῆς τοῦ πανεπιστημίου, ὁριζομένων πάντων διὰ κλήρου, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ ὑπουργοῦ τῆς δικαιοσύνης. Ἐκ τῶν μελῶν τοῦ συμβουλίου ἐξαιροῦνται ἐκάστοτε τὰ ἀνήκοντα εἰς τὸ σῶμα ἐκεῖνο, ἐπὶ ἐνεογείας τοῦ ὁποίου, εἴτε ὀλοκλήρου εἴτε μελῶν αὐτοῦ, καλεῖται νὰ ἀποφανθῇ τὸ συμβούλιον.

"Ἀρθρον 105.— Ἡ ἐκλογή τῶν δημοτικῶν ἀρχῶν γίνεται διὰ καθολικῆς ψηφοφορίας.

Γενκαὶ Διατάξεις

"Ἀρθρον 106.— Πᾶς Ἕλλην, δυνάμιενος φέρειν ὄπλα, ὑποχρεοῦται νὰ συντελῇ εἰς τὴν ὑπὲρ Πατρίδος ἄμυναν κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τῶν νόμων.

"Ἀρθρον 107. Ἐπίσημος γλῶσσα τοῦ Κράτους εἶναι ἐκείνη, εἰς τὴν ὁποίαν συντάσσονται τὸ πολίτευμα καὶ τῆς Ἑλληνικῆς νομοθεσίας τὰ κείμενα· πᾶσα πρὸς παραφθορὰν ταύτης ἐπέμβασις ἀπαγορεύεται.